

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

11'inci Toplantı
11 Kasım 2025 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

- 1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması
- 2.- Oturum Başkanı Orhan Erdem'in, Gürcistan-Azerbaycan sınırında düşen C-130 askerî kargo uçağına ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, 8 Kasım 2025'te bir parfüm deposunda çıkan yangına ve çocuk işçiliğe ilişkin açıklaması
- 2.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Gürcistan'da düşen Türk Silahlı Kuvvetlerine ait kargo uçağına ilişkin açıklaması
- 3.- Adana Milletvekili Sadullah Kısacık'ın, Gürcistan-Azerbaycan sınırında düşen askerî kargo uçağına ilişkin açıklaması
- 4.- İstanbul Milletvekili İsmail Faruk Aksu'nun, Gürcistan sınırları içerisinde düşen Millî Savunma Bakanlığına ait C-130 tipi askerî nakliye uçağına ilişkin açıklaması
- 5.- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhani'nin, Gürcistan'da düşen askerî kargo uçağına ilişkin açıklaması
- 6.- Elâzığ Milletvekili Ejder Açıkkapı'nın, Azerbaycan'dan ülkemize gelirken düşen C-130 tipi askerî uçağına ilişkin açıklaması

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

- 1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) ile Sayıştay tezkereleri

- a) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
- b) Mesleki Yeterlilik Kurumu
- c) Sosyal Güvenlik Kurumu
- ç) Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

-----0-----

11'inci Toplantı
11 Kasım 2025 Salı

-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.03'te açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muş, Komisyonun bugünkü gündemine,
Oturum Başkanı Orhan Erdem, Gürcistan-Azerbaycan sınırında düşen C-130 askerî kargo uçağına,
İlişkin açıklama yaptı.

Malatya Milletvekili Veli Ağbaba,

8 Kasım 2025'te bir parfüm deposunda çıkan yangına ve çocuk işçiliğe,

Gürcistan'da düşen Türk Silahlı Kuvvetlerine ait kargo uçağına,

Adana Milletvekili Sadullah Kısacık, Gürcistan-Azerbaycan sınırında düşen askerî kargo uçağına,

İstanbul Milletvekili İsmail Faruk Aksu, Gürcistan sınırları içerisinde düşen Millî Savunma Bakanlığına ait C-130 tipi askerî nakliye uçağına,

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhani, Gürcistan'da düşen askerî kargo uçağına,

Elâzığ Milletvekili Ejder Açıkkapı, Azerbaycan'dan ülkemize gelirken düşen C-130 tipi askerî uçağa,

İlişkin açıklama yaptı.

2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) ile Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının,

Mesleki Yeterlilik Kurumunun,

Sosyal Güvenlik Kurumunun,

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğünün,

Görüşmeleri tamamlandı.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının,

Mesleki Yeterlilik Kurumunun,

2026 yılı bütçeleri ve 2024 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 2026 yılı bütçelerini görüşmeye devam etmek için 12 Kasım 2025 Çarşamba günü saat 10.00'da toplanmak üzere toplantıya 21.40'ta son verildi.

11 Kasım 2025 Salı
BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.03
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, yazılı ve görsel basınımızın kıymetli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum. Hayırlı sabahlar diliyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, Komisyonumuzun 11'inci Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Mesleki Yeterlilik Kurumunun bütçe ve kesin hesap ve Sayıştay raporları ile Sosyal Güvenlik Kurumu, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü'nün Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Komisyonumuza katılan sayın bürokratların kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, nedir?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Usul üzerine bir şey söyleyeceğim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Usul şeyi yok ki.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, her zaman yapıyoruz ya, usul üzerine...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır, usul tartışmasını... Usul yaptım zaten.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ne söyleyeceğimi bir dinleyin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, bakın, usul tartışması açmıyorum, biliyorsunuz çünkü ben usulle alakalı kararı aldım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkanım, iki dakika söz istiyorum sizden.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, 8 Kasım 2025'te bir parfüm deposunda çıkan yangına ve çocuk işçiliğe ilişkin açıklaması

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, bugün tarihî bir gün aslında. 2025'in Kasım ayının 8'inde göz göre göre bir cinayet işlendi. Bu cinayette Bakanlığınız var, işveren var, belediyeler var ve önemli bir liyakatsizlik var. Bakın, 2024 yılının sonunda bir vatandaş buranın uygunsuz olduğu, çocukların çalıştırıldığı, güvencesiz, sigortasız çalıştığıyla ilgili şikâyetinde bulunuyor. Bakanlığınız da buna "Çocuk işçilerin yaşlarını ve kimlik bilgilerini paylaşmanız gerekir." diye ibretlik bir cevap veriyor. Bakın, adresi belli, sokağı belli, ili belli, içesi belli. Nerede bu bina? Sayın Bakan, bu bina sizin yönettiğiniz İŞKUR binasının 1 bina yanında, bakın, İŞKUR binasının 1 bina yanında.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Gitti oraya, katıldı cenazeye.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kaçak yapı tutanağı var bu binayla ilgili, kaçak yapı olduğu hâlde binanın bitirilmesine izin veriliyor. Şimdi, burada bir soru sorayım: Bunu Cumhuriyet Halk Partili bir belediye yapsaydı -elinizi vicdanınıza koyun- o belediye başkanının başına neler gelirdi? Sabah ilçe belediye başkanı, öğleden sonra büyükşehir belediye başkanı alınır, tutuklanırdı. Örneği var mı? Var. Ekrem İmamoğlu'nun diplomasıyla ilgili şikâyet CİMER'e bir meczubun yazmasıyla, İBB soruşturmaları da bir meczubun CİMER'e şikâyet etmesiyle başladı. Sizin hepinizi vicdanlı olmaya davet ediyorum.

Bakın, bir cinayet var, çocuk işçiler... Benim kızım 2009 doğumlu, bu ölen çocuklar 2010 doğumlu. Bunun sorumlusu kim? Sayın Bakan, bunun sorumlusu sizsiniz. Bakın, ne diyordu eskiler? Fırat kenarında bir koyunu kurt kapsa sorumlusu benim diyen anlayıştan nereye geldik? Size tarihî bir fırsat var Sayın Bakan. Bakın, daha önce olmadı, Pamukova'da olmadı, Soma'da olmadı, Kartalkaya'da olmadı, İliç'te olmadı. Tarihî bir fırsat var, gelin, örnek olun Türkiye siyasetine, istifa gibi onurlu kurumu değerlendirerek gelin örnek olun. Bakın, bizim çocuklarımızın, kızlarımızın canı bir şişe parfümden daha değersiz değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, hemen bitiriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, bitiriyorum.

Bunların örneği var dünyada, Mısır'da var, Kore'de var, bakın, Letonya'da var, Yunanistan'da var; bakanlar istifa etmiş, başbakanlar istifa etmiş. Gelin, örnek olun. Bizim kanımız Mısır'dakilerden, Yunanistan'dakilerden daha ucuz değil. Ne oldu bunun sonunda? İbretlik bir şey daha oldu. Bunu protesto eden 4 genç tutuklandı; tutuklama yetmez bu gençlere, öldürün bunları, idam edin bunları.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kadıköy'de 4 çocuk neyi protesto ediyor?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Aynı yaştaki insanların öldürülmesini protesto ediyor. Bugün ibretlik bir Komisyondayız. Bakın, bu kanlı bir bütçe, bu bütçenin içinde kimin kanı var? Nisa'nın kanı var. Kimin kanı var? Cansu'nun kanı var. Bu kana kim ortak? Sayın Bakan, sizin yönettiğiniz Bakanlık ortak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, teşekkür ediyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) ile Sayıştay tezkereleri ¹

a) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

b) Mesleki Yeterlilik Kurumu

c) Sosyal Güvenlik Kurumu

ç) Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan, buyurun.

Süreniz otuz dakikadır.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun kıymetli üyeleri, saygıdeğer milletvekilleri, basınımızın değerli mensupları; 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi kapsamında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2026 yılı bütçesi ve 2024 yılı kesin hesabının görüşülmesi dolayısıyla huzurlarınızda bulunuyorum. Sizleri ve tüm heyeti saygıyla selamlıyorum.

Dün Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ebediyete irtihalinin yıl dönümüydü. Bu vesileyle, cumhuriyetimizin banisi Atatürk'ü, silah arkadaşlarını ve vatani uğruna canlarını feda eden aziz şehitlerimizi rahmet, minnet ve saygıyla anıyorum. Bugün üzerinde çalıştığımız her planın, her bütçenin, her politikanın özünde yolumuzu aydınlatan kahraman ecdadımızın izleri bulunmaktadır; onlara sonsuz minnet borçluyuz.

Saygıdeğer milletvekilleri, 8 Kasım Cumartesi günü hepimizi üzüntüye boğan, Kocaeli Dilovası'nda gerçekleşen patlamada hayatını kaybeden kardeşlerimize buradan bir kez daha Allah'tan rahmet, yaralanan kardeşlerimize geçmiş olsun dileklerini iletıyorum.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - O, dünkü olay. Daha önceki...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Patlamanın hemen ardından Dilovası'na giderek incelemelerde bulundum.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Onlar yetmiyor Sayın Bakanım. Sosyal Sigortalar Kurumu ne iş yapıyor orada? Ben oranın Milletvekiliyim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Başmüfettişlerimizi ve müfettişlerimizi görevlendirerek soruşturma başlattım.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Keşke CİMER şikâyetinden sonra yapsaydınız.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Bir yandan idari süreç, diğer yandan adli süreç eş zamanlı olarak devam ediyor.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Vefatlardan sonra mı başlattınız, önce mi?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - CİMER şikâyetlerinde akıl vereceğinize denetim yapsaydınız.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Soruşturmanın selameti açısından İŞKUR ve SGK il müdürlerimizle birlikte toplam 7 personeli açığa aldık. Bizler de bu sürecin takipçisi olacağız. Soruşturmanın sağlıklı bir şekilde yürütülmesi, sorumlu olanların tespit edilmesi ve hesap vermesi noktasında ne gerekiyorsa yapıyoruz.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Bugün İliç davasının 4'üncü duruşması var. Ayıptır ya!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Sizlere bu kısa bilgilendirmeyi yaptıktan sonra müsaadenizle sunumuma geçmek istiyorum.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Bugün yani şu anda 4'üncü duruşması var. İliç katliamının davasının olduğu gün bunları söylüyor bize ya.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bildiğiniz gibi, bugün tüm dünya hızla dönüşen bir çalışma hayatıyla karşı karşıyadır. Teknolojinin etkisiyle sosyoekonomik alanda yaşanan köklü değişimler çalışma hayatını her geçen gün yeniden şekillendirmektedir. Dijitalleşme, yapay zekâ, gig ekonomisi, yeşil ekonomi, yeşil işler, yeni çalışma modelleri ve iş gücü hareketliliği gibi olgular iş gücü piyasalarındaki küresel dönüşüm sürecini de hızlandırmıştır. Dünya genelinde kırılgan gruplar başta olmak üzere, çalışanların sosyal koruma ihtiyacı gün geçtikçe artmakta, istihdam güvencesi ve çalışma koşullarına ilişkin tartışmalar giderek daha önemli hâle gelmektedir. Yalnızca iş yaratmak değil, nitelikli ve güvenceli istihdam oluşturmak artık her ülke için öncelikli bir mesele hâline gelmiştir.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Nitelikli ve güvenceli?

ALİ KARAOBA (Uşak) - Neresi güvenceli Sayın Bakan? Allah'a emanet.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Bu küresel koşullar içinde demografik dönüşüm hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler için belirleyici bir mesele olarak öne çıkmaktadır. Bir yanda nüfusu hızla yaşlanan ekonomiler

1. (1/280) ve (1/279) esas numaralı Kanun Teklifleri 23/10/2025 tarihli 4'üncü Toplantı Tutanağı'na eklidir.

çalışma çağındaki nüfusun daralmasıyla üretkenlik ve sosyal güvenlik dengelerini koruma mücadelesi verirken, diğer yanda genç nüfusu fazla olan ülkeler eğitimden istihdama geçişte etkin politikalar üretmek zorundadır. Buna ek olarak, teknolojik dönüşüm ve dijitalleşme iş yapma biçimlerini köklü bir şekilde değiştirmekte, süreç yeni meslek alanları ortaya çıkarken ne yazık ki bazı geleneksel iş kolları da önemini yitirmektedir.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Üniversite mezunu kuryelik yapıyor, kasiyerlik yapıyor. Bu mu istihdam politikası?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Tüm bu küresel eğilimler sadece ekonomik göstergelerle değil, aynı zamanda toplumsal uyum, fırsat eşitliği ve sürdürülebilir kalkınmayla yakından ilişkilidir. İş gücü piyasalarının dayanıklılığını artırmak, emek ve üretim arasında adil bir denge kurmak, sosyal koruma sistemlerini geleceğe hazırlamak ve çalışanların yetkinlik dönüşümünü desteklemek artık bir tercih değil, bir zorunluluk hâline gelmiştir.

Bugün burada sizlerle paylaşacağımız tüm hedef ve önceliklerimizin ülkemizin bu küresel dönüşüm sürecinde üretimi odaklayan, güçlü, rekabetçi ve kapsayıcı bir çalışma hayatı vizyonunu gerçekleştirmeye yönelik olduğunu özellikle belirtmek isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; "asrın felaketi" olarak tanımlanan Kahramanmaraş merkezli depremlerle ilgili olarak, depremin hemen ardından bölgedeki işverenlerimizi ve çalışanlarımızı koruyacak birçok tedbiri hayata geçirmiştik.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sındırgı depremi için de bekliyoruz aynı tedbirleri.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bölgede bugüne kadar toplam 40 milyara yakın harcama tutarıyla kısa çalışma ödeneği, nakdi ücret desteği, TYP ve işsizlik ödeneği gibi programlarla çalışanlarımızın ve vatandaşlarımızın yanında olduk. Tüm bu çalışmalarımızın neticesinde, depremden en çok etkilenen 11 ilde toplam çalışan sigortalı sayısı deprem öncesinde 2022 yılı Aralık ayı itibarıyla 1 milyon 889 bin iken bu sayı depremden sonra yarı yarıya düşmüş, son yayınlanan 2025 yılı Ağustos ayı verilerine göre sigortalı sayısı 2 milyon 4 bin olarak gerçekleşmiştir.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sındırgı ilçemize de destek bekliyoruz. Sonuç daha feci olacak.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Böylece, istihdam ve iş gücü anlamında bölgedeki toparlanmanın büyük oranda gerçekleştiği bilgisini sizlere vermek isterim.

Öte yandan, deprem bölgesindeki işveren ve çalışanlarımızın yapılandırma süresini uzattık ve prim borçlarını erteledik. Son olarak, çalışan, işveren ve sigortalılarımızın mücbir sebep sürelerinin son tarihinin 30 Kasım 2025 tarihine kadar uzatılmasını sağladık.

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Yetmez.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, saygıdeğer milletvekilleri; üretimi, istihdamı ve ihracatı artıran bir yaklaşımla çalışma hayatımızı güçlendirmeye devam ediyor; ülkemizin geleceğinin daha güçlü olması için iş gücü piyasamızı dinamik, ihtiyaçlara cevap veren ve güncel koşullara uyum sağlayan bir yapı üzerinde yükseltiyoruz. Bu anlayışla, ülkemizin ekonomik büyümesini sürdürülebilir kılmak; iş gücüne katılımı, istihdamı artırmak ve iş gücünün niteliklerini yükseltmek amacıyla hazırlanan ve 2025-2028 dönemini kapsayan ulusal istihdam stratejisi, bildiğiniz gibi, 1 Şubat 2025 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararıyla yürürlüğe konulmuştur.

Sosyal diyalogun etkin şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla, mevzuatta yer alan istişare mekanizmalarımızı işletiyoruz; bu kapsamda, Üçlü Danışma Kurulunu, 9 Ekim 2025 tarihinde, sendikal örgütlenmenin yaygınlaştırılması gündemiyle topladık. Kamuda sosyal diyalogu artırmak amacıyla 30 Eylül 2025 tarihinde Kamu Personeli Danışma Kurulu toplantısını gerçekleştirdik. 14'üncü Çalışma Meclisi de yarın "çalışma hayatında dijital dönüşüm" gündemiyle toplanacaktır. Bakanlık olarak, çalışma hayatındaki sosyal diyalogun en önemli paydaşı olan sendikaları destekliyor ve ülkemizdeki sendikalaşma oranlarının artırılmasını önemsiyoruz. 2013 yılında yüzde 9,21 seviyelerinde olan işçi sendikalaşma oranı 2025 yılı itibarıyla yüzde 14,02 seviyelerine yükselmiştir.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Kamuyu çıkart, geriye ne kalıyor?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Kamu görevlilerinde ise 2002 yılında yüzde 47,94 olan sendikalaşma oranı 2025 yılında yüzde 76,88 seviyelerine çıkmıştır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Grev yapabilen işçi sayısı ne kadar?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Geçtiğimiz dönemde Asgari Ücret Tespit Komisyonunda asgari ücret net 22.104 liraya yükseltildi; böylece, 2002 yılında 184 lira olan asgari ücret reel olarak yüzde 223 artırılmış oldu.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Tespit Komisyonuna sizin sendikalarınızın yöneticileri gelmiyor ya, protesto ediyorlar! Sizin sendikalarınızın yöneticileri, sizin sendika başkanlarınız, size oy veren sendika başkanları gelmiyor ya!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bu sene de aralık ayında 2026 yılında uygulanacak asgari ücreti belirlemek için Komisyon toplanacaktır.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Asgari ücret açlık sınırının altında.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Herkesin mutabık kaldığı bir tutarda uzlaşılacağını umut ediyoruz.

KAYIHAN PALA (Bursa) - "Herkes"ten kimi kastediyorsunuz, işverenleri mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2016 yılında başlattığımız asgari ücret desteğini 2025 yılı için aylık bin liraya yükselttik.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Bozdur, bozdur, harca(!)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Asgari ücret açlık sınırının altında Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2025 yılının ilk sekiz ayında 1,5 milyon iş yerine yaklaşık olarak 41,6 milyar lira asgari ücret desteği verdik.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Bu konuyu geçseydiniz keşke.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2024 ve 2025 yıllarını kapsayan Kamu Görevlileri Hakem Kurulu kararına göre kamu görevlilerimize ve emeklilerimize 2025 yılında yüzde 6 artı 5 oranında zam verilmiş; enflasyon farkıyla

birlikte ocak ayında yüzde 11,54, temmuz ayında ise yüzde 15,57 olmak üzere kümülatif olarak yüzde 28,91 oranında artış yapılmıştır.

HASAN ÖZTÜRK (Bursa) - Enflasyon farkı yaptığınız zamdan daha fazla.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Açlık sınırının altında, açlık sınırının.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Geçtiğimiz temmuz ayında yapılan zamlarla en düşük devlet memuru aylığı 50.503 liraya yükseltilmiştir. Böylece 2025'te en düşük memur maaşındaki artış oranı yüzde 29 olmuştur. Aralık 2002 ile Temmuz 2025 dönemine baktığımızda ise en düşük memur maaşındaki reel artış yüzde 264'e ulaşmıştır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Gıdadaki artış ne kadar?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2026 ve 2027 yıllarını kapsayan Kamu Görevlileri Hakem Kurulu kararına göre kamu görevlilerimiz ve emeklilerimize 2026 yılında yüzde "11+7" oranında ve 2027 yılında yüzde "5+4" oranında zam yapılmış olup enflasyon farkı olması hâlinde aradaki fark da ilave edilecektir.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Bu "Çok uzun yaşıyor." dediğiniz emeklilere mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Ayrıca 2026 yılı birinci dönem için kamu görevlilerinin taban aylıkları uzun bir süreden sonra emekli aylıklarına etki edecek şekilde bin lira artırılmıştır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bin liraya 1 kilo et alınmıyor Sayın Bakan, bari yazmayın bunları, ayıp oluyor ya!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Kamu kurum ve kuruluşlarındaki işçilere yönelik mali ve sosyal haklar konusunda taraflarca uzlaşmaya varılması üzerine 2025-2026 Yılı Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Çerçeve Protokolü imzalanmıştır. Toplu iş sözleşmelerinin yürürlük başlangıç tarihinde aylık brüt çıplak ücretleri 42 bin liranın altında olan işçilerin ücretleri 42 bin liraya çekilmiş, aylık brüt çıplak ücretleri 42 bin lira ve üzerinde olan işçilerin yine ücretlerine 1.200 lira seyyanen zam yapılmıştır. Bununla birlikte kamu işçilerinin ücretlerine 2025 yılı birinci altı ayda yüzde 24, ikinci altı ayda 1.500 lira seyyanen zam, ikinci altı ayda yüzde 11 ve 2026 yılı birinci altı ayda yüzde 10, ikinci altı ayda yüzde 6 zam yapılmıştır. Enflasyon farkının oluşması hâlinde ise söz konusu fark zamlara ilave edilecektir. 2002'de emeğin millî gelirden aldığı pay yüzde 24,8'den 2025 yılının ilk yarısında yaklaşık yüzde 36'ya çıkarak tarihimizin en yüksek noktasına ulaşmıştır. Böylece çalışanlarımızı enflasyona karşı koruma ve onlar için kalıcı refah sağlama prensibimizi kararlılıkla sürdürmeye devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımızın temel önceliklerinden biri insana yakışır istihdam olanaklarını artırmak, çalışma koşullarını sürekli iyileştirmek ve iş sağlığı ve güvenliğini en yüksek standartlara taşımaktır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - İş cinayetinde Avrupa 1'incisiyiz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Sekiz yıl aradan sonra -rakamları vereceğim- 4 Temmuz 2025 tarihinde tüm paydaşlarımızla bir araya gelerek Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi'ni topladık, ülkemizin bu alandaki vizyonunu ortaya koyacak 2026-2030 Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Politika Belgesi'nin hazırlıklarına başladık. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 1 Ocak 2025 itibarıyla yürürlüğe giren hükümleri doğrultusunda kamu iş yerleri ile 50'den az çalışanı bulunan az tehlikeli sınıftaki iş yerlerini de kapsam içine aldık.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sıfır kaza kültürünüz nasıl oldu? Kocaeli'de var mıydı bu kültürünüz? Yer yer mi oluyor bu kültür?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2022 yıl sonu itibarıyla İSG hizmeti alan iş yeri sayısı 166 bin iken bunu yaklaşık 5 katına çıkararak 2025 Ekim sonu itibarıyla 773 bine çıkardık. 2022 itibarıyla İSG hizmeti alan çalışan sayısı 6 milyon 400 bin iken bu sayıyı yaklaşık 2 katına çıkararak 2025 Ekim ayı itibarıyla 11 milyon 538 bine yükselttik.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bu insanlar niye ölüyor Sayın Bakan? Bu kadar eğitimi artırıyorsunuz, bu insanlar niye ölüyor?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Öte yandan, çocuklarımızın ve gençlerimizin iş sağlığı ve güvenliği bilincine sahip bireyler olarak yetişmesi için okul öncesinden yükseköğretime kadar kapsayıcı ve sürdürülebilir programları hayata geçiriyoruz.

Değerli milletvekilleri, Bakanlık merkez teşkilatımızda görevli 889 iş müfettişimizle uyguladığımız rehberlik temelli denetim yaklaşımı sayesinde iş yerlerinde belirlenen uygunsuzlukların yaklaşık yüzde 90'ı teftiş süresi içerisinde düzeltilmektedir. 2025 yılı Ekim ayı itibarıyla 9.921 iş yerinde rehberlik temelli yaklaşımla rehberlik ve teftiş faaliyetlerini yürüttük, bu kapsamda 1 milyon 207 bin 422 çalışana ulaştık. Yapılan teftişlerde eksik işçilik alacaklarına ilişkin yaklaşık 954 milyon liranın işçilere ödenmesini, "vergi" ve "sigorta primi" adı altında da kamuya yaklaşık 540 milyon liranın aktarılmasını sağladık. Mevzuata aykırılığı devam eden iş yerlerine 1,1 milyar lira idari para cezası uyguladık. İşçilerimizin alın teri ve hakları söz konusu olduğunda mevzuatımız çerçevesinde gerekli her türlü idari adımı atıyor, işçilerimizin haklarını koruyoruz. Bununla birlikte yerel seçimlerden sonra sendikal ayrımcılık, işten çıkarma ve mobbing konularıyla ilgili Bakanlığımıza ulaşan 141 adet ihbar ve şikâyet başvurusuna ilişkin yapılan incelemeler sonucunda belediyeler ve iştirakleri hakkında yaklaşık 66 milyon lira idari para cezası uygulayarak 570 milyon lira işçi alacağının ödenmesini sağladık.

"İş yerinde psikolojik tacizin, mobbingin önlenmesi" konulu 2025-3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'ni yürürlüğe koyduk.

Bakanlık olarak mevsimlik tarım işçilerimizin ve ailelerinin yaşam koşullarını iyileştirmek amacıyla yayınlanan 2024-5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'nde anılan Mevsimlik Tarım İşçiliği İzleme Değerlendirme Kurulunun ilk toplantısını gerçekleştirdik.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ne oldu? Çalışma koşulları iyileşti mi? Ne banyo yapabiliyorlar ne tualeti var, elektrik yok, su yok.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Genelgenin yürürlüğe girmesinden itibaren Bursa, Bolu, Sivas, Mersin, Ordu, Konya ve Şanlıurfa illerinde bölgesel çalıştaylar gerçekleştirdik.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin geleceğini şekillendirecek istihdam hamlelerimizi ekonomi yönetimimizle tam bir koordinasyon içerisinde gerçekleştiriyoruz. Bakanlık olarak istihdamı korumaya ve artırmaya yönelik hayata geçirdiğimiz tüm politika ve programlarımızı başarıyla uyguluyoruz. Orta vadeli programımızla ulusal istihdam stratejisi kapsamındaki çalışmalarımızla

2024 yılında istihdamda ve iş gücüne katılımda görülen artış eğilimi 2025 yılında da devam etmiş olup uygulamış olduğumuz kararlı politikalar sayesinde istihdamımız 2025 yılı Eylül ayında tarihin en yüksek seviyelerine ulaşmıştır. Eylül ayı itibarıyla son bir yılda iş gücümüz 35,6 milyon, istihdamımız 32,5 milyon, işsiz sayımız 3,1 milyon ve işsizlik oranımız yüzde 8,6 olmuştur.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Geniş tanımlı işsizlik oranı ne Sayın Bakan?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Bu oran, orta vadeli program hedeflerimizle uyumlu bir şekilde son yirmi dokuz aydır tek hanelerde seyretmektedir.

Önümüzdeki üç yıllık süreçte istihdamı yıllık ortalama 600 bin kişi artırmayı hedefliyoruz. TÜİK verilerine göre 15-24 yaş aralığındaki genç işsizlik oranı son altı yılda 11 puan azalarak Eylül 2025 itibarıyla 14,9'a gerilemiştir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Stajyer öğrencileri sayıyorsunuz sayıyorsunuz, siz onların yaşlılık sigortasını başlatacaksınız.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sokakta hiç yürüdünüz mü, işsiz gençlerle hiç karşılaştınız mı?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - 1 milyondan fazla stajyer öğrenciyi işçi sayıyorsunuz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Aynı yaş grubunda ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı 2025 yılı ikinci çeyreğinde yüzde 22,1'e gerilemiştir.

İŞKUR tarafından 2025 yılının Ocak ayı döneminde 1 milyon 286 bin 822 kişinin özel sektörde istihdamına aracılık edilmiştir. 2002 ile 2023 döneminde 5,5 milyon kadının, 558 bin engellinin ve yaklaşık 5,5 milyon gencin işe yerleşmesine aracılık edilmiştir.

İlave istihdam sağlayan işverenlerimize sigortalı başına 41 bin liraya kadar prim desteği sağlıyoruz. Bu kapsamda teşvikin uygulama süresinin 2026 yılının sonuna kadar uzatılabilmesine yönelik çalışmalarımızı başlattık. Bu destek mekanizmalarına finansman sağladığımız İşsizlik Sigortası Fonu'nu da doğru yatırım araçlarına yönlendirerek büyütüyoruz. Fon varlığımız geldiğimiz aşama itibarıyla 560 milyar liranın üzerine çıkmıştır.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Ne kadarını işçilere veriyorsunuz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Sayın Başkan ve değerli milletvekilleri; imalat sanayisinde yer alan işverenlerin aktif iş gücü programlarından yararlanma süreçlerine 31 Aralık 2026 yılına kadar esneklikler getirdik. Engelli bireylerin istihdamda katılmasını desteklemek ve işverenlerin İŞKUR'un sunduğu hizmetler ile diğer hizmetlere tek bir platformdan ulaşmasını sağlamak amacıyla "Engelsiz İŞKUR Platformu"nu kurduk.

Zihinsel engelli bireyler için destekli istihdam projesini hayata geçirerek her birey için aylık 26 bin lira ücret desteği sağlamaya başladık. Engelli bireylerimizin kendi işini kurabilmeleri için mevzuatı kolaylaştırdık. 2025 Temmuz ayı içerisinde engelli bireylerin kendilerini iş gücü piyasalarına hazırlamaları amacıyla özelleştirilmiş bir uygulama olan Engelsiz İş Gücü Uyum Programı'nı hayata geçirdik. 81 ilde uygulanmak üzere 10 bin kontenjan tahsis ettik. Kademeli olarak başlayan bu programlardan 5 binden fazla vatandaşımız yararlanmaya devam etmektedir.

Kadın istihdamında ciddi bir atılım gerçekleştirdik. OECD raporlarında ülkemizi ön plana çıkaran ve takdirle karşılanan Kayıtlı Kadın İstihdamının Desteklenmesi programı İş Pozitif aracılığıyla 2025 yılı Kasım ayına kadar 1,7 milyondan fazla kadını istihdama kazandırdık.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Sayın Bakan, sadece 2 kadın bürokrat var arkanızda.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Günlük 750 liraya çalıştırdığınız kadınlar canından oldu.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Her Meslekte Kadın Eli Projesi'ni başlattık. 2024 yılı Eylül ayında yeni bir uygulama olarak özellikle istihdamda katılımda zorlanan kronik işsizleri, kadınları, gençleri, engellileri ve öğrencileri iş gücüne katılıma teşvik edecek İşgücü Uyum Programı'nı hayata geçirdik.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Türkiye'yi cehenneme çevirdiniz, herkes yanıyor.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Anayasa'ya aykırı olarak sigortasız çalıştırıyorsunuz ama.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Bu kapsamda 2024 yılından bu yana 374.486 vatandaşımızı bu programlardan faydalandırdık.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Soru önergelerimizin hiçbirine de yanıt vermiyorsunuz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Programa katılanların yüzde 82'si kadındır.

2025 yılı Şubat ayı içerisinde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından açıklanan İŞKUR Gençlik Programı'nı hayata geçirdik.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Aylık 6 bin liraya sigorta yapılmadan çalışan öğretmen var. Daha dün çocuk ağıladı sokakta karşımda.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Sayın milletvekilleri, önümüzdeki dönemde iş gücü piyasamızı güçlendirmek amacıyla planladığımız önemli çalışmalar hakkında da sizleri bilgilendirmek isterim. Ülkemizde internet üzerinden yayınlanan iş ilanlarını tek bir platformda toplayacak olan "Açık İş Kapısı" projemizi önümüzdeki dönem uygulayacağız. Ne istihdamda ne eğitimde olan gençler (NEET)'ler için özel bir iş gücü uyum programını hayata geçireceğiz. Bu programla evden çıkmayan gençlerimizi kısmi süreli çalışma modeliyle iş gücü piyasasına ısındırmayı ve kalıcı istihdamlarını hedefliyoruz.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Çocuklar hazır çalışmaya, iş verin yeter ki.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Pasif iş gücü programlarına erişebilirliği artırmaya ve İşsizlik Sigortası Fonu'ndan yararlanma şartlarının kolaylaştırılmasına yönelik çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ben size Balıkesir'den 40 bin tane CV getireyim, çalışmaya hazır hepsi.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sosyal güvenlik sistemimizin sosyal devlet ilkesine uygun olarak daha kapsayıcı, sürekli gelişen, vatandaşlarımıza daha kaliteli ve etkin hizmet sunan, kolay erişilebilen, yeni çalışma modelleriyle uyumlu ve mali sürdürülebilirliği güçlü bir yapıda olması için çalışmalarımıza devam ediyoruz. 2002 yılında yüzde 71,5 olan SGK gelirlerinin SGK giderlerini karşılama oranının 2025 yılı sonu itibarıyla yüzde 95,3 olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir. Diğer yandan, 2002 yılında yüzde 60,9 olan prim gelirlerinin emekli aylıklarını ve sağlık giderlerini

karşılama oranının 2025 yılı sonunda yüzde 75,1 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. 2002 yılında SGK açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı ise yüzde 2,2 seviyesindeyken -güncelleyelim- 2025 yıl sonunda yüzde 0,42 seviyesinde gerçekleştiği öngörülmektedir.

Uyguladığımız prim teşviki, destek ve indirimlerle 1 Ocak 2023 ile 31 Ağustos 2025 tarihleri arasında 2 milyon iş yerine yaklaşık 13 milyon 228 bin sigortalıdan dolayı 853 milyar lira destek sağladık. 2002 yılında aktif sigortalı sayısı 12 milyon iken 2025 yılı Ağustos ayı itibarıyla yüzde 115 artışa yaklaşık 26 milyona ulaşmıştır. 2002 yılında yüzde 52 olan kayıt dışı istihdam oranı yıllar itibarıyla düşüş eğilimine girmiş ve 2025 yıl ikinci çeyrek verilerine göre yüzde 25,9 olarak gerçekleşmiştir. 2025 yılı içerisinde kayıt dışı istihdamın azaltılmasına yönelik olarak yoğun denetim faaliyetleri yürütülmüş, yılın ilk dokuz ayında kayıt dışı işçi çalıştıran iş yerlerine 2,3 milyar lira idari para cezası uygulanmıştır.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Parayı verip sömürüyü dolduruyorlar ya! Birini içeriye atmadınız daha ya, birini.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; en düşük emekli aylığı 2025 yılı Ocak ayında 14.469 liraya, 2025 yılı Temmuz ayında ise 16.881 liraya yükselmiştir.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Atamadığınız, atayamadığınız gençlerin hepsi kayıt dışı; hepsi evlerde, sokaklarda, kahvelerde.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2002 yılından bu yana en düşük emekli aylıklarında bayram ikramiyeleriyle birlikte reel olarak yüzde 70 ile yüzde 600 oranında artış sağlanmıştır.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Milyonlarca genç var hâlâ daha kayıt dışı. Çıkın sokağa, kayıt dışını görün.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Sosyal güvenlik kapsamımız yüzde 99 seviyesine ulaşmıştır.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Peki, prim borcu olanların sayısı nedir Sayın Bakan? Hiç yanıt vermiyorsunuz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Temmuz ayı itibarıyla 5,7 milyon kişinin GSS primini devletimiz karşılamıştır. 2025 yılı sonunda toplam ödemenin 128,7 milyar lira olması öngörülmektedir.

2000'li yılların başında bedeli ödenen ilaç sayısı 3.986 iken 2025 Ekim ayı sonu itibarıyla 8.715 ilaç geri ödeme kapsamına alınmıştır.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Eczanelerde ilaç yok, ilaç.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Kanseri ilaçları hâlâ ödenmiyor Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 2025 yılı içerisinde 353 ilaç geri ödeme kapsamına alınmıştır -bakın, sizi ilgilendiriyor- bunun 50 adedi kanser tedavisinde kullanılan ilaçlardır.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Ödenmiyor, ödenmiyor; dün 2 hasta aradı beni.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - 18 yaş altındaki Tip 1 diyabet hastası evlatlarımız için sürekli cilt altı glikoz izlem cihazlarını SGK'nin geri ödeme kapsamına aldık.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ödensin, kanser sonuçta. Bu ülkede ödemeyeceğiz de nerede ödeyeceğiz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Sağlık hizmetleri basamaklarının doğru ve verimli kullanılmasını sağlamak amacıyla teşvik mekanizmalarımızı güçlendiriyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Emeklilerde ilaç katkı payını kaldırdınız.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sağlık hizmetlerine ayırdığınız pay yüzünden vatandaş mağdur. Şu ilaçların faturasının yarısını hastalara ödetiyorsunuz.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - SMA hastaları ödenmiyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bilgisayarlı tomografi ve MR görüntülemelerinde kullanılan kontrast madde ilaçlarının hastaneler tarafından temin edilmesini sağladık.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Katılım payı, muayene ücreti, onun ücreti, bunun ücreti... Yazık değil mi bu hastalara?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - SMA tedavisinde kullanılan ve 2017 yılından bu yana geri ödemesi gerçekleştirilen ilaca ilave olarak kullanım kolaylığı olan bir diğer ilaç da geri ödeme listesine alınmıştı.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Cebinde para olmadığı için şeker ilacını alamıyor, tansiyon ilacını alamıyor bu hastalar. Nerede sosyal devlet?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, lütfen...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, sizin müdahale etmeniz lazım aslında. Meclisin onurunu koruyun ya!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Yoğun bakım ünitelerindeki sağlık verilerinin anlık olarak izlenebilmesine yönelik düzenleme hayata geçirilmiştir.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sağlık verilerini izleyerek Yenidoğan Komisyonunun gündemini neden çözemediniz; madem izliyorsunuz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Hemofili A hastalarında evde kolaylıkla deri altına uygulanabilen ilacı geri ödeme kapsamına aldık.

Aile hekimlerinin reçete edebildiği ilaç sayısını artırdık. Toplamda 6 bin ilaç bugün aile hekimlerince reçete edilebilmektedir.

Yine, önemli bir müjde olarak 25 farklı kanser türünün tedavisinde kullanılan 5 farklı immünoterapi ilacı ile kistik fibrozis hastalığının tedavisinde kullanılan ilaç, Temmuz 2025 tarihinden itibaren SGK'nin geri ödeme listesine alınmıştı.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Bakan, biraz gerçeklerden söz edelim.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Hastalar dava açmadan, mahkemeye gitmeden parasını alamıyor sizden ya!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; son olarak Bakanlığımız ile bağlı ve ilgili kuruluşlarımızın 2026 yılı bütçe teklifleri hakkında sizleri bilgilendirmek istiyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Çocuk işçiler öldü Sayın Bakan. İstifa etmeniz gerekiyor. Bu laflar boş laflar.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bakanlığımızın 2026 yılı toplam bütçe teklifi 447 milyar 903 milyon 261 bin liradır. Bakanlık merkez ve yurt dışı teşkilatı harcamaları için 5 milyar 772 milyon 98 bin lira bütçe teklif edilmiştir. Bütçemizden Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına 305 milyar 35 milyon 369 bin lira, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğüne 137 milyar 95 milyon 794 bin lira olmak üzere 2026 yılında toplam 442 milyar 131 milyon 163 bin lira kaynak aktarılması öngörülmektedir. Merkezî yönetim bütçesi içerisinde yer alan ve Bakanlığımızın ilgili kuruluşu olan Mesleki Yeterlilik Kurumu Başkanlığının bütçe büyüklüğü ise gider bütçesi 280 milyon 439 bin lira, gelir bütçesi 278 milyon 439 bin lira, net finansman 2 milyon liradır.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri; 2024 yılı kesin hesabında görüleceği üzere Bakanlığımıza tahsis edilen bütçe, ödenek üstü harcamaya yer verilmeksizin tasarruf ilke ve tedbirleriyle kamu yararı gözetilmek suretiyle etkin ve verimli bir şekilde kullanılmıştır. Bakanlığımız ile bağlı ve ilgili kuruluşlarda yüce Meclisimiz adına denetim yapan Sayıştay Başkanlığınca yapılan denetimlerde 2024 yılı mali rapor ve tabloların önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi sunduğu kanaatine varıldığı görülmüştür. Sayıştay denetim raporlarında 2024 yılında toplam 27 bulguya rastlanmış olup bunlardan 12'sinin muhasebe işlemlerinden kaynaklandığı görülmüştür.

Saygıdeğer Başkan, değerli milletvekilleri; terörün uzun yıllar ülkemize çok büyük sosyal ve ekonomik maliyeti olmuştur. Terörsüz Türkiye hedefine emin adımlarla ilerlerken ülkemizin birliği, beraberliği ve kardeşliği de güçlenecektir.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Sizi sermaye terörü ilgilendiriyor, sermaye terörü. Siz sermaye terörüyle nasıl mücadele ettiğinizi anlatacaksınız. İçişleri Bakanlığı yazar bunu.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bununla birlikte bu sürecin ülkemizde iş ve yatırım fırsatlarını artıracığına, ekonomimize büyük katkılar sağlayacağına inanıyoruz.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bakanlığınızın toplam bütçesi yüzde 3'ü bulmuş. Sosyal devlet diyoruz, neresi sosyal devlet?

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Her yerde sermaye terörü esiyor.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Emekliye bütçe yok, işçiye bütçe yok, hastaya bütçe yok, çalışana bütçe yok. Bu bütçenin içinden ne ayıracaksınız?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Sözlerime son verirken 2026 mali yılı bütçemizi en etkili ve verimli şekilde kullanacağımızı belirtmek istiyorum. Görüşmelere yapacağınız değerli katkı ve desteklerden ötürü şimdiden her birinize ayrı ayrı şükranlarımı sunuyorum.

Komisyonumuzun çok değerli Başkan ve üyelerini tekrar saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi sayın milletvekillerinin söz taleplerini karşılayacağız.

İlk olarak Cumhuriyet Halk Partisinden başlayacağız. Sayın Gamze Taşcier konuşacak. Sonra DEM PARTİ'den Sayın Kezban Konukçu ve Sayın Sümeyye Boz onar dakika, İYİ Partiden Sayın Selçuk Türkoğlu, YENİ YOL Partisinden Sayın Sema Silkin Ün, Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Mustafa Kalaycı ve Adalet ve Kalkınma Partisinden Sayın Resul Kurt konuşacak.

Sayın Taşcier, hazırsanız mikrofonunuzu açacağım.

Süreniz yirmi dakika, eğer bitiremezseniz iki dakika ek süre vereceğiz.

Buyurun.

GAMZE TAŞCİER (Ankara) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları, kıymetli bürokratlar; hepinizi selamlıyorum.

Maalesef, yine, ihmalin, denetimsizliğin, liyakatsizliğin, beceriksizliğin, kâr hırsının emekçiye ödetildiği günlerden geçiyoruz. Dilovası'nda göz göre göre yaşanan cinayet sonrası burada hâlâ hiçbir şey olmamış gibi sunum yapıyor olmanızı hayretle karşılıyorum. 65 yaşında bir kadını o ortamda, o şartlarda çalışmak zorunda bırakan iktidarınızın hiç mi suçu yok Sayın Bakan? Peki, Bakanlığınız döneminde 4.236 işçi hayatını kaybetti, 16 Soma faciası demek; sizin hiç mi suçunuz yok Allah aşkına? 16 yaşında okulda olması gerekirken orada can veren çocuk için "Dicle'nin kenarında kurdun kaptığı bir koyun bile benim sorumluluğumdur." diyen Genel Başkanınızın hiç mi suçu yok? O nedenle, normalde, demokratik ülkelerde sizin çoktan istifa ediyor ve bu makamda oturmuyor olmanız lazımdı ama neyse.

Peki, ben sözlerime hafızaları tazeleyerek devam etmek istiyorum. 2019'un Şubat ayında Sayın Cumhurbaşkanı "Şöyle bir patlıcan, sivri biber, patates, soğan sohbeti yaptılar; benim alanım ekonomi, neyin olduğunu bilirim. Vatandaşa en ucuz fiyatla ürünü getireceğiz çünkü biz sömürü düzeninin aracı olamayız." dedi. O günden bugüne patlıcan 4 kat, sivri biber 7 kat, patates 8 kat, kuzu eti 15 kat, dana eti 16 kat zamlandı. Altı yılda 200 liranın alım gücü onda 1'e indi. Erdoğan "Sömürü düzeninin aracı olmayacağız." dedi, maşallah, komple sömürü düzeni kurdu çünkü vatandaşın alım gücü yalnızca cebinden değil sofrasındaki her bir lokmadan eksildi.

Sayın Bakan "Asgari ücreti yirmi üç yılda reel olarak yüzde 242 artırdık." dediniz, "Emekçilerimizin alın teri için korumaya, çalışmaya devam edeceğiz." dediniz değil mi? Peki, göreve geldiğiniz 2023 Temmuzundan bugüne kadar geçen sürede asgari ücret kaç ay sadece açlık sınırının üzerinde kalabildi? Hiç yorulmayın -gerçi sizde de bu bilgi vardır- sadece üç ay, o da 2024'ün ilk üç ayında, aradan geçen beş yüz doksan günde asgari ücret her geçen gün eridi.

Yine, bu yılın başında "Vatandaşlarımızın alım gücünü korumak zorundayız. Allah korusun, beklenmedik bir durum olursa tekrar bir düzenleme yaparız." dediniz. Asgari ücretlinin alım gücü açlık sınırının yaklaşık 13 bin lira altında. Allah aşkına, daha bundan beklenmedik hangi durum olabilir, gerçekten şaşkınlım. Siz, alın terini korumaktan bahsediyorsunuz, alın teri çoktan buhar oldu. Tablo böyle ağırken "Sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliği için tasarruf şart." dediniz; emekliyi, emeği işaret ettiniz. Bütçe gerekçesinde sosyal güvenlik sisteminin etkinliğinin sağlanması ve hizmetlerin daha kaliteli, kapsayıcı sürdürülmesi iddianız var ancak Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılan bütçe transferlerinin gayrisafi yurt içi hasıla içindeki oranı 2028'de 2,8'e düşüyor, 2009'da bu oran 5,2'ydı. Yani bir yandan "kapsayıcı sosyal güvenlik" diyorsunuz, diğer yandan şu anda yüzde 3,6 olan pay neredeyse dörtte 1 oranında azalıyor. Şu anda, burada aslında çaresizce savunduğunuz şey "Biz emekliye daha az maaşla daha iyi bir hayat

sunacağız." demekle eş. Bir taraftan "Sosyal güvenlik sistemimiz güçlü." diyorsunuz, diğer taraftan emeklileri bir maliyet kalemi olarak değerlendiriyorsunuz, bütçenin gelir gider dengesini sarsan olağan şüpheli ilan ediyorsunuz.

EYT'yi yük olarak gördüğünüzü, emeklileri bir sistem sorunu olarak değerlendirdiğinizi defalarca söylediniz ama bunun doğru olmadığını siz de çok iyi biliyorsunuz. İnsanlar emekli olduklarında sistemden çıkmıyor; aksine, yaşayabilmek için sistemde kalmaya devam ediyor. Sosyal güvenlik destek primine tabi sigortalıların sayısı 2017'de 714 bindi, EYT'yi 2023'te çıkardınız, iddianız doğru olsaydı sistemde kalan kişi sayısının azalması gerekirdi, yüzde 97 oranında arttı fakat siz kendi primini ödeyen, ödedikleri primle de maaş almayı hak eden insanları suçlu ilan ediyorsunuz. Yani EYT ya da emekliler değil iktidarınız bu ülkeye yük. Bu arada "Geçen yıl kasım ayından beri aylıklar düşük çünkü CHP'li belediyelerin prim borcu büyük." diye bir türkü tutturdunuz, bozuk plak gibi çalıp çalıp duruyorsunuz. 2009'da belediyelerin yüzde 50'si, 2014'te yüzde 59'u, 2019'da yüzde 55'i AK PARTİ'li başkanlar tarafından yönetiliyordu. Bu borçlar 2009'dan beri kalanlar; Sayıştay raporlarında da var. O gün sorun olmadı, ne hikmetse 31 Mart yerel seçimlerinden sonra işin rengi değişti. Siyaset mühendisliğini bir tarafa bırakın, işin gerçeğini ifade edin çünkü SGK'nin 2024 sonunda icralık olan ve tahsil edemediği alacağı 210 milyar lira. Bu borçlar kimin Sayın Bakan, kimlerden bu borçları tahsil edemiyorsunuz? Çokça sorduk, cevap alamadık. CHP'li belediyelerin borcunu kaynağında kesiyorsunuz, diğer belediyelerin durumu nedir, yoksa sakladığınız bir şey mi var? Açıklayın hangi belediyenin ne kadar borcu var, tüm kamuoyu öğrensin. Sayıştay, SGK'nin muhasebe kayıtlarının doğru olmadığını söylüyor. Vallahi, bizim mahalledeki bakkal bile daha iyi defter tutuyor, SGK bunu bile yapamıyor; Kurumu yirmi üç yılda bu duruma getirdiniz.

Yine, bir taraftan da Türkiye'de sosyal güvenlik reformlarının kalıcı bir başarıya ulaşamamasının temel nedeni, reformların emek piyasasının yapısal çarpıklıklarını dikkate almadan mali dengeleri kurtarmaya odaklanmış olması. Türkiye'de sosyal güvenlik sistemi özü itibarıyla çalışma esasına dayalıdır yani sistemin gelirleri prim ödeyen istihdam üzerinden şekillenir. Bu da demektir ki kayıt dışı istihdamın yüksek, sendikalaşmanın düşük, güvencesizliğin yaygın olduğu bir iş gücü piyasasında sosyal güvenliğin finansmanı zaten zayıf bir zemine oturuyor. Türkiye'de, 2008 reformu da dâhil olmak üzere yaptığınız bütün düzenlemelerde bu sağlıksız zemini dönüştürmek yerine onun üzerine ucube bir sistem inşa etmeye çalışıyorsunuz. Sistemin ana kaynağı olan prim gelirleri; düşük ücret politikanız, taşeronlaşma ve güvencesiz çalışma biçimleri yüzünden sürekli daraldı. Böyle bir tabloda "reform" adı altında verdiğiniz her hamle, açığın bir biçimde değişmesine sebep oluyor.

Yıllardır "Tasarrufları artırıyoruz." dediniz, bireysel emeklilik ve otomatik katılım sistemiyle övündünüz, 2026 Cumhurbaşkanlığı Programı'nda şapkadan tavşan çıkardınız; ekonominin uzun vadeli finansmanı için önemli bir adım atacakmışınız. "Ekonominin uzun vadeli finansmanı"ndan tam olarak neyi kastediyorsunuz Sayın Bakan? "Emekçinin, emeklinin, ücretlinin, dar gelirlinin huzuru, refahı" olmadığı açık. Bakın, Ayşe teyze, otuz beş yıl çalışıyor, prim ödüyor, hazırda emekli oluyor, bağlayabildiğiniz maaş 16.881 lira. Güle güle harcasın diyeceğim ama Ayşe teyze de gelecek hâl bırakmadınız; o günden bugüne maaşı yüzde 11 eridi, elinde kalan 15 bin lira, açlık sınırı 30 bin lira. Şimdi ise Ayşe teyzeye diyorsunuz ki: "Biz sana bakamadık, insan onuruna yaraşır bir aylık bağlayamadık ama torunun Hasan'ı el üstünde tutacağız." Nasıl yapacaksınız? "Tamamlayıcı emeklilik sistemi kuracağız." Nasıl olacak? "Hasan'ın geleceği kurtulacak çünkü işveren de katkı verecek." Ya, siz, Türkiye'nin ücret yapısını bilmiyorsunuz ya da yaşadığınız ülkenin farkında değilsiniz. İşverenin maliyeti 1 birim artarsa ya ücret azalır ya da istihdam daralır. Dolayısıyla, sizin o tasarrufu kimin için yaptığınızı çok iyi biliyoruz yani siz bu uygulamayla vatandaşın sırtından Kanal İstanbul'u, hazine garantili otoyol ve köprüleri, tek bir uçağın dahi inmediği havalimanlarını finanse edeceksiniz. Eğer bir sistemde emekçinin birikimi üretime değil de tahvile, borca, faize, borcun faizine, hatta faizin faizine gidiyorsa o sistemde finansal bağımlılık büyür, mideye giren lokmayı da o lokmayı alacak maaşı da küçültmüş olursunuz.

Sayın Bakan, bütçe teklifinizde "İstihdamın Artırılması ve İşsizlikle Mücadele" başlığınız var. Türkiye'de geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 29'a ulaştı, sayıya vurduğunuzda bu rakam 12 milyon; geçen yıl aynı dönemde bu sayı 10 milyondur. Peki, geniş tanımlı işsizlik içerisinde kimler var? İşsiz kalanlar, kısmi zamanlı çalışıp tam zamanlı iş arayanlar, en acısı "Artık iş bulamam." diyerek umudunu yitiren yurttaşlar, ümidi kalmayan işsizler var ama Bakanlığınızın performans göstergelerine baktığımızda, sadece dar tanımlı işsizliği görüyoruz ve 2026 için işsizlik hedefinizi 8,4 olarak görüyoruz. Peki, bu tanımların içerisinde geniş tanımlı işsizlik neden yok? Çünkü geniş tanımlı işsizlik gerçek tabloyu gösterir ve o tablo da iktidarınızın hoşuna gitmez. "İşsizlik düşüyor." diyorsunuz ama işsizlerin sayısı düşmüyor, rakamlarla oynayarak bu ülkenin gerçeklerini gizleyemezsiniz. İşe yerleştirmelerde büyük ölçüde nitelik gerektirmeyen, düşük ücretli ve geçici işler olduğunu ifade ediyorsunuz çünkü diyorsunuz ki "1 milyon 453 bin kişinin işe yerleştirilmesine aracılık ettik." Bu durum aslında güvencesiz çalışmayı kalıcılaştıran bir yapıya dönüştürüyor dolayısıyla Bakanlığınız bunu yaparsa özel sektörün güvencesiz çalıştırmasına nasıl ses çıkartacaksınız?

Yine, Türkiye'nin ihtiyacı, rakamları büyüten değil, yurttaşına insanca yaşayabileceği bir gelir sağlayan, katma değeri yüksek ve sürdürülebilir istihdam politikaları. Gerçek başarı vatandaşın geçimini teminat altına alan bir iş gücü piyasası yaratmakla ölçülür, günübirlik iş yerleştirmeleriyle değil.

Yine, Sayın Bakan, İşsizlik Sigortası Fonu'nun içler acısı halinden bahsetmek istiyorum. Adı "İşsizlik Sigortası" ama gelin görün ki en az yararlanan kesim yine işsizler. Fon'un toplam nakdi varlığı 541 milyar lira, 2026'da 800 milyara ulaşması bekleniyor. Peki, bu kaynağı kim kullanıyor? Her 100 liranın sadece 33 lirasını işsizler kullanıyor, aslan payı işverene gidiyor. Ne yazık ki Fon'un yönü değişmiş durumda, bütçenin arka kapıdan sermayeye kaynak aktarım aracı hâline gelmiş durumda. İlk sekiz ayda işsizlik maaşına 1 milyon 184 bin kişi başvurdu, sadece 573 bini alabildi yani başvuruların yüzde 52'si tek kuruş dahi alamadı. İşsiz iş bulamıyor, Fon'dan destek alamıyor, istihdam artmıyor. Peki, bu mu işsizlikle mücadele anlayışınız?

Yine, en büyük sorunuz, Bakanlığınız döneminde, iş sağlığı ve güvenliğini sağlayamıyor olmanız. Öncelikle tabii ki tanımını daha düzgün kurmadığınız için çözüm de bulamazsınız. İşçi sağlığı ve güvenliği olur çünkü mesele üretimin değil, emeğin güvenliğidir. Program hedeflerinize baktığımızda iş sağlığı ve güvenliğinin geliştirilmesine yönelik yürütülen proje sayısını yüzde 42 azaltıyorsunuz. Aynı şekilde, kazaların önlenmesi ve çalışma koşullarının iyileştirilmesine yönelik yürütülen proje sayısını da 1.131'den kademeli olarak 893'e çekiyorsunuz. Kısaca, işçi sağlığı ve güvenliği konusunda hedef küçültüyorsunuz ama aynı programda "Ölümlü iş kazası oranını 2026'da 6,4'e; 2027'de 6,3'e düşüreceğiz." diyorsunuz. Peki, sormak lazım: İşçi sağlığına

ayrılan kaynak azalırken, proje sayısı gerilerken nasıl olacak da ölümlü iş kazası oranını düşüreceksiniz? Bakın, Kartalkaya'da 78 kişinin öldüğü katliamda 11 kişi müebbet cezası aldı, içerisinde iş güvenliği uzmanı Kübra Demir'e yirmi bir yıl ceza verildi. Peki, Kübra Demir bu cezayı alırken iş teftişini yerine getirmeyen Bakanlığınıza ne oldu, tek bir kişi ceza aldı mı?

Bu ülkenin bütçesi vicdanının aynasıdır Sayın Bakan. Bütçenizin vicdanına baktığımda maalesef yoksul ve güvencesiz çocukları göremiyorum. Sokaklarda çalışan, merdiven altı işletmelerde tükenen, sanayi sitelerinde büyüyen, MESEM'lerde sömürülen, okuldan kopan, iş cinayetlerinde katledilen çocuklar yok. Neden? Çünkü çocuk işçiliğiyle mücadele kapsamında ulaşılan çocuk sayısını 66 binden 30 bine indirmeyi hedeflemişsiniz. Daha az çocuğa ulaşmayı hedef olarak ilan ediyorsunuz. Buna mücadele denebilir mi? Yine, iş cinayetlerinde ölen çocukları gördüğümüzde dövüneceğinize kurtaracağınız çocuk sayısını yarıya düşürmekle övünüyorsunuz. Ulusal Çocuk İşçiliği ile Mücadele Programı 2023'te bitti, yıl 2026 hâlâ "Yeni dönem politika çerçevesi hazırlayacağız." diyorsunuz yani üç yıldır ülkenin çocuk emeğiyle mücadeleniz plansız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Plansız olur mu, sömürüyorlar.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Sayın Bakan, o zaman üç yıldır neyi beklediniz? Ve "Çocuk işçiliğine sebep olan faktörler yoksulluk, işsizlik, eğitim ve yetersizlik." dediniz, ağzınıza sağlık, doğru da söylediniz. Peki, o zaman bu bütçede yoksulluğu azaltacak tek bir kalem neden yer almıyor? Neden sosyal yardımların reel payı azalıyor? Neden istihdam politikaları hâlâ kısa vadeli teşviklerle sınırlı kalıyor?

Toparlamam gerekirse, Türkiye'nin en önemli bütçesini konuşuyoruz. Sayın Bakan, KÇP sürecinde masadan kaçarcasına kalktınız, milyonlar zam beklerken siz yurt dışı programına gittiniz. Devlet memurlarının toplu sözleşme hakkını sarı sendikacılıkla gasbettiniz. Grev yasakları, sendikal mücadelenin içinin boşalması, hak ihlalleri, orta vadeli programla gelen esnek ve güvencesiz çalıştırma, İş Kanunu'nu arkadan dolaşan uygulamalar, KHK düzeninin yarattığı tahribatın bir türlü giderilememiş olması; burada her birinden bahsedersek saatler sürer.

Özetleyecek olursak, bu, AK PARTİ zihniyetinin tam da aynası olan bir bütçe. Bir yanda döviz garantili projelerle zenginleşen müteahhitler, diğer yanda ay sonunu getiremeyen emekliler, genç işsizler, asgari ücretliler. Bir yanda da iktidarınız bu bütçeyle bir kez daha tasarrufu vatandaştan -maşallah- lüksü de kendinden esirgememiş, faiz ödemeleri bir yılda katlanırken sosyal güvenliğe ayrılan kaynağın azalmasına razı olmuş. Bir bütçede adalet yoksa siz gelirleri, kalemleri, rakamları büyütmeniz de ülke büyümaz çünkü adaletsiz bir kalkınma yoksulluğu büyütür. O nedenle de biz "Ya adalet ya sefalet" diyoruz ve sizi, bir kez daha görev sürecinde yaptığınız bütün başarısızlıklardan ve bugüne kadar 4.236 canın sorumlusu olarak istifaya davet ediyoruz.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi adına ilk konuşmacı Kezban Konukçu.

Süreniz on dakika, artı, bir dakika uzatıyoruz.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Ben en başta belirtmek isterim ki 2026 bütçesi halkın bütçesi değil, bir avuç sermayedarın bütçesi, bunun bu Bakanlığa yansımalarını da birazdan ele alacağız. Ancak genel olarak baktığımızda, örneğin Hazine ve Maliye Bakanlığına ayrılan bütçenin yüzde 31'i faiz ödemelerine ayrılmışsa, bu bütçe; tefecinin, faizcinin bütçesi demektir. Halkın emeğiyle oluşturulan bütçenin halka harcanması bir yana, her geçen yıl halkın payının küçüldüğünü görüyoruz. Yağma, talan, yalan düzeninin en açık göstergesi bu 2026 bütçe rezaletidir.

2026 yılında vergi gelirlerinin yüzde 47'den fazlası dolaylı vergilerden sağlanacak. Yine, biliyoruz, dolaylı vergiler tüketim üzerinden toplumda en zengininden en yoksuluna aynı oranda alınan vergidir ve büyük oranda yoksulun, emekçinin sırtına bindirilmiştir. Emekçilerden kesilen gelir vergisinin bütçenin içindeki payı ise yüzde 25'tir. Bu oran 2025'te yüzde 19'du, bu payın artırıldığını da görüyoruz yani her geçen yıl halktan, emekçiden daha fazla vergi alındığını görüyoruz. Önümüzdeki yıl patronlara ayrılan doğrudan destekler 713 milyar TL'yi buluyor. 2026'da sosyal yardımlara ayrılan 917 milyar liranın 3 katı faize gidecek sevgili arkadaşlar. Bu koşullarda, bakıyoruz, işçinin, emekçinin payına ne düşüyor?

En yakın zamanda, birkaç gün önce Dilovası'nda 6 kadın işçinin -bunlardan 3'ü çocuk- yanarak katledildiği bir ortamda yaşıyoruz. Gittik, orayı gördük, maalesef gerçekten bu ülkeyi kendiniz için ve bir avuç sermayedar için cennete çevirdiniz; işçiler için ise bir cehenneme çevirdiniz. İnsanlar yanarak ölüyorlar, bırakın yoksulluğu, açlığı; yanarak ölüyorlar. Daha bir buçuk sene önce Gayrettepe'de 29 işçi bir iş yerinin tadilat sırasında yanarak can vermişti. Buralardaki cezasızlık politikasının sonucu, sermayedarların sürekli desteklenmesinin ve bunlara göz yumulmasının sonucu; insanlar, emekçiler yanarak katlediliyor. Bolu'da bir otelde ölen 78 yurttaşımızı da tekrar burada anmak isterim. Gittik, sorduk orada insanlara, zannediyor ki bazıları bu insanlar cahil, haklarını bilmiyor; insanlar çok açık bir şekilde bile bile, orada tedbirlerin alınmadığını göre göre, aldığı ücretin düşüklüğünü bile bile, sigortasız çalışmanın ne kadar yanlış olduğunu bile bile çaresizlikten, yoksulluktan her gün mezarlarına girer gibi o iş yerlerine giriyorlar; oradan kurtulan, daha önce çalışan insanlarla konuştuk, her şeyin farkında aslında insanlar. İşte, asgari ücret insanların kirasına dahi yetmiyorsa insanlar, evde kim varsa, çoluk çocuk bu koşullarda çalışmak zorunda kalıyor. İşin fitratında değil bu, artık 21'inci yüzyılda çok iyi biliyoruz ki bu iş cinayetleri önlenemez ancak önlememekte ısrar etmek sizin marifetiniz.

Sayın Vedat Işıkhani, sizin zamanınızda 4 bin işçi iş cinayetinde hayatını kaybetti, AKP'li yıllarda 40 bin işçi hayatını kaybetti. Ne zaman istifa edeceksiniz? Gerçekten çok merak ediyoruz. İnsanda biraz sorumluluk duygusu olur, biraz vicdan olur. Oraya cenazeye gitmişsiniz ancak ne gördünüz, ne konuştunuz insanlarla, ne anladınız? Bakın, ben aynı zamanda inşaat mühendisiyim, o bina için yıkılma kararı verilmiş bir önceki belediye döneminde çünkü çıplak gözle bile bir mühendis bakınca anlayabiliyor, 1,5 katı kaçak çıkmış o binanın yani her an yıkılabiliymiş ama insanlar yanarak can vermişler çünkü çıkış kapısı yok, merdiven yok, gerçekten inanılmaz koşullarda insanları çalıştırmaktan hicap duymuyorsunuz.

Şimdi, bir asgari ücret belası var başımızda. Normalde, ücretli emeğin çok azı için asgari ücret uygulanması gerekir, istisna bir ücrettir. Örneğin, Avrupa ortalamaları yüzde 2-4 arasındadır ama en fazla Yunanistan'da yüzde 4 oranında asgari ücretli çalışanın oranı, bizim ülkemizde ise çalışanların yüzde 50'ye yakını asgari ücretle çalışmak zorunda kalıyor. Peki, ne oluyor bu koşullarda? Asgari ücretliden, emekçilerden toplanan vergiler, hazineye oluşan bu paralar kur korumalı mevduata gidiyor, imar aflarına, vergi

aflarına gidiyor, borç yapılandırılmalarına gidiyor, kamu-özel iş birliği teşebbüslerine gidiyor, buralara harcanıyor emekçilerin parası da bu toplanan paraların emekçiye dönmesi gerekirken.

Bir de "Asgari Ücret Tespit Komisyonu" diye garabet bir komisyon var. Bakın, asgari ücretin muhatabı olan emekçiler orada doğru bir şekilde temsil edilmiyorlar. Zaten orada oturuyorlar, konuşuyorlar, dağılıyorlar. "Hadi oldu, olmadı, ne yapalım?" diyorlar, bazı sendikalar da "Küstüm, oynamıyorum." diyor. Böyle bir şey olmaz. Bu Asgari Ücret Tespit Komisyonunun yapısının değiştirilmesi gerekiyor, bir toplu iş sözleşmesi, grevli toplu iş sözleşmesi yapar gibi oluşturulan bir mantıkla hareket edilmesi gerekiyor çünkü çalışanların yüzde 50'si asgari ücret alıyorsa çalışanların iradesiyle sonucun belirlenebilmesi gerekiyor. Bundan da çok uzak bir yaklaşımla karşı karşıya olduğumuzu görüyoruz.

Bizim ülkemizdeki en önemli sorunlardan biri; evet, asgari ücret 22 bin lira, açlık sınırının altında insanlar. Eskiden biz -böyle on on beş sene önce- yoksulluk, yoksulluk derdik, şimdi açlık diyoruz çünkü gıda enflasyonunda dünya 1'inci Türkiye. Bakın, enflasyonda Avrupa Birliği ortalamasının 15 katı enflasyonu var, dünya enflasyon oranlarında Türkiye 2'nci sırada ama 1'inciliği kaptırmadığınız bir yer var, burada kendinizi kutlayabilirsiniz: Gıda enflasyonunda 1'inci sırada. Şimdi, insanlar bu koşullarda, gerçekten...

"Çocuk işçiliği" diye bir kavram çıkardınız. Biz bu "çocuk işçiliği" kavramını da kabul etmiyoruz. Çocuktan işçi olmaz, çocuğun eğitim alması gerekir, çocuğun sokakta oynaması gerekir. Dilovası'nda hayatını kaybedenlerden 3'ü çocuğu, diğer kalan 3'ü de emekli yaşı gelmiş kadınlardı, günde 700-800 liraya çalışmak zorunda kalan kadınlardı, bile isteye mezarlarına giren kadınlardı. Bu yoksulluk, bu gıda enflasyonu, bu açlık koşullarında, bakın, bir vergi uzmanı Ozan Bingöl -biz söyleyince çok ciddiye almıyorsunuz da uzmanların sözlerini söyleyelim- çok ciddi bir analizde bulundu: "12 trilyon 651 milyar verginin toplandığı bir coğrafyada açlık ve yoksulluğun konuşulmaması gerekir. Bu kadar paranın toplandığı bir coğrafyada biz açlığı, yoksulluğu konuşuyorsak o ülkede bir paylaşım sorunu vardır, paylaşım krizi vardır." diyor. Şimdi, buna ben dikkatinizi çekmek isterim, gerçekten çok önemli bir tespit.

Şimdi, bizim çözüm önerimiz yok mu? Var, çok net sevgili arkadaşlar: Enflasyon oranı yüzde 10'un altına düşene kadar asgari ücret yılda en az 2 kez güncellenmelidir, asgari ücret yoksulluk sınırının en az yarısı olmalıdır, en düşük emekli maaşı asgari ücret seviyesinde olmalıdır. Toplumsal kaynaklar yoksulluğu ortadan kaldıracak şekilde ve eşit vatandaşlık için eşit paylaşımlı bir şekilde hayata geçirilerek bir planlı kalkınma seferberliği yapılmalıdır. Dolaylı vergiler azaltılmalı, gelir vergisi dilimleri yükseltilmeli, özellikle dev holdinglerden alınan kurumlar vergisi oranı artırılmalıdır yani vergide adalet sağlandığında ve bu toplanan vergiler bu bütçeden halka ayrıldığında sorun çözülebilir.

Sevgili arkadaşlar, ülkemizde her 10 kişiden 2'si yoksul ama merak etmeyin, 6'sı da borçlu, bir borçluluk durumu yarattınız. Çocuk yoksulluğuna baktığımızda ise durum gerçekten çok daha vahim bir oranda. OECD verilerine göre en az bu 6,5 milyon çocuk şiddetli yoksulluk içerisinde; her 5 çocuktan 1'i yeterli beslenemiyor. Okullardaki bir öğün ücretsiz yemeği marifetmiş gibi kaldırdınız, o çocuklar orada karnını doyurabilirdi, bunu ortadan kaldırdınız. Kesinlikle bir öğün ücretsiz yemeğin tekrar geri getirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Kadın yoksulluğu ise çok daha... Şimdi "Kadın istihdam oranını artırdık." diyorsunuz. Siz verileri nereden alıyorsunuz, bilmiyorum, ben yine TÜİK verileriyle size cevap vereceğim -yalan üretme makinesi TÜİK verileriyle ki gerçek veriler çok daha farklı aslında- dar tanımlı işsizlik yüzde 11 kadınlarda, erkeklerde yüzde 7,4 ama geniş tanımlı işsizliğe DİSK'in verilere göre baktığımızda kadınlar yüzde 41 oranında işsiz, kayıt dışı çalışma kadınlarda çok daha fazla, yüzde 30'un üzerinde ve kadınlar güvencesiz koşullarda çalışmaya itiliyor, görünmeyen emeği sömürülüyor. Kadın yoksulluğu ülkemizde başlı başına bir sorun olarak karşımıza çıkıyor.

Ailenin korunması ve güçlendirilmesine ayrılan paya bakıyoruz. Kadının güçlendirilmesine ayrılan paya baktığımızda, bakın, bir kadına yıllık 186 lira bütçe düşmüş, yıllık 186 lira bütçe, günlük 51 kuruş, kadınlar bozdurup bozdurup harcasın bu 51 kuruşu, artık nasıl güçleneceklerse bu koşullarda? Peki, kadınlara nasıl bütçe ayrabiliriz, kadınlar ne talep ediyor bütçeden? Kadınları şiddetten koruyan mekanizmalara, sığınmaevlerine bütçe ayrılmalı, ücretsiz kreşler, yaşlı ve engelli bakım merkezleri kamusal hizmet hâline getirilmelidir. HPV aşısı ücretsiz olmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen tamamlayın.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Tamamlıyorum.

Okullarda bir öğün ücretsiz sağlıklı yemek verilmelidir çünkü çocukların beslenmesi de tamamen kadınların sırtına binmiş bir yükür. Üniversite öğrencileri için nitelikli yurt, bu da çok önemli çünkü üniversitelerde öğrenciler, kadınlar güvenliksiz ortamlarda kalıyorlar ve aynı zamanda geçim derdiyle uğraşmak zorunda kalıyorlar. Üniversiteler de bu anlamda desteklenmelidir diyorum.

Şunu çok açık şekilde tekrar ifade etmek isterim ki işçiden, emekçiden toplanan vergilerle zenginin daha da zengin olması sistemini ve bu bütçeyi kabul etmiyoruz ve Vedat Işıkhani'ni derhâl istifaya davet ediyoruz.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Konukçu, teşekkür ederim.

Sayın Sümeyye Boz, buyurun.

Süreniz on dakika.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları, Sayın Başkan, kıymetli bürokratlar ve milletvekilleri; aslında konuşulacak çok şey var ama ben bugün konuşmamı ve gündemimi birkaç başlıkla sınırlayacağım.

İlk olarak, Sosyal Güvenlik Kurumunun ve genel sağlık sigortası sisteminin geldiği noktaya değinmek istiyorum çünkü geline nokta, o iddia edilen "sosyal devlet" düsturu tamamen çökmüştür. DİSK-AR ve BİSAM'ın verilerine göre, 2025 yılında yalnızca sağlık harcamalarındaki artış oranı yüzde 60'ın üzerindeydi fakat milyonlarca işsiz ve güvencesiz yurttaş prim borcunu ödeyemediği için bu hizmetlerden yararlanamadı. Artık Türkiye'de milyonlarca yurttaş hastaneye gittiğinde kimlik numarasının yanı sıra borçluluk kimliğiyle de karşılanıyor, hastanelerde hastalık değil, âdeta borç teşhisi konuyor. Sağlık hizmeti anayasal bir hakken SGK tarafından artık bir borç tahsilatı işlevine dönüştürülmüş durumda ve bu anlamda halkı mağdur etmeye devam ediyor. Genel

sağlık sigortası prim borcu olduğu gerekçesiyle sistem içerisinde pasif statüye düşürülen insanlar muayene olamıyor, ilaç yazdırıyor, tedavi olamıyor, tahlil yaptırıyor. Bir yurttaş işsiz kaldığı için prim borcunu ödeyemiyor çünkü. Sisteme girdiğinde adı pasif statüde görüldüğü için, pasif sigortalı olarak görüldüğü için bu hizmetlerden faydalanamadığını söylemiştik. Peki, bu ne demek? Bu şu demek: Devlet yurttaşı görmüyor, sağlığıyla ilgilenmiyor, hastalığını tanımıyor, derdine derman olmuyor, aslında olmak istemiyor. Hatırlarsınız, Bakanın sunumunda ifade ettiğinin aslında tam aksine, 23 yaşındaki işsiz bir gence diş ağrısı sebebiyle gitmiş olduğu hastanede "Genel sağlık sigortası borcun var." denilerek hizmet verilememiştir ve hastaneden geri çevrilmişti ve borcunu ödeyemedi ve ödeyemeye de devam etti yani bu hizmetten hâlâ faydalanamadı. Yine, bir başka örnek, kanser hastası bir kadın tedavisini yarım bırakmak zorunda kaldı. Bu insanların suçu ne diye sormak istiyoruz yani iş bulamaması mı? İş bulamamasının sorumlusu kim? Yani geçinememesi mi, geçinememesinin sebebiyeti, mesuliyeti kimin üzerinde? Yani "Bu mudur sosyal devlet anlayışı?" diye soruyoruz. Eğer bir insanın ilaca, tedaviye erişimi cebindeki paraya bağlıysa, tedavisi sistem ekranındaki borç hanesine bağlıysa o ülkede sosyal devlet çoktan yitmiştir ve bunun müsebbibi de bellidir. 2025 bütçesinde SGK'ye yapılan transferler artarken bu artışın vatandaşın cebine değil, sağlık piyasasını ayakta tutan sisteme gittiğini görüyoruz, görmüştük ve 2026 bütçesinde de durum 2025'ten çok farklı değil ne yazık ki. Genel sağlık sigortası prim gelirleriyle özel hastaneler destekleniyor ama halk hâlâ temel sağlık hizmetine ulaşamıyor. Sayıştay raporları da açıklandı, SGK'nin 318 milyar liralık alacağı var, üstelik bunun çoğu da büyük işverenlerden kaynaklanıyor ama o büyük şirketlerden tahsil edemediği yani şirketlerden alamadığı alacağını -devletin gücü bu şirketlere yetmediği için işsiz, yoksul yurttaşa yetiyor- gözünü yurttaşın 800 liralık borcuna dikerek tahsil etmeye çalışıyor, bunu oradan telafi etmeye çalışıyor. Aman sermayeye zeval gelmesin yaklaşımıyla halka ne olursa olsun ilkesini benimsiyor âdeta. BAĞ-KUR'un prim borcu nedeniyle dükkânını kapatan küçük esnaf, çiftçi, minibüs şoförü, bu insanlar bu ülkenin üretici gücüydü ama şimdi ise borç defterinde birer rakama dönüştü. Bu, kesinlikle sosyal güvenlik değil, sosyal eşitsizliğin kurumsallaşmasıdır Sayın Bakan.

Tabii, bir de emekliler var. SGK Başkanı Raci Kaya geçen ay yaptığı açıklamada emekli maaşlarının düşüklüğünü ciddi bir akıl ziyarlığıyla emeklilerin artık daha uzun yaşamasına bağladı. Ne demek bu? Emekliler yaşadığı için cezalandırıldı yani açıkça ölseler de kurtulsak dediler. Yani 50'ye kadar yaşasınlar, 50'den sonra ölürlerse hiçbir sorunumuz kalmayacak dedi. El insaf diyoruz, emeklerine çoktünüz, şimdi bir de ömürlerine çokuyorsunuz. Mahkûm ettiğiniz ölüm aylığı da herhâlde onların daha çabuk hayatlarını sona erdirmesi, ölümlerinin daha çabuk gerçekleşmesi için ortaya çıkarttığınız bir formül. Bu aylıklarla çünkü onlara reva gördüğünüz şey âdeta ölüm. Bakın, bir emekli şöyle diyor: "Evvelden kasaplar kemikleri köpeklere veriyordu, şimdi emekliye de vermiyorlar satıyorlar; bütün insanlar aç, susuz." diyor. Yani yaşamak sadece sizin gözünüzde değil, onların gözünde de artık büyük bir yüke dönüştü. Size bu tablo nasıl bir vahamet sunar bilmiyorum ama durumun ciddiyeti tabanda öyle görünüyor. BAĞ-KUR emeklileri ise ayrı bir mağduriyet yaşıyor. Prim borcu nedeniyle emekli aylıkları düşük ya da hiç bağlanmıyor. Bugün Türkiye'de 1,8 milyon BAĞ-KUR emeklisi var ve bu insanlar yıllarca kendi primini ödemiş ama SSK'li emsaliyle aynı haklardan yararlanamıyor. Bir SSK'li 7200 günle emekli olurken bir BAĞ-KUR'lu 9000 gün prim ödemek zorunda. Aynı ülkenin vatandaşı, aynı vergiyi veriyor ama biri beş yıl daha fazla çalışıyor yani BAĞ-KUR'lu bir esnaf ya da çiftçi aynı emekli aylığını alabilmek için bir SSK'li'den 1800 gün daha fazla çalışmak zorunda. Esnaf, çiftçi, küçük atölye sahibi yıllarca hem kendi işini hem de ülkenin ekonomisini ayakta tutuyor ama sıra emekli olmaya gelince "Sen biraz daha bekle, sen biraz daha fazla öde." deniyor; bu ayrımcılık, bu adaletsizlik kabul edilemez. Üstelik bugün en düşük BAĞ-KUR emeklisi 10 bin TL civarında emekli aylığı alıyor, açlık sınırının 20 bin, yoksulluk sınırının 90 bin TL olduğu bir ülkede bu sadece yoksulluğa mahkûm etmek değil, ölüme de terk etmektir. Maalesef başka bir ciddi sorun daha var, emekli maaşlarına gelen icra ve bloke uygulamaları. Yasal olarak emekli maaşlarının büyük bir kısmı haczedilemez ama bankalar ve finans kuruluşları, kredi sözleşmelerindeki muvafakatler ve otomatik ödeme talimatları aracılığıyla bloke edebiliyor. Maaşına haciz gelen emeklilerin temel ihtiyaçlarını karşılayamadığı da görülüyor. Burada da emeklilerin primlerini ödemiş ve hak kazanmış olmalarına rağmen, ekonomik güvenliklerinin ciddi bir şekilde tehdit altında olduğunu söylemek gerekiyor.

Emeklilerden bahsettik ama bu tablo sadece yaşlıları değil, aynı zamanda kadınları da derinden etkiliyor. Kadınlar kesintili çalışma yaşamı ve görünmeyen bakım emeği nedeniyle daha az prim günü biriktirebiliyorlar. Kayıt dışı çalışmak zorunda kalan milyonlarca kadın ve ev içi emekçisi olan kadınlar yaşlandığında hiçbir sosyal güvenlik güvencesine sahip olamıyor. Sosyal güvenlik sisteminin erkek istihdam modeline göre kurgulanmış olması toplumsal cinsiyet eşitsizliğini de yeniden üretiyor. Bu yüzden biz de ev emekçisi kadınların sağlık ve emeklilik primlerinin bütçeden ödenerek emekli olma hakkının tanınması gerektiğini bir kez daha ifade ediyoruz.

Bugün 2026 bütçesini görüşürken görüyoruz ki bu bütçede sosyal güvenlik var ama sosyal adalet yok. Bütçede fonlar var ama yurttaşın hakkı yok. İşsizlik Fonu patronlara aktarılıyor, SGK borçları halkın cebinden kapatılıyor. Sağlık sistemi ise yoksula borçlu, zengine müşteri muamelesi yapıyor. Halk yaşamak istiyor, aç kalmak değil; halk tedavi görmek istiyor, borçlanmak değil. Biz de diyoruz ki: Halk sağlığı borçla ölçülmez. Bu ülke halka barış, sağlık ve huzur borçlu ama 2026 bütçesi bu borcu ödeyemiyor. Bu tabloyu değiştirmek elbette ki mümkün ancak bunun için tercihlerden öte sınıfsal ve siyasal bir değişikliğe ihtiyaç var. Şu an mevcuttaki tercih sosyal devlet anlayışıyla bağdaşmıyor. Halktan yana bir bütçe sermayeden yana düzeni değil, emeği, yaşamı ve adaleti merkezi alan, adil ve eşitlikçi bir iradeyi gerektirir. Devlet vatandaşın sağlık ve ekonomik güvenliğini korumakla yükümlüdür. Ancak bugün geldiğimiz noktada borçlar ve sistem aksaklıkları yıllarca çalışan yurttaşlarımızı sağlık hizmetinden ve maddi güvenceden mahrum bırakıyor. Bu sorunların çözümü için soruyorum: Gerçekten halktan yana bir politik iradeniz var mı? Eğer varsa o iradeye birtakım önerilerimiz olacak, hangi adımları atmaları gerektiğini söylüyoruz: SGK sisteminde borç ve kayıt hatalarının hızla düzeltilmesi, BAĞ-KUR emeklilerinin prim kaynaklı mağduriyetlerinin giderilmesi ve maaş güvenliğinin sağlanması acil bir görevdir. Ayrıca basına yansıyan somut vakalar da sorunun sadece teorik değil, aslında günlük hayatın içerisinde yaşayan milyonlarca insanı etkileyen bir gerçeklik olduğunu gösteriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun lütfen.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sayın yetkililer, sorumluluk alanınızda olan yurttaşlarımızın sağlık ve ekonomik güvenlik haklarını güvence altına almanız gerekiyor. Kadınlar ve gençler için kayıt dışı istihdamla etkin biçimde mücadele edilmeli, ev içi ve bakım emeği sosyal güvenlik kapsamına alınmalıdır. Bir ülke kadınların görünmez emeğini tanımadan eşitliği sağlayamaz. Genel sağlık sigortası borçları silinmeli, genel sağlık sigortası kapsamı yeniden evrensel hâle getirilmelidir. BAĞ-KUR'lular için prim gün sayısı SSK'yle eşitlenmeli, emekli aylıkları insan onuruna yakışır bir düzeye çıkarılmalıdır. Bankalar eliyle maaşlara uygulanan fiilî haciz, borçlarla yaşamı dayatan bu sömürü zinciri derhâl sona erdirilmelidir diyorum ve bütün hazırunu selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türkoğlu, buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakika.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar; öncelikle, belirtmek isterim ki aslında bu bütçeyle birlikte tartıştığımız hadise yalnızca bir bakanlığın kalemleri değil, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal devlet ilkesinin de kaderidir. Meclis kürsüsünden de defalarca söyledik, bir devletin bütçesi sadece rakamlardan ibaret değildir; bütçe, her şeyden önce vicdandır, bütçe, iktidarın aslında kimden yana olduğunu gösteren bir aynadır ve bugün o aynaya baktığımızda, maalesef, emekçinin, emeklinin, işçinin, yoksulun, asgari ücretlinin olmadığı, sermayenin, yandaşın, ayrılanların ve kayırılanların olduğu bir tabloyu görüyoruz.

Sayın Bakan, Bakanlık bütçesinin yüzde 98,6'sını cari transferlere yani pasif ödemelere ayırmışsınız yani bu bütçenin neredeyse tamamını geçmişin borçlarını kapatmaya, açıkları finanse etmeye tahsis etmişsiniz; yeni iş yaratmaya, üretimi teşvik etmeye, kadın istihdamını güçlendirmeye, gençlere umut olmaya ayrılan kaynağı âdeta yok hükmünde bırakmışsınız. Sermaye giderleri, mal ve hizmet alımları, personel ödenekleri artmış görünüyor ama hepsi sembolik, gerçek artış yalnızca kâğıt üzerinde. Size göre rakamlar büyüyor ama hayatın gerçekleri küçülüyor. İktidar güya "İşsizlik oranını yüzde 8,5'a düşürdük." diyor ama TÜİK'in makyajlı rakamlarıyla oynasanız da gerçeği gizleyemiyorsunuz. Bakıyoruz, atıl iş gücü oranı yüzde 28,6'ya çıkmış, her 4 kişiden 1'i ya işsiz ya da çalıştığı işten geçimini sağlayamıyor. İmalat sektöründe 184 bin kişi son bir yılda işini kaybetti. Tekstil bitti; fabrikalar Mısır'a, Rusya'ya, Bangladeş'e taşındı. Havlu atan sektörde son on yılda 700 bin kişilik bir istihdam kaybı var. Tarım zaten yerle yeksan oldu. İstihdam sürekli ivme kaybediyor. Otomotiv sektörü âdeta patlamaya hazır bir bomba. Bakanlık olarak ülke genelinde yaşanan işsizlikle ilgili hangi önlemleri aldınız? İşinden olan emekçileri korumak amaçlı ne yaptınız?

İçinde bulunduğunuz çatı altında yaşanan bir emek gasbı var, onu bir kez daha hatırlatmak istiyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisinde çalışan memur statüsündeki danışmanlar bir şekilde görev süreleri -beş yıl, on yıl, üç yıl, her neyse- bittiği hâlde tazminat alamıyor, net bir şikâyet konusu. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı bunu çözüyor. Bunu, geçen sene de aynı böyle size şikâyet ettim, ihbarda bulundum ne gerekli kişiler hakkında gereğini yaptınız... Aslında, ihbardan dolayı sizi de kendinize ihbar ediyorum, bir yıl önce bunu duyurduğum hâlde bir işlem yapmadığınız için efendim. Buradaki çalışanlar insan değil mi, emekçi değil mi, onların hakkı yok mu? Dışarıda beş yıl çalışan biri, iş akdi fesholdüğünde alabiliyorken ihbar, kıdem tazminatlarını, danışmanların suçu ne? Bunu lütfen, Allah aşkına artık çözün.

Efendim, her zaman olduğu gibi artış yine medet ummaya devam ettiğiniz sadece inşaat ve hizmet sektöründe var. Sayın Bakan, Türkiye üretimden kopmuş, betona gömülmüş durumda. Bilin ki inşaata dayalı istihdamla ekonomiyi değil, yalnızca seçimi kurtarabilirsiniz. Kadınlarda işsizlik oranı yüzde 11,1'e ulaştı ama genç kadınlarda bu oran yüzde 25'lere dayanmış durumda. Üniversite mezunu gençler diploma değil, işsizlik sertifikası taşıyor. Bu ülkenin zeki, yetenekli ve parlak çocukları geleceklerini âdeta bavullarına koyup yurt dışında umut aramakla geçiriyorlar. Bu tablo yalnızca bir bütçe başarısızlığı değil, bir ülke yönetiminin de iflasıdır.

Sayın Bakan, 2025 yılında belirlediğiniz asgari ücret 22.104 TL ama TÜRK-İŞ'in açıklamasında açlık sınırı 30 bine dayandı yani milyonlarca çalışanı açlık sınırının altında yaşamaya mahkûm etmiş durumdasınız. Düşünün, Türkiye'de çalışanların yüzde 40'ından fazlası asgari ücretli yani her on çalışandan 4'ü bir dilim ekmeği hesaplayarak yaşıyor. Bugün Avrupa'da asgari ücretli oranı en yüksek ülke Türkiye; bu bir övünç değil, bu bir utanç tablosudur. İşçi sendikaları yıllardır söylüyor: "Asgari Ücret Belirleme Komisyonu işverenin masası hâline geldi. İşçinin temsilcisi masada ne yazık ki sadece seyirci durumunda"

Yirmi üç yıllık iktidarınızda bu ülkede bir başka adaletsizliği de vergi sisteminde yarattınız. Bakın, 2002'de gelir vergisi ilk dilim oranı asgari ücretin 17 katıydı, bugün 5,5 katına düşmüş durumda yani işçi daha yılın ortasında üst vergi dilimine giriyor. Kısacası, zengin vergiden kaçıyor, fakir vergi zulmü altında inim inim inliyor. İktidar "vergi adaleti" derken aslında adaleti vergiyle cezalandırıyor.

Gelelim emekliye... Bugün en düşük emekli maaşı 16.681 lira yani neredeyse açlık sınırının yarısı. Bir ömür çalışmış, alın teriyle bu ülkeye hizmet etmiş insanlarımız bugün pazarda yarım kilo peynirin hesabını yapıyor. TÜİK'in makyajlı hesabıyla bile yüzde 10 zam yapılırsa 18.600 liraya çıkacak ama 4 kişilik bir ailenin açlık sınırı 30 bine dayandı yani emekli zam olsa da yine aç kalacak. Bu millet artık sahte rakamlar değil, adalet istiyor. Gerçek enflasyon açıklansın. Maaşlar TÜİK'in değil, mutfağın enflasyonuna göre belirlensin. Bu ülkenin en büyük açığı bütçe açığı değil, ne yazık ki vicdan açığıdır.

EYT düzenlemesiyle emeklilik umudu verilen milyonlar da düşük maaşlarla hayal kırıklığına mahkûm edildi. İnsanlarımızı kuş kadar maaşla geçinmek değil, sürünmek zorunda bıraktınız. Her fırsatta eski Türkiye'ye de çamur atmak iktidarınızın kötü bir alışkanlığı oldu ama o beğenmediğiniz eski Türkiye'de işçi ya da memur fark etmez, emekli olduğunda ikramiye ya da tazminatıyla iyi kötü bir ev alabiliyordu, üzerine bir ikinci el araba alabiliyordu, bir miktar da parası kalıyordu; bugün en yüksek dereceden emekli ettiğiniz bir devlet memuru bakın bakalım ikinci el bir araba alabiliyor mu, bir evin balkonunu alabiliyor mu? Getirdiğiniz yoksulluk ve yoksunluk standardı yirmi üç yılın sonunda işte budur. Siz ne yapıyorsunuz? Sosyal güvenlik sistemi çökerken günü kurtaran kararlarınızı müjde diye milletimize yutturmaya çalışıyorsunuz. Bunlar müjde falan değil, olsa olsa müstehzi bir tebessümle söylenen yalanlardır.

Sunulan rapordan anlıyoruz ki Sosyal Güvenlik Kurumunun açıkları 2025 itibarıyla 2,1 trilyon lirayı bulmuş, aktif-pasif oranı 1,6'ya düşmüş. Oysa biliniyor ki sistemin sürdürülebilmesi için bu oran en az 4 olmalı yani her bir emekliyi finanse eden çalışan sayısı azalıyor. Çalışanların maaşları üzerindeki, işçi ve işveren üzerindeki zaten astronomik olan prim ödeme paylarını sürekli katlamayı âdeta alışkanlık hâline getirdiniz. İstihdam azalmasına neden olan birincil faktörün ekonomik hayatın olağan akışına aykırı giderek, sürekli artan yüksek prim alışkanlığından da kaynaklandığını görmüyor musunuz? Günü kurtarmak için sadece kamunun hakkını koruyan, devleti önceleyen, işçiyi, emekçiyi, esnafı, işvereni âdeta yok sayan bencil politikalarınızdan vazgeçmeniz lazım. Gerçek olan şu ki SGK'nin açıklarını hâlen daha hazine kapatıyor. Peki, hazine neyle kapatıyor? Yeni vergilerle, borçla halkın sırtına yük bindirerek. Milletimiz bilsin ki bu tablo bir finansal açık değil, bir yönetim açığıdır.

Sayın Bakan, sosyal güvenlik programlarınızın da bütçede yüzde 92,8 oranında azaldığını görüyoruz. Çocukların Korunması Programı'nı ise sıfırlamışsınız. Evet, yanlış duymadınız, 2025'te sembolik de olsa bin lira olan bu program 2026'da sıfıra düşmüş yani devlet olarak artık çocuklarımızı bile korumaktan vazgeçmişiz. Bu tablo, Bakanlığınızın misyonunun da âdeta ortadan kaldırıldığını gösteriyor çünkü sosyal politikalar da hazinenin teknik kalemlerine devredilmiş durumda. Sayın Bakan, bir ülkede sosyal güvenlik Maliye Bakanlığına devredilirse o ülke artık sosyal devlet olmaktan da çıkar.

Bakın, daha üç gün önce bu ülkede yüreklerimiz bir iş cinayetiyle yine yandı. İstanbul'daki bir parfüm imalathanesindeki faciada... "2'si çocuk" diyorsunuz ama biri de 18 yaşında, üç ayla çocukluktan çıkmış öyle mi? Gazeteler haberi böyle veriyor. Trajedi almış başını gidiyor. Bir çalışan 65 yaşında, çoğu sigortasız. Şikâyetlerle ilgili hâlen gerekli tedbirlerin bundan önce alınmadığı da gün gibi ortada.

Siz bunlara ısrarla "iş kazası" diyorsunuz ama millet bu elim hadiselerin aslında iş cinayeti olduğunu biliyor. 2024 yılında Türkiye'de en az 1.708 işçi önlenebilir iş kazaları ve meslek hastalıkları nedeniyle hayatını kaybetti. Bu, her ay yaklaşık 150; her gün neredeyse 5 can demek. 6331 sayılı Kanun var ancak kanunun uygulanmaması ülkemizi Avrupa'da işçi cinayetlerinde 1'inci sıraya yerleştirdi. Özellikle inşaat, tarım, madencilik gibi sektörlerde kayıt dışılık ve güvencesizlik işçileri savunmasız bıraktı. Kayıt dışı çalıştırılan mülteci işçiler ve çocuk işçiler bu ağır tablonun en savunmasız grupları. Türkiye İstatistik Kurumunun 2019 verilerine göre 720 bin olan çocuk işçi sayısının bağımsız araştırmalar 2 milyona yaklaştığını gösteriyor. Bu çocuklar "eğitim" adı altındaki mesleki eğitim merkezleri gibi kurumsal mekanizmalarla bir taraftan da ucuz iş gücüne dönüştürülüyor. Bu yalnızca bir işçi sağlığı meselesi değil, aynı zamanda bir sosyal adalet ve insan hakları meselesidir. Bu Meclis çatısı altında hepimizin görevi işçilerin yaşam haklarını koruyacak politikalar üretmek ve yürütmektir. Türkiye'de her işçi güvenli bir şekilde çalışmayı, emeğinin karşılığını insan onuruna yakışır bir şekilde almayı hak ediyor. Yapın çalışmayı, getirin Meclise, biz de destekleyelim.

Bakın, ülkede döneminizde sendikalaşma oranı yüzde 14'te kaldı ya. Kamu olmasa bu aslında yüzde 8. Yüzde 8 nedir Allah aşkına ya? Yüzde 92'si bir işçinin hayatta sahip olabileceği tek anayasal hak ve güvence olan sendikalaşma hakkından mahrum. Yıl boyunca en az 10 defa eylemlere katılıyorum; Manisa'da gittim, Gemlik'te gittim, İnegöl'de, İstanbul'da. Sendikalaştığı için başlıyor işten çıkarmalara. Yetkiyi alıyor, işveren hemen itiraz ediyor Bakanlığınıza. Bakanlığınız onayladığı hâlde mahkeme süreci başlatıyor. O süreç içerisinde yok sayıyor, yok diğer şirketlerine işçi aktarıyor. Hasılı, bu ayak oyunları insanları sendikalaşmıyor ya. Yirmi üç yıldır yönettiğiniz ülkede sendikalaşma oranı yüzde 8 gerçekte özel sektörde. Allah aşkına, buna ne zaman bir çözüm bulacaksınız ya? Niye düzeltmiyorsunuz bu sistemi? Hep patronların istediği mi olacak ya? Bu işçilerin bu dünyada bir hakkı olamayacak mı? "Taşeron sistemini kaldıracağız." dediniz, bugün kamu bile taşeron cenneti hâline geldi. İş cinayetlerinde Avrupa 1'incisiyiz. Bu insanlar kazanın değil, ihmalin kurbanı.

Efendim, her seferinde soruyorum bütçede, şimdi bir kez daha sorayım: Gerçek asgari ücretli sayısını açıklayacak mısınız ya? Allah aşkına, asgari ücretli biri o ay eğer iki saat fazla mesai yaptığı zaman asgari ücret istatistiğinden çıkabilir mi ya? Yani 22.104 lira değil, 22.300 lira aldı diye onu asgari ücretli saymayacak mısınız? Buna rağmen yüzde 40, yüzde 45 nedir? Gerçekte bu sayının yüzde 60'lara vardığını bir açıklayın da aslında asgari ücretin yaygın ücret hâline geldiğini bütün dünya da bilsin, Türkiye de bilsin. İşte, o beğenmediğiniz, her gün hakaret ettiğiniz eski Türkiye'de asgari ücretli oranı 2000'lerde yüzde 10'du ve bir yıldan fazla asgari ücretli çalışan yoktu. Yirmi yıldır çalışıp asgari ücretle çalışan işçiler var ya. Sürekli İŞKUR üzerinden istihdam rakamları açıklıyorsunuz, bunlar da doğru değil. "1 milyon kişi işe yerleşti." diyorsunuz. O zaman yıl boyunca işe giren herkesi İŞKUR mu yerleştirdi? Öyle değilse Allah aşkına, hangi rakamlar doğru?

Ayrıca, yine soruyorum: Geçen bütçeden bu yıla kadar SGK Başkanı kaç kez yurt dışına gitti? SGK yöneticileri kaç kez yurt dışına gitti? Bunları açıklamazsanız bekliyoruz.

Sayın Bakan, şunu da sormak istiyorum: SGK'nin ne kadar alacağı var? Bunun ne kadarı belediyelerden? Belediyelerden alacak tutarını şeffaf bir şekilde açıklayın, kayıtlara geçsin ama parti farkı gözetmeksizin, bütün belediyelerle ilgili açıklamaları yapın.

SGK Yönetim Kuruluna da söylüyorum: İktidar belediyelerine gelince dağı tepeyi, okulu, camiyi borca karşılık alıyorsunuz; muhalefet belediyelerine gelince binbir türlü zorluk çıkartıyorsunuz. Allah aşkına, adil davranın. Soruyorum şimdi: Hiç iktidar belediyesine haciz yaptınız mı? Ne kadarına yaptınız ve ne kadarını tahsil ettiniz?

Efendim, Sayın SGK Başkanı, emekliler ölmüyor diye ne yazık ki üzülüyor. Bizim şöyle bir devlet anlayışımız vardı efendim, beş bin yıllık, altı bin yıllık Türk devlet geleneğinde: "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." AKP iktidarında şöyle diyoruz: "Ya, kardeşim, 80 yaşına kadar emekli yaşıyor, 50 yaşında ölmüyor, ücretler o yüzden düşük." Allah aşkına, böyle bir açıklamayı yapan SGK Başkanı hâlen kalabilir mi?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Öyle söylemedi, yanlış yorumluyorsunuz.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Efendim, öyle oldu.

Ben söyleyeyim: Bu emekliler sayesinde o koltukta oturuyorsunuz; özür diliyorum, o koltuklarda oturuyorsunuz. O emekliler sayesinde o makam araçlarına biniyorsunuz, hatırlatmak isterim. Mademki kurumun açıklarından dertlisiniz, o zaman makam araçlarından tasarruf edin, yurt dışı gezilerinden tasarruf edin, temsil ağırlamalardan tasarruf edin.

Ayrıca, gerçekten çok merak ediyorum -geçen sene de sordum- Sayın SGK Başkanının neden 4 tane makam koltuğu var? SGK Başkanı, SGK Yönetim Kurulu üyesi, Kalkınma Bankası Yönetim Kurulu Başkanı, bir de G20 şerpası, en üst düzeyde temsilcisi.

Çok kabiliyetli olabilir ama memleketin başka kabiliyetli evlatları da var. Yok mu yani? Bu memleket 4 makama 4 kabiliyetli adam yetiştiremeyecek bir memleket mi? Hafta sonları da İstanbul'a gittiğinize göre nasıl yetiştiriyorsunuz bu kadar işi, ayrıca ben ve kamuoyu da merak içinde. Diğerlerini bilmem ama SGK'yi doğru yönetmediğiniz ortada. Emeklilerden mutlaka ve ama mutlaka özür dilemeniz lazım.

Efendim, Allah aşkına, şunu da SGK çalışıp öğrenebilir mi: Çalışma hayatının -ben iddia ediyorum, lütfen beni yanıltın- yüzde 30'dan fazlası kayıt dışı. Açıklayın şu kayıt dışı rakamlarını ve görelim.

Özetle, bu bütçe işçinin değil, zengini seven iktidarın bütçesidir; bu bütçe, sosyal devletin değil, sarayın ve saray yancılarının bütçesidir ve biz halkın hakkını savunan bir parti olarak bu bütçeye tabi ki "evet" demeyeceğiz. Biz milletin gerçek bütçesini istiyoruz; emeğin, adaletin, üretimin, liyakatin bütçesini istiyoruz.

Yönettiğiniz Türkiye ne oldu, biliyor musunuz yirmi üç yılda? Her yer, memleket tam anlamıyla bir mağdurlar cennetine döndü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkoğlu, buyurun.

İki dakika verdim.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Teşekkür ederim.

Bir tarafa bakıyorsunuz, emeklilikte bir günden dolayı on yıl, on beş yıl, on yedi yıl muadillerine göre daha geç emekli olacak, hayalleri yerle bir olmuş, hak arayan, emeklilikte adalet arayanlar; bir tarafta, çıraklık ve staj zamanında çalışırken kendisine verilen SGK kartını "Yaşasın, sigortalı oldum." diye zannedip aslında bunun kısa kol olduğunu, uzun kol olmadığını ve aslında hayatından çaldıklarını ve aslında devletin o yaşta sabi sübanyı aldattığını öğrenen staj ve çıraklık mağdurları; bir tarafta, bir başkası doğum yaptığında borçlanabilirken o tarihte çalışmadığı için, Avrupa'da olanların borçlanıp ama Türkiye'deki gariban annelerin borçlanamadığı ve bu haktan faydalanamadığı; bir tarafta, seçim meydanlarında "7200 gün" diye söz veren Cumhurbaşkanına rağmen esnafın bu hakkını vermediğiniz... Memleketin her tarafı mağdurlarla dolu ya, ürettiğiniz ve getirdiğiniz Türkiye bu; eski Türkiye'nin gözünü seveyim, herkes gözünü sevsin.

Ezcümle, bu ve pek çok mağduriyetin altında imzası bulunan bir iktidarsınız. Bu mağduriyetlerin giderilmesi için en azından sorumluların bir kısmının samimiyetle "Biz bu işi beceremedik, beceremediğimiz için de istifa ediyoruz." demesini bekliyor, heyeti saygıyla selamlıyorum. Ümidim olmamakla birlikte bütçenin memleketi hayırlar getirmesini diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Sema Silkin Ün, buyurun lütfen.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakanımız ve değerli bürokratları, meşakkatli bir maratona milletimiz adına en iyi şekilde yürütmek için çalışan Plan ve Bütçe Komisyonumuzun üyesi kıymetli milletvekillerimiz; hepinize bütçemiz hayırlı olsun diyorum, emeklerinize sağlık.

Acı bir hafta sonunun ardından acıda payı olan bir Bakanlığın bütçesini konuşmak üzere buradayız, hiçbirimiz için kolay değil. Burada elbette asla şunu söylemiyoruz; hiçbir iktidar milletvekilinin, Hükümet temsilcisinin muhalefet milletvekilinden daha az üzüldüğünü söyleme vicdansızlığında tabii ki olmayacağız ama sizler sorumluluk makamında olduğunuz için bu konuları bizlerin sadece dile getiriyor olması, bizlerin haykırıyor olması da bizlerin adalete olan borcu. Bu konuda sizlerin de anlayışınıza ihtiyacımız var ve uyarılarımızı dinlemenize aslında daha fazla ihtiyacımız var.

Ülkemizde ağır tedbirsizlikler sonucu yaşanan iş cinayetleri artık istatistik hâlini almış durumda; istatistik biliminin konusu hâline geldi. İnsanı değersizleştiren bir yozlaşma yaşanıyor, kamu eliyle yaşanıyor aslında bu yozlaşma. Kocaeli'de parfüm fabrikasında göz göre göre gelen bir cinayet de bu yozlaşmanın bir parçası. Günlük yevmiyesi mutfağındaki tüpü almaya yetmeyecek olan Esma'nın, 65 yaşında çalışmak zorunda olan Hanım'ın, on beş gün boyunca 3.800 liraya çalışan Şengül'ün, çocuk yaşlarında sömürünün muhatabı olan Tuğba'nın, Nisa'nın, Cansu'nun... Evet, artık bu sömürü düzeni kadın-erkek ayırmıyor, genç-yaşlı ayırmıyor, sağcı-solcu ayırmıyor, çoluk çocuk ayırmıyor ve ayırım yapmadan öldürüyor bu düzen evlatlarımızı, insanlarımızı. Hiçbirinin hayatı da şu parfüm şişesinden daha kıymetli değil, bu parfüm şişesinden daha pahalı değil. Hiçbirinin aldığı aylık ücret bu parfümden 2 tane almaya yetmiyor arkadaşlar. Burada şapkaı önümüze koymamız lazım ve herkesin sorumluluğunu daha fazla hissetmesi lazım. Daha kaç tane facia yaşayacağız? Bunlar bizim kendi evlatlarımız olmadığında daha mı soğukkanlı oluyoruz, bilmiyorum yani kendi evladımızı, kendi kardeşimizi, kendi annemizi mi toprağa vermemiz gerekiyor bu konuda daha fazla çığlık atabilmemiz için? Bu konu soğukkanlılığımızı koruyacağımız bir konu değil Değerli Bakanım, kaçınıcıını yaşıyoruz ve önümüzde devasa bir problem var, hâlâ bu konuda gerekli adımları atamıyoruz. Elbette, size bu cinayetlerin sebebisiniz demiyoruz ama bunun bir parçası Bakanlığınız ve en önemli paydaşlarından bir tanesi bu tedbirleri almadığı için.

Çok değerlendirme yapılacak alan var ama hiçbir iş güvenliği konusu kadar hayati önem arz etmiyor. Çok alanda eksiğimiz, yoksunuz, evet ama hiçbirinin bedeli iş güvenliğinde alınmayan tedbirler kadar ağır bedel ödetmiyor maalesef. O yüzden bunu daha fazla konuşmak zorundayız.

Kocaeli'de bir facia yaşadık; neresinden tutsak, hangi soruyu sorsak alacağımız cevap başka bir fecaate cevap veriyor. "İş yeri ruhsatsız." deniliyor; ruhsatının daha önceden olduğunu iddia edenler de var. Kocaeli gibi göz önünde bir yerde ruhsatsız bir iş yeri çalıştırılıyorsa burada sorumlu aramaya en başta Bakanlığınızdan başlamamız gerekmiyor mu, kamu otoritesinden başlamamız gerekmiyor mu? Ülkede ödüllere doyurulamayan bir CİMER sistemi var ama o umarsızlık, o sorumsuzluk, o cevaptaki vicdanını kaybetmişlik... Yani nasıl hesap verecek mesela oraya o cevabı yazanlar? Bakanlıktan mı gidiyor bu cevap yoksa Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezinde alelade verilen bir cevap mı? Daha önce ruhsatı varsa eğer asıl mesele orada başlıyor. Ruhsatlar, iş yerinin çalıştığı esas iş kolunda mı alınıyor yoksa başka bir kodla mı, başka bir NACE koduyla mı alınıyor? Bu denetlemelerden nasıl geçilebiliyor? Esas iş kolu ruhsatla aynı ise -tehlikeli iş sınıfında bir iş yerinden bahsediyoruz- bu iş yerinin denetlemeleri nasıl yapılıyor? İtfaiye raporu nasıl alınıyor? İş yeri açarken risk değerlendirme raporları verilmiyor mu? Tehlikeli kodda bir iş yerinin

yerleşim yerlerine bu kadar yakın olması nasıl gözlerden kaçırılabilir? Bu sorular 8 Kasım 2025 Cumartesi günü saat 09.05'e kadar yargının konusu değildi Sayın Bakanım; o güne kadar sizin Bakanlığınızın konusuydu. Evet, bugün yargı bu soruların cevabını arayacak ama çok geç.

Biz bu çağda bazı rakamları konuşmaya gerçekten utanıyoruz ama SGK'nin verileri ortada. 2024 yılında 733.646 iş kazası yaşanmış, 1.897 işçimizi kaybetmişiz. Bu yılın ilk ayında 1.737 işçimiz ölmüş, bunların 76'sı çocuk! Her 100 bin çalışmada ölümlü kaza oranımız 11,5 ve OECD ülkeleri arasında ilk sıradayız. Eurostat verileri, Türkiye'nin iş kazalarında en fazla insanın hayatını kaybettiği ülkelerin başında olduğunu söylüyor. Bu tabloda ilk sırada olmamızın sebebi, başka bir tabloda son sırada olmamız; ILO'nun iş güvenliği denetimci sayısı verilerinde ülkemiz son sıralarda. Evet, sebep zaten sonucu ortaya koyuyor.

Bütçe kalemlerine bakıyoruz, Bakanlığın en hayati meselesi iş güvenliğine dair etkin ve etkili bir mekanizma maalesef görmüyoruz. Kocaeli'deki yangında 3 kız çocuğumuz yangında can verdi ama çocuk işçiliğiyle mücadeleye pay ayrılmamış. 2025'te bin lira -bu şişe bile onun çok daha üzerinde- ayrılmıştı. 2026-2027-2028'de resmen bırakılmış çocuk işçiliğiyle mücadele. Bu mücadeleyi bırakmanız bu hayati konuyu bizim kadar önemsemediğinizden mi diye sormak istiyorum. Bu önemsememe hâliyle iş güvenliğini nasıl sağlayacaksınız? İşçilerin Bakanı nasıl olacaksınız? Çocukları nasıl koruyacaksınız? 2017-2023'te Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Eylem Planı vardı ve dediniz ki: "Başarıyla tamamlandı." Bu açıklamalarda, raporlarda var. Üzerinden iki yıl geçti, yeni bir program başlamadı. Çocuklarımız işçi olarak ölmeye devam ediyorlarsa "Bu program başarıyla tamamlanmıştır." demek, yeni bir programın başlamaması ne anlama geliyor? Bütçede mücadeleye dair bir hedef yok. Yüzde 6'larda 7'lerde sabitlenmiş yani kanıksanmış bir iş kazası sonucu ölüm hadisesi var. Sermayenin kâr hırsı karşısında işçilerimiz ezildikçe eziliyor ve bunların kimsesi olacak bir mekanizma lazım. İşte, o mekanizma aslında sizsiniz, o işçilerin tek mekanizması sizsiniz. Devlet bu insanlara "Başınızın çaresine bakın." diyorsa eğer o zaman bu denetleme düzenleme görevini devletin bıraktığı yerden kim devralıyor; bunu da bilmemiz gerekiyor.

Kaç yıldır söylediğimiz bir konu var. İş güvenliği uzmanlarının işverenle iş ilişkisinde, iş sözleşmelerinde hizmet alımına dayanan ilişki büyük bir bağımsızlık sorunu yaşıyor. İşverene bağımlı bir İSG uzmanı nasıl bağımsız karar alacak? OSGB'ler için de aynı durum geçerli. En büyük motivasyonu maliyetleri düşürmek olan işvereni memnun etmeyen bir İSG uzmanı birimi nasıl hizmet sözleşmesini yeniletecek? İş güvenliği konusunda en önemli konumda olan İSG birimleri eğer bu bağımsızlık sorunu çözülmezse zaten ayıplı meslekler sınıfına girmek üzere. İSG uzmanlarının ücretlerini bağımsız fonlardan aldığı modeller var dünyada. Bunları sizler, bizlerden daha iyi biliyorsunuz. Bu ülkeler bağımsızlaşamama sorununu görüp tedbirlerini almışlar, biz daha neyi bekliyoruz? Kanunumuzun 2012 yılında yasalaşmasının üzerinden on dört yıl geçti ve daha hiçbir revizyon yapılmadı. Kaç bin insanımızın daha ölmesi gerekiyor ki bu adım atılsın? 3'üncü bütçe dönemindeyiz ve ısrarla aynı noktaya temas ediyoruz. Bizim sizlerden beklediğimiz, her infial yaratan iş cinayeti sonrasında kamuoyunun tepkisini hafifletmek için ilgili, ilgisiz gözaltı sayılarının kabartılması değil, bir İSG reformuna imza atmanızdır. Bakanlığınızın eğer bir iradesi varsa lütfen yarından tezi yok, bu bir milat olsun, bu neşteri atın ve bu kanunun eksiklerini hep birlikte giderelim. Bir devletin yüceliği göz göre göre gelen işçi katliamlarını önlemekle olur, başka yerde hiç kimse itibar aramasın.

Sayın Bakanım, umutlanmak için çok sebep arıyoruz ama çalışma hayatı verileri birçok konuda alarm veriyor. Çok önemsemediğim ve ülkemiz için tehlikeli gördüğüm çalışma hayatının vasıfsızlaşması sorununu gerekli tedbirler alınana kadar ben gündem etmeye devam edeceğim. Bu konuyu geçen yıl vurgularken de bazı uyarıcılara dikkat çekmiştim: Gençlerin eğitimleri arttıkça işsizlik oranları da artıyor, katma değeri düşük istihdamın arttığını söylemiştim, yükseköğrenim mezunlarının ücretlerinin ortaöğretim mezunlarının ücretlerine kıyasla daha az arttığını ve meslek kavramının içinin boşaltıldığını söylemiştim. Bu yıl da bütçeye baktım ve vasıfsızlaşan iş gücü piyasasını maalesef bu bütçe de itiraf ediyor. Gerçek işsizliği daha iyi yansıtan, yüzde 28,6 olarak gerçekleşen atıl iş gücü, genel işsizlik sabit seyrederken genç işsizliğe oranının 16,4'e yükselmesi, sadece yılın ilk çeyreğinde sanayi sektöründe yaşanan 156 bin, tarım sektöründe yaşanan 95 bin kişilik istihdam kaybı; hizmet sektöründe 174 bin, inşaat sektöründe 36 bin artan istihdam, hizmet sektörünün payının yüzde 59'a yükselerek piyasanın ana motoru hâline gelmesi, tarım sektöründe yaşanan yüzde 82'lik endişe verici boyuta gelmiş olan kayıt dışılık oranı; bu veriler Türkiye iş gücü piyasasının katma değeri yüksek olan sanayi ve tarımdan katma değeri düşük hizmetler ve inşaat sektörüne doğru hızlı bir yapısal kayma içinde olduğunu teyit ediyor. Bunlar iş gücünde vasıfsızlaşma sorununun kritik bir seviyeye geldiğini söylüyor. Bütçe kalemlerine bakıyoruz acaba bir tedbir alınmış mıdır diye. Programın stratejik hedeflerinde ikiz dönüşüm gibi, insan kaynağının niteliğinin yükseltilmesi gibi, verimli iş gücü piyasası oluşturulması gibi, aktif iş gücü programlarının yeşil ve dijital dönüşüme göre etkin kılınacağı gibi hedefler konulmuş ama bu hedeflerle İŞKUR'un mevcut operasyonel yapısının uyuşmadığını maalesef görüyoruz. Programdaki veriler aktif iş gücü programları harcamalarının katılımcı sayısının tarihsel olarak düşük vasıflı ve geçici istihdam sağlayan programlara aktarıldığını gösteriyor. Görüyoruz ki kaynaklar 155 bin kişiyle toplum yararına programlar ve 66 bin kişiyle mevcut iş yerinde ücret sübvansiyonu olarak işleyen işbaşı eğitim programları tarafından domine edilmiş. İkiz dönüşümün gerektirdiği yeni ve yüksek vasıflı beceri kazandırmaya yönelik programlar olan mesleki eğitim kurslarından yararlanan kişi sayısı sadece 3.400 kişide kalmış; bu durum programın çok büyük bir çelişkisi. Bir tarafta 2026 sonunda 800 milyar lira gibi devasa bir kaynağa ulaşacak olan İşsizlik Fonu var, diğer tarafta bu fonun amacına hizmet edecek alanda vasıfsız işçiliğe, vasıfsız iş gücüne mahkûm edilen bir iş gücü piyasası var. Kaynağı vasıfsız iş gücü programlarından radikal bir şekilde vasıflı iş gücü programlarına kaydırmak zorundayız. Umarım bunu önümüzdeki bütçe döneminde görebiliriz.

Değerli iktidarımız bazı konularda savunma geliştirirken, vatandaşlarımıza bahaneler üretirken kamuoyuna birtakım yanlış, eksik bilgilendirmeler yapmakta da beis görmüyor. Bir atama talep ediyoruz, kamu istihdamı bütçeye ek yük getiriyor diye iddia ediliyor. Türkiye'de kamu istihdamı yüzde 13'lük oranıyla yüzde 19'luk orana sahip olan OECD ortalamasının çok altında. Sizin "ek yük" dediğiniz şey aslında kamu hizmetlerinin kalitesi sorunu, liyakatsizlik sorunu. Kamu istihdamı konusuna mali bir yük olarak bakmak da bir zihniyet meselesidir, toplumsal refahın sağlanmasının yolu kamu hizmetlerinin artırılmasından geçer.

Yine, emeklilerin hayatta kalma mücadelesini söylüyoruz; iktidar "Emekliler bütçenin belini büküyor." diyor. Bakın, emekli aylığı ve hak sahiplerine yapılan ödemelerin gayrisafi yurt içi hasılaya oranında Avrupa'da yüzde 9,8 olan oran Türkiye'de yüzde 3,7;

bu 3 katlık fark sizin gerçeklerle oynama farkınız. Avrupa'da yıllar içerisinde bu oran artarken Türkiye'de daha da azaltılmaya çalışılıyor. Kademeli emekliliğe geçilmemesinin bir adalet sorunu olduğunu ifade ediyoruz, "Aktif-pasif dengesi tolere edilebilir değil." diyorsunuz. Aktif-pasif oranımız 1,60; sosyal güvenlik destek primi kapsamında çalışanlar dâhil edildiğinde 1,75 oluyor o oran da. Bu oran Avrupa ülkeleriyle aşağı yukarı aynı seyrediyor ve aslında onlarda emeklilik koşulları çok daha iyi olmasına rağmen aynı seyrediyor ve orada tolere edilebiliyor.

"Asgari ücrete zam yapın, açlık sınırının altında ücret mi olur?" diyoruz, "Asgari ücret artışı enflasyonu azdırıyor." diyorsunuz. Bütün motivasyonunu dezenflasyon politikasına yükleyen bir program var. Sürekli asgari ücrete verilecek zammın enflasyonu tetikleyeceğini iddia ediyor, üstüne de 9'uncu ayın sonunda 5.600 lira erimiş bir ücretten bahsediyoruz. Geçtiğimiz on yıllar içerisinde çokça bu iddianızın karşısında olan örnekler var ama ben çok yakın tarihten örnek vereceğim. 2015 yılından sonra birer kez artırıldı asgari ücret ama geçtiğimiz yıl 2 kez artırıldı. Bakalım o döneme, enflasyon arttı mı, yoksa bir önceki yıla göre azaldı mı? "Yüksek ücret vererek rekabet gücünü kaybederiz, enflasyonu dizginleyemeyiz." bahanesine sığınarak sabit gelirli çalışana ne vadetmiş oluyorsunuz? Açlık sınırında bir hayat.

Faizci, enflasyonist ortamda girişimci beklediği satın alma gücü talebini görmezse bu, o sermayenin de yatırımdan faize kaçmasına sebep olmayacak mı? Bunları sadece biz mi düşünüyoruz? Bu kararınız rant ekonomisini büyütürken tarihe geçen bir model. Asgari ücrette de öyle denildiği gibi durumda değiliz aslında; on yılda euro bazında en az artıran ülkeyiz, Avrupa'da Türkiye'den düşük sadece 3 ülke kaldı. "Enflasyona ezdirmedik." dediğimiz asgari ücrete döneminizde yüzde 160 artış yapıldı ama bunun yanında kiralara yüzde 348, faturalara yüzde 233 zam yapıldı.

İşsizlik Fonu... Medet umduğumuz bir İşsizlik Fonu'muz var iş gücü piyasasının düzenlenmesi için ama sağ olsun işverenlerden kimseye kalmıyor. İş görene cimri, işverene cömert olan bu fon, kriterlerin katılığı nedeniyle başvuruların yarısına bile faydalanma imkânı sağlamıyor; 22 milyon başvurunun 11 milyonu faydalanıcı olabiliyor. Bu yılın sadece ilk on ayında bile 1 milyon 335 bin kişi işini kaybettiği için fona başvurdu, yarısı bile bu fondan faydalanamadı. Neden? Çünkü 2018'den itibaren işverenler fona sundukları katkının daha fazlasını geri alıyorlar, çalışanın emeği Hükümet eliyle gasbediliyor. Bu gasp durumu aslında şuna benziyor: Aracınıza kasko yaptırıyorsunuz, parayı kaza hâlinde size ödemek yerine ödediğiniz parayı gidip az kaza yapılınsın diye yol yapımına aktarıyorlar. Bu, vatandaşın devlete olan güven duygusunu zedeliyor ve bunun tamir edilmesi çok güç Değerli Bakanım.

Burada kanunun işlevine de uygun bir öneri getirmek istiyorum. Azalan nüfusun karşısında nitelikli nüfus artışına destek sağlamak için yarım çalışma ödeneğinin genişletilerek doğum sonrası analık izninin bitiminden itibaren çocuğunun bakım ve yetiştirilmesi amacıyla, çalışanlara istemeleri hâlinde ücretlerinin yüzde 80'i oranında belirlenecek üst sınıra kadar iki yıl kesintisiz ücretli izin verilmesi sağlansın. Eğer bir pronatalist politika uygulayacaksak, nüfusumuzu, geleceğimizi düşünüyorsak böyle bir uygulama yapalım.

Çalışanlarımızın vergi yükü meselesi... İktidarımız orta vadeli programda çalışanların üzerindeki vergi yükünü SGK primleri hariç sürekli artırıyor. 2024'te yüzde 16; 2028'de yüzde 18,4 olacak. Bütçenin aslında ne vadettiğini gösteren bir belirteç bu.

Bütçe, milletin sırtındaki yumruğun şiddetini katlayan bir vergi bütçesi olarak dizayn edilmiş durumda. Matrahsızlar cennetinde yoksulluk sınırındaki çalışanlara cehennem vadediyor. Bütçe açıkları en kolay yoldan tahsil edilecek yerden, çalışanlardan kapatılmaya çalışılıyor. 2002 yılında ücretlilerin gelir vergisi tarifesinin ilk basamağı ne kadardı, hatırlıyorsunuzdur. Asgari ücretin 17 katı. Bugün o ilk dilim asgari ücretin 6 katından önce başlıyor. Çalışan sene ortasında aldığı zamma rağmen, sene sonunda ilk aldığı ücretten daha az ücret alıyor maalesef.

Evet, Sayın Bakanım, bugün sizi biraz eleştirdik ama bir konuda teşekkürümü ileticeğim. İki buçuk yıldır gerek komisyonlarda gerekse Genel Kurulda gündeme getirdiğim, üzerine akademik makaleler de yazdığım sosyal bakım güvencesi konusuyla ilgili çalışmaların başlatıldığını basın yoluyla da olsa öğrenmiş oldum. Yapılan çalışmalar içerisinde "reform" olarak ifade edilebilecek, uzun vadeli, yapısal tek önerinin de bakım sigortası altyapısı olduğunu söylemek durumundayım. Bu konudaki duyarlılığınız için teşekkür ediyorum çünkü bugünden tedbir alınmadığı takdirde yaşlı nüfusumuza hizmet veremez hâle geleceğimizin anlaşılmış olmasını değerli buluyorum.

Bunun yanında, programın sosyal hizmetler, sosyal yardımlar ve yoksullukla mücadele, istihdam, çalışma hayatı bölümleri arasında tutarlı, iyi tasarlanmış, yapısal dönüşüm vadeden birtakım uygulamaları var. Sosyal yardım sistemini pasif bir harcama kalemi olmaktan çıkarıp aktif bir istihdam arzı aracına dönüştürme hedefiniz var. Tabii, bu entegre stratejinin hedefe ulaşımaya çalıştığını bizler takip edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Zira, Aile Bakanlığımızın 2027 sosyal yardım bütçesi âdeta seçim bütçesi gibi tasarlanmış; dolayısıyla, sizin koyduğunuz hedef ile Aile Bakanlığının uygulamalardaki, pratikteki yansımalarını birlikte takip edeceğiz diyorum.

Bütçemiz hayırlara vesile olsun diyorum. Önerilerimizin dikkate alınmasını umut ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kalaycı, buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, Bakanlığımızın ve kurumlarımızın değerli temsilcileri, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Kocaeli Dilovası'nda bir parfüm deposunda meydana gelen yangında hayatlarını kaybeden kardeşlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet, ailelerine başsağlığı, yaralılara da acil şifalar diliyorum. Bu konuda adli soruşturma başlatılmış, ayrıca idari soruşturma açılarak bazı kamu görevlileri de açığa alınmıştır. Beklentimiz, ihmali, kusuru, kabahati, eksiği olanlar mutlaka hak ettikleri cezaya çarptırılmalıdır.

Değerli arkadaşlarım, ülkemizde istihdam 2024 yılında da güçlü seyrini sürdürmüş ve önceki yıla göre 988 bin kişi artarak 32 milyon 620 bin kişi olmuştur. İş gücüne ve istihdama katılım oranları tarihî seviyelere yükselmiştir. Son iki yılda, 2023 ve 2024

yıllarında çalışma çağındaki nüfusumuz 1 milyon 247 bin kişi artarken istihdamdaki artış 1 milyon 868 bin kişi olmuştur. İstihdam çalışma çağındaki nüfus artışından 621 bin kişi daha fazla artmıştır. İstihdamın 2025 yılında görece yatay seyretmesi, 2026 yılında 730 bin kişi artması beklenmektedir.

İşsizlik oranı 2024 yılında 0,7 puan azalarak yüzde 8,7'ye; 2025 Eylül ayı itibarıyla yüzde 8,6'ya gerilemiş olup yirmi dokuz aydır tek haneli gerçekleşmektedir.

Kadınların iş gücüne katılım oranı 2025 yılı Eylül ayı itibarıyla yüzde 35,7 olup bir önceki yılın aynı ayına göre 1,3 puan azalmıştır. Kadın işsizlik oranı da yüzde 11,1 olup 1,1 puan düşmüştür.

2025 yılı Haziran ayında yüzde 32,8'e kadar çıkan atıl iş gücü oranı Eylül ayında yüzde 28,6 seviyesindedir. Atıl iş gücü oranı erkeklerde yüzde 22,7; kadınlarda ise yüzde 38,3'tür.

Atıl iş gücü oranı zamana bağlı eksik istihdam, işsizler ve potansiyel iş gücünün toplamının iş gücü ve potansiyel iş gücünün toplamına oranıdır. Potansiyel iş gücünü, iş bulma ümidi olmayanlar, işbaşı yapabilecek olup iş aramayanlar ile iş arayıp işbaşı yapmayacak olanlar oluşturmaktadır. Potansiyel iş gücü, iş gücüne dâhil olmayan nüfus arasında gösterilmekte olup son dönemde artmıştır. Bununla birlikte, iş gücüne dâhil olmayan nüfus arasında başta ev kadını sayısında azalma olduğu ve bunun istihdama ve potansiyel iş gücüne kaydığı görülmektedir.

Genç işsizlik oranı 2024 yılında 1,1 puan azalarak yüzde 16,3'e; 2025 yılı Eylül ayı itibarıyla yüzde 15,1 düzeyine inmiştir. Ne eğitimde ne istihdamda olan genç nüfus oranı 2024 yılında 3,9 puan artarak yüzde 26,7'ye yükselmiş, 2025 yılı ikinci çeyreği itibarıyla ise yüzde 22,1 düzeyindedir.

İŞKUR tarafından düzenlenen aktif iş gücü programlarından 2024 yılında 223.196 kişi yararlanmıştır. İşbaşı eğitim programları ve mesleki eğitim kurslarıyla nitelikli iş gücü yetiştirilmesine devam edilmektedir. Bununla birlikte iş gücü piyasasında ara eleman sıkıntısı yaşanmakta; kalifiye eleman, çırak, usta ihtiyacı karşılanamamaktadır.

Milliyetçi Hareket Partisi ülkemizde iş gücü piyasası ve çalışma hayatıyla ilgili köklü bir reform yapılması görüşündedir. Toplumun tüm kesimlerine insana yaraşır iş fırsatlarının sunulduğu, iş gücünün niteliğinin yükseltilip etkin kullanıldığı, ücret-verimlilik ilişkisinin güçlendirildiği, iş sağlığı ve iş güvenliği şartlarının iyileştirildiği ve etkin bir şekilde denetlendiği verimli bir iş gücü piyasası oluşturulmasını öngörüyoruz. Çalışma hayatının işçi ile işveren haklarını dengeli bir şekilde korunmasının yanında işin korunmasını da dikkate alan politikalar çerçevesinde tanzim edilmesini, eğitim, istihdam planlaması yapılmasını, mesleki eğitimin güçlendirilmesini, aktif iş gücü programlarının yaygınlaştırılmasını ve etkinliğinin artırılmasını, dijital dönüşüm ve iklim değişikliğinin iş gücü piyasasında oluşturduğu talebe yönelik olarak iş gücünün niteliğinin geliştirilmesini, özel politika gerektiren grupların istihdam ve iş gücüne katılımının güçlendirilmesini, çalışma çağındaki nüfusun azami oranda istihdam edilmesini, kayıt dışı istihdamın azaltılması konusunda etkin tedbirler alınmasını, çalışma hayatında sosyal taraflarla diyalog içerisinde tüm işçiler açısından erişilebilirliğin sağlanacağı, işçilerin kazanılmış haklarının güvence altına alındığı bireysel hesaba dayanan bir kıdem tazminatı sisteminin oluşturulmasını, iş sağlığı ve güvenliğinin çağdaş normlarda sağlanmasını, bu alanda yürütülen hizmetlerin nitelik ve verimliliğinin artırılmasını ve denetimlerinin etkinleştirilmesini, sendikal hakların çağdaş normlara uygun hâle getirilmesini gerekli görüyoruz. 2025 yılı Temmuz ayı verilerine göre sendikalaşma oranı yüzde 14,02 olarak gerçekleşmiştir, bu oran geçen yıl temmuz ayında yüzde 14,80'dir. Çağdaş normlarda endüstri ilişkilerinin tesisi için sendikali işçilerin ve toplu sözleşmeli iş yerlerinin artırılmasına destek sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde iş gücü ödemelerinin gayrisafî katma değer içindeki payı giderek artmakta olup 2024 yılında 4,8 puan artarak yüzde 37'ye, 2025 yılının ikinci çeyreği itibarıyla da yüzde 38,4'e yükselmiştir. 2024 yılında yüzde 49,1; 2025 yılında yüzde 30 oranında artırılan asgari ücret brüt 26.005,50 lira, net 22.104,67 lira, işverene maliyeti ise 30.621,48 liradır. İşverenlerin istihdamı korumaları ve artırmalarını desteklemek amacıyla 2016 yılında başlatılan asgari ücret desteği 2025 yılında bin liraya yükseltilmiştir. Asgari ücret tarihî bir reformla 2022 yılı başından itibaren vergi dışı bırakılmış ve tüm çalışanların asgari ücret kadar gelirine gelir vergisi ve damga vergisi istisnası getirilmiştir. Ayrıca, çalışanların mevcut ücretlerine ilave olarak işverenlerce nakit olarak verilen yemek ve ulaşım bedeli ile elektrik, doğalgaz ve ısınma giderleri ödemelerinin belirli bir kısmı sigorta primi ve gelir vergisinden istisna edilmiş, bu ödemeler teşvik edilmiştir. Yüksek enflasyon ve geçim şartları dikkate alındığında elbette asgari ücret ve emekli aylıklarının artırılması gerekmektedir. 2026 yılında uygulanacak asgari ücretin belirlenmesinde çalışanların geçim şartlarının göz önünde bulundurulacağına inanıyoruz.

Memur ve memur emeklilerinin aylıklarındaki artışlar toplu sözleşmeye göre belirlenmektedir. Memur ve memur emekli aylıkları 2024 yılında yüzde 78,1 düzeyinde artırılmıştır, 2025 yılında ise yüzde 28,9 oranında artırılmıştır. 8'inci Dönem Toplu Sözleşme uyarınca memur ve memur emeklilerimizin aylıklarında 2026 yılı için ilk altı ay yüzde 11, ikinci altı ay yüzde 7; 2027 yılı için ilk altı ay yüzde 5, ikinci altı ay yüzde 4 artış yapılacaktır. Ayrıca, taban aylığı bin lira artırılabilecek, enflasyon farkı maaşlara yansıtılacaktır.

Kamuda had safhada statü ve ücret karmaşası yaşanmaktadır. Kamuda istihdam karmaşasının giderilmesi, devletin asli işlerinin kadrolu personel eliyle yürütülmesi, çalışanların aylık düzeylerinin görev ve sorumluluk esasına dayalı olarak yeniden düzenlenmesi suretiyle aylıklar arasında adaletin sağlanması gerekli görülmektedir. Ayrıca, yardımcı hizmetler sınıfı tümünden kaldırılmalı ve bu sınıfta görev yapan personel kurumlarında genel idare hizmetleri kadrolarına alınmalıdır.

5510 sayılı Kanun'da "işçi, esnaf ve çiftçi" bilinen adıyla SSK, BAĞ-KUR emekli aylıklarının ocak ve temmuz aylarında bir önceki altı aylık TÜFE değişim oranı kadar artırılması hükmü bulunmaktadır. Buna göre, SSK ve BAĞ-KUR emekli aylıkları 2024 yılında yüzde 86,16; 2025 yılında ise yüzde 35 oranında artırılmıştır. En düşük emekli aylığı da 2024 yılında yüzde 66,7; 2025 yılında ise yüzde 35 oranında artırılarak 16.881 liraya yükseltilmiştir.

Milliyetçi Hareket Partisi emeklilerin ve kamu çalışanlarının aylıklarına ocak ayında yapılacak artışta bütçe imkânları çerçevesinde ilave refah payı verilmesinin uygun olacağı görüşündedir. Emeklilerimizin yıllarca hizmet verdikten sonra geçim kaygısı duymadan onurla yaşayış bir hayat sürmesini temin etmek devletin önemli ve öncelikli görevlerinden biridir.

2026 yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda aylık bağlama sisteminin kişilerin daha çok istihdamda kalmasını teşvik edecek ve mali yük getirmeyecek şekilde yeniden düzenleneceği yer almıştır. Aslında sosyal sigorta sisteminde ödenen primler ile bağlanan emekli aylıkları arasında bir denge olması gerekmektedir. Bugün bu dengede bozulma olduğu, emekli aylıklarının yetersiz kaldığı ve ciddi eşitsizlikler olduğu görülmektedir. Aylık bağlama sisteminde kişilerin daha çok istihdamda kalmasını da teşvik edecek şekilde aylık bağlama oranlarının artırılmasını ve büyümeden tam pay verilerek güncelleme katsayısının iyileştirilmesini, emekli aylıkları arasında oluşan eşitsizlikleri kademeli bir şekilde giderecek düzenlemelerin yapılmasını gerekli görüyoruz.

Sayın Bakanım, BAĞ-KUR'lu esnafın emeklilik için gereken 9000 prim gün sayısının 7200'e düşürülmesi konusunda çalışma yapıldığı, bundan 1 milyondan fazla esnafın yararlanmasının beklendiği, tarih olarak 2026'yı işaret ettiğiniz basında yer almıştır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak BAĞ-KUR prim gün sayısının 7200'e düşürülmesi, ayrıca 1'inci dereceye gelen memurlara 3600 ek gösterge verilmesi ve ev kadınlarına prim desteğiyle birlikte emeklilik hakkı tanınması yönündeki düzenlemelerin de yapılacağına inanıyoruz.

Değerli milletvekilleri, bilindiği üzere Plan ve Bütçe Komisyonunda kabul edilen ve Meclis Genel Kurulu gündeminde yer alan kanun teklifinde SGK prim uygulamalarına ilişkin şu düzenlemeler yapılmaktadır: Tüm sigortalılar için prim oranı 1 puan yükseltilmekte, prime esas kazanç üst sınırı asgari ücretin 7,5 katından 9 katına çıkarılmaktadır. Borçlanma prim oranları doğum hariç yüzde 32'den yüzde 45'e, durdurulan BAĞ-KUR sigortalılık sürelerinin ihya prim oranı yüzde 34,75'ten yüzde 45'e yükseltilmektedir. İşverenlere sağlanan prim teşvik oranı imalat sanayisi hariç 4 puandan 2 puana indirilmekte, genç girişimcilere bir yıl süreyle sağlanan prim desteği kaldırılmaktadır. Prim borçlarının gelir ve aylıklardan kesilebilmesi düzenlenmektedir. Ülkemizde sosyal güvenlik primi gelirlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 6,2 iken OECD ortalaması yüzde 9 düzeyindedir. 2026 yılında SGK'nin gelirlerinin 6 trilyon 895,7 milyar lira, giderlerinin 6 trilyon 939,4 milyar lira ve gelir-gider açığının 43,7 milyar lira olması öngörülmüştür. 2026 yılında SGK'ye faturalı ödemeler, ek karşılıklar, emeklilere yapılan ek ödeme, devlet katkısı, prim teşviklerinden kaynaklanan transferler ile prim ödeme gücü olmayanların GSS primi de dâhil olmak üzere toplam 2 trilyon 328,6 milyar lira tutarında bütçe transferi yapılması öngörülmektedir. Bütçe transferlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2024 yılında yüzde 3,3 olup 2025 yılında yüzde 3,4'e yükselmesi, 2026 yılında ise yüzde 3 olması beklenmektedir.

Sosyal güvenlik sisteminin hukuki boyutuyla uygulanabilir, mali boyutuyla sürdürülebilir ve ilgili taraflarca kabul edilebilir bir yapıda olması önem arz etmektedir. Sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliği açısından ana gösterge olan aktif-pasif oranı 2022 yılında 2 düzeyine kadar yükselmiş iken bu oran 2023 yılında 8 Eylül 1999 öncesi sigortalıların yaş şartının kaldırılmasının etkisiyle 1,66'ya, 2024 yılında 1,61'e ve 2025 yılı Ağustos ayı itibarıyla 1,60 seviyesine inmiştir. Çıraklar, stajyer ve kursiyerler hariç aktif-pasif oranı 1,52'dir

Aktif-pasif oranındaki bozulmanın ana sebebi -bunu her bütçemizde anlatıyorum- otuz üç yıl önce erken emekliliğin önünün açılmasıdır. 1986 yılında getirilen, kadınlarda 50, erkeklerde 55 emeklilik yaş haddinin 1992 yılında kaldırılarak kadınlarda 38, erkeklerde 43 yaşında emekli olmanın yolunun açılması sosyal güvenlik sistemine devasa bir yük getirmiştir. 2023 yılında 8 Eylül 1999 öncesi sigortalıların yaş şartının kaldırılması da bu yükü artırmıştır. Genç emeklilik nedeniyle sistem daha uzun yıllar olumsuz etkilenecektir. Nitekim, emeklilik yaşı 1999 yılında 58-60'a, 2008 yılında 65'e yükseltilmiş olmasına rağmen erken emeklilik nedeniyle bugün itibarıyla emekli edilenlerin yaşı 48 düzeyindedir.

Bunun dışında, aktüeryal denge gözetilmeksizin yapılan çeşitli uygulamalar da sisteme büyük darbe vurmuştur. Örneğin, geçmişte ülkemizin döviz sıkıntısı nedeniyle aylık 1 dolar üzerinden dahi yurt dışı borçlanma imkânı verilmiş, yine, bazı hizmet borçlanmaları ait olduğu dönem kazancı üzerinden yapılmış, prim borçlarına büyük kolaylıklar getirilmiş, hatta bankalarla da anlaşarak krediyle prim borçlarının ödenmesi sağlanmıştır. Aslında 1999 ve 2008 yıllarında yapılan sosyal güvenlik düzenlemeleriyle sistemin tümüyle çöküşü önlenmiştir ancak bu düzenlemelerle özellikle aylık bağlama oranlarının düşürülmesi ve güncelleme katsayısının hesabında büyümeden tam olarak verilen payın yüzde 30'a indirilmesi nedenleriyle bağlanan emekli aylıkları da ciddi düzeyde düşmüştür. Şüphesiz 1992 yılında yaş haddi kaldırılmamış olsaydı bugün sosyal güvenlik sisteminin mali yapısı güçlü olacaktı, emeklilikte yaşa takılanlar diye bir durum söz konusu olmayacaktı, ayrıca emeklilerimize çok daha fazla maaş bağlanacaktı.

Sosyal güvenlik sisteminde etkin tedbirler alınmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Kayıt dışı istihdam ve prime esas kazancın düşük bildirilmesi önemli bir sorundur. Kayıt dışı istihdam oranı 2025 yılı ikinci çeyreği itibarıyla yüzde 25,9'dur. Sosyal güvenlik sisteminin zorunlu sigortalı sayısının ve gelirlerinin artırılması için kayıt dışı istihdamın ve prime esas kazancın düşük bildirilmesinin önlenmesi gerekmektedir. Kayıt dışılığın, kazancın düşük beyanının, usulsüzlük ve yolsuzlukların önlenbilmesinde etkin bir denetim sisteminin varlığı büyük önem taşımaktadır. Bu itibarla, denetim sisteminin görev, yetki, sorumluluk ve kurumsal yapı itibarıyla etkinleştirilmesi gerekmektedir. Denetim mensuplarının özlük haklarının iyileştirilmesini, gündelik ve konaklama ücretlerinin günün koşullarına uygun hâle getirilmesini de gerekli görüyoruz. Primlerin toplanmasında görev yapan, bu işin asıl yükünü çeken SGK çalışanlarının sorunları çözülmeli, personel ihtiyacı giderilmeli, çalışanların iş yükü hafifletilmelidir, personelin tazminat ve ek ödemeleri mutlaka artırılmalıdır.

SGK'nin prim alacaklarının tahsilinde ciddi sorunlar bulunmaktadır. Sayıştay denetim raporlarında SGK muhasebe kayıtlarının ve alacakların sağlıklı bir şekilde takip edilmediğine yönelik çok önemli bulgular yer almaktadır. SGK'nin 2024 bilançosunda sadece faaliyet alacakları 453,5 milyar lira olup tüm alacakları 633,5 milyar liranın üzerindedir. Prim alacakları özenli, etkin ve tavizsiz bir şekilde takip ve tahsil edilmeli, alacakların tahsili için zamanında hukuki yollara başvurulmalıdır. 5502 sayılı Kanun'a göre ödeme tarihi altı aydan daha uzun süre gecikmiş prim borcu olan işverenleri her yıl kamuoyuna açıklamak SGK Yönetim Kurulu ve SGK Başkanının görevi olmasına karşın açıklanmamaktadır. Kanunun gereği mutlaka yerine getirilmeli, kamuoyunu bilgilendirmek için prim borcu altı aydan fazla gecikmiş işverenler mutlaka açıklanmalıdır.

SGK'nin başta belediyelerden prim alacakları karşılığında edindiği birçok gayrimenkulü bulunmaktadır. Kurumun satmak amacıyla aldığı taşınmazların sayısı yıllar itibarıyla giderek artmaktadır. Sayıştay raporuna göre bu taşınmazların alım bedelleri itibarıyla 2024 yılında sadece yüzde 3,34'ü satılabilmiştir. Taşınmazlar gerçek değeri üzerinden hızla satılarak kaynağa

dönüştürülmelidir. SGK sağlık ödemeleri 2024 yılında yüzde 77,3 artışla 980,9 milyar liraya ulaşmıştır. Hastane, ilaç ve tıbbi malzeme ödemeleri konusunda alınacak her tedbir, sisteme önemli katkı sağlayacaktır. Reçete ve fatura kontrolleri sıkı ve etkin bir şekilde yapılmalı, yazılımlarda yapay zekâ gibi gelişmelerden yararlanılarak otokontrol sistemi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - İki dakika daha uzatıyorum, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Tam da bitirmiştım Başkanım.

Bakanlık ve kurumlarımızın 2026 yılı bütçelerinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, bu iktidar milletvekillerinin niye hiçbirisi yok burada? Yoksa bakanlık bütçesini önemsemiyorlar mı?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Anlaşılmıyor Sayın Güler.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Başkanım.

Evet, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Resul Kurt.

Buyurun.

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar, çok değerli basın mensupları, sivil toplum kuruluşlarımızın kıymetli temsilcileri; 2026 yılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesiyle ilgili grubumuz adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, Kocaeli Dilovası ilçesinde meydana gelen parfüm deposunda yaşanan elim yangında hayatını kaybeden emekçilerimize Allah'tan rahmet, ailelerine ve yakınlarına başsağlığı diliyor, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı çalışanlar, işverenler, sanayiciler, emekliler, velhasıl toplumun tüm kesimini en yakından ilgilendiren önemli bakanlıklardan biridir. Sağlık, sosyal güvenlik, emeklilik, ekonomik istikrar, toplumsal refah bakımından üstlendiği misyon doğumdan ölüme kadar her bir vatandaşımızın hayatına dokunmaktadır. Türkiye'de modern anlamda sosyal güvenlik sistemi 1946 yılında kurulan İşçi Sigortaları Kurumuyla kurumsal bir yapıya kavuşmuş, 2006 yılında gerçekleştirilen kapsamlı sosyal güvenlik reformuyla da Sosyal Güvenlik Kurumu kurularak önemli bir dönüm noktası gerçekleşmiştir. Böylece, SSK, BAĞ-KUR, Emekli Sandığı tek kurum altında birleştirilerek hizmetlere eşit ve aynı şekilde ulaşma imkânı sağlanmıştır. Özellikle -biraz önce Sayın Milletvekilimiz Mustafa Kalaycı'nın ifade ettiği, hakikaten geçmişte çok elim, sosyal güvenlik sisteminde dengeleri bozan-sadece ekonomiyi, Sosyal Güvenlik Kurumunu değil aynı zamanda emeklileri, çalışanları, kurumun aktüeryal yapısını da olumsuz etkileyen birtakım düzenlemeler -emeklilik yaşıyla sürekli oynanması- sosyal güvenlik sisteminin ve Sosyal Güvenlik Kurumunun aktüeryal dengesini bozmuştur. 2002 yılından bu yana AK PARTİ hükümetleri çalışma barışını sürdürmek, istihdamı artırmak, işsizliği azaltmak, sosyal paydaşlarla güçlü bir iş birliği içinde çalışma hayatını geliştirmek hedefiyle kararlı bir politika izlemiştir. 2026 yılı bütçesiyle birlikte Türkiye Yüzyılı vizyonu doğrultusunda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının atacağı adımlar çalışma hayatında adalet, refah ve istikrarın daha da güçlenmesini sağlayacaktır.

Bu vesileyle, seçim bölgem ve memleketim Adıyaman'a ve deprem bölgesine ilişkin de bazı değerlendirmelerde bulunmak istiyorum. Depremde ağır hasar alan, şehrin üçte 1'i maalesef yıkılan ve bugün ayağa kalkmak için büyük mücadele veren Adıyaman'ımızın SGK İl Müdürlüğü binası da depremde yıkılmıştı. Sayın Bakanımın -bu noktada teşekkür etmek istiyorum- gayretleriyle bugün Adıyaman SGK İl Müdürlüğü binamızın hizmete alınmasına ilişkin temeller atılmış, temel kazıları başlatılmış. Adıyaman'ın çok kısa bir zaman içerisinde -ümit ediyorum- bu SGK hizmet binasına kavuşması bizleri ziyadesiyle mutlu edecektir.

Yine, depremde, Adıyaman'da iş gücü piyasası durma noktasına gelmişti. Deprem öncesi 73.506 olan sigortalı sayısı deprem afetinin hemen sonrasında 47 bine kadar düşmüştü. Cumhurbaşkanımızın güçlü liderliği, devletimizin kararlı iradesi ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımızın koordineli çalışmalarıyla Adıyaman'daki işletmelerimizin yeniden ayağa kalkması... Uygulanan istihdam teşvikleri, İŞKUR'un aktif programları, sosyal güvenlik teşvikleri sayesinde 2025 Temmuz itibarıyla zorunlu sigortalı sayısı 96.950'ye ulaşmıştır.

Sayın Bakanım, deprem bölgesinde sosyal ve ekonomik hayatın tam anlamıyla normalleşebilmesi için mücbir sebep süresinin uzatılması, ekonomik desteklerin devam etmesi büyük bir önem arz etmektedir. Depremden en fazla 4 il etkilenmiştir. Adıyaman'da, Hatay'da, Kahramanmaraş'ta ve Malatya'da ekonomik toparlanmanın bu anlamda devam edebilmesi için, sosyal ve ekonomik yaşamın iyileştirilmesi için desteklerin mutlaka devam etmesi gerekiyor. Başta esnafımız, sanatkarlarımız, sanayicilerimiz ve ticaret erbabımız olmak üzere herkese çeşitli kolaylıklar sağlandı. Mücbir sebep hâli 30 Kasım 2025 tarihine kadar uzatıldı. Bizim seçim bölgemize her yaptığımız ziyaretlerde özellikle esnafımızın, özellikle bu kapsamda iş insanlarımızın önemli bir talebi var; mücbir sebep hâlinin uzatılması. Mücbir sebep hâlinin en azından altı ay veya bir yıl uzatılması bölgede faaliyet gösteren iş insanlarına, esnafa, serbest meslek erbaplarına büyük bir kolaylık sağlayacaktır. Bölge sanayicisinin güçlendirilmesi, iş gücü kaybının önlenmesi ve istihdamın artırılması için ilave teşviklere ve desteklere ihtiyacımız var. Bu 4 ilimizde sanayicilerimizin ve işverenlerimizin yatırımlarını artırabilmeleri, iş göçünün önlenmesi, istihdamın genişletilebilmesi için yeni yatırım teşvikleriyle ve düşük faizli kredilerle bölgenin toparlanması, ayağa kalkması sağlanabilecektir. Özellikle bir husus önem arz ediyor: 4 ilimizde deprem sürecinde iş yapamayan çok sayıda esnaf ve iş insanı var, bunlar herhangi bir ticari faaliyetlerini sürdüremedikleri için BAĞ-KUR primlerini de yatırmadılar. Dolayısıyla, beyaz bir sayfa açılması için sadece 4 ilimize ilişkin -bu BAĞ-KUR prim borçlarının ödenmemiş olan kısımlarıyla ilgili; daha önce müteaddit defalar da çeşitli yasal düzenlemeler yapıldı- BAĞ-KUR borçlarının silinmesi ve ileriki tarihlerde dileyen sigortalıların bunu ihya edebilmeleriyle ilgili bir düzenleme getirilmesi önem arz ediyor. Bu bir mali yük de getirmiyor yani burada, zaten ödenmeyen ve ödenmesi de çok zor görünen BAĞ-KUR primleri hem sistemde bir yük olmaktan çıkacak hem de ileride bunu borçlanmak isteyen, ekonomisini düzeltken küçük esnafa da ihya edebilme imkânı getirilmiş olacaktır. Bu, geçmişte de çok defa yapılmıştır Sayın Bakanım yani Türkiye genelinde BAĞ-KUR borçlarının iptali ve ihya hakkı daha önce de getirilen bir düzenlemedir.

Sayın Bakanım, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında iş müfettişleri, SGK müfettişleri, SGK denetmenleri başta olmak üzere diğer bütün kamu kurum ve kuruluşlarında da müfettişler, denetmenler, denetçiler veya kariyer uzman mensupları meslek

mensubu olarak görev yapıyor. Tabii, bu meslek mensuplarının -ben de eski bir denetim elemanıyım, eski bir müfettiş olarak hakikaten özlük haklarında bir iyileşmeye ihtiyacı var. Denetmenleri, müfettişleri, uzmanları, kariyer meslek mensuplarını sadece bu vasıflarıyla değerlendirmek de doğru değil; bunlar bir yandan da devletin önemli bir hizmeti olan yöneticilik görevlerine hazırlanıyor yani kamudaki birçok yönetici -bu kapsamda geçmişine baktığımız zaman- müfettiş veya denetçi veya uzman kökenlidir. Yine, bu arkadaşlarımızın bir kısmı özel sektöre de yönetici yetiştiriyor yani özellikle geçmiş yıllarda, özel sektördeki büyük kurumsal yapıdaki şirketlerin birçoğunun üst yöneticilerinin devletten gelen müfettişlerden, hesap uzmanlarından olduğunu görüyoruz. Yine, Sayın Bakanım, özellikle kayıt dışı istihdam noktasında da bu meslek mensuplarının büyük katkı ve faydası olduğu aşikâr.

Sosyal Güvenlikte hem harcırah, gündelik tutarların artırılması... Yani bu, SGK'de geçerlidir, iş müfettişlerinde geçerlidir, diğer bütün bakanlıkların teftiş kurullarında geçerlidir. 2025 yılında 884 TL gündelik ödeniyor, 1.547 TL konaklama ödeniyor, 1,75 katı; 2026 yılındaysa 1.157 TL gündelik ve bu sefer 1,90 kat olarak 2.198 TL konaklama bedeli ödenmesi düzenlenmiştir. Bu, günümüz şartlarında, özellikle konaklamayla ilgili -bütün bakanlıklar için geçerli bu Sayın Bakanım- bütün bakanlıklarda müfettiş arkadaşlarımız devletin verdiği bir görevi yerine getirmek için gittiklerinde konaklamayla ilgili ciddi sıkıntı yaşıyor. Bu noktada, sizin öncülüğünüzde diğer bakanlıklarımızla iş birliği içerisinde bu sorunun çözülmesi büyük fayda sağlayacaktır.

Yine, Sosyal Güvenlik Kurumunda denetmen arkadaşlarımız kayıt dışı istihdamla ilgili ciddi bir faaliyet ve katkıda bulunuyorlar. Bu SGK denetmenlerinin de merkezî bir teşkilat yapısı içerisinde faaliyet göstermeleri, kayıt dışı istihdamı ciddi şekilde desteklemeyecek, kayıt dışı istihdamı önleyecek ve kayıt dışı istihdamın ortadan kaldırılmasına ve Sosyal Güvenlik Kurumunun ekonomik, finansal yapılanmasına da katkı sağlayacaktır.

Sosyal güvenlik 2002 yılında 12 milyon 8 bin 358 olan aktif sigortalı sayısı 2025 Temmuz itibarıyla 26 milyon 164 bin 858'e ulaşmıştır; aktif sigortalı sayısı son yirmi üç yılda yüzde 117,9 oranında artmıştır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Nüfusumuz ne kadar arttı, onu da söyle Resul Bey; 30 milyon nüfus arttı arkadaş.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - 65 milyondan 85 milyona.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Suriyelilerle birlikte 95 milyon.

RESUL KURT (Adıyaman) - Genel sağlık sigortası kapsamında 5 milyon 826 bin 136 kişinin primi devlet tarafından ödenirken, 2 milyon 13 bin 372 kişi primini kendisi ödemektedir. Sosyal güvenlik kapsamında bakmakla yükümlü olunan kişi sayısı 33 milyon 985 bin 769'a ulaşmıştır. Emeklilik sonrası çalışmaya devam eden 2 milyon 138 bin 798 vatandaşımız sosyal güvenlik destek primine tabidir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yoksulluktan, geçinmiyorlar.

RESUL KURT (Adıyaman) - Özellikle, Sosyal Güvenlik Kurumunun toplam gelirleri 2024 yılında 3 trilyon 962 milyar olarak gerçekleşmiş, 2025'in Ağustos sonu itibarıyla gelirler 3 trilyon 503 milyar olmuştur. 2025 yıl sonunda toplam gelirlerin geçtiğimiz yıla göre önemli ölçüde artarak 5 trilyon 200 milyar olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumunun toplam giderleri 2024 yılında 3 trilyon 972 milyar olarak gerçekleşmiştir, 2025 yılı Eylül sonu itibarıyla giderler 4 trilyon 66 milyar lira olmuştur. 2025 yıl sonunda toplam giderlerin 5 trilyon 618 milyar lira düzeyinde gerçekleşmesi bekleniyor. 2024 ve 2025 yıllarında emekli aylıklarına yapılan artışların öngörülenin üzerinde gerçekleşmesi, asgari aylıklara ve bayram ikramiyelerine yapılan artışlar, 2023 yılı Mart ayında yürürlüğe giren EYT uygulamasına bağlı olarak ödenen emekli aylıkları, emeklilik ve bayram ikramiyeleri, öngörülenle değişimler sebebiyle sağlık harcamalarında meydana gelen artışlar SGK giderlerinin artmasına yol açmıştır ancak gelir-gider dengesinin korunduğu görülmektedir. 2025 yılı ilk dokuz aylık dönemde SGK açığı 65,7 milyar TL olmuştur. Bilindiği üzere, bir yıldan diğerine geçerken asgari ücret, büyüme, enflasyon, emekli aylık artışları ve mali etki yaratan çeşitli mevzuat değişiklikleriyle ödemelerin yapıldığı dönemler arası farklılıklar meydana gelmektedir. Bu nedenle, SGK'nin mali yapısının nominal tutarlar yerine gayrisafi yurt içi hasıla içindeki oranlarıyla değerlendirilmesi daha sağlıklı bir netice verecektir.

Gelirlerin giderleri karşılama oranlarında... SGK'nin gelirlerin giderleri karşılama oranı 2002 yılında yüzde 71,5 iken 2024 yılında yüzde 99,7 olarak gerçekleşmiş, 2025 sonu itibarıyla da bu oranın yüzde 97-99 aralığında oluşacağı öngörülmektedir. Kahramanmaraş merkezli bin yılın felaketi olarak adlandırdığımız depremlere bağlı olarak primlerin ertelenmesi, asgari aylıkların ve bayram ikramiyelerinin artırılması, EYT düzenlemesi gibi gelir ve giderlerde değişikliklere neden olan faktörlerin etkisi olsa dahi böyle yüksek bir gelirlerin giderleri karşılama oranının önemli bir başarı olduğu dikkate alınmalıdır.

Sosyal Güvenlik Kurumunun performans göstergesi olan prim gelirlerinin emekli aylıklarını, sağlık giderlerini karşılama oranı 2002 yılında yüzde 60,9 iken 2024 yıl sonunda yüzde 77 olarak gerçekleşmiş bulunmaktadır, bu oran Eylül 2025 itibarıyla da yüzde 77,3 oranındadır.

Sosyal güvenlik sisteminin mali sürdürülebilirliğini gösteren önemli bir gösterge de sosyal güvenlik sistem açığının yine bu kapsamda gayrisafi yurt içi hasılaya oranıdır; bu da yüzde 2,2 olarak gerçekleşmiştir.

Yine, SGK'yle ilgili önemli aşamalarından bir tanesi de EYT düzenlemesidir. Malumları olduğu üzere, 3 Mart 2023 tarihinden bugüne kadar EYT'yle ilgili başvurular yoğun bir şekilde devam etmektedir. Peki, kaç kişi emekli olmuş? Bu 3 Mart 2023 tarihinden bugüne kadar 3,2 milyon vatandaşımız emekli olmuştur, çalışmamız emekli olmuştur iki buçuk yıllık bir süre zarfında. Bunun 2,6 milyon kişisi EYT kapsamında emekli olmuş, 650 bin kişisi de yine normal emeklilik prosedürlerine tabi olarak emekli olmuştur. Bu kapsamda, tabii ki takdir edersiniz, yılda 450-500 bin emekli olunan bir sistemde iki buçuk yılda 3,2 milyon kişinin emekli olması Sosyal Güvenlik Kurumu çalışanlarının özverili gayretleriyle mümkün olmuştur. Bunun için de aziz milletimiz adına hem Sayın Bakanımızın şahsında SGK personeline teşekkür ediyorum.

Emekli aylıkları ödenen prim gün sayısına ve prime esas kazanca göre farklılık gösteriyor. Şu an en düşük SGK emekli aylığı 16.881 lira, en yüksek SGK emekli aylığı 109.944 lira civarındadır. Bu, ödenen prim gün sayısı, prim matrah farklılıklarından ileri gelmekte olup yüksek prim gün sayısı ve yüksek kazancı olanların emekli aylıkları da bu oranda daha yüksek olmaktadır.

Bizim için diğer bir önemli gösterge sigortalı sayılarındaki artıştır. Aktif sigortalı sayısı 2002'den günümüze yüzde 115, emekli sayısı yüzde 157 oranında artmıştır. 2002 yılında 12 milyon olan aktif sigortalı sayısı bugün 25,8 milyona, 6,6 milyon olan emekli sayısı bugün yaklaşık 17 milyona ulaşmıştır. Sosyal güvenlik sisteminde meydana gelen gelişmeler sonucunda yıllar itibarıyla

aktif pasif oranı incelendiğinde 2006 yılından bu yana aktif pasif oranı 1,78 ile 2 bandında seyrederken EYT düzenlemesi sonrasında bugün 1,6 oranına kadar düşmüştür. İdeal olan aktif pasif oranı 4 olup en azından 3 aktif pasif oranı makul kabul edilmektedir ki sistemin döngüsü sağlanabilsin.

2002 yılında 727.409 olan iş yeri sayısı, 4/A kapsamında SGK'li işçi çalıştıran iş yeri sayısı, 2025 Ekim ayı itibarıyla 2 milyon 238 bin 16'ya yükselmiştir. Sosyal sigortacılık alanında çalışmalar, gerçekleştirilen hizmetler, sunulan hizmetler, sosyal güvenlik sisteminin gelirlerini artırmaya yönelik tedbirler ve yürütülen politikalar sonucunda vatandaşlara daha etkin, hızlı ve kaliteli hizmetler sunulmasını sağlamıştır. SGK, e-devlet konusunda en başarılı kurumlardan biridir, teşekkür ediyorum.

Kadınlarımızın istihdama katılımı ve istihdam içinde kalmasını sağlamak için çok sayıda teşvik destek uygulanıyor. Bu kapsamda kadınların istihdama katılmasını artıracak, kadın iş gücünün katılımını artıracak politikaların uygulanması büyük önem taşıyor. İş gücüne katılım oranı erkeklerde yüzde 71,5; kadınlarda yüzde 36,9'dur. Bunun daha da yukarı çıkması en büyük arzumuzdur.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Başarı bu mu oldu şimdi?

RESUL KURT (Adıyaman) - Kayıt dışı istihdamla mücadele en temel önceliklerden biridir. Hâlihazırda Bakanlık iş müfettişleri, SGK müfettişleri, SGK denetmenleri tarafından yoğun bir şekilde kayıt dışıyla mücadele çalışmaları, denetimleri devam etmektedir. 2002 yılında yüzde 52,1 olan kayıt dışı istihdam oranı alınan tedbirler ve yürütülen çalışmalarla 2025 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 25,9 seviyesine düşürülmüştür.

Emekliler bir toplumun hafızasıdır...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sayenizde mağduru oldu, bu toplumun mağduru oldu emekliler!

RESUL KURT (Adıyaman) - ...yıllarını alın teriyle, fedakârlıkla geçiren emeklilerimize her türlü hak ettikleri değerin verilmesi ve bu kapsamda emeklilerin fırsatçılık ve fahiş fiyat artışlarından etkilenmemelerinin sağlanması gerekmektedir. Cumhurbaşkanımız...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SERKAN SARI (Balıkesir) - Emeklinin suçu, AKP iktidarının suçu yok; niye emekli oluyor bunlar!

RESUL KURT (Adıyaman) - Ülkemizde 2002 yılında emekli sayımız 6,5 milyon iken 2025 yılı sonu itibarıyla 17 milyon demiştik. Bugün emeklilere yapılan önemli düzenlemeler var: Emeklilerin bayram ikramiyeleri, emeklilere bir defaya mahsus ödenen cumhuriyetin yüzüncü yıl ödemesi ve emekli aylıklarının her zaman -asgari ücret esas alınarak prim ödeyenler hariç olmak üzere- hak ettikleri ve hesaplanan tutarlar üzerinden ödendiği dikkate alınmalıdır. 2019 yılında getirilen alt sınır uygulamasının 2025 Temmuz ayında 16.881 TL'ye yükseltildiğini de hatırlatmak istiyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - En az 35 bin olması lazım.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bu mu oldu yani uygun gördüğünüz rakam, 16 bin lira mı?

RESUL KURT (Adıyaman) - Şimdi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi İstanbul'da yaşayan dar gelirli emeklilerin ev ekonomisine katkı sağlamak için pazar desteği taahhüdü verdi. Kaç para veriyor, kaç para? Kaç para verdiğini biliyor musun? Bilmiyorsun. 833 lira, 833 lira veriyorsun. (CHP sıralarından gürültüler)

SERKAN SARI (Balıkesir) - Söyle bakalım sen ne veriyorsun!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Senin yapamadığını yapıyor, ayıp bir şey ya!

RESUL KURT (Adıyaman) - Kaç emekliye veriyorsun? 10 bin emekliye, 10 bin emekliye veriyorsun. İstanbul'da 16 milyon kişi yaşıyor, 10 bin kişiye 833 lira veriyorsun, kalkıp burada iktidarı eleştiriyorsun. Önce dön kendi bahçene bak.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Verdiğin emekli maaşı 16 bin lira, açlık sınırı ne! Açlık sınırı ne!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Devlet olarak kendini belediyeye mi kıyaslıyorsun? Bırak o zaman yönetemiyorsan, bırak! Bırak sosyal adaleti, refahı, sağlığı falan; yönetemiyorsan bırak! Belediye sizin vermediklerinizi vermeye çalışıyor.

RESUL KURT (Adıyaman) - Bırak şimdi!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Olmayan bütçesiyle sizin yapamadığınızı yapmaya çalışıyor o, teşekkür etmek yerine eleştiremezsin sen!

RESUL KURT (Adıyaman) - İstanbul'da "Emeklilere 10 bin lira pazar desteği vereceğim." diye oy istiyorsun, 833 lirayı da 10 bin kişiye veriyorsun. (CHP sıralarından gürültüler) Demek ki sizin kriterlerinize göre yoksul emekli sayısı 10 bin kişiyle sınırlı, 10 bin; 10 bin kişiyle sınırlı. Önce kendi bahçenize bakın.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Siz yönettiğiniz bakanlıklara bakın asıl.

RESUL KURT (Adıyaman) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ayıp bir şey, 16 bin lira maaş veriyorsun, yardım edene de laf söylüyorsun! Böyle bir şey olur mu!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Başkanım, böyle bir şey olur mu ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, bir saniye arkadaşlar...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - 16.881 lira emekli maaşı, 27 bin lira açlık sınırı...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Yönetemediğiniz bakanlıkları bırakın, biz devam ederiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

RESUL KURT (Adıyaman) - Sen belediyelerde su dağıtamıyorsun, su!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ülkeyi yönetemiyorsanız parça parça tasfiye edin; tasfiye edin artık bakanlıkları!

RESUL KURT (Adıyaman) - Belediyelerde su dağıtamıyorsun, ülkeyi nasıl yöneteceksin! (CHP sıralarından gürültüler)

SERKAN SARI (Balıkesir) - Beceremedikçe teslim et.

RESUL KURT (Adıyaman) - Belediyelerde çöp toplayamıyorsun, ülkeyi nasıl yöneteceksin!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Hangi bakanlığı beceremiyorsanız bırakın, biz hazırız yönetmeye, çekilin artık yeter, milletin üstüne kara bulut oldunuz!

RESUL KURT (Adıyaman) - Allah sizin yöneteceğiniz ülkeden bizi muhafaza etsin!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ne belediyeymiş arkadaş!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bitti mi, bitti mi?

RESUL KURT (Adıyaman) - Çöp topla; çöp, çöp!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Yapamadığınızı yapıyoruz diye mi rahatsız oluyorsun!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sor bakalım Bakana, 6 kadın niye öldü diye. Sor Bakana, sorsana; 6 kadın niye öldü, 3 çocuk niye öldü? Bakan burada, sor.

RESUL KURT (Adıyaman) - Bakan burada, sorun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sen sor, sen milletvekili değil misin? Sorsana.

RESUL KURT (Adıyaman) - Sen, Beşiktaş'ta 29 işçi öldüğünde neredeydin! Siz neredeydiniz kardeşim!

SERKAN SARI (Balıkesir) - O zor durumdaki vatandaşa kol kanat germeye çalışıyor o belediyeler, onlara destek olmaya çalışıyor, neden? Siz yapmadığınız için, aç bıraktığınız için o insanları!

RESUL KURT (Adıyaman) - Siz neredeydiniz!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sen sor, sen milletin vekili değil misin!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkür edeceksin eleştireceğine, sizin yapamadığınızı yapıyor o belediye!

RESUL KURT (Adıyaman) - Beşiktaş'ta 29 kişi öldüğünde neredeydin kardeşim, neredeydin?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kifayetimizakere, kifayetimizakere...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkür et bir kere de, "Allah razı olsun." de "Allah razı olsun." de!

RESUL KURT (Adıyaman) - Neredeydin sen, neredeydin!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, siz...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Utanmıyorsunuz, bir de bu insanları yokluğa mahkûm ediyorsunuz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kifayetimizakere değerli arkadaşlar.

RESUL KURT (Adıyaman) - Utanmadan konuşuyorsun!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ya, konuşan sensin!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yeter, yeter arkadaşlar, bağırırdınız birbirinize yeteri kadar. Dolayısıyla, şimdi sakinleşelim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkanım, pek kısa bir söz talep ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, şurada bir ekranımda işler var, onları bir halledeyim.

Arkadaşlar, bu bağırma faslından sonra kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Şimdi, değerli arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bu Resul'un da kimyası bozulmuş.

RESUL KURT (Adıyaman) - Yok, Veli abi, hiç bozulmadı. Hem sen bana niye laf atıyorsun, sen bana niye laf atıyorsun?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye...

Sayın Kurt, lütfen...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sen eleştireceksen Bakanı eleştir varsa yüreğin!

RESUL KURT (Adıyaman) - Eleştirirsem seni de eleştiririm.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Varsa yüreğin eleştir!

RESUL KURT (Adıyaman) - Eleştiririm.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Vatandaşın hakkına birazcık saygın varsa eksik gördüğün bir şeyi Bakana söylersin, o da elinden geliyorsa yapar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, eğer ikinci tura dönecekseniz, onu bileyim, ikinci tura dönelim. Bir saniye, birinci tur bitti, tamam, sakinleştik.

Şimdi, Sayın Tanhan bekliyor.

Sayın Tanhan, buyurun lütfen hazırsınız.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Bakanlık yetkilileri; hoş geldiniz.

Bütçenin hayırlara vesile olmasını dileyecektim ama bu bütçe sadece Bakanlığınıza hayırlı olacak; vatandaşa, işçiye, çalışana hayırlı olmayacağı başından beri aşikâr. Bunu öncelikle ifade edelim.

Sayın Bakan, 2025 yılı bütçe görüşmesinde Meclis Genel Kurulunda şöyle ifade etmişsiniz: "2025 yılı bütçesinde halkımızın huzur ve refahını artıracak, aynı zamanda ülkemizin sosyal adalet ve ekonomik kalkınma hedeflerine ulaşmasında katkı sağlayacak güçlü bir temel oluşturacak." dediniz. Bakalım, şimdi öyle olmuş mu: Öncelikle OECD raporlarına göre gelir eşitsizliği hâlen çok yüksek, sosyal güvence sisteminin kapsayıcılığı sınırlı, kadınların iş gücüne katılımı hâlâ diğer OECD ülkelerinin çok gerisinde. Gündemdeki makroekonomik göstergeler, özellikle 2025 yılı için büyümenin yavaşladığını, sanayi üretiminin daraldığını, daralma olduğunu, iş gücü piyasasında da geniş işsizlik sorununun devam ettiğini gösteriyor. Refah kavramı sadece gelir büyümesiyle olmuyor Sayın Bakan, yaşam kalitesinin artması, memnuniyet, güvenlik gibi unsurlarla da ilgilidir. Örneğin, birçok araştırma ve kaynakta Türkiye'nin gelir düzeyi artmasına rağmen mutluluk ve yaşam kalitesinin memnuniyetinin gelişmediğini kaydediyor. Sunumumuza göre kâğıt üzerinde Türkiye iyi durumda. O zaman şunu sormak gerekiyor: Peki, ekonomi yükseliyorsa halk neden mutlu değil? Neden her gün ortalama 6 çalışan yaşamını yitiriyor? Az önce haberlere baktım, Mardin'de ve Silopi'de işçi cinayetleri; 2 genç, birisi 17 yaşında, yaşamını yitirmiş, bu saatte, bugün.

Dünya Mutluluk Raporu'na göre bakacak olursak eğer, Türkiye 147 ülke arasında 94'üncü sırada, yine, Hukukun Üstünlüğü ve Demokrasi Endeksi aynı hikâyeyi, aynı durumu anlatıyor, demokrasi Endeksi'ne göre Türkiye 4,26 puanla otoriterliğin eşiğinde

sınıflandırılıyor, 167 ülke arasında 103'üncü sırada yer alıyor. Hangi ülkelerden daha iyiyiz? Ona bakacak olursak, sizin de tahmin ettiğiniz gibi Fildişi'nden daha iyiyiz, Nijerya'dan daha iyiyiz ve Angola'dan daha iyiyiz, bunların ilerisindeyiz Sayın Bakan.

Emeklilerin durumuna gelecek olursak pembe bir tablo çizdiniz. Bugün burada yalnızca rakamları, bütçe kalemlerini ve istatistikleri konuşmuyoruz elbette. Bugün, burada milyonlarca insanın yaşam mücadelesini, bir lokma ekmek için verilen onurlu direnişini de konuşuyoruz. Sayın Bakan, sosyal güvenlik diye bir şey kalmadığı için Bakanlığınızın adının değiştirilmesini de öneriyorum size. Bir Bakanlığın adında sosyal kelimesi var ama toplumsal dayanışma yok, güvenlik kelimesi var ama geleceğe dair hiçbir güven yok. Ortada sadece çalışma var ama emeklinin, çalışanın hakkı yok, alın terinin karşılığı yok Sayın Bakan. Bugün Türkiye'de milyonlarca emekli ve sabit gelirli vatandaş hayatta kalmak için mücadele ediyor, hayatta kalmak için, yaşamıyorlar aslında. Bir ömür boyu alın teri döken insanlar şimdi o alın terinin karşılığını alamıyor. Bir zamanlar bu ülkeyi omuzlayan, yollarını, okullarını, hastanelerini inşa eden, emek veren, ter döken insanlar yani emekliler bugün pazar tezgâhlarında tek tek fiyat hesaplayarak yaşama tutunmaya çalışıyorlar. Yoksulluk bir kader değil Sayın Bakan, politik bir tercihtir ve siz de bu politik tercihi tercih ediyorsunuz. Türkiye ekonomisinde bugün en kırılgan kesimlerin başında emekliler gelmektedir. Maaşlar açlık sınırının altında, sağlık hizmetleri lüks, barınma hakkı giderek imkânsız hâle geliyor. TÜİK'in şüpheli verileri bile yaşlı nüfusun dörtte 1'inin yoksulluk ya da sosyal dışlanma riski altında olduğunu ifade ediyor. Bu tablo elbette tesadüf değildir. Bu tablo yıllardır emeği değil, sermayeyi koruyan politikaların sonucudur. 5510 sayılı Yasa'yla emekliye aylık bağlama oranını düşürdünüz, maaşları yalnızca resmî enflasyona endekslediniz, emeklinin millî gelirden aldığı payı adım adım törpülediniz. Bugün bir emekli şunu ifade ediyor: "Çalıştığım yıllarda devlete prim ödedim, şimdi geçinmek için yine çalışmak zorundayım, değişen hiçbir şey olmadı yani." Emekli artık dinlenemiyor, yeniden iş arıyor ve çalışmak zorunda kalıyor. Bir ülkenin vicdanı emeklinin sofrasında ölçülür Sayın Bakan, vicdanı emeklinin sofrasında ölçülür. Mart 2025 itibarıyla 16 milyon 859 bin kişi SGK'den emekli aylığı alıyor; bu insanların yaklaşık 4 milyonu yalnızca 16.881 lira maaşla yaşamaya çalışıyor, bu parayla bir ay değil, bir haftayı geçirmek neredeyse imkânsız bir hâl. Bugün en basit gözlük 2 bin liradan, ısıtma cihazı 15 bin liradan aşağı değil ama SGK katkısı sembolik düzeyde, neredeyse yok. Yine, kanser tedavi sonrası kullanılan tıbbi malzemelerden engellilerin ihtiyaç duyduğu cihazlara kadar her alanda devlet desteği yetersiz. Siz bu desteği yeterli buluyor musunuz Sayın Bakan, ödediğiniz desteği?

Adı Emeklilik Yılı konulan 2024 yılı, gerçekten emeklilerin en fazla yoksullaştığı yıl oldu. Bir dönem bu ülkede emekli maaşları asgari ücretin yüzde 36 üzerindeydi, bugün ise asgari ücretin yüzde 22 daha düşüğü. Rakamlar ortada Sayın Bakan, Ocak 2002'de emekli aylığı asgari ücretin yüzde 132'sinden fazlaydı, Ocak 2003'te yüzde 147 düzeyindeydi, Aralık 2015'te yüzde 100 ya da yüzde 110 dolaylarındaydı, 2016 yılından itibaren bu oran hızla düşmüş ve emekli maaşları asgari ücretin altına gerilemiştir. Yani bir dönem asgari ücretin yüzde 36 üzerinde olan emekli aylığı bugün asgari ücretin yüzde 22 altına gerilemiş durumda. Bugün Türkiye'de en çok işçi emeklisi aylığının net asgari ücrete oranı tarihin en düşük seviyelerindedir. Avrupa Birliği ülkelerinde emekli maaşlarının gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı yüzde 10 seviyelerindeyken Türkiye'de bu oran 3,7'dir.

Türkiye Küresel Emeklilik Endeksi'ne de baktığımızda sondan 4'üncü sırada. ABD merkezli danışmanlık şirketi master ve finans eğitimi alanında faaliyet gösteren CFA Institute 2024 yılı Küresel Emeklilik Endeksi Raporu'nu yayınladı. Raporda emeklilik sistemleri, maaş miktarı, sürdürülebilir ve güvenilebilir gibi kriterlere göre 48 ülke değerlendirildi; Türkiye 48 ülke arasında sondan 4'üncü oldu. Türkiye'nin gerisinde kimler var yine soralım; Filipinler, Arjantin ve Hindistan bulunuyor. Türkiye, 2019 yılında bu endekse dâhil edildiğinden beri sıralamada düşük seviyelerde kalmaya devam ediyor yani bu sistemin de başına bela olmuşuz, buradan çıkaracağımız sonuç bu.

Uzmanların emekli maaşlarına dair eleştirilere gelecek olursak DİSK Emekli-Sen Başkanı 2024 yılı Emeklilik Yılı ilan edilmesine rağmen yoksulluk ve sefaletin artarak devam ettiğini belirtti, "2025 yılı 2024 yılını aratacak gibi görünüyor." dedi ve gerçekten 2025 yılı 2024 yılını arattı Sayın Bakan.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan 17 Ocakta yaptığı açıklamada tarihin en büyük maaş artışının yapıldığını ancak hayat pahalılığı ve fırsatçılığın bu artışları zamanla erittiğini söyledi. OECD'nin Bir Bakışta Emeklilik Raporu'nda ise Türkiye 65 yaş üstü nüfusta gelir adaletsizliğin çok yüksek olduğunu ortaya koyuyor, Türkiye 38 ülke arasında en fazla eşitsizlik bulunan 5'inci ülke olarak belirlenmiş. Emeklilik maaşlarının euro olarak karşılığını son on yılda alacaksak yüzde 34 dolaylarında düştüğünü görebiliyoruz.

Yine, emekliye umut olması gereken bir düzenleme adaletsizliğe dönüştü Sayın Bakan bu EYT'lilerle ilgili. 1999 yılında yapılan bir değişiklikle emeklilik sistemine getirilen yaş şartı milyonlarca yurttaşın hayat planını altüst etti, yıllarca prim ödemiş, hakkını almayı bekleyen milyonlar bir gecede emeklilik hayallerinden uzaklaştırıldı. EYT düzenlenmesiyle bu mağduriyetin bir kısmı giderilmiş gibi gösterilse de sistem milyonlarca kişiyi yine dışarıda bıraktığı için milyonlarca mağdur var; bir gün, bir hafta, bir ay farkla emekli olamayan yurttaşların adalet duygusu zedelendi, aynı yaşta, aynı prim gününü dolduran insanlar arasında büyük gelir ve hak farklılıkları meydana geldi.

Emeklilikte yaşa takılanlar iktidarın "müjde" diye sunduğu ama aslında yarım bir çözüm olarak bıraktığı bir meseledir Sayın Bakan. Üstelik EYT'lilerin büyük bir kısmı düşük maaş nedeniyle yeniden çalışmak zorunda kalıyorlar. Bu ülkede aktüer denge bozulacak gerekçesiyle sosyal haklar kısıtlanıyor ama aynı gerekçelerle yandaş teşvikleri, vergi muafiyetleri, savaş harcamalarında hiç kullanılmıyor bu gerekçe. Sosyal devletin yerine siyasi sadaka düzeni inşa ettiniz Sayın Bakan. Kamu Görevlileri Hakem Kurulu emekliler ve memurlar için 2026 yılında yüzde 11 ve yüzde 7 olmak üzere 2027 yılında da 5 artı 4 zam kararı almıştır; bu oranlar emeklinin cebine girmeden eriyen rakamlardır. Taban aylığına yalnızca bin lira ek yapmak milyonlarca insanla alay etmek değil midir? Sayıştay raporları kamu kaynaklarının nasıl savrulduğunu ortaya koyarken iktidar emekliye "Sabret." demeye devam ediyor. Bu ülkede hâlâ emekli maaşıyla kira, fatura, ilaç masraflarını aynı anda ödeyebilen kimse kalmadı Sayın Bakan.

Son olarak 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle getirilen kod 36 ve kod 37 başta olmak üzere bu uygulamalardan vazgeçilmesi gerektiğini ifade edelim. Bu bir mağduriyete sebebiyet veriyor, bu kodlama aslında bir fişlemedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Türkiye'de birçok kamu çalışanı ve işçi ciddi mağduriyetler yaşamaktadır. Bu kodlama işveren tarafından görülmesi hâlinde iş başvurusu da olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla bu hususun bir an önce açıklığa kavuşturulması ve çözüme kavuşturulması gerekir.

Yine, Sayın Bakan, 5510 sayılı geçici 7'nci maddenin (7)'nci fıkrasında 4/A, 4/B ve 4/C'liler arasında borçlanma noktasında farklılıklar meydana geliyor, bunun da giderilmesi gerekir çünkü daha önce SSK'de ya da BAĞ-KUR'da hizmeti olan ve daha sonra 4/C'ye geçen vatandaşlar ciddi mağduriyet yaşamaktadır. 4/A ve 4/B'de devam etmesinde herhangi bir mağduriyet yokken 4/C'li kapsamına alınmasında ciddi mağduriyet var. Hizmet sayılıyor ama çalışma günü ileriye alınıyor, bu da hem SGK'nin yapısına hem de anlayışına ters bir durumdur, bu hususun da bir an önce değiştirilmesini talep ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi iki sayın milletvekilimiz var Sayın Ağbaba ve Sayın Usta, onların konuşmalarından sonra yemek arası vereceğim.

Sayın Ağbaba, buyurun lütfen.

Süreniz on dakika.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Teşekkür ediyorum.

Sözlerimin başında "kanlı bir bütçe" demiştim, yine de bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Tabii, son on yılda özellikle yanlış politikalar neticesinde gelir bölüşümü adaletsizliği ve çalışma hayatındaki tüm dengeler bozulmuş durumda. Herhâlde bir isim takmak istersek bugün Çalışma Bakanlığından ülkeye yoksullar cumhuriyeti diyebiliriz. Sözlerimin başında bir şey söylemek istiyorum. 2023 Mayıs seçimlerinin üzerinden otuz ay, iki buçuk yıl geçti. Ne dediniz, ne yaptınız? Her gün de her bütçede sizlere hatırlatmaya devam edeceğim. "Emekliye enflasyona ezdirmeyeceğiz." dediniz. "BAĞ-KUR'luların prim gününü 9000'den 7200'e indireceğiz." dediniz, "tweet" attınız, propaganda yaptınız. "Stajyer ve çıraklığı sigorta başlangıç yapacağız." dediniz. "Taşerondan kadroya geçmeyenleri kadroya alacağız. Tüm memurlara 3600 ek gösterge vereceğiz. Memur emeklilerine seyyanen zam yapacağız." dediniz. Seçimden beri iki yıl geçti, uzun bir süre, çok uzun bir süre ama verilen sözlerin hiçbirisi tutulmadı. Bu vaatlerle BAĞ-KUR'lulardan, emekliden, fakirden, fukaradan oy aldınız, söz verdiniz, yapmadınız. Buna ne diyeceğiz? Söz verip yapmayanlara ne denir Nilgün Hanım? Siyasi üçkâğıtçı denir.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sana iade ediyorum onu.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bedelini ödemiş... Bakın, arkadaşlar, bir esnaf bunu yapsa esnafa hapis cezası verirsiniz, siyasette dolandırıcılığın cezası büyük, inşallah bu seçimde bu cezayı alacaksınız.

Bakın, asgari ücret Ocak 2025'te 22.104 TL olarak belirlendi ve temmuz ayında zam yapılmadı. 2023 seçimi bitti, iki yıldır asgari ücrete zam yapılmadı. Daha önce ara zam veriliyordu biliyorsunuz, ara zam verildiği dönemde enflasyon yüzde 65, yüzde 70'lerdeyken asgari ücreti ne kadar zam yaptınız biliyor musunuz? Yüzde 100'e yakın zam yaptınız. Niye? Seçim var diye. Seçim yoksa fakir fukara yok, seçim yoksa maalesef bunlara zam yapmıyorsunuz.

Bakın, gıda ürünlerine göre diyorsunuz ya, altın hesabı yanlış, size bir domates, gıda hesabı yapayım. Bakın, asgari ücret dana etine göre 6.529 TL kaybetmiş, tavuk etine günü 15 bin TL ve beyaz peynire göre 8.957 TL, yumurtaya göre 6.417 TL, Domatese göre 6.842 TL asgari ücret alım gücünde kaybetmiş. Üstelik son iki ayda erime devam edecek, yıl sonuna kadar asgari ücret diye bir şey kalmayacak. Resmî enflasyona göre hesaplar isek asgari ücretin on aylık reel kaybı 6.328 TL; Kasım ve Aralık eklenecek, yıl sonu enflasyonu yüzde 33'ü geçecek gibi gözüküyor, resmî enflasyona göre muhtemel kayıp yıl sonuna kadar 8 bin TL olacak. Hâlâ 25 bin mi, 27 bin mi tartışması yapılıyor, TÜİK'e göre enflasyon yüzde 32.87, ENAG'a göre yüzde 60, İTO'ya göre yüzde 40. Şimdi, TÜİK'in rakamlarına kimse inanmıyor. Orhan Yegin gelmişken burada söyleyeyim, Orhan Yegin geçen hafta bir konuşma yaptı, dedi ki: "Asgari ücretliye, emekliye yük bindiğini biliyoruz, kiralara ne kadar arttığının da farkındayız." Yalnız Orhan Yegin, bilmeniz bir işe yaramıyor, bunu çözecek sizsiniz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Çözeceğiz inşallah.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bunu çözecek burası yani siz çözüm masasısınız, siz iktidar olmuştunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Kaybettiğimiz ne varsa daha iyisini yapacağız, merak etmeyin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Dolayısıyla... Bakın, değerli arkadaşlar, biz herhâlde tarihimizin en düşük asgari ücretini -alım gücü anlamında- yaşıyoruz. Biraz sonra emekliye geleceğim.

Enflasyonda çok uzun süreden beri Avrupa 1'incisiyiz, OECD ülkeleri içinde en yüksek enflasyona sahibiz. Dünyada enflasyonda 5'inci sıradayız, 6'ncı sıradaki Zimbabve bile bizi solladı. G-20 ülkeleri arasında gıda enflasyonunun zirvesindeyiz. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü tarafından yayınlanan Gıda Fiyat Endeksi'ne göre küresel gıda fiyatları Ekim ayında aylık yüzde 1,6 düştü, yıllık bazda 0,4 geriledi ancak aynı dönemde gıda enflasyonu bazında Türkiye'de 34,87 -3,41 artmış- en yüksekteyiz G-20 ülkeleri içerisinde. Suudi Arabistan'da 1,1; Fransa'da 1,3; Meksika'da 2,64; bizde tam 34,87. Ara zam yapmadınız, enflasyon hâlâ yüksek. Yıl sonu tahminlerini güncelliyorsunuz. 4 kişilik ailenin açlık sınırı 28.412 lira, 4 kişilik ailenin yoksulluk sınırı 92.547 lira. Avrupa'da asgari ücretle karşılaştırdığımız zaman en düşük asgari ücrete sahibiz. Şimdi, gelelim zurnanın zırt dediği yere; bakın, değerli arkadaşlar, Sayın SGK Başkanı geçen gün bir şey söyledi, Resul Kurt da itiraz etti, buradan söyleyeyim: "Eskiden 58 yaşında ölüyorduk, rahattık; şimdi, 78 yaşında ölüyoruz. Yaş uzayınca SGK dengeleri bozuldu." Kaç yaşında ölmeliyiz örneğin, SGK dengelerinin düzelebilmesi için kaç yaşında? 60'ta mı ölelim, 62'de mi ölelim, kaç yaşında ölelim? Buna bir karar verin, ona göre planlayalım, ömrü Allah veriyor ya! Şimdi, bakın, bir de emekliye... Biraz önce anlattınız, biraz önce Resul Kurt üfürdü, attı, salladı. Ya, emekli 16.681 TL maaş alıyor.

RESUL KURT (Adıyaman) - Kaç tanesi öyle?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Söyleyeceğim. 16.681 TL maaş alıyor.

RESUL KURT (Adıyaman) - Sen kaç lira maaş alıyorsun? Sen de emeklisin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, herkes senin gibi milletvekili maaşı almıyor. Bak, kaç kişi alıyor, git, Adıyaman'ın Kavi köyüne sor, Kavi aşiretine sor!

RESUL KURT (Adıyaman) - Ben soruyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Oraya gidemiyorsan Çelikhana sor, oraya gidemiyorsan Besni'ye sor, Adıyamanlı emekli kaç lira maaş alıyor? Herkes senin gibi tuzu kuru değil ki Resul Kurt!

RESUL KURT (Adıyaman) - Ne kadar prim ödersen o kadar maaş alırsın.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Herkes senin gibi tuzu kuru değil!

RESUL KURT (Adıyaman) - Senin kafanın basmadığı şu: Ne kadar prim öderse o kadar maaş alır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bak, bir hesap yapayım: Ankara'da...

RESUL KURT (Adıyaman) - Senin alman değil, ne kadar prim ödersen o kadar olur, sen de ödersin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - ...aylık en düşük kira Sincan'da zemin katta 17.500 TL, emekli maaşı 16.600 TL, kış gelince doğal gaz faturası -akşamdan akşama yakarsa- 1.247 TL, 2 kişinin elektrik masrafı 650 TL, eğer normal bir haftalık gıda alışverişi yaparsa haftalık 4 bin lira, aylık 16 bin yapıyor, pazar alışverişi yaparsa -meyve yok- 3.200 TL, su 550 TL, bunun maliyeti 39.147 lira. Burada giyim yok, yol yok, araba yok, ilaç yok, doktor yok, katkı payı yok. Ben size söyleyeyim, bakın, hep beraber Plan ve Bütçe Komisyonu olarak Nobel Ekonomi Ödülüne emeklileri gösterelim, Türkiye'de yaşayan emeklileri. 16.681 lirayla emekli yaşıyorsa her türlü ödülü hak etmiş, her türlü mucizeyi yapmış olur.

Yine, değerli arkadaşlar, bakın, diyorsunuz ya "Ağustos 2025 -en son verilere göre- emekli olduktan sonra çalışanların sayısı 2 milyon 133 bin, kaçakla birlikte 5 milyon emekli çalışıyor." Bakın, 5 milyon emekli çalışıyor. Maalesef aylık bağlama oranları yüzde 70'lerden yüzde 28'lere düştüğü için ona göre emekli maalesef mağdurdur. Bulgaristan'da 224 euro emekli maaşı, bizde 330 euro, diğer ülkelere baktığımız zaman çok farklı. Bakın, yüksek gelirli ülkelerde ortalama emeklilik harcamalarının payı yüzde 9, Kuzey ve Güney Avrupa'da yüzde 11, bizim ülkemizde yüzde 4 kadar kaynak ayrılıyor. Yani şunu söylemek lazım: Emekli sayısı ne kadar olursa olsun -EYT'yi bahane ediyorsunuz ya- emekliye verdiğiniz pay yüzde 4. Eğer emekli sayısı düşük olursa 16 bin almayacak, 25 bin alacak ama emekliyi maalesef mağduriyette buluşturmuş durumdasınız.

Şimdi, SGK'nin gelirlerin giderleri karşılama oranı 2002'de yüzde 71,5 iken 2025'te 97,9 ve bununla övünüyorsunuz. SGK'nin durumu iyi, emeklilerin durumu kötü, yine bu akıl alır gibi değil. SGK'nin gelir gider oranının 1'e eşitlenmesi, övünülmesi, gelir dağılımını zerre umursamadığınız anlamına geliyor. Özellikle bizim gibi düşük emekli maaşlarının açlık sınırı altında olduğu bir gerçek. Düşünün, çalışandan yüksek prim toplar emekliye düşük maaş verirsiniz, bu 1'i bile... Bu yani.

Bakın, değerli arkadaşlar, gelir dağılımında müthiş bir adaletsizlik var. Bakın, esnafı tanıyan varsa bilir, Adıyaman'a gidin, ne bileyim Ankara'da Keçiören'e gidin esnafa sorun. Esnaf 9 bin liraya yakın prim ödüyor, aldığı maaş 16.681 TL. Şimdi, Eurostat verilerine göre, Türkiye gelir eşitsizliğinde Avrupa 1'incisi. Ülkemizin en zengin yüzde 20'lik kesimi en yoksul yüzde 20'nin 8 katı gelir elde ediyor. En yüksek yüzde 20'lik gelir grubunun toplam gelirden aldığı pay yüzde 48,5, en düşük gelire sahip yüzde 20'lik grubun aldığı pay ise yüzde 6,3. En düşük yüzde 20'lik gelir grubunun fert başına yıllık geliri 60.997 TL. Bakın, bu aylık ne kadar yapıyor? 5.083 TL. Bunlar emeklilerde daha mucize gerçekleştiriyorlar, nüfusun beşte 1'i yani 17 milyon 200 bin kişi bu parayla geçimini sürdürmeye çalışıyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Nerenin istatistiği bu?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Avrupa Eurostat, ben sana bunun detaylarını veririm.

Bakın arkadaşlar, bir de brüt ücreti asgari ücretin 2 katında olan bir çalışanın brüt ücreti 52 bin lira iken eline ne kadar para geçebiliyor musunuz? 30.738 TL geçiyor. Brüt ücret yükseldikçe bu durum daha da kötüleşiyor. Asgari ücretin brüt 3 katı yani 78 bin lira ücreti olan birinin net olarak eline 52.435 TL geçiyor. 25.582 lira vergi kesintisi oluyor, yüzde 67'sini alabiliyor anca. 100 bin lira yani yoksulluk sınırından biraz daha fazla alan kişi sayısı çok az, yüzde 1 civarında. Buranın en önemli sebebi ise gelir dilimindeki baremlerin düşüklüğü. Vergi dilimlerinin yeniden değerlendirme oranlarından daha düşük oranda artmış olmaları nedeniyle, 2025 yılında uygulanmakta olan vergi dilimleri 2002 yılının çok gerisine düşmüş durumda. 2025 yılı için 158 bin TL olan 1'inci vergi diliminin aslında 264 bin TL, 330 olan 2'nci vergi diliminin ise 660 bin TL olarak belirlenmesi gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yani 1'inci vergi diliminin olması gerekeni yüzde 60, 2'nci vergi diliminin ise olması gerekeni yüzde 50 düzeylerinde. Bu nedenle, bakın, bunun bir değiştirilmesi lazım, Cumhurbaşkanı yetkisi var, 2026 için geçerli olacak 1'inci dilimi en az 297 bin TL, 2'nci dilimi 625 bin TL'ye çıkarabilmesi lazım. İnşallah, Sayın Bakan bunu Sayın Cumhurbaşkanına iletir.

Şimdi, bir başka mesele, işsizlik meselesi. Türkiye'nin en yakıcı sorunu. DİSK verilerine göre, Eylül 2024'te 10 milyon 450 bin olan geniş tanımlı işsiz sayısı Eylül 2025'te 11 milyon 705 bine çıkmış durumda. 15-35 yaş arasında 6 milyonun üzerinde ev genci var. Ev genci ne demek? Ne çalışabiliyor ne eğitimden faydalanabiliyor. Türkiye'nin en yakıcı sorunlarından biri de bu. Bakın, bir asgari ücretlinin -yeterli diyorsunuz- ev alabilmesi, hayal kurabilmesi mümkün değil. En kötü ev 4 milyondan başlıyor. Yüz seksen ay hiçbir şey yemese, tam parayı biriktirse on beş yıl sonra ev sahibi olabiliyor. Gençlere "Evlen, 3 çocuk yap." demesi kolay. Bakın arkadaşlar, memleketin en büyük meselelerinden biri -hep gündeme getiriyorum- çocuk doğum oranlarımız yüzde 1,4'e düşmüş durumda. Niye acaba çocuk yapmıyorlar siz söylediğiniz hâlde? "3" diyorsunuz, "5" diyorsunuz, niye yapmıyor çocuklar? Evlenemiyorlar, imkân yok.

Şimdi, Sayın Bakan, sunumunuzda diyorsunuz ki: "OECD raporlarında ülkemizi ön plana çıkaran ve takdirle karşılanan kayıtlı kadın istihdam programı İş Pozitif aracılığıyla 2025 yılında 1,7 milyondan fazla kadını istihdama kazandık." Bunda bir yanlışlık var yani 1 milyon 700 bin kadın nasıl bir yılda artmış, onu da sorarım. Eylül 2025 ayında kadın istihdamı bir önceki aya göre 178 bin kişi azalmış durumda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir başka mesele, kayıt dışılıkla mücadele. Bakın, bizim en büyük meselemiz, çözmemiz gerekir, kayıt dışılıkla mücadele edeceksek, bu yangınların önüne geçeceksek bu sendikalaşmayı teşvik etmemiz lazım. Bakın, kayıt dışılığın dünyadaki en büyük çözümü sendikalaşma, örgütlenme. Bizde, maalesef çalışanların oranı 14,02, yaklaşık 18 milyon işçiden 2,4 milyon sendika üyesi, bunun da çoğu devlet dairesinde. Yapılması gereken şey, kayıt dışılıkla mücadele edeceksek sendikalaşmayı teşvik edeceğiz ve sendikanın işverenin düşmanı olmadığını herkese anlatacağız.

Bir başka konu, Mecliste bulunan bir vergi teklifiyle SGK'de- toplam 2,9 milyar lira Genel Sağlık Sigortası borcu bulunan 1 milyona yakın emeklinin aylıklarının yüzde 25'inin kesilmesine izin veriliyor. Yılbaşında belki biraz artar ama 16.881 lirayla geçinmeye çalışan insanlardan bunu kesmek büyük bir vicdansızlık olur.

Bir başka mesele de TYP meselesi, biliyorsunuz, deprem bölgesinde maalesef TYP ciddi bir mesele. Sürem yetecek mi bilmiyorum. Bu TYP de deprem bölgesi açıdan çok önemli mesele. Bunun da gündeme alınması, tekrar TYP'yle ilgili bir çalışma yapılmasını Malatya'da, deprem bölgesinde yaşamış bir milletvekili olarak dikkatlerinize sunuyorum.

Bütçenin tekrar hayırlı olmasını diliyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hoş geldiniz.

Tabii, bugün önemli bir bakanlığı görüşüyoruz, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. Aslında baktığınızda belki de en önemli Bakanlıklarımızdan bir tanesi.

Şimdi, Sayın Bakan, sunumumuzu dikkatli bir şekilde dinledim. Bana göre sunumunuzda şöyle bir sorun var: Yani doğrudan etkileme alanınız olan kısımları biraz daha böyle hafif geçtiniz, es geçtiniz ama mesela istihdam üzerinde, "istihdam" derken, istihdam sayısı, büyüme... Esas olan orada nedir? Esas unsur büyümedir ama büyümede sizin yapabileceğiniz bir şey yok. Yani oralarda, o tür şeylerde daha fazla durdunuz. Oysa biz, mesela Türkiye'de çok yüksek bir kayıt dışı istihdam var, sizden, bununla ilgili ne yaptığınızı daha fazla dinlemek isterdik. Nasıl gelişti, ne oldu, temelinde ne var, bu işi nasıl çözeceksiniz? Çünkü kayıt dışı istihdam ekonomide haksız rekabete yol açıyor, işte, ne bileyim ben, bu bağımlılık oranının düşük olması nedeniyle çok ciddi sorunlara, efendim, emekli maaşlarından al da başka bir sürü sorunlara yol açıyor ama bu konunun üzerinde mesela biraz daha durmanızı isterdik.

İş cinayetleri, bunların önlenmesi tamamen sizin sorumluluk alanınız yani neredeyse bir şey söylemediniz. Yani iş güvenliği, iş cinayetleri meselesi... İşte, daha çok çok canlı, Kocaeli'deki o parfüm atölyesinde çıkan yangında işte 6 kişi hayatını kaybediyor. Oradaki yaş durumuna da bakarsanız aslında Türkiye'nin bir özeti. Ama bu konularda hem faaliyetlerinizle ilgili hem de bunları daha etkili bir şekilde nasıl çözeceğiniz, bunların üzerine nasıl gideceğiniz hususunda bize daha fazla şey söylemenizi ben beklerdim işin doğrusu.

Diğer bir husus, sizden beklediğimiz, iş gücüne beceri kazandırılması meselesi yani bugün, bakın, geniş tanımlı 12 milyon işsizimiz var ama çıkın şurada, kime sorarsanız sorun, "Ben işçi arıyorum, eleman arıyorum." diyor aynı zamanda da; böyle bir problem var. Yani bir sürü, eğitilmiş, güya eğitilmiş insanımız var, elinde diploması var fakat becerisi yok. Bu insanlara beceri kazandırmamız lazım. Dünya bunu çözmüş, iki aylık, üç aylık, beş aylık kurslarla bunlar yapılabilir veya ara eleman meselesini -"teknisyen meselesi" olarak da adlandırılıyor bu konu- çözeniz lazım. Burada ne kadar ne kazandırdınız bize, bu sorunu nasıl çözdünüz veya ne aşamadasınız, rakamlarla analiz ederek bize söylemenizi bekleriz.

Diğer bir husus mesela sendikalaşma meselesi; en temel problemlerden bir tanesi Türkiye'de sendikalaşma oranı çok düşük, arkadaşlar da söyledi, Selçuk Bey az önce söyledi, özel sektörde yüzde 8, yüzde 12-12,5 buçuk herhâlde filan toplamda ama onu biraz kamu herhâlde yukarı çekiyor. Yüzde 8 olmasın da isterse 10 olsun, 12 olsun; ne olacak? Yani böyle bir sendikalaşma oranıyla biz işçilerin hakkını, hukukunu nasıl koruyacağız? Hükûmeti dengeleyen veya işvereni dengeleyen bir unsurun olması lazım. Bütün dünya bu işi böyle çözmüş. Yani bu iş vicdanla çözülmez, zaten vicdan kalmadı ortada ne işverende vicdan kaldı ne iktidarda vicdan kaldı; dolayısıyla bu işin kanunla çözülmesi lazım.

Şimdi, dolayısıyla biz bunları sizin sunumunuzda görmedik. Tabii, en önemli meselelerden bir tanesi denetim meselesi. Yani siz denetimi ne kadar etkili yapıyorsunuz? Şimdi, Bakanlığınıza ve ilgili kuruluş SGK'ye bağlı olarak 3 tane denetim birimi var: İş müfettişleri, SGK müfettişleri ve SGK denetmenleri. Şimdi, her birinin aslında çalışma alanı da farklı. Şimdi, aynı iş yerinde ve aynı işveren hakkında sosyal güvenlik müfettişi gidiyor, ölümlü iş kazası incelemesi yapıyor, sosyal güvenlik denetmeni gidiyor, iş kazası incelemesi ve kayıt dışılık incelemesi yapıyor, iş müfettişi de gidiyor, iş sağlığı ve güvenliği incelemesi yapıyor. Yani aynı yeri birkaç farklı... Yani vatandaş sizin bu şeyinizi bilmez "Efendim, bizim kurumsal yapılanmamız böyle. Biz bunları böyle göndeririz. Bir o gelecek, bir bu gelecek, bilmem ne..."

Şimdi, bir yerde bir ihbar alınıyor. "Hangi konuda ihbar geldiğine bağlı olarak süreçler değişiyor." diyor mesela arkadaşlar. İhbarın sevk edildiği ilk birime bağlı olarak süreçlerin sıralaması değişmekte. Örneğin, ihbarın önce sosyal güvenlik denetmenine intikal etmesi durumunda, denetmen kayıt dışı istihdama ilişkin inceleme ve tespitleri tamamladıktan sonra iş sağlığı ve güvenliği yönünden yeniden denetim yapılması için dosyayı ilgili müfettişe sevk etmektedir. Böyle bir saçmalık olur mu ya! Bu durumda iş müfettişleri de aynı işyerinde ikinci bir denetim yürütmektedir. Söz konusu yazışma, görevlendirme, yeniden sevk süreçleri, denetimle arasında etkin bir koordinasyon, bilgi paylaşımı, mekanizmasının bulunmaması nedeniyle aylar sürmektedir. Bu gecikme ihbarın gereği olan önleyici tedbirlerin zamanında alınmasına engel olmaktadır yani yazı yazmaktan, prosedürle uğraşmaktan -tamam mı- iş yapılamıyor. İhbar gelmiş, ihbarın birkaç yönden incelenmesi gerekiyor. Önce SGK denetmenine sevk edildiyse SGK denetmeninin yapacağı alan sınırlı ama onu öbürüne yazacak, o gelecek, gidecek, ondan sonra siz taziye dilemek durumunda kalıyorsunuz. Ya, sürekli taziye dileyen bir Bakansınız ya! Olmaz Sayın Bakanım, lütfen, yapmayın bunu. Burayı çözmek sizin elinizde, bunun için hiçbir kimseye ihtiyacınız yok. Nedir çözümü? Şimdi, muhtemelen yönetici arkadaşların önemli bir kısmı müfettişlikten geliyordur, bana kızacaklardır, müfettişler, denetmenler aslında böyle... Gelin, bunların üçünü bir çatı altında toplayın veya bir Bakanlıkta olsun, bir

SGK'de olsun yani bunu, bu koordinasyonsuzluğu çözün ama. Vatandaş bilmez ki sizin. O gelecek, o gitti, öbürü gelecek, bu gitti, o gelecek yani normal zamanlarda bu problem. Aralarında ciddi bir ücret farklılığı var. Ya, burada biz sizin hakkınızı savunuyoruz. Siz Çalışma Bakanısınız, siz Maliye Bakanı değilsiniz Sayın Bakan. Siz "Kardeşim, benim elemanlarıma maaş vereceksiniz." diyeceksiniz ya. Taşrada çalışan vergi denetmenlerine, maliye personeline buradan ücret çıktı, ben buradan bas bas bağırdım, "Aynı işi yapan SGK denetmenleri de var, o çocuklara niye vermiyorsunuz?" diye ben bağırıyorum. Siz niye bunun mücadelesini vermiyorsunuz? Siz Maliye Bakanı gibi davranmayın. Bakın, onu Maliye Bakanı vermesin, "Bütçe sıkıntımız var." desin, şu desin, bu desin. Ha, müfettişin maaşı da çok değil. Bak, burada müfettişlerle ilgili her gün gündeme getiriyorum, en son Maliye Bakanlığında gündeme getirdim, genel olarak yani bütün denetim elemanlarıyla ilgili de. Şimdi, önce sizin içinizdeki problemi söyledim, ondan sonra geneline geliyorum. Kariyer meslek mensupları ve denetim elemanlarının problemlerini biz dile getiriyoruz ama sizin bir sürü böyle personeliniz var, 5 bin falan vardır denetim elemanınız. Niye bu insanların sorunlarını siz gündeme getirmiyorsunuz? Bir tane beyanatınızı duymadık, olmaz böyle bir şey. Yani dolayısıyla, Türkiye'nin meseleleri o yüzden çözülüyor.

Şimdi, diğer bir husus -buna çok vakit kaybettim ama önemliydi- çalışanlarda işçide de memurda da emeklide de ne esas alınıyor maaş ve ücret ayarlamalarında? Enflasyon. Bakın, bu enflasyonu ben burada defalarca söyledim, manşet enflasyon, doğru ölçülüyor zaten hile var, ayrı bir şey, isterse doğru ölçüsün, bu Türkiye'nin enflasyonudur yani bu, bizim "işçi, memur, emekli" dediğimiz sabit ve dar gelirli kesime ayrı bir endeks oluşturulması lazım, dünya bunu böyle yapıyor. Bakın, bununla ilgili bugün elime benim çok güzel bir çalışma geçti, Erinç Yeldan iyi bir hocadır, "Bingöl Satıoğlu" diye genç bir akademisyenle yapmış. Şimdi, özeti şu: Gelir gruplarını almış. Bakın, TÜİK rakamlarını kullanıyor, hane halkı bütçe anketlerini kullanıyor. Arkadaşlar bunu incelesinler, İktisat ve Toplum Dergisi, ben Faruk Bey'e, Ahmet Bey'e veririm. Şimdi, özü şu: Yüzde 10'luk dilimler en fakirden zengine göre; 2024 yılı için yapmış, 2024 yılında manşet enflasyon yüzde 44,4; Türkiye enflasyonu yani buradaki hilelere girmiyorum bakın, devletin verilerini kullanarak... Oradaki ama tüketim kalıpları yani ilk fakir yüzde 10'un tüketim kalıbıyla bu taraftakinin tüketim kalıbı aynı olabilir mi? Olamaz tabii ki, bunu hepimiz biliyoruz. Onlara göre baktığında mesela, ilk 10'un 44,4'ken, en fakir yüzde 10'un enflasyonu aynı yılda 65,4 olmuş. Bakın, 21 puan üzerinde veya işte, ikincisi... Burada bir şeyi esas alacaksınız. Bunu siz yapın, siz yaptırtın bunu ve esas alınması gereken enflasyonun bu olması lazım. Hele hele enflasyonun çok yüksek seyrettiği ve dalgalandığı yıllarda bu problem daha fazla gün yüzüne çıkıyor. Enflasyonun çok stabil olduğu durumlarda çok fazla fark etmeyebilir. Diyelim ki 2007, 2008, 2009 yıllarında fark etmez ama burası Türkiye, işte, enflasyonu bir şekilde "Nas var." dediniz, "Faiz sebep, enflasyon sonuç." dediniz, fırlattınız gittiniz, insanlar mağdur oluyor. Ya, ben otuz beş yıldır bu işin içerisindeyim bugüne kadar çalışanların da işverenin de aynı anda çılgınlıkta bulunduğu bir dönemi biz yaşamadık, bunları aynı anda yaşıyorsunuz. Dolayısıyla, bu meseleye böyle bakın, bunun teferruatını konuşmak gerekirse konuşuruz. Özetle şunu söylüyorum: Yine, hane halkı iş gücü anketlerindeki tüketim kalıpları TÜFE sepeti kullanılarak ayrı bir endeks oluşturulması lazım ve o endeks üzerinden çalışanların ve emeklilerin maaşlarının ayarlanması gerekir.

Bir de şunu söyleyeyim: Baştan maaş artışını düşük veriyorsunuz "Enflasyon farkı verimiz..." Ya, tanımı gereği -"by definition" der gavurlar buna- bu, enflasyona ezdirmektir. Ben altı ay düşük para alıyorum, ondan sonra, bana altı aydan sonra sen fark veriyorsun. Altı ayda yaşadığım o kayıp ne olacak? Bunu anlatıyoruz, anlatıyoruz, hâlâ diyorsunuz ki: "Enflasyon farkı veriyoruz, ezdirmiyoruz." Ezdirmedığınız için mi insanlar feryat ediyor?

Şu anda, Sayın Bakan, rakamları siz verin, bizim rakamımıza lütfen itiraz edin ve doğrusunu siz verin. 24 milyon insan, çalışan ve emekli -ailelerini demiyorum- bizim hesabımıza göre şu anda açlık sınırının altında bir gelir elde ediyor, 24 milyon. Nereden çıkarıyoruz? İşte, emeklilerin yüzde... 4,5 milyon emekli, biliyorsunuz, zaten en düşüktən alıyor. Emeklilerin yaklaşık yüzde 80'i açlık sınırının altında, 16 milyonla çarp onu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Ondan sonra, diğer taraftan, asgari ücretten... Geçen de Genel Müdürünüz söyledi burada yine "Asgari ücretlilerin toplam çalışanlar içerisindeki payı yüzde 40." dedi, yüzde 40. Ondan sonra, dedi ki: "Asgari ücretin 2 ile 2,5 katı arasındaki kesim de yüzde 72,5'u." dedi. Bu hesapları dikkate aldığınızda, sizlerin verdiği rakamları dikkate alarak yaptığımız çalışmada 24 milyon hanenin geliri bu ülkede açlık sınırının altında. Bu 50 milyona mı, 60 milyona mı tekabül eder, onu bilemiyorum çünkü ortalama hane büyüklüğünü burada kullanma imkân yok. Bu, getirdiğiniz Türkiye bu.

Ben sizin yerinizde olsam... Bakın, yıllarca, işimiz gereği olarak bakanlarla çalışmış, her bakanın şeyini görmüş birisi olarak söylüyorum: Hazine ve Maliye Bakanı olarak... "Ben Çalışma Bakanayım arkadaş, ben emeklinin hakkını koruyacağım, ben çalışanın hakkını koyacağım." diye mücadele etmeniz lazım. Bir tane mücadelenize ilişkin biz bir şey, bir emare göremedik. Olmaz böyle bir şey. Lütfen... Yani işinizi hatırlatmak anlamında söylemiyorum ama bunun olmaması lazım.

Şimdi, ev gençleri... Bakın, OECD rakamı işte ya, şu OECD'nin tablosu görünür herhâlde, şu en baştaki Türkiye, yüzde 26,45-26,5; OECD ortalaması yüzde 12,9 ne eğitimde istihdamda. Demografik fırsat penceresi diyoruz -detayına giremeyeceğim- kaçıyor, kaçıyor. Bu çocuklara bugün iş veremezsek yarın Türkiye'ye hiçbir zaman...

Bakmayın şimdi, size 17 bin dolar dediği, çakma gelir onlar. Onların hepsinin detaylarını ben anlattım, burada konuştum, sunumlarım var, konuşmalarım var. 17 bin dolar filan gelir yok Türkiye'de. Varsa bile ayıp zaten! 24 milyon insan açlık sınırı altında gelir alırken "Bu ülkede 17 bin dolar gelir var." diyorsak bu zaten nedir? Gelir dağılımının bozulduğunun en büyük itirafıdır zaten. Yani buna bakmanız lazım. Nasıl teknoloji üreteceğiz, nasıl yüksek gelirli ülke olacağız gençler evde otururken? Ne istihdamda ne eğitimde gençlerimiz ya; demografik fırsat penceresi kaçıyor, bunu görmemiz gerekiyor.

Şimdi, bir konu var hem biraz Samsun'a da selam vermiş oluruz ama Samsun değil, Türkiye'nin problemi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, iki dakika daha veriyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Mesela şimdi Samsun'da şehir hastanesi eleman alacak. Mehmet Bey'e de geliyordur muhtemelen. Şimdi, çocuklar da ekran görüntüsünü filan da gönderiyorlar "Kuraya girmeye hak kazandınız..." Şimdi, yeni

uygulamanızın nasıl olduğunu bilmiyorum, haksızlık etmeyeyim ama bir süre önceki uygulamanın ne olduğunu net olarak biliyorum. Şimdi, bir yere diyelim ki arkadaşlar, İŞKUR üzerinden 30 personel alınacak, tamam mı? Genelde, işte -ne derler- temizlik personeli türü filan oluyor. Ondan sonra, bütün müracaat edenler hiçbir elemeye tabi tutulmaksızın yani şartları taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın kuraya giriyorlar, tamam mı? Ondan sonra, diyelim ki işte, 5 bin kişi girdi, bin kişi girdi, kaç kişiye oradan bir 30 kişi çıkıyor. Yedek açıklanıyor mu? Açıklanmıyor ama o, kurada çıkan 30 kişinin içerisinde, atıyorum, durumuna göre 3 kişi, 5 kişi, 10 kişi şartları taşıyor. Bakın, şu hileye bakın ya! Ya, bu kadar rezalet olmaz! Taşıyor, taşımadığı zaman yedek de yok. Ne yapıyorlar? AK PARTİ'lileri alıyorlar. Meclis üyesinin çocukları, bilmem neler falan, tamam mı?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Öyle bir şey yok.

ERHAN USTA (Samsun) - Emin olun, bu böyle. Bunu ben kaç tane kaymakamla konuştum, ilçelerde yapılan buydu. Şimdi, bundan şu anda vazgeçtiniz mi, geçmediniz mi, onu bilmiyorum ama geçmişte bu yapıldı; lütfen bunu yapmayın. Hak vardır, adalet vardır, vicdan vardır. Hadi, burada siz denetleneceğinizi, hesap vermeyeceğinizi düşünüyorsunuz da ama Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız şayet, öbür tarafta çok büyük bir vebal var. İnsanların içi yanıyor, insanlar ağlıyor, analar babalar ağlıyor, "Benim çocuğum niye işe giremiyor?" diye. Ya, üniversite mezunu çocuk, bakın, temizlik görevliliği için müracaat ediyor ve orada da kendisine haksızlık yapıldığı düşünülüyor. Lütfen, şuradaki sistemi açıklayın. Bunları yedekli mi açıklıyorsunuz? Bakın, yeni sistemde ne yaptığınızı bilmiyorum ama geçmişte...

Sayın Bakan, öyle, başınızı sallamayın, şey yapmayın. Geçmişte bu yapıldı bu ülkede ya.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sadece toplum yararına çalışmalarda kura çekiliyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Açın sorun, yapıldı bu, bu ülkede. Ama bunları İŞKUR üzerinden alınan şeyler için söylüyorum, zaten parası belirtilen işler için söylüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Erhan Hocam...

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, bir dakika arkadaşlar, süre bitti zaten.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Bakanım, lütfen, bu konu önemli, bu konuyu...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - 2017'den beri Sağlık Bakanlığında yedekler de kurayla çekiliyor.

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, kurayı anlatıyorum zaten, kurada hile yapılıyor!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sekiz senedir yok zaten.

ERHAN USTA (Samsun) - "Sen şartları taşıyamıyorsun." diyor, 30 kişi içinden 10 kişi...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Toplum yararına çalışmada sadece...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş... Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - İçinden 10 kişiyi...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Böyle bir şey yok!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

ERHAN USTA (Samsun) - Yedek listede olmadığı için bu sefer, kimden, Meclis üyesinden...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sağlık Bakanlığından bir tane örnek ver, bir tane örnek ver!

ERHAN USTA (Samsun) - Bu olmasın, bu olmasın...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri; şimdi, müzakerelere ara vereceğim.

Sayın Bakanım...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Hepsini biliyorum ya.

ERHAN USTA (Samsun) - Ne biliyorsun sen ya? Neye itiraz ediyorsun? Kendine gelince konuş kardeşim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, bir tane, bir tane... 2017'den beri Sağlık Bakanlığında...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, Sayın Güneş...

ERHAN USTA (Samsun) - Niye böyle diyorsun ya? İŞKUR'u diyorum sana, sadece Sağlık Bakanlığında...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Toplumun yararına çalışmada...

ERHAN USTA (Samsun) - Ama lütfen, adaletsizlik yapmayın diye ikaz ediyorum kardeşim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Eksik bilgi...

ERHAN USTA (Samsun) - Senin hiç hak, adalet duygun yok mu ya?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Benim adalet duygum var, eksik bilgi veriyorsun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, öğle yemeği için F Blok tören ara salonunda Sayın Bakanımıza, milletvekillerimize, Bakan Yardımcılarımıza, kurum Başkanlarımıza ve Genel Müdürlerimize yemek ikramımız olacaktır. Diğer bürokrat ve katılımcılar için alt kattaki üyeler üst lokantasında yemek hazırlığı vardır.

Görüşmelere 14.30'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.27

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.31

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - 11'inci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden söz taleplerini karşılamaya devam edeceğiz.

Sayın İsmail Güneş, süreniz on dakika.

Buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Çok değerli Başkanım, milletvekillerimiz, Değerli Bakanımız, Bakan Yardımcımız, değerli bürokratlarımız ve basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, geçtiğimiz gün Kocaeli Dilovası'nda parfüm fabrikasında çıkan yangında çok kıymetli kardeşlerimizi kaybettik, tabii, bizleri de çok derinden üzdü. Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum, ailelerine ve yakınlarına başsağlığı ve sabırlar diliyorum.

Değerli milletvekillerimiz, tabii, AK PARTİ iktidara geldiğinden beri çalışma ve sosyal güvenlik alanında çok önemli icraatları ortaya koydu ve bunun neticesinde de birtakım şeyler değişti. Geriye dönüp baktığım zaman, aktif sigortalı sayısının 12 milyondan 26 milyona, istihdam oranlarının 32 milyona çıkmış olması, işsizlik oranlarının yüzde 8,6'lara düşmüş olması, yine, emeğin millî gelirden aldığı payın yüzde 24'lerden 33'lere çıkmış olması, gerçekten de bunlar önemli. Aynı zamanda, SGK'nin gayrisafi millî hasılaya göre açığının da yüzde 2,2'lerden yüzde 0,4'lere düşmüş olması, yine, kayıt dışı istihdamın da yüzde 52'lerden yüzde 25,9'lara düşmüş olması gerçekten de önemli. Tabii, bununla da kalmadı, aynı zamanda, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hayata geçirildi.

Tabii, burada, bizden önceki konuşmacı arkadaşlar bazı bilgiler verdiler, bunların bazıları maalesef doğru değil. Birincisi, pasif sigortalıların sağlık hizmeti almayı iddiası ve dolayısıyla da pasif sigortalı olup yani sosyal güvenlik primi borcu olup da aktif sigortalı olmayanlar bugün devlet hastanelerinde ve üniversite hastanelerinde muayene olabiliyorlar, sadece ilaçlarını kendileri alıyorlar, bunu düzeltmek isterim.

Diğer taraftan, şöyle bir algı oluşturuldu: "Vatandaşlarımızın sağlık hizmeti alması kısıtlanıyor ve diğer taraftan Suriyeliler burada istediği gibi bedavaya sağlık hizmeti alıyorlar." Tabii, bu da doğru değil. Burada tabii ki Suriyeliler devlet hastanelerinden faydalananlar, diğer taraftan ilaçlarını da alıyorlar ama bunların ödenekleri Avrupa Birliğinden geliyor ve Göç İdaresi tarafından karşılanıyor yani SGK'nin ödediği bir durum değil bu, tabii bunu düzeltmek istedim.

Sayın Bakanım, özellikle ben birkaç hususu dile getirmek istiyorum. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 2012 yılında kanunlaştı ve 2014 yılında hayata geçti. Kademeli olarak, işte, ağır ve tehlikeli işlerden başlayarak, şimdi de son 2025 yılında da 50'nin altında olan az tehlikeli yerlerde ve kamu kurumlarında İş Sağlığı ve Güvenliği hayata geçti; bunu memnuniyetle karşılıyoruz yani iş kazaları gerçekten de ülkemizde çok fazlaydı ve bundan dolayı vatandaşlarımızın hayatlarını kaybetme oranı çok yüksekti. Bunlar da önemli derecede azalmalar oldu, biz bunu hissediyoruz ama hâlâ açıklarımız var mı? Hâlâ var.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Tam olarak hissinizin kaynağı nedir? Hissikablelvukuyla mı oluyor?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Verilerle, verilerle.

Şimdi, burada benim özellikle dile getirmek istediğim husus şu: Burada esas iş sağlığı ve güvenliği hizmetini veren o kurumların ücretlerini maalesef işverenden alıyorlar, bu da yeterince denetlese bile oradaki açıkları işverene iletmekte çekiniyor çünkü bundan çekinse, yaptırım uygulasa dileyim ki iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili bunun sözleşmesini feshedecek. Burada, aynı, yapı denetiminde olduğu gibi, merkezi bir sistem kurulması gerektiğine ben inanıyorum, inşallah bu merkezi sistem kurulur.

İkinci bir dile getirmek istediğim husus, bu ilaç ödemeleriyle ilgili. Yani, burada, gerçekten de biz toplumun yüzde 99'unu sosyal güvenlik şemsiyesi çatısı altına almışız ve tedavide olsun, diğer taraftan ilaçta olsun bir sıkıntımız yok ve dolayısıyla da devletimiz bunların çoğunu karşılıyor ve karşılanan ilaç miktarını da siz 3.500'den 8.700'lere çıkardığınızı ifade ettiniz; bu önemli bir aşama. Burada benim esas dile getirmek istediğim bir husus, Tip 1 diyabetlilerin, bu glikoz ölçüm sensörünü de 18 yaş altına devletin vermiş olması; uzun zamandır o kesimin istediği bir talepti, bunu yerine getirdiğiniz için de teşekkür ederiz. Yine, SMA hastalarında, diğer tedavileri zaten 2017'den beri devletimiz ödüyordu fakat son dönemde oral tedavileri de devletimiz ödemeye başladı. Türkiye'de, dünyada aşağı yukarı 8 bin civarında nadir hastalıklar var ve bu nadir hastalıklara devletimiz de önemli bir ölçüde kaynak aktarıyor fakat toplumda şöyle bir algı var: Diyelim ki SMA hastası olsun veya diğer nadir görülen hastalıklardan sağlık kurulları tarafından onaylanmayan hastaların siz tedavi giderlerini karşılayamıyorsunuz ve dolayısıyla da -işte bunlardan bir tanesi gen tedavisi- hocalarımız bununla ilgili "Kesin uygulanır." diye bir görüş bildirmiyorlar ve bu da kuruldan çıkmadığı için siz bunu ödemiyorsunuz ama şehirlerde biz bununla karşılaşyoruz: Diyelim ki bu hastalar, bilim tarafından kesin etkinliği, faydalılığı kanıtlanmamış olan bazı merkezler bunu uyguluyorlar. Vatandaşlar da bunu sağdan soldan duyuyorlar, valiliklerden yardım toplama için karar çıkarttırıyorlar, şehirlerde biz bu yardımları insanların topladığını görürüz. Fakat burada, şöyle bir algı oluşuyor: İşte, devlet sanki bunların tedavi ücretlerini ödemiymiş gibi ve veya ödeyemiymiş gibi vatandaşa para toplatılıyor. Bunların mutlaka... Zaten eğer bu gen tedavisinde veya bu gibi tedavilerde etkinliği kanıtlandıysa zaten bilim kurulları bunun ödenmesi yönünde karar verir ve devletimiz öder ama etkinliği kanıtlanmayan bu gibi durumlarda bu algıyı ortadan kaldırmak için, bu düzenlemeleri mutlaka gözden geçirmemiz lazım, vatandaşlarımızın da istismar edilmesini önlememiz lazım.

Sayın Bakanım, size iletmek istediğimiz diğer bir şey de engelli vatandaşlarımız var, özellikle bakıma muhtaç, ağır engelli vatandaşlarımız var. Diyelim ki devlet, bu kişileri özel sektörde baktırabiliyor, buna önemli derecede bir ücret ödüyor veya aileye baktırabiliyor, aileye önemli derecede bir ücret ödüyor veya diyelim ki kendisi bakabiliyor. Özellikle ailesi tarafından bakılan kişiler, diyelim ki engelli kardeşimiz uzun yıllar yaşadı, yirmi yıl, otuz yıl yaşadı, bunların, bu kişilerin bir sosyal güvencesi yok. Bu kişiler vefat ettiği zaman, buna bakan kişi kendi hayatından vazgeçmiş ve çalışmamış oluyor ve dolayısıyla da bu kişilerin mutlaka sosyal güvenlik primlerinin devlet tarafından ödenmesi gerektiğini ben düşünüyorum.

Diğer bir husus da burada bizim Erhan Usta Vekilimiz kamu alımlarıyla bir iddiada bulundu. Özellikle, ben, Sağlık Bakanlığı alımlarıyla ilgili şunu belirtmek isterim: 2017 yılında taşeron yasası çıktıktan sonra Sağlık Bakanlığındaki alımların, özellikle temizlik, güvenlik ve bilgi işlem alımları tamamen noter huzurunda kurayla çekilmektedir ve diğer taraftan da bunların yedekleri de çekilmektedir, onun haricindeki hemşire, yardımcı sağlık personeli de KPSS'ye göre alınmaktadır. Bu zaten diğer kurumlarda da

benzer şekilde yapılmaktadır. Sözlü uygulanan yani noter huzurunda kura çekildikten sonra veya KPSS puanı aldıktan sonra sözlü uygulanan kurumlar neredeyse kalmadı, en son Gençlik Spor Bakanlığı da bu sisteme geçti, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı da bu sisteme geçti. Sayın vekilimizin söylediği, sadece, İŞKUR'dan toplum yararına çalışmayla ilgili kişiler, bunlar diyelim ki altı aylık, dokuz aylık çalışıyorlar, kalıcı işçiler değil. Bunlarla da ilgili, vatandaşta adaletsizlik duygusu olmasın diye, Uşak merkezde de dâhil, biz bunlarda noter huzurunda kura çektiyoruz. Dolayısıyla, burada ancak gelmeyenler falan olursa, gelmeyen değil de daha çok şartları -tabii toplum yararına çalışmak için belli bir şartın olması lazım ekonomik yönden gelir düzeyinin belli bir seviyenin altında olması lazım- taşımayanlar, sadece bunları yerleştiriyorsa onlar girişli o da geçici olanlar ama kamu kurumlarına yerleştirilenler de herhangi bir şey yok. Gerçekten de hem istihdamın artırılması hem iş sağlığının, güvenliğinin korunması, diğer taraftan da işverenlerin daha çok istihdam yaratması yönünde tedbirlerin alınması yönünde pek çok çalışmamız var. Ben bu çalışmamızdan dolayı sizlere ve ekibinize canı gönülden teşekkür ederim.

2026 yılı bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını diler, herkesi saygıyla selamlarım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Güneş, teşekkür ederim.

Sayın Cevdet Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2026 yılı bütçesi 447 milyar 903 milyon. Baktığımız zaman da genel bütçeye oranladığımızda yüzde 2,36 seviyesinde. Geçen yıl yüzde 5,87'ymiş, 417 milyarlık bir gerileme var, yüzde 48,25'lik; rakamlar bunu gösteriyor.

Şimdi, tabii, çalışma ve güvence yaşamı çok çok önemli işçi açısından, çalışan açısından. Şimdi, rakamlar olarak baktığımız zaman da yaklaşık 16 milyon 858 bin emekliden -DİSK-AR'a göre bu veriyi veriyorum- 2026 bütçesine baktığımız zaman o tabloda sizin tahmini bir rakamınız 2026 için ikramiye alan emekli sayısı olarak 16 milyon 330 bin olarak öngörülmüş. Bu rakamlarla ilgili tabii net bilgiler sizde daha sağlıklı var, bunu da süreç içerisinde sizden net bir şekilde zaten almış olacağız. Ortalama emekli aylığı 18.467 TL, en düşük emekli aylığı 16.881 TL, açlık sınırı 28.412 TL olmuş, yoksulluk sınırı da 92.547 TL. Yani emekli maaşı, en düşük emekli maaşı açlık sınırının yüzde 40 civarında altında kalmış, emekli, açlık sınırının altında yaşıyor. Ortalama, normal emekli de maaş olarak baktığımız zaman bunlar da açlık sınırının altında ki yoksulluk sınırının da beşte 1'ine bile tekabül etmeyen bir durumla söz konusuyuz, bir de net asgari ücret olarak da bakarsak 22.104 TL üzerinden de gittiğimiz zaman da bu böyle. Dolayısıyla, geçinmesinde zorluk yaşayan bir emekli, dar gelirli, asgari ücretli görüyoruz. Kirasını mı ödesin, ilacını mı alsın, faturasını mı kapatsın, torununa harçlık mı versin, sofrasını mı kursun?

Şimdi, bakın, bir fotoğraf göstereceğim, bu fotoğraf Ankara'da yaşayan Mustafa amcamızın gerçek, reel faturaları, bize verdiği. Baktığınız zaman, kira 22.400 TL, elektrik, su, doğal gaz -burada görüyorsunuz- topladığımız zaman 2.984 lira toplam 25.384 liralık sadece elektrik, su, doğal gaz ve kira gideri var. Şimdi, asgari ücret 22.104 lira, hangi faturasını ödemeyecek buradan? Bunları ödemek zorunda. Bir de en düşük emekli maaşı olarak baktığımız zaman 16.881 lira, ay sonunu nasıl getirecek? Kira lüks değil, faturalar keyfi değil, bu giderler zorunlu, şimdi, evin mutfak harcamaları var, marketi var, çocuğu var, ulaşımı var, hastalandığı zaman ilacı var ve bunlar sadece 25.384 TL, diğerleriyle ilgili bu vatandaşımız, emeklimiz, dar gelirimiz nasıl geçineceğini maalesef kara kara düşünüyor ve kendisi de bir çözüm de bulamıyor.

Şimdi, Avrupa'da emekli sabah kalkıp "Bugün nereye gitsem?" diye düşünürken Türkiye'de emekli sabah kalkıp "Bugün acaba neyden tasarruf etsem, neyden vazgeçsem?" diye düşünüyor. Emeklilik ülkemizde bir dinlenme dönemi değil, hayatta kalmak için mücadele etme dönemi hâline gelmiş. Çoğu emekli 2'nci işte çalışmak zorunda kalıyor, 3'üncü işte çalışmak zorunda kalıyor. Benim seçim bölgem Karabük, nüfus yoğunluğuna göre emeklinin en çok olduğu bölgelerden biri ve ağır sanayi de var. Ben biliyorum, burada ağır sanayide çalışan 65 yaş üstü emeklilerimiz de var maalesef ve bunlara çözüm bulmakla ilgili bu bütçede, bu kesime gerekli aktarımın da olmadığını görüyoruz. Biz de emekli bir gider kalemi gibi görünüyor, ekonomik konuşmalarda bazen fazlalık, bazen de baş tacı ediliyor; çoğu zaman sabır tavsiyesi veriliyor, zaten bizim milletimiz yeterince sabırlı ama artık bir an önce bu hususlarla ilgili de gerekli önlemlerin alınmasını bekliyor.

Yine, ülkeler arasında bir örnek verirsek şimdi, en düşük emekli maaşı Almanya'da 1.200 euro, açlık sınırının yüzde 40 üstünde; Fransa'da 1.100 euro, yine açlık sınırının yüzde 35 üstünde; İspanya'da 785 euro, açlık sınırının yüzde 10'un üstünde. Yani Türkiye'de 16.881 TL, yaklaşık 460 euro desek, az önce de ifade ettiğim gibi, açlık sınırının yüzde 40 altında bir rakamdan bahsediyoruz. Avrupa'da emeklinin hayat standardı devlet güvencesinde olduğu için rahat bir hayat sürerken bizde maalesef sıkıntılı bir hayat sürmeye devam ediyor ve bir an önce de rahatlamayı bekliyor, umut ediyor.

Şimdi, emeklilere ayrılan paylarla ilgili gayrisafi yurt içi hasıla açısından bir değerlendirme yaptığımız zaman OECD ortalamasıyla birkaç rakam vereceğim. Emekli aylığından ayrılan pay 2002 yılında -gayrisafi yurt içi hasıla için konuşuyorum- yüzde 6,6 iken bizde, 2025 yılında yüzde 4,5'e düşüyor. Aynı yıllarda OECD ortalaması 2002'de yüzde 7,2'den, şimdi, en son 2025 için de yüzde 8,8'e düşüyor. Yani bir taraftan millî gelirin büyüdüğünü ifade ediyoruz, bir taraftan da millî gelir artarken emekliye ayrılan payın düştüğünü görüyoruz. Burada sayının da arttığı tabii ki söylenebilir ama baktığımız zaman, neticede millî gelir de arttığına göre, bir taraftan emekli sayısı artsa da emeklilerin millî gelirden aldığı payın da artması gerekir.

Türkiye'de çalışanların yüzde 46'sı asgari ücretli iken OECD ortalaması yüzde 15, Fransa'da yüzde 8, Hollanda'da yüzde 6, Belçika'da yüzde 3. Yani yoksulluğun istihdamla çözülemeyeceği de muhakkak. Tabii ki istihdam önemli, yeni işe yerleştirmeler önemli ama bu yerleştirmeler neticesinde asgari ücretle birleşen bir ortalama ücretten daha ziyade hem asgari ücretin açlık sınırının üstünde rahat yaşayabilecek bir miktara ulaşması hem de defalarca burada söylediğimiz kadarıyla, en düşük emekli aylıklarının da net asgari ücret tutarına çekilmesi önem arz ediyor.

Bir başka konuya da değinmek istersek yine sizin Bakanlığınızla alakalı ve çok da önemli konular; burada "iş cinayetleri" diye tabir ettiğimiz iş kazalarından bahsedeceğiz. Buradaki rakamlar inanılmaz, gün geçtikçe artarak gidiyor. 2024 yılında en az 1.897

işçi iş cinayetlerinde öldü; 2025'in ilk yedi ayında 1.165 emekçi hayatını kaybetti. Yani 2025'te her gün ortalama 5 kişiyi çalışma hayatından maalesef evine geri döndüremiyoruz, hayatını kaybediyor. Bu bir istatistik değil, hakikaten ailede bir facia, babasız kalan çocuk, evini kaybeden aile, yarım kalan hayallerle karşı karşıya kalınan bir durumdan bahsediyoruz. Ölüm, bize maalesef denetimin ne kadar önemli olduğunu da bir kez daha vurguluyor. Denetimlerin mutlaka daha sağlıklı olması ve artırılması ve yaptırımların da genişletilmesi gerekiyor. Kaybettiğimiz işçilerimize baktığımız zaman, hayatını kaybeden işçiler açısından, 100 binde işçi ölümünde, Almanya'da oran 0,6; Norveç'te 0,8; Fransa'da 1,3; Türkiye'de değişen yıllar aralığında o 100 binde 6,5 ila 7,2 arasında yani gelişmiş ülkelerle 6 ila 10 kat arasında bir durum söz konusu. Burada şunu bir kez daha vurgulayalım: Burada denetim olayı çok çok önemli ve yaptırımlar önemli. Bu iş kazalarını mutlaka durdurmamız, geriye çekmemiz ve aşağı indirmemiz, en azından Avrupa standartlarında gördüğümüz oranlara süratle inmemiz gerekiyor.

Bir başka konu, tabii, gündemde bir konu: Burada bir fotoğraf göstereceğim size. Bu fotoğraf Dilovası'ndaki iş cinayetine kurban giden 3 çocuklu annenin yani Esmâ Dikan'ın evi. Burada görüyorsunuz işte yani. Burada, bu kadının, bu annenin ocağında aş değil, yalnız yoksulluk tüter hâle gelmiş. Genel olarak baktığımız zaman "Doğal gaz var." deniyor; ama, ocakta tüp kullanılmaya bu ülkede devam ediliyor. Petek var, yakamıyor. Isıtıcı var, kışın en sert gününde bile fişe takmaya korkuyor; elektrik faturaları zaten almış başını gitmiş, ödemede güçlük çekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen tamamlayalım.

CEVDET AKAY (Karabük) - Kâğıt üzerinde her şey var ama bir kesim çok rahat yaşarken, bir kesim de maalesef hiçbir şekliyle bunlara erişemiyor. Gerçekte, reel hayatta da hiçbirine gücü yetmiyor; bunun da bir an önce anlatılması ve bir çözüm bulunması gerekiyor. Zaten biz anlatıyoruz ama ilgililerin gerçekten anlaması ve kararlı bir şekliyle bu işe bir çözüm bulması gerekiyor. Buradan, bir kez daha, dar gelirlinin, emeklinin, işçinin genel olarak KOBİ'nin ve esnafın bu mevcut durumunda gelir dağılımındaki bozukluğun giderilmesi, vergi adaletinin sağlanması, dolaylı vergilerin yüzde 65-66 olan oranının aşağı çekilmesi, dolaysız vergilere yüklenilmesi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEVDET AKAY (Karabük) - Zaten, mal ve hizmet fiyatlarında gizli olan bu dolaylı vergilerle geliri düşük olan halk, çok az geliri olduğu hâlde daha çok gelir elde eden kesimden de daha fazla vergi ödemeye devam ediyor. Dolayısıyla vergide adalet, gelir dağılımındaki bozukluğun giderilmesi ve çalışanların hak ettiğini alması gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum Sayın Akay.

Sayın Ayyüce Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce, cumhuriyetimizin kurucusu Büyük Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü vefatının 87'nci yılında rahmet ve minnetle anıyorum. Bu topraklarda bize özgürlüğü, eşitliği ve cumhuriyeti kazandıran iradenin en büyük gücü, milletine inanan liderlikti. O inancı bugün sosyal adaleti, emeğin hakkını ve hukukun üstünlüğünü savunarak yaşatmak hepimizin boynunun borcudur diyorum.

Ayrıca, geçtiğimiz günlerde Dilovası'nda yaşanan vahşeti de insanlık adına, kadınlar, çocuklar ve tüm emekçiler adına en sert biçimde kınıyorum. Bu tarz olayların mazereti olamaz, bahanesi olamaz, açıklaması hiç olamaz; sadece bedeli olur diye düşünüyorum ama maalesef ülkemizde bu bedel çoğu zaman ödenmez, sorumlular genellikle hesap vermez. Sayın Bakanım, ben şöyle düşünüyorum: Böylesi olaylardan sonra basının karşısına geçip "Üzgünüz." demek ya da "Yasal süreç başladı." demek bence özellikle bir Bakanlık adına çok zayıf bir duruş. Gelişmiş ülkelerde en basit işte bile, örneğin, evinize gelen bir kablo TV işçisi bile iş güvenliğini gerekçe göstererek ayağındaki koruyucu ayakkabıyı çıkarmadan işini yapmak istiyor çünkü biliyor ki iş güvenliği bir formalite değil, insan hayatının kesinlikle teminatıdır. İşte, biz de "iş güvenliği" kavramını tam bu bilinçle ele almak zorundayız diye düşünüyoruz. Bir işçinin hayatına mal olan ihmal bir kusur değil, adam öldürmeye teşebbüs niteliğindedir maalesef. İş güvenliği kültürünü mevzuatın satırlarından çıkarıp toplumun vicdanına yerleştirmemiz kaçınılmazdır.

Sayın Bakanım, ayrıca bütçenizdeki rakamlarla -biraz dikkat çeken birkaç rakamla- ilgili yorum yapmak istiyorum. İlk başta bütçe neredeyse yarı yarıya azalmış bulunmakta. 2025 yılında 865 milyar lira olan bütçeniz 2026 yılında 447 milyar liraya düşmüş. Neden bu bütçe azaldı diye baktığımızda, Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılan transferlerin hazineye devredilmesi olduğunu açıkça görüyoruz. Peki, bu ne anlama geliyor? Bu, artık Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının, sosyal devletin değil de sadece istihdam programlarının idaresinin bakanlığı hâline geldiğini gösteriyor bizce. Yani sosyal devletin kalbi olan bu Bakanlık artık nabızı atmayan bir bürokrasiye indirgenmiş gibi görünüyor.

Bir diğer dikkat çekici husus ise bütçenizin neredeyse tamamı cari transferlerden oluşuyor; bu da bana göre şu anlama geliyor: Birincisi, Bakanlıkta kesinlikle yatırım yok, sadece ödemeler var yani Bakanlığınız, üretim, denetim, istihdam altyapısı gibi kalemleri değil, sistemin açıklarını kapatmak için para harcıyor. İkincisi, sosyal güvenlik sistemi kendi kendini çeviremiyor yani Sosyal Güvenlik Kurumu açık veriyor, bütçeden transferlerle destekleniyor. Üçüncüsü, devletin sosyal yükümlülüğü bütçeye bağımlı hâle gelmiş durumda yani emekli maaşları, işsizlik ödenekleri, sağlık giderleri bütçeden besleniyor. Bu da direkt ekonomik krizden etkilendiklerini gösteriyor. Bu tablo kesinlikle sosyal adaletin değil, yapısal bir dengesizliğin kanıtını gözlerimizin önüne seriyor. Bütçede istihdam programları için de yüzde 28 bir artış öngörülmesine rağmen, baktığımızda, geniş tanımlı işsizlik oranının yüzde 30'lara dayandığını görüyoruz. Hele imalat sektöründeki istihdam azalması zaten her anlamda alarm veriyor; bunu Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinde de konuştuk. Bir zamanlar sanayi kenti olan Adana'da bile artık üretim yerine günlük istihdam tercih edilir hâle geliyor. Yani bütçe büyüyor ama maalesef istihdam artmıyor. Bu durum, ülkemizin, üretim ekonomisinden uzaklaşarak geçici düşük verimli iş alanlarına mahkûm edildiğinin de bir göstergesi olarak maalesef karşımıza çıkıyor.

Sosyal Güvenlik Kurumunun kronik açığı hâlâ kapanmıyor. Bunun sebebi olarak da ta 1980'lerden bu yana yapılan erken emeklilik düzenlemeleri konuşuluyor ama Sayın Bakanım, yirmi üç yıldır bu ülkeyi AK PARTİ Hükûmeti yönetiyor. Yirmi üç yıldır aynı parti tarafından yönetilmesi de bir devletin, kendinden önceki yapılan hataların ve eksiklerin giderilmesi için gerekli ve yeterli bir zaman olduğunu düşünüyorum. Sizin döneminizde de EYT düzenlemesi gibi yine plansız politikalarla sistem daha da zayıflatıldı ve bir problem çözülecek derken karşısında beş mağduriyet ortaya çıktı. Bu anlayışla da ne sosyal adalet olabiliyor ne de sürdürülebilir finansman maalesef. Dolayısıyla SGK'de çok ciddi şekilde alarm veriyor.

Asgari ücretin alım gücü kaybı ise ayrı bir facia olarak karşımızda. Türkiye'de çalışmak insanı artık yoksulluktan kurtarmıyor, aksine insanların yoksulluğunu garantiliyor çünkü mesele, sadece rakamlar, bütçe kalemleri ya da yüzdelik dilimler değil. Mesele, alın terinin değerini kaybettiği, emeğin hak ettiği payı alamadığı bir Türkiye gerçeğiyle yüzleşmemizdir. Bu ülkede milyonlarca insan çalışıyor ama geçinemiyor. Asgari ücret 22 bin lirayla açlık sınırının altında. Memur, emekli, işçi, esnaf hep aynı soruyu soruyor: "Bu maaşla nasıl yaşanır?"

Adana, bu adaletsizliğin en çıplak görüldüğü şehirlerden biri. Bir zamanlar Türkiye'nin sanayi lokomotifi olan Adana'da bugün fabrikaların bacası sönük, işsizliğin dumanı tüten bir tablo var maalesef. Seyhan'da tekstil atölyesinde sigortasız çalışan genç kadın, Yüreğir'de tarlada on altı saat ter döken mevsimlik işçi, Ceyhan'da limanda taşeron olarak çalışan emekçi, hepsi aynı kaderi paylaşıyor: Emeği çok, hakkı yok.

Taşeron sisteminde de hâlâ on binlerce kişi kadro bekliyor. KİT'lerde, belediyelerde, laboratuvarlarda, temizlik ve güvenlik hizmetlerinde çalışan yüz binlerce emekçi kapsam dışında bırakılmış durumda.

BAĞ-KUR'lular hâlâ 9000 prim günü şartının ağırlığı altında eziliyor; 7200 gün sözünün ne zaman tutulacağını ısrarla merak ediyor.

3600 ek gösterge düzenlemesi, binlerce şefi, teknisyeni, memuru kapsam dışında bırakarak yeni adaletsizlikler doğurdu. Burada kadınlarımız da maalesef yine aynı haksızlıklardan nasibini alıyor ve de sessiz, kadın emeğini örten bir adaletsizlik de var maalesef. Adana'da, yine Adana özelinde baktığımda kadınların istihdama katılım oranı sadece yüzde 31 yani her 10 kadından 7'si üretime katılmıyor ya da kayıt dışı çalışıyor. Kadınlar en düşük ücretlerde, en güvencesiz işlerde, en ağır şartlarda çalışıyor maalesef. Bu tablo sadece ekonomik değil, toplumsal eşitsizliği de gözler önüne seriyor. Sendikal haklar ise kâğıt üzerinde sadece. Sigortalı işçilerin yalnızca yüzde 15'i sendikalı, özel sektörde bu oran yüzde 10'un bile altında. Adana'da da bu durum farklı değil, işçiler sendikaya üye olduklarında kapının önüne konuluyor, sendikalaşma işten atılma tehdidinde dönüştü bir nevi. Kadınlarımız, özellikle işe başlamadan önce anne olan kadınlarımız, anneliğin de SGK borçlanmalarına eklenmesini bize hep söylüyorlar, bu konu üzerinde durmamızı söylüyorlar. Ben geçen bütçede de bunu dile getirmiştım, yine dile getiriyorum.

Benim seçim bölgem olan Adana Ovası çok bereketli, insanı çalışkan ve emeği kutsaldır ama bu bereketin payı o emeği verenlere maalesef düşmüyor. "Çalışanın alın teri kutsal, emeğin karşılığı mutlaka adaletle verilmelidir." diyoruz. Taşeronun, emeklinin BAĞ-KUR'unun, kadın çalışanın sesi duyulmadan bu ülkede kesinlikle sosyal barışın sağlanamayacağını biliyor ve görüyoruz. Sosyal adaletin olmadığı bir yerde ekonomik büyümeden de bahsedilemeyeceğini biliyoruz. Büyüyen yalnızca rakamlar olur böyle ortamlarda, küçülen ise maalesef insanlar ve insanların hayat standartları, onuru, çalışma koşulları ve gelirleri olur.

Çalışanların emeğini görünür kılmak, alın terine değer kazandırmak ve Türkiye'yi yeniden adil bir sosyal devlete kavuşturmak için biz de mücadele etmeye devam edeceğiz diyorum.

2026 bütçenizin inşallah hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Adalet Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ben de herkesi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, konuşmama başlamadan önce, geçtiğimiz günlerde Kocaeli'de parfüm fabrikasında yaşamını kaybeden yani aslında iş cinayetinde yaşamını kaybeden bütün yurttaşları rahmetle anıyorum, ailelerine başsağlığı diliyorum ve yaralı olan emekçilerin hepsine de acil şifalar diliyorum.

Şimdi, buraya ben de değinmek istiyorum çünkü yönetmeliğe uygun olmayan, kız çocuklarının 200 liraya güvencesiz çalıştırıldığı ve CİMER'e şikâyet edilen bir depodan bahsediyoruz. Yani bu depo neden denetlenmedi, neden kapatılmadı? Sahibi eski Belediye Başkanının akrabası diye denetlenmiyorsa, zaten biz buna her türlü "cinayet" diyeceğiz; asla kader değil, kaza değil, bu böyle ifade edilmemelidir. 2'si çocuk, 6 kadından bahsediyoruz ve ben tekrar bütün yakınlarına başsağlığı diliyorum ve eminim ki oradaki o insanların hayali orada çalışmak falan değildi ya da o çocuklar belki üniversitede, belki okulda olmak istiyorlardı ama bugün hâlâ yaşamını o koşullarda sürdüren ne yazık ki binlerce çocuk ve kadın var.

Bugün ben BİRTEK-SEN'in raporundan bahsetmek istiyorum. Yani siz sunumumuzu yaparken "İnsana yakışır istihdam." diye tanımladınız istihdamı tanımlarken, söz ederken. Maalesef ki kadın istihdamı "Esneklik, aile ve iş yaşamının uyumlaştırılması gibi birtakım mekanizmalar." derken ortaya çıkan düzende ölümle burun buruna, hayatta kalma mücadelesine dönmüş durumda. Emekçilerin hayatı bu kadar ucuz değil. Sayın Bakan, işçilerin içinde bulunduğu güvencesizliğin en ağır yükünü ne yazık ki tekstil ve hazır giyim gibi sektörlerde çalışan kadınlar ve çocuklar ödüyorlar, onlar taşıyorlar.

Birleşik Tekstil Dokuma ve Deri İşleri Sendikası (BİRTEK-SEN) Urfa, Malatya, Adıyaman ve Ankara'da 116 kadın işçiyle görüşerek oldukça önemli bir rapor yayınladı. Bu rapor tekstil sektöründe çalışan kadınların asgari ücretin altında ücretlere çalıştığını ve günde on sekiz saate varan uzun ve ağır çalışma koşullarına mahkûm edildiğini gösteriyor. Kadın işçilerin yüzde 95'i kendi ürettikleri ürünlerden 1 tane bile satın alamıyorlar, hiçbir zaman hayal bile edemiyorlar. Dahası, görüşmeye katılan kadınların yüzde 42'si iş yerinde tacize uğramış ancak işini kaybetme korkusuyla şikâyetçi olmamış ve susmuş. Şimdi, ben size bu rapordan birkaç kadının cümlesini okumak istiyorum, mesela bir sendika görevlisi, Halime diyor ki: "Tekstilde işe başlamak için herhangi bir tecrübeye gerek yok. Genç kadınlar İŞKUR aracılığıyla hemen işe alınıyor, zaten bütün fabrikalardaki koşullar aynı, birini bıraksa ya da işten atılsa bir diğerine geçiyor." Böyle ne yazık ki kötü koşullarda çalıştırılmaya açık bir durum söz konusu. Yine, yapılan anketlerde tekstil

sektöründe çalışan kadın işçilerin büyük çoğunluğu, yüzde 62,2'si fazla mesaiye kalmak zorunda bırakıldıklarını ifade etmiş. Yani işini kaybetme korkusu nedeniyle fazla mesaiye kalıyorlar. Yine, böyle pek çok ifade var, keşke bunları inceleseniz. "Mesaiye kalmadıysan ertesi gün daha fazla üretim isteniyor hatta 'Dün mesaiye kalmadın, bugün çıkamayacaksın.' diyerek bir kadının yüzüne kumaş fırlatıldı." Bunu söyleyen Beyhan, Antep'ten. Yani böyle onlarca ifade var, kadınların ifade ettiği hukuksuzluklar söz konusu.

Şimdi, geçen yıl da, özellikle kadın işçilere dönük taciz meselesiyle ilgili olarak İLO 190'ın yani İş Yerinde Taciz ve Şiddete Karşı Uluslararası Sözleşme'nin neden imzalanmadığını sormuştum ben size; siz de iç hukukta düzenlemeler yaptığınızı, İLO 190'a gerek olmadığını iddia etmişsiniz. Oysa her geçen gün, günbegün biz bunun ne kadar gerekli olduğunu bir kere daha görüyoruz. İş düzenlemelerin yetersizliği, denetimsizliğin yetersizliği ne yazık ki kadınların, çocukların ve gençlerin her gün ayrımcılığa, şiddete ve ne yazık ki istismara uğramalarına neden oluyor. Yani işveren tarafından tuvalete gitmeye sınır getirmek, izne bağlamak ne demek Sayın Bakan? Kadınlar regl dönemini, tuvalete gitme ihtiyacını patronuna söylemek zorunda mı mesela? Sırf bundan utandığı için işten ayrılan kadınlar var ya da hastalanan kadınlar. Yani bunu soruyorum: Bakanlık mesela sendikaların emek alanına dair yayınladığı raporları inceliyor mu? Sizin böyle biriminiz var mı, böyle bir çalışmanız var mı? Bunu bilmek istiyorum. Kadınların bu denli ağır sömürü, şiddet ve baskı altında tutulmasına karşı bu bütçede ne tür etkin ve caydırıcı denetim mekanizmaları için kaynak ayırdınız? Bunu da bilmek istiyorum. Maalesef ki Bakanlığınızın bütçesi kadın emeğini korumaktan çok sermayenin ucuz iş gücü iştahını kabartmaya daha çok hizmet etmek amaçlı hazırlanmış, bu anlayışla hazırlanmış. Kadınların sendikal haklarını kullanmasının önündeki engelleri kaldırmak yerine, onların en temel haklarının çiğnenmesine göz yuman bu bütçe teklifini kabul etmemiz mümkün değil. Kadınlar örgütsüz, kayıt dışı, ne yazık ki şiddete, ayrımcılığa ve pek çok ihlale uğrayarak çalışma koşulları içerisinde hayatta kalmaya çalışıyorlar.

Bir diğer konu Sayın Bakan, çocukların işçileştirilmesi meselesi. Asgari ücretin altında iş kazalarına karşı sigortaları dahi olmadan çalıştırılması sürekli eleştirdiğimiz konulardan biri, itiraz ettiğimiz bir konu. İktidarın 2026-2028 dönemi için hazırladığı orta vadeli programa baktığımız zaman maalesef geleceğimize yönelik kaygıları derinleştirmekte, çocuk işçiliğini ortadan kaldırmaya odaklanmıyor orta vadeli program aksine, "mesleki eğitim" adı altında çocuk emeğini ucuz iş gücü havuzuna yönlendirme tehlikesi barındırıyor. Türkiye'de çocuk işçiliğiyle mücadele etmek, başlangıçta MESEM'leri bir istismar alanı olmaktan çıkarmakla başlar. Çocukların yeri sanayi siteleri değil, okul sıralarıdır. Bunu tekrar söylüyoruz ve bütün bu olanlara rağmen yani çocuklara iyi koşullar sağlayamamaya rağmen sürekli kadınlara 3-5 çocuk yapmayı telkin eden bir yönetim, bir iktidar anlayışı var. Bunu da bir kere daha buradan eleştirdiğimizi ifade edelim.

Diğer yandan, ne eğitimde ne istihdamda olan gençler. Bu oranda da Avrupa'da en üst sıralardayız. 2026 bütçesi gençlerin umudunu kırıyor. Üniversite mezunu genç işsizler ordusu yaratılmış durumda. Bu gençler yeteneklerini ve potansiyellerini kullanabilecekleri bir alan bulamıyorlar bu ülkede ve ne yazık ki göç etmek zorunda kalıyorlar. Bütçede gençlerin istihdam edilebilirliğini artıracak, kayıt dışılıktan uzak, nitelikli iş imkânları yaratmaya yönelik kalıcı ve büyük bir yatırım hedefi göremiyoruz. Görünürdeki programlar ise genellikle geçici, düşük ücretli ve kalıcılığı olmayan işler. O nedenle, bunları biz kesin çözüm olarak kabul etmediğimizi belirtelim bir kere daha.

Bir diğer mesele: Ben EYT meselesine değinmek istiyorum. Ne yazık ki bu iktidarın en çok kullandığı argümanlardan birine dönüşmüş durumda bütçe açığına dair, her zaman EYT'lilerle ilgili durumda sanki EYT'liler tek sorumlusuymuş gibi ifade ediliyor bütçe açığının. Oysa emekli sayısındaki ciddi artışa rağmen SGK'ye yapılan bütçe transferlerinde düşüş var yani 2014'te yüzde 17,2 iken 2024'te yüzde 13,3'e gerilemiş. Emekli aylıklarının düşüklüğünün asıl sebebi bu yani bütçeden oraya aktarılan ödeneğin düşmesi. Devleti şirket gibi yönetmenin de sonucudur bu diyelim. Şimdi, EYT'liler yaşadıkları haksızlığın giderilmesi için yıllarca mücadele etti ve nihayet bir noktaya da geldiler, 2023 seçimleri de buna vesile oldu, seçim çalışmasıydı bu EYT yasaasının çıkması. EYT'lilerin sorunları kısmen çözüldü ancak bu kez de haklı olarak emeklilikte adalet ve kademe meselesi; bu talep ortaya çıktı. Bu talebi de haklı buluyoruz, emekli aylıkları giderek kötüleşti çünkü hem emeklilikte adalet ve kademe tartışmalarının önünü kesmek hem de düşük emekli aylıklarının gerçek sebebini örtmek için "EYT yükü" iddiasını tekrarlıyorsunuz. Bence bundan vazgeçmelisiniz, bunu ifade etmiş olalım. Yirmi üç yıldır ülkeyi yöneten sizsiniz, bu programı, bu yasaayı da siz çıkardınız, onları günah keçisi ilan etmek doğru değil. Madem yaptınız, bu sorumluluk size aittir, bu adaleti, bu eşitliği sağlamak da mümkündür, bunu sağlayabilirsiniz, yeterli bütçe ve ödenek ayrılarak gerçekleştirilebilir bu.

Bir diğer mesele: Esnaf, büyük, küçük ölçekli işletmeler. Hızlı hızlı konuştuğumun farkındayım, sürem bitiyor ama sanırım bir dakikam daha var. BAĞ-KUR prim gün sayısı düşürülmelidir Sayın Bakan yani bu yine SSK ile BAĞ-KUR arasındaki eşitliğin sağlanması önemli ama bununla ilgili yine orta vadeli planda bunun alınıp alınmadığını bilmiyoruz, bu belirsizlik hâlâ devam ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

Esnaf, sanayicinin, işçinin yükünü çekmiştir. Onların da insanca emeklilik hakkına kavuşması şarttır. Bu adaletsizliğin giderilmesi için somut adımlar bekliyoruz. Bu, sadece teknik bir düzenleme değil, bir adalet talebidir, bir eşitlik beklentisidir.

Yine, Sayın Bakan, bir kere daha söyleyelim: Bu bütçe çocukları, kadınları, emeklileri, işçileri ne yazık ki şirketlerin, patronların, sermayenin insafına terk etmiş bir bütçedir. Biz bu konuda itirazımızı tekrar ifade etmek istiyoruz ve diyoruz ki: Allah aşkına yani bu, sosyal adalet değil, sosyal güvenlik sistemi böyle inşa edilmez. Bunun önüne geçecek tedbirler alınmalıdır yani sendikalaşma, kayıt dışılığın ortadan kaldırılmasına dair çalışmalar ve pek çok çalışma yani iş güvenliği, iş sağlığı gibi tedbirlerin artırılmasıyla ilgili sorumluluk Bakanlığınızındır ve asli göreviniz işvereni değil, işçiye ve küçük esnafı korumaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Bütçenin bu çerçevede yapılmasını istiyoruz biz. Emekçinin haklarını savunmaya devam edeceğimizi ifade ederek teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Ümit Özle...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, basın emekçileri, Sayın Bakan; hepiniz hoş geldiniz. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öyle bir ülkede yaşıyoruz ki şimdi bir özet geçmek gerekirse Türkiye'de nüfusumuzun üçte 1'i çalışıyor. Bu üçte 1 çalışanın yaklaşık yarısı asgari ücret alıyor, asgari ücret de açlık sınırının altında. Dolayısıyla, bu emek piyasasının ülkeye, Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın dediği gibi, bir istikrar ve refah getirmesi çok da mümkün değil. Türkiye'nin bana göre enflasyon kadar temel sorunlarından bir tanesi iş yaratamamasıdır, istihdam sorunudur. Bakın, çok basit bir analiz, bizim dünya ortalamasını yakalamak için yani çalışan sayımızın iş gücüne oranını, çalışan sayımızın aktif iş gücü oranını dünya ortalamasına getirmemiz için 1,1 milyon erkeğe ve 4,9 milyon kadına iş yaratmamız gerekiyor. Yani bizim 6 milyon işe ihtiyacımız var 4,9 milyonu kadın olmak üzere. Eğer biz yer aldığımız üst orta gelirli ülke ortalamasını yakalamak istiyorsak tam 6,2 milyon kadına iş yaratmamız gerekiyor. Ben sizin sunumunuzda kadın istihdamıyla ilgili daha fazla öneri, önlem, politika beklerdim. Hangi durumla karşı karşıyayız işte burada: Bakınız, bu, OECD istatistiği; Türkiye'de bir kadın ücretsiz bakım ve ev işine bir erkeğin tam 5,2 katı kadar zaman ayırıyor, 5,2. Burada OECD ortalaması 2,1. Dolayısıyla, kadın bir yandan iş gücüne katılıp kendisinin hak ettiği bir işi, bir ücreti almayı sağlarken öbür tarafta da doğru olmayan politikalarla ücretsiz bakım ve ev işlerinde gerçekten bir cinsiyet ayrımcılığıyla karşı karşıya kalıyor. Oysa, önümüzdeki dönemde biz tekstilden, hazır giyimden çıkan emekçilerden bahsedeceğiz, bunları nerede istihdam etmeliyiz? Hizmet sektöründe. Bunlardan bir tanesi ne? Bakım ekonomisi. Bakım ekonomisinde yüksek maaş öneren işler daha çok kadınların istihdam edildiği işler dolayısıyla böyle bir dönüşüm programına her zamankinden daha fazla ihtiyacımız varken kadının iş gücüne katılımıyla, kadın istihdamıyla ilgili çok daha kapsamlı bir belge, bir politika beklerdim.

Devam edelim, Türkiye'nin bir başka problemi ne? Bizdeki işlerin yüzde 24,7'si vasıflı, Avrupa Birliği'nin yüzde 44,6'sı vasıflı. Şimdi bu neden kaynaklanıyor? Sayıları 200'ü aşkın üniversite var. Bu üniversitelerden; mühendislik fakültelerinden, hukuk fakültelerinden, tıp fakültelerinden, iktisadi ve idari bilimler fakültelerinden öğrenciler çıkıyor. Bunu şöyle okuyabiliriz: Ya bu öğrenciler yüksek vasıflı değil; bu, AK PARTİ döneminin yüksek öğrenim politikasının sınıfta kaldığını gösterir ya bizim iş yerlerimiz, şirketlerimiz öyle yüksek vasıflı işlerin çok da ihtiyaç duyulmadığı yerlerdir; bu da bizim AK PARTİ iktidarında sanayi politikamızın eksik kaldığını gösterir ya da ikisi birden ama net olan bir şey varsa bizim daha fazla yüksek vasıflı işleri yaratmamız gerektiğidir o da maalesef şu anda Avrupa Birliği ortalamasının yarısındayız. Vasıflı işler için ücretler de yüksek değil. Hep söylüyorum, Türkiye'nin temel problemi asgari ücret değildir, Türkiye'nin temel problemi ücretlerdir. Bakın, gelirin eğitim hiyerarşisi diye aslında cumhuriyetimizin de temelini oluşturan faktörlerden bir tanesi de baktığınız zaman yüksek vasıflı ile vasıfsız arasındaki yani asgari ücretli arasındaki farka baktığınız zaman bu düşüyor yani 2014 yılında, bundan on sene önce bir yüksek vasıflı çalışan asgari ücretin 3,2 katını kazanıyordu şimdi 2,6 katını kazanıyor. Bunu tersine çevirmezsek eğer o zaman Sosyal Güvenlik Kurumu sistemimizden tutunuz beyin göçüne kadar birçok problemin artarak devam ettiğini görürüz. Neden asgari ücret problemini bu kadar çok tartışıyoruz? Çünkü Türkiye'de çok fazla asgari ücretli var, bakın, SGK kayıtlarının asgari ücretli oranı yüzde 40. Bunu alta çekmediğiniz sürece de biz yine sosyal güvenlik sisteminin problemleriyle devam ederiz.

Şimdi, neden asgari ücret yetmiyor? Hiç "21 bin ya da 22 bin lirayla geçinebilir miyim?" diye sordunuz mu? Sorun şu: Türkiye İstatistik Kurumu çok uzun yıllardan beri enflasyonu bizce olması gerekenden daha düşük hesapladığı için ve siz de asgari ücret komisyonunda ya da asgari ücreti belirlerken de TÜFE enflasyonunu değer aldığınız, baz aldığınız için asgari ücret giderek eridi. Nereden anlıyoruz? Şuradan anlıyoruz: Asgari ücreti gıda endeksine göre ya da açlık sınırına göre baktığınız zaman asgari ücretlinin millî gelir büyümesinden aldığı pay azalıyor Sayın Bakanım. Ama buradaki temel problem şu: Yıllar yılı TÜİK, TÜFE enflasyonu olması gerekenden düşük gösterdiği için aslında asgari ücretli emekçinin millî gelirden aldığı pay azalıyor, gıda endeksine göre baktığınız zaman, hele hele açlık sınırına göre baktığınız zaman durum çok daha vahim.

Emeklilik sistemiyle ilgili birkaç şey söylemek gerekir, Dünyadaki emeklilik sistemlerini karşılaştıran 2 tane endeks vardır; bunlardan bir tanesi Mercer'dır, bir tanesi de Natixis'tir. Hangisine bakarsanız bakınız Türkiye'deki emeklilik sistemi 49 ülke arasında en kötülerden bir tanesi. Bakınız, Natixis'e baktığınız zaman Kolombiya ve Hindistan'dan daha iyiyiz, Mercer'e baktığınız zaman sadece Hindistan'dan daha iyiyiz. 49 ülke arasında sürdürülebilirlik açısından tam 47'nci sıradayız dolayısıyla bu sistem bu hâliyle zaten hâlihazırda "eror" veriyor. Peki ne yapmamız lazım? İlk önce şunu söyleyeyim: Geçen torba yasa geldiği zaman SGK Başkanı demografik faktörlerden bahsetti; kendisine önemli ölçüde katılıyorum. Türkiye'de emeklilerin problemleri ilk olarak 1980'li yıllarda başladı, neden? Çünkü o dönemde Sosyal Sigortalar Kurumunun primleri enflasyonun altında getiri veren Hazine bonolarına verildi. SSK'nın ilk çöküşü o zaman başlamıştır. 1990'lı yıllarda bizler kadınları ve erkekleri 30'lu, 40'lı yaşlarda emekli etmeye başladığımız zaman ikinci çivi çakılmıştır deyim yerindeyse tabuta, üçüncüsü EYT sayesinde. Dolayısıyla, bu üçünü birleştirdiğiniz zaman Sosyal Güvenlik Kurumu gerçekten çok büyük bir yara almıştır. Peki, bunu nasıl düzeltebiliriz? Çok basit, çalışan sayısını artırmamız lazım, çalışan sayısını iyi işler yaratarak artırmamız lazım. Eğer biz o Dünya Bankası jargonunda "good job" denilen iyi işleri yaratamazsak eğer, üniversite mezunlarımıza, mühendislik fakültelerinden, tıp fakültelerinden, hukuk fakültelerinden mezun olduktan sonra o becerilerle iyi iş almalarını sağlayamazsak bu sosyal güvenlik sistemi daha da kötüye gider, çok net. Dolayısıyla, benim sizin sunumunuzda daha fazla görmek istediğim şeylerden bir tanesi bu dönüşümü bizim nasıl sağlayacağımız olmalıydı. Peki, ne durumdayız? Bakınız burada tekstile, giyime, hatta yüksek teknoloji sektörlerinde çalışanların istihdamı şu an düşüyor. 100 binlerce tekstil ve hazır giyim işçisi şu anda işsiz ve bizim bunları nasıl dönüştüreceğimize dair herhangi bir fikrimiz yok. Çünkü ben hiçbir bakanlıktan tekstil ve hazır giyim sektörünün yapısal dönüşümüyle ilgili hiçbir şey duymadım. Umarım soru-cevap kısmında bununla ilgili bize daha fazla bilgi verebilirsiniz.

Şimdi, tabii, hepimizin utanması gereken konulardan bir tanesi iş kazalarıdır. Buna "iş kazaları" demek de doğru değil, iş cinayetidir. Şimdi, (ITUC) Uluslararası Sendikalar Konfederasyonunun Küresel Haklar Endeksi'ne göre Türkiye uzun yıllardır dünyada çalışmak için en kötü 10 ülke arasında. Yani bir yandan söylüyorsunuz ya "Avrupa'nın en büyük 4'üncü ekonomisiyiz, dünyanın ilk 10 ekonomisine girdik." ama size Küresel Haklar Endeksi hâlâ Türkiye'nin yıllardan beri dünyada çalışmak için en kötü 10 ülke arasında olduğunu söylüyor. Hadi diyelim ki bu Endeks dış güçlerin ve inandırıcı bulmayalım o zaman ölümlü iş kazalarına bakalım Sayın Bakanım. Türkiye'de 100 bin çalışan başına ölümlü iş kazası seyrine bakınız, zaman içerisinde artıyor; bunlara "iş kazası" demek de

mümkün değil, iş cinayeti ve bunların önemli bir kısmı çocuk, çocuk işçisi. Sonra bütçeye bakıyoruz: Çocuk işçiliğiyle mücadele için bin lira koymuşsunuz ödeneğe, bin lira.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Geçen yıldı o, kaldırıyorlar onu da.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Yani onu da büyük ihtimal iz bırakmak için koymuşsunuz. Ya, Allah aşkına çocuk işçiliği Türkiye'nin hak ettiği bir şey mi? Ve çocuk işçiliğiyle bizim hepimizin mücadele etmesi lazım; AK PARTİ'nin, MHP'nin, Cumhuriyet Halk Partisinin, DEM'in, İYİ Partinin, YENİ YOL'un. Ama çocuk işçiliğiyle mücadele için hiç ödenek koymamak ne demektir? Bunun yanı sıra MESEM'de destek olan işverenler için tam 6 milyar lira ödenek koymuşsunuz. Yani çocuk işçiliğiyle ben mücadele etmeyeceğim, MESEM'de işverenlere 6 milyar vereceğim diyorsunuz; bunun açıklanabilir bir tarafı gerçekten yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Özlale, bir dakika uzatıyorum.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Siz de akademisyensiniz, dünyaca ünlü Nature dergisinin bir makalesi var. Dünyadaki ölümlerin, afetlerden, iş kazalarından kaynaklanan ölümlerin yüzde 83'ü yolsuzluğun, kurumsal çürümenin yüksek olduğu ekonomilerde, ülkelerde olmuş ve buradan da şuna gelmek istiyorum: Bakınız, bir İŞ-KUR çalışanı düşünün Dilovası'yla ilgili yani her gün önünden geçse mahalleliye "Merhaba, nasılsın?" dese bu yanan binadaki yapılan yolsuzluğu, buradaki haksızlığı, buradaki işçilerin haksız yere sömürülmesini görür. Yani bir İŞ-KUR görevlisinin mahallenin konuştuğu bir şeyi her gün önünden geçerken görmemesi, duymaması inanılır gibi bir şey değil. Bakın, devlet korur ama görüyoruz ki devlet en son Dilovası'nda da gördüğümüz gibi en temel koruma vazifesini de yerine getiremez durumdadır diyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Vehbi Bakırlioğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sayın Bakan, ilk geldiğinizde söylemiştim, esasında sizin biraz önce yapmış olduğunuz sunumu yapmamış olmanız lazımdı, bu bütçe sunumunu sizin yapmamış olmanız lazımdı çünkü Dilovası'nda yaşanan iş cinayetinden sonra sizin istifa etmeniz gerekiyor. İstifa etmeniz gerekiyordu. Dilovası'nda 3 çocuk vefat etti; 3 kadın, 3 anne.

Şimdi, size göre Madencinin madende ölmesi veyahut da bu kadınların, bu çocukların merdiven altı, kaçak iş yerlerinde can vermesi fitrat olabilir; bunu öyle görüyorsunuz. Anlıyoruz ki bakanlarınızın da anlayışınızın da fitratında istifa müessesesi yok; onu da görmekteyiz. Esasında ölüm adım adım gelmiş, bir sürü ihbar olmuş; mahalleli CİMER üzerinde buradaki bütün olumsuzlukları; çocuk çalışanların olduğunu, burada kaçak çalışanların olduğunu, sigortasız çalışanlar olduğunu defaatle bildirmiş olmasına rağmen en sonunda bir cevap gelmiş Sayın Bakanım, cevap şu: "İş yerinin iş sağlığı ve güvenliği açısından denetlenmesi için iş sağlığı ve güvenliğine yönelik alınmayan tedbirlerin neler olduğunu, iş yerinin hangi kısmında ve ne zamandan beri tedbirlerin alınmadığını, iş yerinde çalışanların iş sağlığı ve güvenliği yönünden nasıl etkilendiğini, iş yerinin tam unvanını, tam adres ve iletişim bilgilerini belirttiğiniz takdirde başvurunuz işleme alınacaktır. Çocuk işçilerin ise yaşlarını ve kimlik bilgilerini paylaşmanız gerekmektedir." Yani diyorsunuz ki bu ihbar yapan vatandaş: "Git kardeşim, sen denetimi yap, mümkünse bir rapor hazırla onu da bize gönder."

Şimdi şu kesindir ki, bütün rakamlar bunu gösteriyor, bugün dünyada en fazla iş kazalarında işçisini kaybeden, madencisini kaybeden, insanını kaybeden ülkelerden bir tanesi biziz ve şunu rahatlıkla söyleyebiliriz: Artık, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı bir halk sağlığı sorunu hâline gelmiştir. Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı, işçi sağlığı sorunu hâline gelmiştir, güvenlik sorunu hâline gelmiştir ve bir an önce bu iktidardan kurtulmamız gerekli. Eğer kurtulmazsak ne olacak? Ne olacak biliyor musunuz? Mesela 301 madenci katledilmişti, o gün Enerji Bakanı istifa etmemişti, Çalışma Bakanı istifa etmemişti. 301 madenciyi kaybettiğimiz o faciadan hiçbir ders çıkarmadığımız ve önlem almadığımız için Amasra maden faciası yaşandı, 40'ın üzerinde insan orada can verdi ve ne oldu biliyor musunuz? Bununla ilgili bir komisyon kuruldu ve komisyonun başına biz 301 madencinin katliamından sorumlu Enerji Bakanını -o gün için milletvekiliydi- Komisyon Başkanı yaptık. Eğer biz, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarından kurtulmazsak ne olacak biliyor musunuz? Gene bu facialar yaşanacak, gene merdiven altında kadınlarımız, emekçilerimiz ölecek ve belki de siz daha sonra, Bakanlığınızdan sonra milletvekili olacaksınız, buna benzer bir facia için kurulmuş olan -öncekiler gibi- araştırma komisyonuna başkanlık yapacaksınız. Eğer bu Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarından kurtulamazsak yaşanacak olanlar bunlar.

Yıl 2020, 1.197 tane emekçimiz iş kazalarından ölmüş, yıl 2024, bu rakam 1.843'e çıkmış. 100 bin işçi başına, çalışan başına ölüm oranına baktığımız zaman yıl 2020, yüz binde 7,87; 2024'te yüz binde 11. Bu rakam Avrupa Birliğinde ortalama 1,63, bizde yüz binde 11,6 yani 7 kat daha fazla fark var. Sorun ne, sıkıntı ne, problem ne? Yani esasına bakıldığında zaman bu iş kazalarını ortadan kaldırmak için, 2012 yılında zannederseniz, hayata geçirilen 6231 sayılı Kanun, esasında bakılırsa sorunlardan bir tanesi bizzat bu kanun. Eğer dikkatli bakılırsa 2012 yılından sonra iş kazalarının ve ölüm oranlarının arttığı görülmekte. Buradaki sorun ne? Buradaki problem, mesela iş kazasını önlemede en önemli faktörlerden bir tanesinin sendikalar olması lazım. Bu kanunda sendikalar yok; hoş, gerçi Türkiye'de de sendika yok, yüzde 15 sendikalaşma oranı yani kamuyu çıkardığınız zaman geriye bir şey kalmıyor, olanlar da sarı sendika baktığınız zaman. Başka; tamamiyle iş sağlığı ve güvenliğini piyasalaştırmışız. En büyük problemlerden bir tanesi bu. Bu şartlar altında, bu kanuni düzenlemeyle, bu kafayla bizim ne yazık ki emekçilerimizi koruma şansımız yok.

Sayın Bakan, size soru önergeleri verdik ancak ya cevap vermiyorsunuz ne yazık ki ya da verdiğiniz cevaplarla âdeta bizim aklımızla dalga geçiyorsunuz. Mesela, 2009 yılında ortalama emekli maaşı en düşük emekli maaşının 2 katıymış; sene 2025, ortalama emekli maaşı en düşük emekli maaşının sadece yüzde 19 fazlası. Durum buyken, tartışmalar varken siz "Bu ülkede insanlar sadece en düşük emekli maaşını almıyor; 50 bin, 60 bin, 70 bin, 80 bin lira maaş alan emeklilerimiz var." demiştiniz ve biz de size "Yahu, 50 bin, 60 bin, 70 bin, 80 bin maaş alan emekli sayısı kaç?" diye sormuştuk. Bir yıl geçti, bir yıl boyunca cevap vermediniz, bir yıl sonra, sağ olsun, bir cevap gelmiş bize, bir link göndermişsiniz, SGK'nin internet sitesinin linkini göndermişsiniz; bir kere, bu, çok ciddiyetsiz bir yaklaşımdır. Ben bu mevzuyu geçtiğimiz haftalarda Plan ve Bütçe Komisyonunda SGK Başkanımız vardı, sordum, gene cevap alamadım, Sayın Başkanımız da buradaydı "Sayın Bakan geldiği zaman bu sorulara cevap verecek." dedi. Ben bu sorunun cevabını sizlerden bekliyorum.

Başka bir mesele, devlet sırrı var Sayın Bakan, büyük bir devlet sırrı var. Bu SGK'nin alacağı ne kadar? Ben soru önergesi verdim cevap vermediniz; geçen sene Plan ve Bütçe Komisyonunda Bakanlığınıza soru sordum gene cevap vermediniz; "Yazılı olarak cevap verecek." dediler, gene cevap vermediniz. Biz soru sorduk siz cevap vermediniz ama Sayıştayın raporunda 2024 yılındaki rakam 1,3 trilyon lira ve siz öyle bir algı yönettiniz ki geçmişte, o silkeleme talimatından sonra, işte "165 milyar lira belediyelerin borçları var, bu borçların da yüzde 65'i Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin." diye -ki bu, normal çünkü yaşayanların yüzde 65'i Cumhuriyet Halk Partili belediyeler idaresinde yaşamakta- öyle bir hava yarattınız ki sanki emeklilerin bu kadar düşük maaş almalarının sebebi Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin SGK'ye olan borcu; işte, 1,3 trilyon liraymış 2024'te ama 165 milyar liraymış aynı dönemde belediyelerin borcu.

Ben gene aynı soruyu size sormak istiyorum: Şu an itibarıyla SGK'nin ne kadar alacağı var? Bu önemli bir soru çünkü Sayıştay raporlarına baktığımız zaman size çok ciddi tenkitler var, özellikle tahsilat konusunda büyük tenkitler var. Mesela, deniliyor ki: "Sisteminiz entegre değil, icra ve haciz işlemleri sağlıklı olarak yürütülmemekte; son beş yılda icra tahsilat oranı yüzde 37, tebligat yapılmıyor." Mesela, şöyle bir şey var, enteresan: Mesela, bakanlıkların teşvik tutarları var ya, teşvik tutarlarını bakanlıklardan eksik tahsil ettiğiniz söyleniyor. 2020-2024 yılları arasında şaka gibi Maliye Bakanlığından 9,3 milyar lira, Sanayi Bakanlığından 1,1 milyar lira eksik tahsilat yapmışsınız, bakanlıklardan eksik tahsilat yapmışsınız.

Ayrıca Sayıştay, önemli bir uyarıda da bulunuyor: "Prim borcuna karşılık satış amacıyla alınan mallar, taşınmazlar nakde dönüştürülmüyor." diyor. Önemli bir şey çünkü 2024 yılı sonuna kadar prim borcuna karşılık satış amacıyla 1.739 tane taşınmaz alınmış, bunlardan ancak yüzde 3,34'ünün satışı yapılmış. Bir de şöyle bir tenkitte bulunuyor: Taşınmazları satmışsınız ancak öyle satışlar yapılmış ki dört beş yıl önce aldığınız taşınmazı beş yıl sonra aynı bedelle satmışsınız. Son beş yılda Merkez Bankasının verilerine göre Konut Fiyat Endeksi ne kadar arttı? Tam, 10 kat arttı. Burada da bakıldığı zaman ciddi bir kamu zararı olduğunu görmekteyiz.

İstihdam oranlarından bahsettiniz; esasında bu bahsetmiş olduğunuz yüzde 49 küsur OECD ortalaması, AB ortalaması yüzde 70'lerde; yüzde 49,2 çok düşük ancak gerçek istihdam ne ona bakmak lazım yani tam zamanlı istihdam, kayıtlı ve tam zamanlı istihdam oranı yüzde 33,9. (Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Son bir dakika.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Mesela işsizlikten bahsettiniz, doğrudur yüzde 8,6; düzenli olarak düşüyor ama düzenli olarak artan başka bir şey var, atıl iş gücü, geniş tanımlı iş gücü yüzde 28,6. Bunu hiç fark etmediniz, son dönemlerde burada çok ciddi bir bozulma söz konusu.

Emeklilerden bahsetmemiz gerekirse, 2010 yılında emeklilerin toplam nüfus içinde yüzde 12 iken şu anda yüzde 18,5'e çıkmış. Yani beklenen şey ne? Gayrisafi yurt içi hasıladan emeklilerin aldığı payın da artmış olması lazım. O ne olmuş? 2010 yılında yüzde 6,8'ken 2024'te yüzde 6,1'e düşmüş. Ne olması lazımdı mesela? Eğer aynı oranda artmış olsaydı emekli sayısındaki artışa bağlı olarak eğer emeklilerin millî gelirden aldığı payda artış olmuş olsaydı şu an yüzde 10'unu almış olması lazımdı gayrisafi yurt içi hasılanın; 4 puan daha farklı olması lazımdı, bu da 2025 yılında 2,5 trilyon lira paraya tekabül etmekte yani emeklilerimizin cebinden 2025 yılında 2,5 trilyon lira para alınmış durumda.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Mustafa Erdem...

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlarımız, basınımızın değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Dün 10 Kasım geride bıraktık; Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü saygı, minnet ve özlemle anmaya devam ediyoruz. Ruhu şad olsun diyorum. Ata'mız fikirleri, eserleri ve ilkeleriyle her an aramızda olmaya devam edecek.

Değerli arkadaşlar, iktidar "Türkiye Yüzyılı" diyor ama getirdiği bütçe çalışanına "Sabret." emeklisine "Öl de kurtul." diyen bir anlayışın ürünü. Bu Bakanlığın en yakıcı başlığı emeklilerdir. Bugün Türkiye'de 16,9 milyon pasif sigortalı yani emekli, dul, yetim aylığı alan yurttaşımız var. Bunlardan 12 milyonu yaşlılık aylığı alıyor ve onlar aldığı maaşla artık hayatta kalma mücadelesi vermeye devam ediyorlar.

Bakın, TÜRK-İŞ'in Ekim 2025 verilerine göre 4 kişilik bir ailenin açlık sınırı 28.411 lira, yoksulluk sınırı 92.547 lira. Peki, en düşük emekli maaşı ne? 16.881 lira yani emekli açlık sınırının neredeyse yarısı kadar maaş alıyor. Bu ülkede milyonlarca emekli açlık sınırının yarısına mahkûm edilmişse o ülkede sosyal devlet çökmüştür. Daha geçenlerde SGK Başkanı emeklilerin uzun yaşaması ve EYT nedeniyle sosyal güvenlik sisteminin sıkıntıda olduğunu söylüyor. İnsanları açlığa mahkûm ettikleri yetmiyor, yaşamaları bile güçlerine gidiyor, buna da gerçekten utanmıyorlar! Neymiş, Avrupa'da 4 çalışan 1 emekliye bakıyormuş; bu, gerçek değil. Eurostat verilerine göre Avrupa Birliği ortalaması 1,5 çalışana 1 emekli; bizde de bu durum farklı değil, bizde de 1,7 civarında yani Avrupa'dan çok da farklı değiliz. Fark şu: Avrupa, emeklisine insanca bir yaşam sunuyor, bizde ise emekli 16 bin liralık maaşla kira ödeyemiyor, pazara gidemiyor, torununa harçlık veremiyor. Neden? Çünkü Avrupa, emeklisine bütçeden kaynak aktarıyor, bizde kaynak saraya, ihalelere, yandaşlara gidiyor.

Faturayı uzun yaşayan emeklilere ve EYT'lilere kesmek için algı çalışması yapıyorsunuz, emekliye zam yapmamak için bahane arıyorsunuz. Bakın, değerli arkadaşlar, DİSK'in Temmuz 2025 Raporu'na göre 2003 yılında ortalama emekli aylığı asgari ücretin yüzde 36 üzerindeyken bugün yüzde 22 altına düşmüş durumda. Kişi başına millî gelirle kıyaslandığında da emekli maaşının gayrisafi millî hasılaya oranı 2002'de yüzde 46 iken 2025'te yüzde 29'a gerilemiş durumda. AB ortalaması yüzde 9,8 iken Türkiye'de bu oran yüzde 3,7 yani emekliliğe ayrılan pay Avrupa'nın üçte 1'i bile değil.

Tüm bu gerçekler ortadayken en düşük emekli maaşı asgari ücret seviyesine çıkarılmalıdır, emekli, insan onuruna yaraşır bir şekilde yaşamalıdır.

Sayın Bakan, sistemimizde birçok mağduriyet varken görmezden geliyorsunuz; staj, çıraklık mağduriyeti, BAĞ-KUR tescil mağdurları, 2008 yılından sonra göreve başlayan memurlar, prim gün şartının 7200 güne indirilmesini bekleyen küçük esnaf.

SGK verilerine baktığımızda, yıllık yaklaşık 2 milyon kişi staj yapıyor Sayın Bakanım, çıraklık stajı yapıyor, staj ve çıraklık yapan 2 milyon kişi var. 2 milyon stajyer ve çırakların sigortasını işverenin ödemesi durumunda SGK yıllık 200 milyar prim geri alacak. Böylelikle, staj, çırak mağduriyeti biteceği gibi SSK'de yıllık ciddi miktarda prim geliri kazanacaktır.

Zorunlu BAĞ-KUR kapsamında olan BAĞ-KUR'lular 2008'de çıkarılan yasayla bir gecede tüm sosyal güvenlik haklarını kaybettiler; bu kapsamda yaklaşık 25 bin kişi var ve yaş ortalamaları 50, bu kişilerin tescil hakları verildiğinde geriye dönük ihya yapacakları için SGK'ye hiçbir ek maliyeti olmadan sorun çözülecektir.

Sosyal güvenlikte sorunların çözümü çok basitten sorunları çözmek yerine hâlâ askerlik, doğum borçlanmaları ve BAĞ-KUR ihya borçlanma bedeli oranını yüzde 32'den 45'e çıkararak sürekli yeni sorunlar meydana getirmektensiniz. Bu insanların sesini duyun, bahane değil, çözüm üretin.

Sayın milletvekilleri, bu ülkenin çalışanları artık asgari ücret değil asgari insanlık ücreti talep ediyor. Asgari Ücret Tespit Komisyonu toplanıyor ama masada işçiyi temsil eden sendika yok. Neden? Çünkü zaten bu iktidar kulaklarını emekçinin sesine tıkamış durumda. İktidara yakın HAK-İŞ bile diyor ki: "Bu yapıyla sağlıklı bir asgari ücret belirlenemez." Bir ülkede asgari ücret ortalama net ücret hâline gelmişse orada adalet bitmiş, sömürü kalıcı hâle gelmiştir. TÜİK'in uydurma verilerine göre bile enflasyon yüzde 33 seviyelerinde ve asgari ücrete bir senede 1 lira bile zam yapılmadı. Asgari ücret mum gibi eridi, yılın başından beri neredeyse 6 bin lira kaybetti ama siz yine çıkmış "2026'da enflasyon, yok yüzde 16 olacak, yok 2028'de tek haneye düşecek." safsatalarını anlatıyorsunuz ve asgari ücrete buna göre zam yapmayı planlıyorsunuz çünkü siz talimatı IMF'ten, yabancı bankalardan alıyorsunuz.

İşçilerin "2026 için asgari ücret 45 bin liranın altında olmamalı." diye talepleri var, insanca yaşamak için bir lütuf değil bu, onların hakkıdır diye düşünüyoruz. Sayın Bakanım, faizcilerden, garanti ödemelerden, şatafattan kısın, işçilerin hakkını verin.

Bakanlık bütçesinde İstihdamın Artırılması ve İşsizlikle Mücadele Programı var ama bugün dar tanımlı işsizlik oranı yüzde 8,6; geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 28,6 ama gerçekte işsiz sayısı milyonlarca genç, milyonlarca kadın.

Yine, kayıt dışı istihdam hâlâ yüzde 30'a yakın yani her 3 çalışandan 1'i sigortasız. Bunlar iş kazası geçiriyor, meslek hastalığına yakalanıyor ama ne sosyal güvenlikleri var ne tazminatları. Bütçe buna çözüm üretmiyor, sadece istatistiklerle övünüyor; bütçede iş sağlığı ve güvenliği için hedefler yazılıyor ama 2024'de ölümle sonuçlanan iş kazası oranı yüz binde 8,7, 2026 hedefi 6,5. "İş kazası" deniliyor ama o kazalar değil, ihmaller zinciridir. Soma'yı, Ermenek'i, Bartın'ı unutmadık, iş cinayetlerinde dünyada hâlâ en ön sıralardayız. AKP'li yıllarda 34 bin 500'ün üzerinde işçi hayatını kaybetmiş. Değerli arkadaşlar, bu ortalama bir ilçe nüfusu. Bakın, daha iki gün önce Dilovası'ndaki parfüm fabrikasında meydana gelen patlama sonucu 3'ü çocuk işçi olmak üzere, 6 işçi hayatını kaybetti. Buradan hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet, ailelerine sabır ve başsağlığı diliyorum. Bu iş cinayetlerinde çok ciddi ihmaller var. Çocuk işçilerin çalıştırıldığı, depoda iş güvenliği önlemlerinin alınmadığı ve CİMER'e yapılan şikâyetlerin sonuçsuz kaldığı ifade edildi. Neden bu şikâyetler dikkate alınmadı? Bu yitip giden canların, çocukların hesabını nasıl vereceksiniz? Bu bütçe ölümlerin hesabını veremiyor. Bir istifa var mı, bir kamu görevlisi gözaltına alındı mı? Neden hiç kimse utanmıyor? Buna da üzülmemek mümkün değil.

Son olarak, Sayın Bakan, her fırsatta CHP'li belediyeleri hedefe koyarak algı siyaseti yapıyorsunuz. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı koltuğunda oturuyorsunuz ama sorumluluk alanınızda milyonlarca emekli açlığa mahkûm edilmiş durumda. "Prim borcu" diye belediyeleri suçluyorsunuz ama bu ülkenin emeklisine, işçisine, asgari ücretlisine karşı olan borcunuzu unutuyorsunuz diyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Erdem, teşekkür ederim.

Sayın İsmail Faruk Aksu...

İSMAIL FARUK AKSU (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz için teşekkür ediyorum, başarılar diliyorum.

Konuşmamın başında, vefatının 87'nci yıl dönümünde Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü rahmet ve saygıyla anıyorum. Ruhu şad, mekânı cennet olsun.

8 Kasım'da Kocaeli Dilovası'nda kozmetik fabrikasında çıkan yangında hayatını kaybeden 6, yine son dakika haberi olarak düşen Diyarbakır'ın Kulp ilçesinde inşası süren köprüde iskelenin çökmesi sonucu hayatını kaybeden 3 işçimize Cenab-ı Allah'tan rahmet niyaz ediyorum, yaralı olan her iki olaydaki işçi kardeşlerimize de acil şifalar diliyorum. Sorumluların tespit edilerek hakkında lazım gelen yasal işlemlerin yapılacağına inanıyoruz.

İş güvenliğinin çağdaş normlarda sağlanması için her türlü teknik, hukuki ve idari tedbirlerin alınmasının yanında otokontrol sistemleriyle birlikte denetimlerin etkinleştirilmesini, denetim sonuçlarının gereğinin yapılmasını kritik önemde görüyoruz.

SGK'nin yayımladığı istatistiklere göre, 2024 yılında toplam 733 bin 646 iş kazası meydana gelmiş; 552'si inşaat, 298'i taşımacılık, 122'si metal, 113'ü gıda, 105'i ticaret sektörü olmak üzere toplam 1.908 işçimiz hayatını kaybetmiştir. Atılan önemli adımlarla birlikte, önümüzdeki dönemde iş güvenliği konusundaki kazanımların güçlendirilmesini ve eksikliklerin giderilmesini benzeri olayların yaşanmaması açısından hayati önemde görüyoruz.

Çalışma hayatı İş Kanunu'na, Devlet Memurları Kanunu'na tabi çalışanlar, askerî, akademik ve yargı mensubu çalışanları, sözleşmeli, geçici ve kendi nam ve hesabına çalışanlar ile sosyal güvenlik sistemini ilgilendiren kitleden oluşmaktadır. Bakanlığınız, muhtaçlar ve sosyal koruma şemsiyesinde olanlar dâhil edildiğinde her haneyi, her bireyi, her kurumu kapsayan bir hacme sahiptir. Bununla birlikte herkese uygun iş imkânlarının sunulması, işsizlerin iş sahibi yapılması da bu sürecin önemli bir parçasıdır.

Anayasa'mızın 49'uncu maddesine göre çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Toplumun tüm kesimlerine insana yaraşır iş fırsatlarının sunulduğu, iş gücünün niteliğinin yükseltilip etkin kullanıldığı, iş sağlığı ve güvenliği şartlarının iyileştirildiği bir iş gücü piyasası oluşturularak işsizliğin bir sorun olmaktan çıkarılması, çalışma hayatına bakışımızın temelini oluşturmaktadır.

Ayrıca, istihdam imkânı geliştirilerek her ailenin yeterli ve sürekli bir gelire sahip olması, bu doğrultuda her aileden en az bir kişiye iş imkânı sağlanması, çalışamayacak durumda olanların sosyal korumadan yararlandırılması gerektiğini düşünüyoruz. Bu

arada, bize gönderdiğiniz faaliyetlerinize ilişkin bilgi notunda bu yönde bir çalışmanın olduğunu görmekten memnuniyet duyduğumu da ifade etmek istiyorum.

Türkiye'nin beşerî sermayesinin geliştirilmesi, nitelikli insan gücünün artırılması, önümüzdeki dönemin şartlarına, yeni gelişmelere ve Türkiye'nin kalkınma hedeflerine uyumlu iş gücünün yetiştirilmesi bakımından hazırlıklı olunmasını önemli görüyoruz. Bu ihtiyaca uygun bir eğitim planlaması yapılması, çıraklık ve mesleki eğitim sisteminin ve yükseköğretim programlarının yeni gelişmeler ve Türkiye'nin gelecek vizyonu çerçevesinde şekillendirilmesi şarttır. Özellikle imalat sanayinin eleman ihtiyacının karşılanması, tekstil, giyim ve deri gibi geleneksel sektörlerde istihdam kaybına yol açılmaması için tedbirler alınması gerekmektedir.

Ülkemiz kesintisiz on beş yıldır büyümektedir; büyümeyle beraber iş gücü piyasası da güçlü görünümünü sürdürmüş, işsizlik oranı 29 aydır tek hanelerde seyretmiştir, eylül ayında işsizlik 8,6 oranıyla tek haneli seviyelerde kalmaya devam etmiştir. 2024 yılında istihdamımız 988 bin kişi artarken eylül ayında toplam istihdam 32 milyon 491 bin kişiye ulaşmıştır; genç işsizlik eylül ayında bir önceki yılın aynı ayına göre 1,8 puan azalarak yüzde 14,9'a gerilemiştir.

Bir yanda birçok alanda eleman aranırken diğer yanda da istihdama katılamayan gençlerimiz bulunmaktadır. Bu durumun etkili bir yönlendirme, rehberlik ve planlamayla önüne geçilebileceğini değerlendiriyoruz. Amaç, beşerî sermayeyle sektörü bir araya getirebilmek, gençlerin girişimcilik destekleriyle çalışma hayatında daha fazla yer almasını teşvik etmek olmalıdır.

Sayın Bakan, sayın milletvekilleri; kamu personel rejimi reforma tabi tutulması gereken alanlardan birisidir. Kamu hizmetlerinin geliştirilmesi ve etkin şekilde sunulması için yeterli nicelikte ve nitelikli insan kaynağı büyük önem taşımaktadır. Esas olan, kamu hizmetlerinin ülkemizin en ücra köşesinde yaşayan vatandaşlarımız dâhil herkesin kaliteli bir şekilde erişebileceği etkinlikte sunulmasıdır. Bu amaçla hem kamu çalışanlarının motivasyonunun yükseltilmesi hem de kamu hizmetlerinin verimliliğinin artırılması için kamu kurumlarının insan kaynakları kapasitesinin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Kamu çalışanlarının statü, ünvan, ücret, işe alma, terfi, disiplin, ödüllendirmeyle personel dağılımında dengenin sağlanması gibi kamu personel yönetimine ilişkin süreçlerin gözden geçirilerek rasyonelleştirilmesi ihtiyacı devam etmektedir. Bu nedenle, kamu çalışanlarının işe girme sürecinden başlayarak çalışırken bağlı oldukları hukuki ve mali statüyle emekliliğe dair düzenlemelerin bütüncül bir yapıda ele alınması sistem bütünlüğü ve etkililik bakımından önem arz etmektedir.

Türkiye'de hâlen sendikalaşma oranı yeterli seviyeye ulaşamamıştır. Bu durum toplu sözleşme imkânı, işçi ve kamu görevlisi hakları, işveren işçi ilişkileri açısından bazı problemler de doğurmaktadır. Bu bağlamda kayıt dışılığın azaltılarak sendikal özgürlüğü koruyan politikaları ve sadece ücret sendikacılığına hapsedilmemiş çağdaş nitelikli sendikacılığı gerekli görüyoruz.

Çalışma hayatında iş güvenliği, sendikalaşma, ücret, kıdem tazminatı gibi unsurlar öne çıkmaktadır. Kamu çalışanları arasındaki statü, ünvan ve çalışılan kuruma bağlı maaş farklılıkları dikkat çekmektedir. Ayrıca, çalışma hayatını düzenleyen normlardaki farklılık, görev, yetki ve sorumluluklara ilişkin sorunlar bulunmaktadır.

Bilindiği gibi, asgari ücretin ve ücret gelirlerinin asgari ücret kadar olan kısmının vergi dışı bırakılması, çalışma hayatında uzun yıllardır dillendirilen bir beklentinin gerçekleşmesi tarihî bir adım olmuştur. Ayrıca, ilk kez 2016 yılında uygulanan asgari ücret desteği uygulamasına 2025 yılında da bin lira olarak devam edilmektedir. Bunlarla birlikte, birinci dereceye gelen tüm memurların 3600 ek göstergeden yararlandırılması, SSK, BAĞ-KUR prim ödeme gün sayısı farkının giderilmesi, ücretlilere ilişkin gelir vergisi dilimlerinin yeniden belirlenmesi de beklentimizdir.

Ayrıca, emekli aylıkları arasında norm ve standart birliği sağlanmasını, farklı emekli aylığı bağlanmasına yol açan çeşitli tarihlere yapılmış düzenlemelerin ortaya çıkardığı eşitsizliklerin giderilmesinin ele alınıp düzeltilmesi gereken hususlardan biri olarak değerlendiriyoruz.

Değerli milletvekilleri, sosyal güvenlik, sosyal refah devleti anlayışının en önemli göstergelerinden, aynı zamanda temel ve vazgeçilmez insan haklarından biridir. Her vatandaşımızın sosyal güvenlikten yararlanmasını sağlayan bu yapının güçlendirilmesi ülkemizin sosyal adalet ve refah hedeflerine ulaşılmasında önemli bir role sahiptir. Bununla birlikte sistemin sürdürülebilirliğini sağlamak, bu yönde tedbirler almak da bir zorunluluktur. Kayıt dışı istihdamın önlenmesi sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliği açısından büyük bir önem taşımaktadır. 2024 yılı verilerine göre erkek çalışanların yüzde 23,4'ü; kadın çalışanların ise yüzde 32,9'u kayıt dışı çalışmaktadır.

Önemli bir başka sorun alanı da çocuk işçiliğidir. Kalkınma Planı'nda da ifade edildiği gibi, "Çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik mücadele kararlılıkla sürdürülmeli, toplumda bilinç artırılmalıdır." Bu anlamda, Bakanlığımızın UNICEF iş birliğinde yürütülen Ortak İşbirliği Yoluyla Çocuk İşçiliği İle Mücadele Projesi'yle çocukların eğitimlerini tamamlayarak iş gücüne dâhil olmalarının sağlanmasını önemli buluyoruz.

Çalışan gençlerin bilgi ve beceri eksikliklerinin giderilmesi amacıyla çıraklık eğitim merkezleri verimli, etkin ve cazip hâle getirilerek sanayinin ihtiyaç duyduğu teknik iş gücünün bu merkezlerden temin edilmesi sağlanmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun İsmail Bey.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Gençlerin çalışma şartları, eğitime devam etmesine ve sosyal faaliyetlere katılmalarına imkân verecek şekilde düzenlenmelidir.

Sonuç olarak Türkiye'nin büyümesi, gelişmesi ve kalkınma hedefleriyle uyumlu bir çalışma hayatının altyapısı şimdiden hazır olmalıdır.

Bu doğrultuda bazı soruları da sormak istiyorum:

- 1) Türkiye'nin, örneğin gelecek yirmi yılına ilişkin iş ve meslek planlaması yapılmış mıdır?
- 2) Bu işlere ilişkin bir tanımlama, iş analizi çalışması var mıdır?
- 3) Hizmette nicelikten çok nitelik sorunlarının öne çıktığı bir ortamda mesleki yeterlilik ve standardizasyonu sağlamaya dönük hangi mesafeler alınmıştır?
- 4) Ve bunların ülkemizin eğitim-istihdam ilişkisini kurarak oluşturulacak insan gücü planlaması doğrultusunda eğitim kurumlarıyla, Millî Eğitim Bakanlığı ve YÖK ile yürütülen bir programı bulunmakta mıdır?

Teşekkür ediyor, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Evet, Sayın Necmettin Erkan...

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Komisyon Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Bir devletin gücü sadece ekonomisinin büyüklüğüyle değil emeğe, çalışana ve insana verdiği değerle ölçülür. "Emek, alın teri, helal kazanç" gibi değerler bizim medeniyetimizin merkezinde yer alır. Bu kavramlar bizim adaletle, refahla, hakkaniyetle dolu tarihimizin âdeta köşe taşlarını oluşturmuştur. Ahi teşkilatlarımız, loncalarımız, orta sandığımız yalnızca çalışan ve işveren hukukunu korumakla kalmamış, aynı zamanda sosyal nizamda en önemli teminatlardan birini teşkil etmiştir. Peygamber Efendimiz bir hadisîşerifinde "Allah'ın kıyamet günü düşmanlık edeceği kimseler işçiyi çalıştırdığı hâlde hakkını ödemeyenlerindir." diye buyurmuştur.

AK PARTİ olarak göreve geldiğimiz ilk günden itibaren çalışanın hakkını vermeye, adil bir çalışma iklimi tesis etmeye gayret ettik. Yirmi üç yıldır işçilerimizin, memurlarımızın, sendikalarımızın ve tüm çalışanlarımızın şartlarını iyileştirmek için, refah seviyesini yükseltmek için çaba harcıyoruz. Yasa ve mevzuat değişikliklerinden sendikal haklara, istihdam politikalarından fırsat eşitliğine, iş sağlığından sosyal güvenliğe çalışma hayatının tüm kesimlerini kuşatan reformlar yaptık. 2008 yılında SSK'yi, BAĞ-KUR'u ve Emekli Sandığını tek çatı altında birleştirerek Sosyal Güvenlik Kurumunu kurduk. Emeklilik, sağlık sigortası, iş kazası, analık, malullük gibi çalışanlara ait hakları eşitlik ilkesine uygun tek bir sistem hâline getirdik. Her vatandaşımızın sağlık hizmetlerinden yararlanmasını sağlayan genel sağlık sigortası sistemini tesis ettik. Yeşil kart sistemini genel sağlık sigortasına entegre ederek düşük gelirli vatandaşlarımızın primlerinin devlet tarafından ödenmesini sağladık. Kadın, genç ve engelli istihdamını teşvik eden primleri ve vergi indirimlerini getirdik. Kayıt dışı istihdamla mücadele için denetimleri arttırarak E-Bildirge sistemini devreye aldık. İşverenler için e-Tebligat, E-Borcu Yoktur gibi dijital çözümler getirdik. E-Devlet, E-SGK, ALO 170 gibi dijital hizmetlerle vatandaşlarımızın işlemlerini kolaylaştırdık. 2023'te 4857 sayılı İş Kanunu'nu çıkararak ülkemizdeki çalışma hayatını AB standartlarına uygun hâle getirdik. İş güvencesi, fazla mesai, esnek çalışma, kıdem tazminatı gibi konuların netleşmesini sağladık. Kadınlara doğum izni, süt izni, yarı zamanlı çalışma ve kreş desteği gibi hakları genişlettik. Ev hizmetlerinde çalışanları ve tarım işçilerini sosyal güvenlik kapsamına aldık. Mesleki Yeterlilik Kurumunu kurarak meslek standartlarını oluşturduk. Emekli maaşlarını ve taban aylıklarını önemli ölçüde artırdık. Bayram ikramiyesi uygulamasıyla her emekliye yılda 2 defa ikramiye getirdik. 65 yaş aylığı, engelli aylığı, evde bakım maaşı gibi sosyal yardımları genişleterek düzenli hâle getirdik. E-devlet kapısıyla emeklilik, sigorta primlerini ve hizmet dökümlerini kolayca erişilebilir hâle getirdik. EYT yani emeklilikte yaşa takılanlar düzenlemesiyle yaş şartını sağlamayan ama prim süresini doldurmuş olanlara emeklilik hakkı tanıdık. Sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları aracılığıyla düşük gelirli ailelere sürekli destek sağladık. Aile Destek Programı, şartlı nakit transferi, doğum yardımı, evde bakım desteği gibi kalıcı sosyal destek programlarını hayata geçirdik. Engelliler Kanununu çıkararak engelli vatandaşlarımızın kamuda istihdamını sağladık. İşsizlik Sigortası Fonu'nu güçlendirdik. Özellikle Covid-19 salgınının bütün çalışma hayatımızı etkilediği dönemde kısa çalışma ödeneği, nakit ücret desteği gibi uygulamalara başladık. Çalışma Hayatı Bilgi Sistemi'yle iş gücü piyasasının verilerini izlenebilir hâle getirdik. Çalışanlarımızın daha emniyetli şartlar altında çalışmaları için İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu çıkardık. Bu çerçevede tüm iş yerlerinde iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekimi bulundurma mecburiyetini getirdik. Kadın, çocuk ve genç işçilerin korunmasıyla ilgili mevzuatları AB normlarına uygun hâle getirdik. Bizden önceki dönemlerde yasak olan 1 Mayıs faaliyetlerini Emek ve Dayanışma Günü olarak resmî tatil ilan ettik. Sendikaların kuruluş şartlarını kolaylaştırdık. Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nu revize ederek iyileştirdik. Toplu sözleşme sistemini genişleterek kamu görevlilerimize toplu sözleşme hakkı tanıdık. Ana muhalefet partisinin Anayasa Mahkemesine taşıyıp iptal ettirdiği toplu sözleşme ikramiyesini yeniden yürürlüğe koyduk. Kamuda başörtüsü yasağını kaldırarak kadınlarımızın çalışma hayatındaki hak ve özgürlüklerini garanti altına aldık. Kamu çalışanlarımız artık cuma izni, hac izni gibi haklardan tam ve etkin şekilde yararlanabiliyor. Maaş artışları, disiplin affı, refakat izni, 3600 ek gösterge ve ek ödemeler gibi bu alanlarda yaptığımız düzenlemelerle memurlarımızın çalışma ve özlük haklarını iyileştirdik. Kamu görevlilerimizin ücret artış oranlarını, zam ve tazminatlarını, sosyal desteklerini çalışanlarımızı enflasyona ezdirmeyecek şekilde düzenledik. Emeklilerimizin ikramiye ve banka promosyonu gibi yarı haklardan istifade etmelerini sağladık. Sosyal güvenlik sistemini sorunsuz şekilde işler hâle getirdik. Geçmişte ilaç ve hastane kuyruklarında ömür tüketen vatandaşlarımızın sorunlarını giderdik.

CAVİT ARI (Antalya) - Daha da zordalar, ilaç alamıyorlar. Hastanelerde her gün randevu almak için uğraşıyoruz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Yardımcı olun, yardımcı olalım.

CAVİT ARI (Antalya) - Oluyoruz işte, sizin yapamadıklarınızı biz yapmaya çalışıyoruz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Varsa öyle...

CAVİT ARI (Antalya) - Her gün var, her gün; sayısız.

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Kamu kurumlarındaki alt işveren işçilerine ve sözleşmeli personele kadro verdik. Geçici işçilerin tam yıl çalışmasının önünü açtık. İŞKUR Gençlik Programı... Tabii, üniversite öğrencilerimizin bilgi ve tecrübe kazanırken aynı zamanda gelir elde etmelerini sağladık. Daha nice düzenlemeyi, yeniliği, projeyi devreye alarak çalışanlarımızı her alanda destekledik, teşvik ettik, güçlendirdik ama biz şunu çok iyi biliyoruz ki yaptıklarımız yeterli değildir. Çalışmalarımızı, inşallah, önümüzdeki dönemde de sürdürerek emekçilerimizin beklentilerini karşılamaya devam edeceğiz. Emekçilerimiz ürettikçe, Türkiye büyüdükçe güçlenecek. Emekçilerimiz gece gündüz demeden alın teri dökerek bizler de haklarını korumak için var gücümüzle çalışacağız.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Yüzyılı'nda, güçlü çalışma hayatı vizyonumuz âdeta ücretli, güvenli iş, etkin denetim ve sosyal diyalog ekseninde ilerlemektedir. Bu vizyonla sadece çalışanları değil, üreten tüm kesimlerin refahını artıracak kalıcı bir sosyal model inşası hedefleniyor. Bütün emekçilerimizin sorunlarını yirmi üç yılda olduğu gibi yine çok yapıcı bir anlayışla çözmeye uğraşacağız.

Önümüzdeki dönemde de istihdam oranını yükseltmeyi, işsizliği azaltmayı, esnek ve güvenceli çalışma modellerini yaygınlaştırarak kadınların ve gençlerin iş gücüne katılımını artırmayı, iş kazaları ve meslek hastalıklarıyla etkin mücadele yürüterek

güvenli çalışma ortamını ve yüksek riskli işleri için de yapay zekâ destekli özel izleme sistemlerini tesis etmeyi, mesleki eğitim sistemini üretimle daha entegre hâle getirmeyi, sosyal diyalog mekanizmalarını güçlendirmeyi, yabancı iş gücü politikalarını düzenlemeyi, kayıt dışılıkla mücadeleyi güçlü yönetim, planlı ve veriye dayalı hâle getirmeyi hedefliyoruz.

Sözlerimi tamamlarken Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın emek, üretim, dayanışma ve adalet ilkeleri üzerine inşa ettiği 2026 bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum. Bakanımız Sayın Vedat Işıkhan'a ve bu çalışmalarda emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Saygılarımla.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Erkan, teşekkür ederim.

Sayın Cavit Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlar, sevgili basın mensupları, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bu ülkede hiçbir şey düzelmez; bu ülkede bir şeylerin düzelebilmesi için önce yargının, adaletin, hukukun düzelmesi gerekir. Ekonomi düzelmez, ekonomi düzelmeyince sizin Bakanlığınızın performansı hiç düzelmez.

Şimdi, bugün İstanbul Büyükşehir Belediyesiyle ilgili bir iddianame yayınlandı ve bu iddianamede başsavcılık, Yargıtaya Anayasa'nın 69'uncu maddesi gereğince Cumhuriyet Halk Partisinin kurumsal yapısının kapatılmasıyla ilgili bir talepte bulunuyor, Yargıtaya böyle bir talepte bulunuyor. Böyle bir hukuk, böyle bir adalet olabilir mi? Bir belediyede yaşandığı iddia edilen, iddia edilen diyorum, ortada bir yargı kararı yok, kimse hakkında verilmiş bir karar yok ve bu iddialar üzerine bir başsavcı çıkıp Yargıtaya bu şekilde bir talepte bulunuyor. Bu, hukukun katli demektir; bu, Türkiye'deki sistemin, düzenin bozulmasını talep etmek demektir. Böyle bir talebi, böyle bir anlayışı reddediyoruz, kabul etmiyoruz.

Sayın Bakan, benden önceki konuşmacı arkadaşlar Dilovası'nda meydana gelen kazadan sonra sizin istifa etmenizi talep ettiler, "İstifa etmeniz gerekirdi." dediler. Doğru ama iş ona gelmeden geçen yıl 21 Ocakta Bolu Kartalkaya'da meydana gelen ve 78 vatandaşımızın ki çoğunluğu çocuk vatandaşımızın öldüğü, 133 vatandaşımızın yaralandığı vakadan sonra sizin istifa etmeniz gerekiyordu ve siz o yangın sonrasında duyarsız kaldınız ve hatta Bakanlığınızla ilgili soruşturma izni bile vermediniz; bir siz bir de Turizm Bakanı. Bir yangın olmuş 78 vatandaşımız, içinde çok değerli yetişkin insanlar ölmüş, yaralanmış. Ya, vicdanınız yok mu? En azından "Evet arkadaş, soruşturun, araştırılsın; varsa kurumdan, ben dâhil kim varsa hakkında soruşturma açılsın, idari ve hukuki değerlendirme yapılsın, kim suçlu çıkarsa da yargılsın, cezasını çöksün." diyemediniz. Siz de diyemediniz, Turizm Bakanı da diyemedi. Ne zaman dediniz? Danıştay kararından sonra. Hiç buna vicdanınız sizin sızlamadı mı? Hiç sızlamadı mı, rahatsız olmadınız mı Sayın Bakan? Bu olay olur olmaz sizin ve Turizm Bakanının ilk adımı atması... İçişleri Bakanı Özel İdare Genel Sekreteriyle ilgili soruşturma izni verdi ama siz vermediniz. Bana göre baş sorumlu sizdiniz; baş sorumlu sizin altınızdaki Bakan Yardımcıları, genel müdürler, teftişle ilgili uzmanlardı ve siz o soruşturma iznini vermediniz ve aradan bir yıla yakın bir zaman geçti yargı kararıyla bu soruşturma izni verildi; o da bir müfettiş hakkında göstermelik bir karar.

Şimdi, Sayın Bakan, bakın, Kartalkaya Yangın Komisyonuna gelip sunum yapan arkadaşlarımız oldu sizin kurumumuzdan, Bakan Yardımcısı ve bir yetkili daha. 2025 yılı itibarıyla otellerle ilgili bir denetim yapılma konusunu gündeme almadığınızı çünkü teftiş yapılacak konuların bir önceki yıl içerisinde, aralık ayı içerisinde planlandığını, dolayısıyla da aralık ayında böyle büyük otellerin bu kapsama alınmadığını ifade etti arkadaşımız. Şimdi, bir önceki yılda ise yine aynı yetkili arkadaşımız, geçen yıl turizm sektörünün denetim altına yani kapsamına, programına alındığından bahsetti.

Şimdi, Sayın Bakan, bu yanan yer Bolu Kartalkaya ve bir kış oteli. Yangından sonra burada denetimler yapılmış. Bu denetimde düzenlenen raporda yangın öncesinde özellikle çalışma esaslarıyla ilgili, iş güvenliğiyle ilgili, can güvenliğiyle ilgili birçok düzenlemenin o otelde olmadığı tespit edilmiş. İşte, siz, başta o otel olmak üzere o otel gibi yerlerde bir yıl önce bu kapsamda olduğu ifade edildiği hâlde bu denetimlerin orada yangından sonra değil de yangın öncesinde denetim yapılmış olsaydı bu oteldeki yangını belki önleyemezsiniz ama canların kaybını önleyebilirsiniz.

Mesela, Sayın Bakan, yangından sonra gelen teftişteki arkadaşlar neyi tespit etmişler? İlk olarak iş yerinde yağmurlama sisteminin yani "sprink" sisteminin tesis edilmediğini tespit etmişler. Yangın kaçış merdivenlerine ulaşımı sağlayan uyarıcı işaretlerin olmadığını tespit etmişler. Restoranda ve mutfak alanında çalışanların ulaşabileceği portatif yangın söndürme cihazlarının bulunmadığını tespit etmişler. İş yerinde çalışır vaziyette otomatik yangın algılama ve uyarı sisteminin bulunmadığını tespit etmişler. Bunun yanı sıra, otelin dış cephesi maalesef ahşap malzeme kullanılarak yapılmış. Bunun ahşap malzeme kullanılarak yapılmış olması ve otel içerisindeki zeminlerin de halı ve duvarların da ağaç kaplı esaslı malzemelerle kaplanması nedeniyle binanın yangın yükünün arttığı ve ilgili durumların da yangının hızlı bir şekilde ilerlemesine sebebiyet verdiğini tespit etmişler. Yine, müfettiş arkadaşınız 19 Nisan 2020 Tarihli Acil Durum Planı'nın işveren tarafından güncellenmediğini ve muhtemelen acil duruma dair koruma ekibi görevlendirilmesinin de yapılmadığını, iş yerinde müşteri ve ziyaretçilerin acil durumlar, kaçış yolları, toplanma yerleri ve acil durum ekipmanları hakkında bilgilendirilmediğini; yine çalışanlara iş sağlığı güvenliği eğitimi verilmediği, iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekiminin görevlendirilmediği, söndürme ve kurtarma konusunda görevlendirilen çalışanlara özel eğitimler verilmediği gibi çok sayıda bulgular tespit edilmiş. Ne zaman? Yangından sonra Sayın Bakan. Bu raporları, yangından sonra oraya giden sizin Bakanlığın görevlendirdiği müfettiş arkadaşımız bu durumları tespit etmiş. Bu durumların hepsi orada mevcut, var. O nedenle çıkan yangın sonrasında orada alarm sistemi çalışmamış, efendim, "sprink"ler çalışmamış, yangın merdiveni çalışmamış, hiçbir uyarıcı sistem çalışmamış, hiçbir şey çalışmamış ve 78 vatandaşımız ölmüş. Eğer ki siz bir yıl önceki denetimlerde ya da süreçteki denetimlerde burayla ilgili Çalışma Bakanlığı olarak iş güvenliği konusunda gerekli tedbirleri, uyarıları yapmış olsanız, bunlar tespit edilmiş olsa orada yangın da çıkmaz, yangın çıksa bile bu kadar can kaybı olmaz. Esas bu nedenle istifa etmeniz gerekiyor Sayın Bakan.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Cinayet işlenmiş...

CAVİT ARI (Antalya) - Vicdanınız hiç sızlamadı mı? Ondan sonra da kalktınız, soruşturma izni vermediniz; en büyük ayıp da bu. Yangın olmuş, can kaybı olmuş ve soruşturma izni vermiyorsunuz, esas ayıp burada.

Tekrar söylüyorum, siz, o soruşturma izniyle ilk hızlı hareket edip en azından "Ben dâhil sorumlu kimse bunun hesabını vermeli." diyebilmeniz gerekiyordu. Bu anlamda, gerçek sorumlu siz ve sizin gibi diğer bakan, başta Turizm Bakanı ve siz Sayın Bakan.

Şimdi, bu konuyu geçtikten sonra diğer konularla ilgili kısaca düşüncemi paylaşmak istiyorum. Hep buradan söylüyoruz; en düşük emekli aylığı, AKP'li arkadaşların hep milat olarak gördükleri 2002'de en düşük emekli aylığı asgari ücretin 1,4 oranındaydı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Son bir dakika.

CAVİT ARI (Antalya) - Biz, en azından en düşük emekli aylığının asgari ücret seviyesinde olması gerektiğini tekrar tekrar söylüyoruz, bu talebimizi tekrar ediyoruz, en düşük emekli aylığı asgari ücret seviyesinde olmalı.

Yine bu ülkeye uygulamasını getirme noktasında en büyük mücadeleyi veren Cumhuriyet Halk Partisinin olduğu iki dini bayramda bayram ikramiyesinin, bunun da yine asgari ücret seviyesinde olmasını talep ediyoruz, her defasında da aynı talebimizi tekrar ediyoruz. 2018'de 1.000 TL olarak uygulamaya başlandığında asgari ücretin yüzde 62'si oranındaydı o 1.000 TL. Bugünkü düşük kalan asgari ücreti eğer 22.104 TL üzerinden hesap edersek bayram ikramiyesinin 14.600 TL olması gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) - Yıl başından sonra asgari ücret arttığında o artana göre benzer bir oranlama yaptığımızda en az 20 bin lira seviyesinde olması gerektiğini ifade ediyorum.

Son söz, bu ülkede sizlerin sayesinde 2023 seçimleri arifesinde tam da seçime bir hafta kala esnafı resmen kandırdınız; bu iktidar esnafı kandırdı, aldattı, kandırıldı esnaf. Nasıl? Seçime bir hafta kala "9000 BAĞ-KUR prim gün sayısını 7200 güne indireceğiz." denildi, dönemin Bakanıyla protokoller, konuşmalar, görüşmeler yapıldı ama aradan iki buçuk sene geçti BAĞ-KUR'lunun prim gün sayısı 7200 güne inmedi. Sözüünüzü tutun diyorum Sayın Bakanım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Cumhurbaşkanı bununla ilgili "tweet" attı.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyoruz Sayın Arı.

Sayın Ocaklı hazır mıyız?

Buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Bakanı, heyeti, milletvekillerimizi, ve değerli basın mensuplarını saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bugünkü bütçe müzakereleri güne sakat başladı, niye biliyor musunuz? Biraz önce Cavit Arı Vekilim de söz etti, 31 Martta Türkiye'de belediyeleri kazanan ve bugün Türkiye'nin 1'inci partisi durumunda olan Cumhuriyet Halk Partisine kapatma davası talep edildi. Şimdi, böyle bir şey kabul edilemez. Buna oturduğunuz yerden sizin de bir itirazınızın olması lazım. Evet, çok kolay oluyor. Hukuk meselesi, biz karışmayız gibi ama hukukla ilgili de söyleyeceğim şimdi.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Borsa da gümlenmiş.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Elbette borsa gümler, Türkiye'nin ekonomisi şimdi yeniden değerlendirmelerle düşecektir ve bütün bunların hesabı yine ne yazık ki çalışanların sırtına yük olarak gelecek sayenizde.

Hükûmetinizin teklifiyle 2012 yılında 6331 sayılı Kanun kabul edildi. Aslında kabul edilen kanunun adı da garip "iş sağlığı" dikkat edin, "işçi sağlığı" değil "iş sağlığı" yani bu, sizin zihin dünyanızın aslında bir yansıması. Üzerinde durduğumuz mesele işin güvenlik meselesi. İşçinin sağlığı, güvenliği sizin hiç önceliğiniz olmadı. Ne yazık ki "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." anlayışından uzaksınız, politikalarınız bunu gösteriyor. Bakanlığınızın stratejik planında Bakanlığın görevi gayet güzel tarif edilmiş. Ne diyor orada? "Çalışanın sağlığını, güvenliğini, refahını esas alarak çalışma barışını, düzenini, etkin bir sosyal güvenlik sistemini sağlamak." Var mı diye bakıyoruz, ne yazık ki yok.

Önce gözettiğinizi iddia ettiğiniz çalışanların refahını bir değerlendireyim ben size. TÜİK verilerine göre ücretli çalışan sayısı bir önceki yılın aynı ayında 15 milyon 904 bin iken 2025 yılı Ağustos ayında 16 milyon 89 bin 450 kişi olmuş. Yani ne olmuş? Çalışan sayısı sizde artmış görünüyor. Peki, buna karşılık sizde ne olmuş? Bir başka açıdan bakalım: Çalışan sayısı yükselirken SGK'nin giderleri 2016 yılında millî gelirin yüzde 10,5'una tekabül ederken bu şimdi azalmış, SGK'nin bu oranı yüzde 8,9'a gerilemiş. İşçi sayısı artıyor ama sosyal güvenliğe ayrılan kaynak azalıyor. Demek ki sizin izah ettiğiniz gibi değil. Tabii, TÜRK-İŞ'e göre açlık sınırı 28.412 lira, yoksulluk sınırı 92.547 lira ve bir ailede 5 asgari ücretli olsa bile ne yazık ki geçimini sağlayamıyor. Asgari ücretle çalışan bir emekçi açlık sınırının bile altında kalıyorsa sizin bir başınızı önünüze eğip düşünmeniz lazım, "Bence bu işi beceremedik ve bu işi yapabilenlere bırakalım." demeniz lazım ama demeyeceksiniz, biliyoruz.

Önemsediğinizi iddia ettiğiniz çalışanların güvenliğinin de ne durumda olduğuna bir bakalım. Daha iki gün önce Kocaeli Dilovası'nda çıkan maalesef hepimizin üzüldüğü yangında 16, 17, 18 yaşlarında çocuklarımızı kaybettik. Onlar için CİMER'e yapılan müracaatları, gösterilen çabaları bütün milletvekili arkadaşlarım anlattı, başsağlığına gittiniz ama şikâyet konusunu hiç takip etmediğiniz için burada sizin sorumluluğunuz var. Bugün Diyarbakır'da olan, bir ay evvel Rize'de yine inşaatla olan yıkımlarda ölenlerin sorumluluğu ne yazık ki sizin üzerinizde. Ölenler kim? Canlarına ürettikleri ürün kadar değer vermediğiniz, geçinemedikleri için insanlık dışı koşullarda yaşamaya mecbur bıraktığınız insanlar. Aslında sizin iktidarın biraz özetine benziyor, iktidarınıza benziyor yani kaçak binada, imalathanede, orada üretilen parfümle güzel kokacağınızı düşünüyorsanız yanılıyorsunuz. Bu ülkenin işçileri, emekçileri zerre kadar umurunuzda değil; patronlara tam bir teslimiyet içindesiniz. Utanç içinde istifa etmiş olmanız gerekirken gelmiş burada "Gelecek yıl şu kadar para lazım." diyorsunuz bize. Hangi makyajı yaparsanız yapın, hangi parfümü kullanırsanız kullanın; hiçbir makyaj bu kadar çirkin bir anlayışı güzelleştiremez, hiçbir parfüm bu kadar pisliğe bulaşmış bir yönetimin güzel kokmasını da sağlayamaz.

Çocuk işçiliği ve MESEM'ler... Bakanlığınız, 2017 ve 2023 yıllarını kapsayan Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı'nı uyguladı. Eylem planında bu programla çocukların fiziksel, bedensel, ruhsal sağlıkları düzenlenecekti, ulusal program aslında bunun için yapılacaktı. O günden bugüne ne yaptığınıza bir bakalım. Millî Eğitim Bakanlığıyla yapılan protokollerle çocuk işçiliğini yasal hâle getirdiniz. Bu muydu şimdi eylem planınız? Mesleki eğitim merkezlerini sermayeye ucuz iş gücü temin etmek için mi kullanıyorsunuz? Çocuklar haftada bir gün okula giderken diğer günler iş yerinde çalıştırılıyor. Buna vicdanınız sızlamıyor mu? Bu meslek eğitimi falan

vermek değildir, işletmelere ucuz işçi temin etmekten başka hiçbir şey değildir. Çocuklarımızın güvencesiz ortamlarda iş cinayetlerine kurban gitmesine seyirci kalıyorsunuz. Son on yılda, 2015 ile 2025 yılları arasında en az 700 çocuğu iş cinayetlerinde kaybettik ve bunun sadece ekim ayında 8'i çocuk, 169 işçi iş cinayetlerinde yaşamını yitirdi. Bunların sorumluluğunun hepsi sizdedir. Bu milletin çocuklarını sömürü aracı olarak görmekten vazgeçin, başkalarının çocuklarını değersiz, kendi çocuklarınızı değerli görmekten de vazgeçin diyoruz.

Emeklileri ölüme terk ettiniz. SGK Başkanı geçen hafta o cümleleri kurduğunda çok da sosyal medyada yer aldı, hani "Eskiden 50-55 yaşlarında ölüyorduk." cümlelerini kurduğunda. Sıram geldiğinde ona kullandığım ilk cümle şuydu: "Söylediklerinizden irkildim." dedim. Ben irkildim ama sokaktaki vatandaş bunun için bir infial ve âdeta nefretle böyle SGK Başkanı ve bu söylemi andı; bunu da söyleyeyim. "Toplanan primler emekli aylığını ödemeye yetmiyor." şeklinde erken ölmeye bağlamak hükûmetlerinizin emeklilere bakışını da ayrıca ortaya koymuştur. Şimdi bakıyoruz, en düşük emekli maaşı 16.881 TL. Emekliye "Açlık sınırının yarısı kadar aylıkla geçinebilirsin." diyorsunuz ve hiç yüzünüz kızarmıyor. Emekli maaşlarının düzeltilmesi gerekiyor. Bu konuda verdiğimiz önergelere destek vermenizi tabii ki beklemiyoruz ama insanca yaşayabileceği bir emekli maaşı hâline gelmesini de sağlamamız gerekiyor.

Bakin, 2023 seçimleri öncesinde ÇAYKUR'daki geçici işçilere sorunları çözeceğinizin sözünü verdiniz ama aradan yirmi dokuz ay geçti, hiçbir şey çözülmedi. Rize İl Başkanlığına giderek sorunlarını anlatmak isteyen işçilere polise gazla müdahale ettirip, tartaklatıp il binasından kovdurdunuz. Hani, bu şuna benziyor: Rize'de ataması yapılmayan öğretmene Cumhurbaşkanı "Benim partimin kapısı hiç kimsenin yüzüne kapanmaz." dedi ya, ona benziyor işte bu. Kapının kapanması şöyle dursun, ÇAYKUR'un işçilerine o kapıdan biber gazı sıkıldı ve işçilerin hâlâ sorunları çözülmedi.

Asgari ücret, devlet alacaklarında yeniden değerlendirme oranı olarak geçmiş. Enflasyonu baz alırken işçiye, emekçiye hedef enflasyon dayatması yapmak zulmün tam kendisidir, halkın ekmeğini çalmaktır, vatandaş enflasyona ezdirmektedir. Asgari ücret 30 bin TL'den aşağı olmamak üzere derhâl açıklanmalı ve yıl içinde en az 2 kez enflasyon farkları verilmeliydi.

Çalışma barışı, Bakanlığınızın açıkladığına göre Türkiye'nin 2025 yılındaki sendikalaşma oranı yüzde 14,2, geçen yıl bu oran yüzde 15.22'ydı. Tabii, ayrıca sendikacılık anlayışınız da çok enteresan. TİSK diye bir sendika var, Türkiye İşverenler Sendikası. Türkiye İşverenler Sendikasını siz kurmadınız ama bu Komisyon'da pek çok torba kanun görüşüldü, "Sendikalardan görüş alıyoruz." diye de buraya maalesef TİSK geliyor, işçileri temsil eden herhangi bir sendika yok.

İktidara geldiğiniz günden bugüne kadar işçilerin haklarını budadınız, yandaş sendikacılık da zirve oldu. "Sendikacılık" adı altında bütün ülke sendikasızlaştı; belediyelerde bunu yaptınız, kamu kurumlarında bunu yaptınız. Yandaş sendikacılığı getirdiniz ve çalışma barışı bozuldu. Çalışanları baskıyla yandaşınız sendikaya üye olmaya, daha doğrusu sendikasızlaştırmaya zorluyorsunuz, hak arayanları da mobbing ve sürgünle hizaya getirmeye çalışıyorsunuz.

Peki, ne yapılmalı? Çok kolay, çok kolay, onu da üç dört başlıkla söyleyeyim ve sonra da sözlerim tamamlansın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Tamamlıyorum Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Son bir dakika.

Buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Vergi istisnası ve muafiyetlerini sermaye için değil; emekçi, çiftçi ve asgari ücretliler için kullandırılması, SGK prim yükünün çalışanlardan hemen alınması lazım. Çiftçinin borçlarının faizlerinin silinip derhâl yapılandırılması gerekir ki sürdürülebilir olsun. Esnafı kayıt altına almak doğrudur ama esnafın da varlığını sürdürebilmesi için faizsiz destek kredisiyle esnafın güçlendirilmesi gerekiyor. Bütün bunlar için çaba göstermenizi işin doğrusu sizin takdiriniz olmadığı için beklemeyeceğim ama ben yine de bütçenin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Hakkı Saruhan Oluç, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlar; hoş geldiniz. Sunumunuz için teşekkür ederim.

Tabii, ben de ilk önce Dilovası'nda hayatını kaybetmiş olan 6 vatandaşımıza ve bugün Kulp'ta yine bir iş cinayetinde hayatını kaybetmiş olan 3 vatandaşımıza Allah'tan rahmet, ailelerine başsağlığı diliyorum, yaralılara da acil şifa diliyorum.

Sayın Bakan, bu iş cinayetleri meselesi tabii ki sizden önce de var olan bir durum yani baktığımızda AK PARTİ'nin bütün iktidar dönemine on binlerce insandan söz etmek mümkün bu yirmi küsur yıllık iktidar döneminde ama sizin döneminizde de az değil bu alanda hayatını kaybedenler. Esas olarak inşaat, tarım ve taşımacılık alanı başta olmak üzere yani herhâlde sizin görev döneminizde 4 binin üzerinde iş cinayetinde hayatını kaybetmiş olan işçi, emekçi var; bu vahim bir durum gerçekten. Yani neden bu iş cinayetleri yaşıyor, bunları hep konuşuyoruz. Yani işin içinde uzun çalışma bir faktör, yoğun çalışma bir faktör, sigortasız çalışma bir faktör, her türlü kuralsızlık bir faktör, patronların kâr hırsı bir faktör ve elbette sizi ilgilendiren kısmi denetimsizlik. Yani denetimsizlikten bu hâle geliyor ya da yeterli olmayan denetimden bu hâle geliyor mesele. Bu çok ciddi bir konu gerçekten ve birçok arkadaşımız konuştu, işte bunun vicdani yanından bahsettiler, insani yanından bahsettiler falan, bunların tekrarlanmasına gerek yok belki ama yani bu iş cinayetleri meselesinde eğer bu denetimsizlik meselesini aşabilecek adımlar atılmazsa bu şekilde devam edecek. Yani yılda yaklaşık, ortalama olarak baktığımızda 2 bin insanımız çalışırken, alın terini kazanmaya uğraşırken hayatını kaybediyor. Yıl 2025, neredeyse 19'uncu Yüzyıl koşullarında olan şeyleri biz bugün Türkiye'de yaşıyoruz. Bu durumu değiştirecek herhangi bir adımınız var mı gerçekten; bunu soruyorum, cevabını da bekliyorum; bu, birinci değinmek istediğim konu. Bununla ilgili olarak güzel, SGK'den birçok insanı açığa aldınız, belediyeden de 6 kişi açığa alınmış bugün, güzel. Niye bunu söylüyorum? Yani demek ki aslında istense bu tür adımlar atılabilir, açığa almalar olabilir, soruşturma, kovuşturma olabilir. Niye birçok iş cinayetinde bu gerçekleşmiyor da şimdi bu sefer oldu bu? Hani bu seferki çok açık, bariz olduğu için ama birçoğunda zaten bu kadar bariz hatalar var, denetimsizlik var, eksiklik var. Dolayısıyla, bu görevden alınmalarla yetinmemek gerekir. Yani sadece yereldeki bazı

görevliler mi eksik davranmış da onlar görevden alınıyor yoksa sizin yanınıza gelinceye kadar birçok eksiklik var ve siz onları görevden almayı düşünmüyor musunuz ya da kendinizde hiç sorumluluk görmüyor musunuz bu konuda bir Bakan olarak? Yani siz bir akademisyensiniz üstelik Sayın Bakan, dolayısıyla bence bunu bir değerlendirmenizde hakikaten fayda olduğunu düşünüyorum.

İkinci değinmek istediğim konu, işsizlik verileri. Siz de sunumunuzda işsizlikle ilgili veriler sundunuz ve aslında işsizliğin azaldığı yönünde veriler sundunuz. Tabii yani siz de biliyorsunuz, bizler de biliyoruz ki bu işin görünen oranı, bir de görünmeyen kısmı var ya da üstü örtülmeye çalışılan kısmı var. Esas mesele burada zaten yoğunlaşıyor yani çalışabilir her 100 kişiden neredeyse 28'i aslında işsiz sayılıyor bugün. Geniş tanımlı işsizlik açısından baktığımızda böyle bir orandan söz etmek mümkün ya da atıl iş gücü açısından baktığımızda bu ciddi bir oran. Yani siz sadece yüzde 8'ler civarındakini, görünür olanı konuşuyorsunuz ama görünmeyen olanı da konuşmak gerekiyor çünkü sorun burada yatıyor esas itibarıyla. Şimdi, bu konuda pembe tablolar çizerek üzerinden atlanamaz bu sorunların yani tabii ki atıl iş gücü oranı işsizlik oranının üstünde olur yani aksi zaten düşünülemez ama aradaki makas Türkiye'de son dönemlerde çok büyümüştür, çok büyümüştür bu makas ve bu çok ciddi bir sorundur esas itibarıyla. Yani milyonlarca insan işsiz bugün ve işsiz olmanın ötesinde iş bulma umudunu da yitiriyor insanlar. Bu da çok önemli bir konu. Yani Avrupa Birliğinde birinciliği kimseye kaptırmıyoruz işsizlikte Allah'a şükür. Geniş tanımlı işsizlik dedim, yüzde 28-29 bandında salınıyor yani aslında geniş tanımlı işsiz sayısı 12 milyonun üzerinde baktığımızda, kadın işsizliği yüzde 40'a yaklaşmış, savunulan bir oran yine. Geniş tanımlı genç kadın işsizliği yüzde 40'ın üzerine çıkmış vaziyette. Gençlikte, gençler arasındaki işsizlik çok yüksek durumda yani bütün bunların hepsinin çok ciddi sorun olduğunu bir kez daha söylemek istiyorum ve şimdiye kadar sizin çizdiğiniz tablodan, gerçekten bu geniş tanımlı işsizliğin azaltılması doğrultusunda herhangi bir önlem olmadığını söylemek istiyorum. Bugünkü sunumunuzda da böyle bir önlem yok, sadece pembe bir tablo çiziliyor.

Sayın Bakan, bir diğer değinmek istediğim konu, KESK var biliyorsunuz, Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu, ziyarete geldiler bizi eş genel başkanları ve yönetim kurulu üyeleri ve bütçeyle ilgili işte çeşitli önerilerini, eleştirilerini, taleplerini dile getirdiler, son derece önemli şeyler söylediler. Uzun uzun anlatacak vaktim olmayacak ama yani birincisi, vergide adalet meselesine yani az kazananlardan az, çok kazananlardan çok vergi alınmasına dair taleplerini dile getirdiler. Kamu hizmetlerine ve yatırımlarına bütçeden ayrılan payın artırılması yönündeki taleplerini dile getirdiler. Emeye kölelik dayatan politika ve uygulamalara son verilmesi taleplerini dile getirdiler ve yoksulluğu önleyici, dar gelirliyi koruyucu tedbirlerin hayata geçirilmesi için bütçeden ayrılan payın artırılmasını istediklerini söylediler ve birçok başka talepleri de var. Önemli, Kamu Emekçileri Sendikası Konfederasyonu uzun yıllardır faaliyet sürdüren bir konfederasyon. Fakat konuşurken şöyle bir şey geçti: Sizin Bakanlığınızın KESK'e görüşmek için bir türlü randevu vermediğini söylediler yani "Özel kalemi aşamıyoruz, acaba başka nedenler mi var?" dediler. Ben hani bunu size burada iletmış olayım, soruyu da sormuş olayım bu bağlamda. Yani siz KESK'e randevu vermeyi düşünmüyor musunuz? Düşünüyorsanız, bunun yollarını tabii ki benden daha iyi bilirsiniz. Şu doğru bir tutum olmaz: "En çok üyesi olan sendikayla ben sadece görüşürüm." diye bir tutumunuz herhâlde yoktur. Dolayısıyla yani KESK bu alanda örgütlenmiş olan önemli bir sendika, onları dinlemenizin, taleplerini dinlemenizin, onlarla bir diyalog geliştirmenizin önemli olduğunu doğrusu düşünüyoruz; bunu da size söylemiş olayım. İyi olur randevu verirseniz; bizim önerimiz bu doğrultudadır.

Son olarak da bir konuya daha değinmek istiyorum -zamanım yetecek galiba- o da emekliler meselesi. Birçok arkadaşımız burada dile getirdi, tabii ki bu sadece sizin Bakanlığınızın sorunu değil yani Hazine ve Maliyenin birinci dereceden sorunu fakat emeklilerin şu anda karşı karşıya bulundukları sorunları hepimiz çok iyi biliyoruz, konuşuyoruz. Rakamlar ortada, en düşük emekli maaşı 16.881 lira. TÜRK-İŞ'in en son açıklamış olduğu ekim ayı yoksulluk sınırının yaklaşık 12 bin lira altında en düşük emekli maaşı; korkunç bir durum bu. Baktığımız zaman en düşük emekli maaşındaki reel kayıp, yılbaşından bugüne kadarki reel kayıp yaklaşık 7 bin lira civarında, satın alma gücü düşmüş vaziyette. Gerçekten korkunç bir durum bu. Yani umarız Bakanlığınız da bu konuda Hazine ve Maliye Bakanlığına bu konuda teşviklerde bulunup, telkinlerde bulunup adım atılmasını ve emeklilerin insanca yaşayabilecekleri bir maaş düzenlemesinin yapılmasını dile getirir diye düşünüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Sayın Başkan, bir dakika daha alabilirsem bir noktaya daha değinmek istiyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim.

Son değinmek istediğim mesele de milyonlarca engellinin sorununa ilişkin bir konu. Yani engellilerin sorunlarını her zaman çeşitli bakanlıklarla da tartışıyoruz yani işte eksik eğitim, eksik sağlık hizmetleri, bunları hep konuşuyoruz. Önemli sorunlardan bir tanesi eksik istihdam sorunu engelliler açısından yani mesela ortalama Türkiye'de iş gücüne katılım yüzde 53,5 iken engellilerin katılım oranı yüzde 20'lerde yaşanıyor. Kadın engellilerde yüzde 12 civarında istihdama katılım oranı. Bu nedenle, atama yapılması, kamudaki engelli istihdam kotasının yüzde 10'a yükseltilmesi... Bu, engellilerin de talebi ve biz de bu talebi çok önemli görüyoruz; bunu da size iletmış olayım. Bu konuda herhangi bir çalışmanız var mı? Onu da sormuş olayım.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Oluç, teşekkür ederim.

Sayın Sadullah Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, sayın milletvekillerim, Sayın Komisyon üyeleri, değerli bürokratlar ve basınımızın güzide mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesi, doğası gereği, ekonomik yavaşlama dönemlerinde dengeleyici olarak devreye giren ve harcamaları artan bir yapıdır ama 2026 bütçesini gördüğümüzde, aslında bu dengeleyici sistemi sağlamadığını görüyoruz Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bütçesinin. Dolayısıyla hani bu ekonomik yavaşlama, bu resesyon, bu kriz döneminde o dengeleyici rolünden uzaklaştığını görüyoruz yine Bakanlığın. Dolayısıyla burada işçimiz, halkımız yine bir şekilde yalnız bırakılıyor.

Yine, bütçeye baktığımızda, bu çocukların korunması ve gelişiminin sağlanması programına ayrılan bütçe kaleminin sıfır olduğunu görüyoruz. Ben bunu sormak istiyorum: 2024 yılında 28,6 milyon TL bir başlangıç ödeneği bulunmaktaydı ama bu sefer sıfır olarak bütçe kalemlerini incelediğimizde gözüme çarptı. Bunun sebebi nedir, bunu bir soralım.

Diğer taraftan, gelen bu son EYT düzenlemesiyle beraber halkımızda yine büyük bir adaletsizlik duygusu oluştu. Aslında, kanunlar halkın sorunlarını çözmek için var, vatandaşın beklentilerini ve taleplerini en optimum, uygun şekilde karşılamak için var ama bu EYT düzenlemesine baktığımız zaman belli bir kesimi memnun ederken, bize gelen taleplere baktığımız zaman çok büyük bir kesimde de bir adaletsizlik duygusu, bir memnuniyetsizlik yarattı. Aslında, bu, devletimiz açısından çalışılması gereken bir konudur yani sadece rakamlardan oluşan bir konu değil. Belli bir kesim kendini sistemin dışına itilmiş, dışlanmış, bir günle ya da birkaç ayla bazı şeyleri kaçırmış hissediyor Sayın Bakanım yani bu adaletsizlik duygusunu da gidermemiz lazım diye düşünüyorum. Aslında EYT çıkarken belki kademeli bir yapıda bu adaletsizlik duygusu giderilebilirdi ama direkt, aynı bir bıçakla keser gibi, işte 9 Eylül 1999 sonrası ile 9 Eylül öncesini tek bir kalemde ayırmak birkaç ayla, birkaç günle emeklilik fırsatını kaçıranlar için maalesef büyük bir yıkım oldu. Şimdi, belki bakıldığı zaman çok önemli değil gibi gözüküyor ama bu konuda kendini mağdur hisseden kesimleri ve dernekleşen arkadaşları dinlediğimiz zaman bununla ilgili çok büyük bir karamsarlık, çok büyük bir ailesel yıkım olduğunu görüyoruz. Acaba bununla ilgili bir düzenleme yapılabilir mi? Bu emeklilikte adaleti sağlayacak kademeli bir düzenleme yapılabilir mi? Bunu mutlaka üzerinde çalışılması gereken bir kavram olarak görüyoruz çünkü bakıyoruz, iş yerinde aynı primi ödemiş, aynı emeği vermiş binlerce vatandaş kendisini dışarıda buldu yani 8 Eylül 1999 sonrası sigortalı olan yüz binlerce emekçi bir gün farkla, işte birkaç ay farkla sistemin dışına atıldı. Bu, vatandaşlar için iyi bir duygu değil; devletin de görevi bu duyguyu bir şekilde gidermek, bir şekilde orada adaleti sağlamak. Yani EYT, geçmişte yapılan bazı adaletsizlikleri giderme fırsatı buldu ama bu düzenleme de belli bir adaletsizlik yarattı.

Yine, aynı staj ve çıraklık mağdurları için de geçerli. Gerçekten de yüz binlerce vatandaşımız aynı şekilde, zamanında çırak olarak veya stajyer olarak SGK numarası almış, burada çalışmış, burada emek var, çalışma var, sigorta girişi var ama EYT düzenlemesi yapılırken kapsam dışına alınmış. Şimdi, sigorta girişi olan bir vatandaşımız da ister istemez şunu soruyor: "Ya, benim sigorta girişim var, girişim belli, 8 Eylül 1999'dan da önceyim, neden ben bu haktan yararlanamıyorum?" Gerçekten de bakın, staj ve çıraklık mağdurları diyorum yani bu vatandaşlarımız kendilerini mağdur hissediyor, devletin kendini dışladığı, hak edilmiş haklarının verilmediği düşüncesi var. Bunu da gidermek yine devletimizin görevi; bunu da sizlere iletmeli olalım.

Diğer bir konu, şimdi, bütçenin önemli bir kalemini tutan aktif iş gücü programları. Ben de sektörden gelen birisi olarak bu aktif iş gücü programlarının çok verimli olduğuna inanmıyorum, hani bire bir yaşayan. Burada iki şey var; birincisi, toplum yararına çalışma. Hani zaten o belli bir şeyi sağlamak için okullara vesairelere, ormana falan gönderilen işçilerden oluşuyor ama işbaşı eğitim programlarının çoğunluğuna baktığınız zaman aslında firmaları sübvans eden bir çalışma görüyoruz. Yani zaten adam onu istihdam edecek, belli bir iş gücüne ihtiyacı var, zaten o iş gücüne ödemek zorunda. Ha, İŞKUR vasıtasıyla buradan bir destek sağlıyoruz. Ama bir türlü biz şunu çözemiyoruz: Sanayiye indiğimiz zaman da sanayicinin ana talebi ne? "Kalifiye eleman yok." diyor, "İstedğimiz elemanı bulamıyoruz." diyor, "İyi yetişmiş eleman yok." diyor. Gerçekten de şu anda iyi yetişmiş eleman sorununuz var. Ben, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından bunun bir başarı hikâyesini yazmasını çok isterim; o da şöyle: Şimdi, gerçekten de -verilerimizde de var- ne işte olan ne okulda olan ciddi bir oranda gencimiz var. Bunlara çok kaliteli eğitim programlarıyla ama çok kaliteli yani efsane olacak, diyecek ki: "Ya, -atıyorum- şu hizmet programından mezun olan kişileri iş adamları havada kapacak, gözü kapalı alacak." Sıkı bir eğitim, güzel bir eğitim, gerekirse bunu teşvik etmek için katılımcılara günlük iyi bir para; zaten o ücretler veriliyor ama belki bu artırılabilir ama bence İŞKUR'un şu anda en önemli yapacağı işlerden birisi bu işsiz gençlerimizi kaliteli hâle getirebilme çabası. Maalesef, şu anda öyle bir boşluk, öyle bir açık var. Bakın, şu anda sosyal medyanın gelişmesiyle, yapay zekânın gelişmesiyle beraber ağır iş gücüne de gerek duymadan bilgisayar, masa başında, yazılım vesaireyle çok güzel bir şekilde, daha çok kolay bir şekilde bu gençlerimiz yetiştirilebilir ama bunun açığını ciddi bir şekilde görüyoruz.

Şimdi, bizim devletimizde hep şu sıkıntımız var: Biz para dağıtmayı bir başarı olarak görüyoruz. Kalkınma ajansları da öyle "İşte, şu kadar hibe verdik." "Şu kadar kredi verdik." "İşte, aktif iş gücü programlarına şu kadar ödenek ayırdık." Ama bu ödeneğin sonucu önemli, sonucu. Yani biz bugün bu ödeneğin sonucunda işsizliğin azalmasını beklerdik, kaliteli iş gücünün artmasını beklerdik; bir türlü sonuç alamıyoruz. Evet, devletimiz ciddi miktarlarda yatırım yapıyor ama bunun maalesef sonucu yok.

İkincisi, geçen yine bir bütçe kaleminde konuşmuştuk, bakın, hâlâ bizim işveren ile iş arayan çalışanımızı örtüşürecek bir yazılım mekanizması hâlâ yok. Geçen müdürümüzle konuşmuştuk, söylemiştik yine burada, Plan ve Bütçede bir vergi düzenlemesinde. Bakın, şu anda "kariyer.net" tekel olmuş durumda. KOBİ'nin ilan verebilmesi için bir ilanın fiyatı 18.490 lira Sayın Bakanım, 18.490 lira. Şimdi, bakın, İŞKUR'un bu konuda gerçekten de elinde veri var, yetiştirdiği kişiler var, "know-how" var, işveren de var; bunu dışarıya bırakmamalı, bu aynı zamanda kişisel veriler açısından da önemli. Bakın, o kadar işçimizin, işverenimizin bilgileri başka bir yerlerde bu kadar olmamalı. Rekabetçi olabilir, vesaire olabilir ama bu iş stratejik bir iş.

Şimdi, ben, geçen gün kendim bir iş ilanı için girdim, kusura bakmayın da müdürüm yani İŞKUR'dan eleman bulmak çok zor. E-devlete giriyorsunuz, o ilanların hiçbir şeyi yok, hepsi yıldızlı, adamı seç, adamı seçiyorsunuz, aday havuzuna atıyorsunuz, kimse beni aramadı. Bakın, şimdi, bu kadar zor olmamalı. Ben, beğendiğim bir CV'ye ulaşamadım, havuza da attım olmadı yani ben anlayamadım hatta üstlerle de görüştük, yine olmadı yani onu söyleyeyim, ben ulaşamadım. Dolayısıyla bakın, bu çok stratejik...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SADULLAH KISACIK (Adana) - Başkanım, süre alabilirsem.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun, bir dakikanız var.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Biz işverenimizin işini kolaylaştırmalıyız, kaliteli eleman sağlamalı ve bu kaliteli elemanı da işverenimize buluşturmalıyız ama maalesef bu, ne kadar kıymetli bir ilana 19 bin lira para alıyor. Bakın, ne kadar kıymetli ki işverenimiz açısından bir ilana 19 bin lira para alıyor. Yeni bir departman açmış, 5 kişi alacak bir KOBİ'miz 100 bin lira para vermek zorunda. Bu çok büyük para, çok büyük para KOBİ'miz için. Dolayısıyla bunu tekrar rica ediyoruz.

Diğer taraftan, iş sağlığı ve güvenliği sistemimiz iyi çalışmıyor. Bunun en büyük kanıtı da bu yaşanan kazalar. Ben A sınıfı iş güvenliği uzmanıyım. Buradaki en büyük sıkıntımız şu: İşveren ben bir OSGB'yle anlaşırısam veya iş sağlığı ve güvenliği uzmanını tutarsam, iş yeri hekimim de varsa benim problemim bitti diyor, işveren öyle zannediyor. Bu iş sağlığı ve güvenliğinde en büyük sıkıntı patronların bilinçli olmaması, üreticilerin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Gayet bilinçli öldürüyorlar merak etmeyin.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Ben şöyle düşünüyorum: Ben Ticaret Bakanı olsam veya Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı olsam şunu, şu kanunu Meclise getiririm: Tüm işverenlere, tüm limitet, anonim şirket ortaklarına iş sağlığı ve güvenliği eğitimi zorunlu olmalı. İlk önce kim ortaksa veya kim yeni şirket kuracaksa ilk önce adam sorumluluğunu bilsin. Açık söyleyeyim, ben 1999'da işe başlayan birisiyim. İlk 2007'de, 2008'de mi iş Güvenliği Kanunu çıktı, bu A sınıfı, B sınıfı? Oradaki mevzuatı okuyunca iş güvenliği uzmanı olmak için dedim ki ben bu mevzuatı bilsem işveren olmazdım çünkü işverenlerin çoğu yükümlü olduğu şeyi başına kaza gelince anlıyor. Zannediyor ki ben iş güvenliği uzmanına veya iş yeri hekimine ya da OSGB'ye işi yıktım. Onun için, eğer biz burada iş güvencesini sağlamak istiyorsak patronlara, yöneticilere bu sorumluluğun eğitimini, bilincini vermeliyiz. Bence en büyük sorun farkındalıktan başlıyor.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum, sağ olun Sayın Kısacık.

Sayın Orhan Yegin...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ahlak, ahlak! Ahlak eğitimi vereceksin, ahlak, vicdan, ahlak.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Çok iyi niyetlisiniz ya.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Çok iyi yani böyle bir niyet okuması olamaz. Bu Bakanlık işverenlere işçi öldürme hakkı veren bir bakanlık, bunun bilinçle bir ilgisi yok.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Siz gidin işverene, işveren ona bütçe ayırmıyor, kaynak ayırmıyor.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Bunun bilinçle ne ilgisi var? Kâr unsuru olarak bakıyor ona, kâr unsuru.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Yegin, buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, teşekkür ederim.

Salonda bulunan herkesi saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Tabii, kanununu çıkardık. Binlerce İSG profesyoneli sertifikalandırdık, ortak sağlık güvenlik birimleri yetkilendirdik, konuyla ilgili farkındalık oluşsun diye müfredatı, kitaplara, iş sağlığı güvenliğiyle ilgili metinler dercettik, televizyon reklamları yaptık, fuarlar yaptık konuyla ilgili sektöre dair üretilen ürünlerin tanınması, bilinmesi, yaygınlaşması için, çok fazla denetimler yaptık müfettişlerimiz eliyle. Bazen şikâyetle konu zamanlarda müfettişlere gidildi, bazen sektörel risk analizleri yapılarak o riskli sektörlerin üzerine gidildi ama bahanesi yok, bunu bir bahane olarak söylemiyorum, arzu ettiğimiz seviyeye yani iş kazalarında sıfır ölüm hedefine maalesef erişemedik, üzgünüz. Acı bütün milletin acısı, acı hepimizin acısı. Elbette, çok daha fazla fokuslanmamız, odaklanmamız, çok daha yönlü bir şekilde meseleye müdahil olmamız gerekiyor ama gerçekten bir zamanlar o bakanlıkta bulunmuş, mütevazı bir şekilde o çalışmaları uzaktan yakından görmüş bir insan olarak şunu söylemek istiyorum: Gerçekten bütün arkadaşlarımız bu konuda, iş kazalarında sıfır ölüm hedefi üzerine çok aşırı yoğun duygularla çalışıyor ama mevzuatları da geliştiriyoruz, denetimleri de yapıyoruz dediğim gibi, birçok şey yani sanatçıların işin içerisine çekilerek ta çocukluktan başlamak suretiyle iş sağlığı güvenliği bilincinin oluşturulmasından tutun da...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Çocukluktan itibaren işçileştirince tabii zor oluyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - ... dedim ya yani mesele hepimizin acısı, ben acı üzerinden incitici, alay edici bir cümle kurmak istemem, kurana da bir şey demem çünkü herkes acısını farklı ifade edebilir ama bu hepimizin acısıdır, hepimizin üzgün olduğu, hepimizin de gidermek için, bitirmek için büyük bir dayanışma göstermemiz gereken bir konudur; onun özellikle altını çizmek istiyorum.

İnsanın doğumundan başlayan münasebeti, belki vefatından sonrasına kadar devam eden bir bakanlığın bütçesini görüşüyoruz. Emeklilik bitiyor, maaş çocuklarına, eşine bölünüyor ve dolayısıyla o münasebet sürekli devam ediyor. Primleriyle, sağlık güvencesiyle, emekli aylığıyla, işte eğitimleriyle, işsizlik destekleriyle, nitelikli iş gücü artırma çalışmalarıyla birçok alanda mevzuat düzenlemesi, bunların uygulaması ve saha denetimlerini yapan bir bakanlık. Sonsuz şükürler olsun, birçok konuda önemli mesafeler almış durumdayız. Başladığımız noktadan çok daha iyi noktalara hem istihdam sayılarımızla hem kayıt dışılığın önlenmesiyle ilgili politikalarımızla hem iş gücüne katılım oranlarımızla hem kadınların iş gücüne katılım oranları ve istihdam oranlarının artışlarıyla hem gençlere, engellilere hatta hükümlülere dönük yaptığımız, eski hükümlülere dönük yapmış olduğumuz politikalarla toplumu bir bütün olarak görüp özellikle dezavantajlı kesimleri yani iş piyasasına çıktığı zaman iş ararken iş bulmakta zorlanan kesimleri, belli bir yaşın üzerindeki kesimleri, engellileri, kadınları, dediğim gibi, hepsini içine katarak bu mağduriyetlerin de önünü teşviklerle, desteklerle veya yeni alanlarla nasıl açabiliriz diye çok yönlü düşünen... Evet, hepsinde arzu ettiğimiz noktalarda değiliz hatta birçoğunda hedeflediğimiz noktalara belki tam ulaşamamış olabiliriz ama o yolda olduğumuzu gerçekten söylemek mümkün, ciddi çalışmaların yapıldığını söylemek mümkün ama önümüzde iş hayatıyla ilgili, çalışma hayatıyla ilgili başka problemler de ortaya çıkıyor. Teknoloji, yazılım, makineler, yapay zekâ ve birçok istihdamı tehdit eden durumlar ortaya çıkıyor, iş yerini, çalışma ortamını yok eden durumlar ortaya çıkıyor yani yeni bazı meslek alanları doğarken bazı meslek alanları da yok olma tehdidiyle karşı karşıya kalıyor. İşte, Bakan Bey konuşmasında "Geleneksel istihdam." demiş, geleneksel istihdam alışkanlıkları, koşulları, biçimlerinin geleceğinin tehdit altında olduğu ve bu tehdidin yanında, belki yeni tespitleri yapmanın, belki yeni boşlukları bulup yeni fırsatları da değerlendirerek buna dönük riskleri azaltacak ve o boşlukları doldurarak gençlerimizi, insanlarımızı o alanlarda daha ehil hâle, daha nitelikli hâle, daha kabiliyetli hâle getirecek düzenlemeler yapmak lazım, Bakanlığın da bu anlamda birtakım çalışmalar yaptığını görüyoruz. Dedim ya, arzu ettiğimiz yerde değiliz ama verilerimiz düzeliyor, sendikalaşma oranlarımız ve sayılarımız artıyor. İşçi sendikallılığında oranlarımız, işte 2010'lu yıllarda yüzde 9'lardan, bugün 2020'li yıllarda yüzde 14'e gelmiş. Yine, kamuda

sendikalaşma oranlarımız, 2000'li yılların başında yüzde 48'lerden bugün yüzde 77'lere gelmiş, emeğin millî gelirden aldığı pay -rakam verildi konuşmada- yüzde 25'ten, bugün yüzde 36'lara gelmiş. Aktif sigortalı sayımız artıyor, 12 milyondan 26 milyona çıkmış, ciddi bir artış söz konusu. İstihdam sayımızı artıyor, işsizlik oranımız düşüyor, 8,5'lerde; 8,6'lardayız uzun bir süredir ve genç işsizlik oranımız geriliyor. Hep, sürekli üzerinde durulan bir veriydi; ne eğitimde ne istihdamda olan gençlik verisi, o da görüyoruz ki yavaş yavaş düşüyor ve kayıt dışılık oranımız düşüyor. Yani, arzu ettiğimiz yerde değiliz ama güzel bir yere doğru gidiyoruz, o kanaattem.

Şimdi, Veli Ağbaba dedi ki: "Stajyere kadro sözü verdiniz." Ne dedin Veli Ağbaba?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Siyasi üçkağıtçı. Sahtekâr da diyebilirsin.

ORHAN YEGİN (Ankara) - "Siyasi üçkağıtçı." dedi. Bakın, stajyere kadro sözü hiç vermedik arkadaşlar, hani "Verdi." dediniz, ben Cumhurbaşkanımızın ağzında hiç böyle bir şey duymadım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Staj mağdurları, "Kadro." demedim ben.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Staj mağdurlarının, senin anladığın manada, bahsettiğin manada sorununu çözeceğine dair bir sözünü de ben hatırlamıyorum Cumhurbaşkanının. "Taşeron kadro vereceğiz." dedi Cumhurbaşkanımız. Doğru, dedi, taşeron kadroyu verdik. "Tüm memurlara 3600 ek gösterge verecek Cumhurbaşkanı." dedi...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Vermediler. "Eksikleri tamamlayacağım." dedi.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Ağbaba, Cumhurbaşkanımız böyle bir şey demedi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Dedi, "Sonra tamamlayacağım." dedi.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Cumhurbaşkanımız birkaç birkaç meslek grubunu saydı, bunlara 3600 vereceğiz, bunun dışında kalan...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Orhan Bey, taşeron kaç kişi var? Bana bir sor...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Fethi ağabey "Bunun dışında kalan memurların hepsine de 600 artı ek gösterge rakamı vereceğiz." dedi, onun da kanununu yaptık, verdik. "BAĞ-KUR ve SGK priminde bir dengeyi yakalayacağız." diye bir cümlesi oldu. Kardeşim, dönem bitmedi, onu da yapma hedefimiz var, onu da yapma sözü verildiyse o da yapılır. Dolayısıyla...

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Niye on binlerce işçi tepki gösteriyor o zaman ya?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ben buna birkaç defa cevap verdiğim için uzun vermeyeceğim. Dolayısıyla "Söz verip tutmuyorsunuz, bu siyasi üçkağıtlılık." dedi. Bizim söz verip de tutmadığımız bir şey yok ama vermediğimiz sözü vermiş gibi söyleyip onu burada "Yapmadınız." diye söylemek siyaseten hangi tanıma girer, onun cevabını sen bul Veli Ağbaba.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Cumhurbaşkanının "tweet"inde duruyor 9000 gün 7200 güne düşecek diye...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, arkadaşlar, ya tamam, onu söylemedi demiyorum ben. Tekrar söylüyorum: Bir iktidar, bir siyaset vatandaşın karşısına çıkar, der ki: Ey vatandaşım, beni seç önümüzdeki beş yılda şunu şunu, şunu şunu yapacağım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Emekliye seyyanen zam...

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - "Bu son seçimim." dedi, doğru hatırlayın.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bunun kimini iktidara geldiği ilk üç ayda yapar, kimini ilk altı ayda, bir senede acil eylem planıyla yapar, kimini üç yıla, dört yıla, beş yıla yayar.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - "Bir daha aday olmayacağım." dedi ya.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ya arkadaş, siz geldiğinizde Ankara'nın her yerini metroyla donatıyordunuz, daha projeniz hazır değil Ömer Fethi abi, Allah'ını seversen.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Orhan Bey, şu konuşmayı sosyal medyada paylaş sana tek tek cevabı halk verecek, o mağdurlar verecek zaten.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sen verilmemiş sözü vermiş gibi söylemek siyaseten neye giriyor bir bak bakalım. Devam ediyorum, son söyleyeceğim şey şu olsun...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Yayınlayabilecek misin şu konuşmayı bugün sosyal medyada? Bak, nasıl yerden yere vuruluyorsun on binlerce insan tarafından, üstüne belge yağıcak, belge.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ben bu konuşmayı 4-5 defa yaptım.

Şimdi, gelelim şuraya: Sanayide sanayici şikâyet ediyor, aradığı elemanı bulamıyor. Arkadaşım, az para verirken aradığın adamı bulamazsın. Eğer bana dersin ki sanayiye gel, asgari ücretle çalış, makinanın tıkr, tıkr, tıkr sesleri içerisinde, öğlen yarım saat ara, namazını kılacaksın, yemeğini yiyeceksin, içiyorsanız sigaranı içeceksin, asgari ücreti al, arada bir mesaiye kal bir şey de isteme gibi bir beklenti varsa kahir ekseriyet bulamaz. Çünkü ben giderim bir yerde garsonluk yaparım, asgari ücretimi alırım, gelen gidene daha kibar, daha nazik, daha özel davranırım bahşişimi alır, ücretimi de yükseltirim. Benim oraya geleceğim kıymeti oluşturman lazım. Ara elemanın niteliği yok, nasıl nitelik sorunu var ara elemanın?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Orhan Bey, süreniz doldu, bir dakika ek süre veriyorum.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Bunu kesmeyin, yayınlayalım, sana anlatsınlar asgari ücretle hangi koşullarda çalışıldığını.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ya neye itiraz ediyorsun, onu anlatıyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bir saniye... Şimdi, Başkanım, burası önemli, sanayide İŞKUR'un işbaşı eğitim programı desteği var, sanayiciye, esnafa, iş adamına şuna buna diyor ki: Nitelikli, aradığın nitelikte adam bulamıyor musun? Ya kimi istiyorsan al, sigortalı yap koy işine, ne iş öğretmek istiyorsan öğret, üç ayda mı öğretiyorsun, altı ayda mı öğretiyorsun ne iş öğretmek istiyorsan, ne nitelik kazandırmak istiyorsan kazandır, hatta bazı programlar var altı ay değil Millî Eğitimdeki eğitim modülü yirmi dört aysa, on sekiz aysa, otuz altı aysa otuz altı ay boyunca dahi ben onun cebine en az bir asgari ücret miktarınca net para "eğitim ödemesi" adı altında girecek şekilde, onun işyerinde başına bir kaza gelirse o kazaya karşı koruyacak primini de ödeyecek şekilde ben o eğitimi senin iş yerinde alsın istiyorum, sana ne lazımsa ver diyor ve bizim...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Son konuşmacı Sayın Ejder Açıkkapı.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Orhan Bey, neden çekmediniz bu konuşmayı, bu konuşmayı yayınlayacak mısınız?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ben hiçbir konuşmamı yayınlamıyorum.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - İyi niyetle bir soru soruyorum: Bugün bu konuşmayı yayınlayacak mısınız sosyal medyada, öğrenmek istiyorum bunu.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sevda Hanım, şimdi size söz vereceğiz o zaman konuşun.

Ejder Bey, buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Bunu yayınlayacak mısınız?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ben hiçbir konuşmamı yayınlamıyorum.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri, kıymetli milletvekilleri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Bunu lütfen yayınlayın, bu söylediklerinizi lütfen yayınlayın...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sevda Hanım, yeter ama bu olmuyor. Şimdi, size söz verdiğimizde aynı şekilde davranırlarsa uygun mu? Yapmayın bunu.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Sayın Başkanım, konuşmamın başında öncelikle 5 Kasımdan beridir arama tarama faaliyetlerinde bulunduğumuz otizmlili evladımız kaybolmuştu. 5 Kasımdan beridir tüm güvenlik güçlerimizle, birimlerimizle AFAD'ımızla, UMKE'mizle yoğun bir arama tarama neticesinde maalesef, bugün 11 yaşındaki Veysel Bilen evladımızın cansız bedenine az önce ulaşıldı. Ben ailemize sabırcemil diliyorum, şehrimize sabırlar diliyorum. Bu tür olayların ülkemizde tabii zaman zaman olduğunu görüyoruz, Rabb'im sabırlar versin.

Bugün, tabii, Türkiye'nin emeğini, alın terini, sosyal adalet anlayışını ve güçlü devlet refleksini konuşuyoruz. Bazı arkadaşlarımız iş kazaları, asgari ücret, emekli maaşları, kayıt dışı istihdam ve sosyal güvenlik sistemi üzerinden bazı eleştirilerde bulundular. Tabii ki biz bu eleştirileri demokrasinin bir gereği olarak görüyor ve saygıyla karşılıyoruz ancak bunun yanında, bu eleştiriler yanında hakkaniyetli bir değerlendirme için de tablonun bütünüyle görülmesi gerektiğini, ortaya konulması gerektiğini de ifade etmek istiyorum.

Son dönemlerde yaşanan acı olaylar elbette hepimizi derinden üzmüştür ancak Türkiye'de hiçbir olay Türkiye'nin iş sağlığı ve güvenliği alanındaki köklü dönüşümlere yönelik çalışmalarını da gölgelememelidir. Sayın Bakanım, sizin de ifade ettiğiniz gibi biz sadece mevzuatı değiştirmedik, aynı zamanda bir kültürü de değiştirdik. Hedefimiz "sıfır kaza" kültürünü ülkemizde mutlaka tesis etmektir, bunun için de yoğun çalıştığınızı biliyoruz. 2002'de yalnızca belli sektörleri kapsayan iş güvenliği uygulamalarının bugün kamu dâhil bütün iş yerlerini ve 50'den az çalışanı olan işletmeleri de kapsadığını görüyoruz. Artık iş güvenliği, evet, bir zorunluluk değil, bir çalışma kültürüdür, böyle olmalıdır. 2022'de 166 bin iş yeri İSG hizmeti alırken bugün bu sayı 773 bine, çalışan sayısı da 11,5 milyona ulaşmıştır. Bu artış sadece denetimin değil aynı zamanda bilinç dönüşümünün de bir sonucudur.

Elbette ki haklılık payı da olan bazı eleştirilerde asgari ücretin açıklık sınırının altında kaldığı dile getiriliyor. Evet, şunu da görmemiz lazım: 2002 yılında 184 Türk lirası olan asgari ücret bugün, 22 bin 104 Türk lirasına yükselmiştir. Gönül arzu eder ki bu çok daha fazla olsun. Bu artış reel olarak yüzde 223 bir iyileşmenin olduğunu da bize göstermektedir. Sayın Bakanım, yine sizin ifadenizle "Asgari ücret sosyal adaletin temel direğidir." dediniz, biz de aynen buna katılıyoruz, bundan sonraki süreçlerde inşallah asgari ücret konusunda arzumuz ve isteğimiz de çalışan kardeşlerimizin hak ettikleri ücretleri hak ettikleri düzeyde almalarıdır. Bu konuda hiçbir eksiklik yoktur. Muhalefetin düşünceleriyle tabii ki bizim de düşüncelerimiz bu konuda aynıdır. Bugün en düşük memur maaşı 50 bin 503 TL, memur emekli aylığı 22 bin 671 Türk lirasıdır, SGK ve BAĞ-KUR emekli aylığı ise 16 bin 881 TL'den başlayan bir orana sahiptir. Arzumuz, tabii ki bu rakamların da ilerleyen süreçlerde çok daha güzel noktalara gelmesidir. Bu artışlar tabii, sosyal devletin vatandaşına sahip çıkma kararlılığı olarak da görülebilir. Türkiye çalışanını da emeklisini de inşallah, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da aynı şekilde enflasyona karşı korumaya çalışacaktır, bu yönde gayretli olacaktır.

Sosyal Güvenlik Kurumunun mali dengesi de sıkça bundan önce de gündeme geliyordu bugün de gündeme getirildi. Tablo açıktır: 2002 yılında gelirlerin giderleri karşılama oranı yüzde 71 iken, 2024 yılında bu yüzde 99,7'ye, yine 2025 yılı içinse şu ana kadar yüzde 95,3'e ulaşmıştır. Sosyal Güvenlik Kurumu açığının millî gelire oranı bu hâliyle binde 4 düzeyindedir. Sayın Bakanım, siz bu tabloyu şöyle ifade etmiştiniz: "SGK artık açık veren değil, kendi kendini taşıyan bir yapıya dönüşmüştür." Evet, bu mali disiplinle sosyal devlet dengesinin başarıyla yürütüldüğünü görüyor ve size ve ekip arkadaşlarınıza da teşekkür ediyoruz.

Bazı değerlendirmelerde İşsizlik Sigortası Fonu'nun işveren lehine kullanıldığı iddia edilmişti. Oysa, bu Fon'un hem işsiz vatandaşlarımız için hem de istihdamı koruyan, korumaya yönelik programlarda etkin bir şekilde kullanıldığını da biz görüyoruz. Yine, burada Sayın Bakanım sizin bir ifadeniz vardı: "Fon'un büyüklüğü 2025 sonu itibarıyla 560 milyar TL'yi aşmıştır." demiştiniz. Bunun üçte 1'i doğrudan işsizlere, geri kalanı istihdam programlarına aktarılmaktadır. 2025 Eylül itibarıyla iş gücü 35,6 milyon, istihdam 32,5 milyon, işsizlik oranı yüzde 8,6 olarak gerçekleşmiştir. Bu tablo, üretim ekonomisinin ve aktif istihdam politikalarının somut bir sonucudur.

Bir diğer eleştiri ise şu şekilde olmuştur: "Kayıt dışı, istihdam oranları üzerindedir." Ancak veriler ortadadır: 2002'de yüzde 52 olan kayıt dışı istihdam oranı, 2025 yılı ikinci çeyreğinde yüzde 25,9'a gerilemiştir. Yalnızca bu yıl kayıt dışı işçi çalıştıran işyerlerine 2,3 milyar Türk lirası idari para cezası uygulanmıştır. İşçiler lehine de 954 milyon Türk lirası olacak ödemesi yapılmıştır. Bu tablo, denetim kapasitemizin güçlendiğini ve emeğin artık sadece kontrol edilmediğini, korunduğunu göstermektedir.

Kadın, genç ve engelli istihdamı konusunda da Sayın Bakanım sık sık siz vurguluyorsunuz: "Kadınlar ve gençler üretimin merkezinde olmalı." Bugün, Türkiye, kadın istihdamında OECD ülkeleri arasında en hızlı artış kaydeden ülkelerden biridir. İş Pozitif

Programı'yla 1,7 milyon kadın, Engelsiz İŞKUR Programı'yla binlerce engelli vatandaşımız çalışma hayatına kazandırılmıştır; bu, çok önemli, değerli ve kıymetlidir. 2002-2025 aralığında 16,3 milyon kişinin bu şekilde istihdamına vesile olduk. Bu adımlar fırsat eşitliğinin ve kapsayıcı büyümenin de temellerini oluşturmaktadır.

Sayın Bakanım, biraz da ilim Elâzığ'la ilgili konulara değinmek isterim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Son bir dakika.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Elâzığ Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğümüz 13.072 metrekairelik yeni hizmet binasında 2020 yılından bu yana hizmet vermektedir ve 2023 yılında yeni yapılan bu binamız hasar almamıştır. Elâzığ'da 98.490 kişi 4/A, 21.250 kişi 4/B, 34.350 kişi de 4/C'de aktif sigortalıdır. Ayrıca, 63.585 kişi genel sağlık sigortası kapsamındadır. Bunların 52.150'sinin primini devletimiz karşılamaktadır. EYT düzenlemesiyle ilimizde yaklaşık 10 bin vatandaşımız maaşa bağlanmıştır. İlimizde 9.750 işveren bulunmakta, tahsilat oranı da yüzde 85,9'la Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Bu da hem kurumun direncini hem de Elâzığ'ın üretim gücünü gösterir diyor, 2026 yılı bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Açikkapı, teşekkür ederim.

Böylece, gruplar adına sözcülerin konuşması ve Komisyon üyesi arkadaşlarımızın söz taleplerini karşılamış olduk. Şimdi, Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olmayan milletvekillerimizin söz taleplerini karşılayacağız. İlk önce grubu olmayan partilerden başlıyoruz. İskender Bayhan, Sevda Karaca, Saliha Sera Kadıgil, daha sonra Nail Çiler, Selma Aliye Kavaf, Mühip Kanko, Tamer Osmanağaoğlu, Ahmet Erbaş, Ömer Faruk Gergerlioğlu, Lütfü Türkkan, Ömer Karakaş, İlhami Özcan Aygun, Reşat Karagöz, Mehmet Tahtasız, Aylin Yaman, George Aslan, Perihan Koca, Yasin Öztürk, Levent Uysal, Semih Işıkver, Mevlüt Karakaya, Serkan Sarı, Ömer Fethi Gürer, Talat Dinçer, Kayıhan Pala, Ali Karaoba, Nermin Yıldırım Kara, Semra Çağlar Gökalep, Yüksel Arslan, Mehmet Taytak, Zuhale Karakoç, Ednan Arslan, Müzeyyen Şevkin, Sibel Suiçmez, Hasan Öztürk olarak devam edeceğiz.

İlk söz İskender Bayhan'ın.

Buyurun.

Süreniz beş dakika.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Başkan.

Bütün hazırlarını saygıyla selamlıyorum.

Biz, Çalışma Bakanlığı bütçesini konuşuyoruz, dışarıda sermaye terörü esiyor. Sadece son üç günün bilançosu şöyle: Dilovası'nda katliam yaşanıyor. Çocukların ve kadınların emeğinin de canının da bırakın parfümü, sudan bile ucuz olduğunu bütün dünyaya ilan ediyorsunuz. İşçi Erol Eğrek'in dövülerek katledilmesine ilişkin süren Çalık Holding davası altı ay sonra sonuçlanıyor, bir tane tutuklu yok ve ödül gibi cezalar alıyorlar ve dava kapanıyor, hem de kan parası ödeniyor.

İliç davasının dördüncü duruşması görülüyor bugün. Kanada'nın, sömürgeci altın tekeli ve işbirlikçi Çalık Holdingden tek bir kişi yargılanmıyor bu davada ve daha bugün birkaç saat içerisinde Diyarbakır Kulp'ta inşaat işçisi 3 kardeşimizin katledildiğine, köprü inşaatı sırasında öldüğüne ilişkin haberler geliyor ve arka arkaya 3 işçi kardeşimizin daha -1'i çocuk işçi- 6 işçinin ölüm haberini alıyoruz saatler içerisinde ve siz burada diyorsunuz ki: "Dilovası katliamının takipçisi olacağız." Ya, Gayrettepe katliamı için de bir buçuk yıl önce saraydaki, sermayenin temsilcisi tek adam aynı şeyleri söyledi. 11'inci duruşması var, daha bir gün sizi orada görmedik. 11'inci duruşması yapıldı.

Bütçe sunumunuzda bütün istatistikleri canınızın istediği gibi kullanıyorsunuz, kâh 2002'den başlıyor kâh 2013 kâh 2020. Bakın, size bir şey hatırlatayım. Örneğin 2013 rakamını, 2013'ün sendikalaşma oranını temel alıp 2025'i veriyorsunuz; niye geçen yılki verdiğiniz rakamı burada bizimle paylaşmıyorsunuz? Yüzde 1'e yakın düştü sendikalaşma oranı. Niye 2024 bütçe sunumunuzda "Yüzde 14,8." diyordunuz, şimdi 0,2. Şimdi niye o rakamı vermiyorsunuz? Ama size bir şey söyleyeyim: Mızrak çuvala sığmıyor çünkü kötü diye verdiğiniz rakamlar bile sizin döneminizi kapsıyor. Sadece şecaat arz ederken sirkatin söylüyorsunuz.

Çocuk emeği sömürsüyle mücadeleyi resmen bıraktınız, bunun için bütçeyi sıfırladınız. Sunumunuzda 15, 16, 17 yaşlarında çocukların işçi olarak çalıştırılmasının normal olduğunu itiraf ediyorsunuz istihdam diye ama emeklilik hakkına gelince "MESEM", "çıraklık", "staj" adı altında meşrulaştırdığınız çocuk emeği sömürsü bir sigortalılık gerekçesi sayılmıyor, emeklilik dayanağı sayılmıyor. Bunu bile çok görüyorsunuz. Milyonlarca işçinin kademeli emeklilik taleplerini duymuyorsunuz. "SGK iyiye gidiyor." diye övünüyorsunuz, peki nedenini neden açıklamıyorsunuz? Sakın ola emeklilerin aylık sınırının altında ücret alıyor olmaları olmasın! Yani SGK'yi sömürücü bir şirket gibi yönetmekle övünmek bir sermaye bakanı dışında kimin işi olabilir, kimin haddi olabilir, kime yakışabilir? Şimdi de kamusal emeklilik hakkından tamamen vazgeçmek için Tamamlayıcı Emeklilik Sistemi'ni getirmeye çalışıyorsunuz ve buna sunumunuzda bir istatistik olarak yer vermiyorsunuz bile. İşçi ve sendika hakları açısından dünya endeksine göre Türkiye işçi haklarının en kötü olduğu 8'inci ülke, buna da yer vermiyorsunuz ve bunu nasıl düzelticeğiz diye tek bir cümle kurmuyorsunuz. Çalışma yaşamı, işçi hayatı lüks salonlarda emek-sermaye arasında adil denge sağlamak üzerine nutuk atarak düzeltilemez Sayın Bakan. Diyalogculuk oynayarak yönetemezsiniz bu hayatı. İşçinin, emekçinin hakkını böyle koruyamazsınız. Madenlerde, organize sanayi bölgelerinde, yerli, yabancı tekellerin sömürü çiftliğine dönüşmüş devasa fabrikalarda, grev, direniş alanlarında gezerek; orada işçilerin sesine kulak vererek, oraları denetleyerek ancak o zaman bir Çalışma Bakanı olarak çalışma hayatının onların derinlerini dinleyerek yönetiminden söz edebilirsiniz. İş cinayetleri, işçi katliamları davalarında, sendika yetki davalarında, işten atılma davalarında, yine sizin işçi katliamlarında, cenazelerinde, ziyaretlerde başsağlığı ve rahmet dileyerek yaptığınız alanlarda değil, bütünyle işçi sınıfının miting alanlarında, eylem alanlarında gezerek, dolaşarak, onlara hesap vererek yapılır. Sırf göstermelik olsun diye, dostlar alışverişte görsün diye yılda bir kez olsun çıkın ya Çalışma Bakanı olarak fabrikaları denetlemeye, çıkın fabrikalarda sendikalı üye işçi sayısını görmeye. Bunu bile yapmayacak kadar sermayenin sömürü işlerine hizmet etmekte kusur etmiyorsunuz. Size önergeler veriyoruz: "İş cinayetlerinin kaydı var mı?" Yanıt yok. "Meslek hastalıkları verilerini neden

yayımlamıyorsunuz?" Cevap yok. "TPI, Sumitomo KFC, TÜPRAŞ, TOFAŞ, Renault, yerli yabancı tekeller Anayasa ve yasaları çiğniyor. Siz buna niye engel olmuyorsunuz?" diyoruz. Yanıt yok. 100 önerge vermişiz, neredeyse hepsinin akıbeti aynı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Size bir şey hatırlatayım Sayın Bakan: Marx işçi sınıfının bilim insanı olarak şöyle diyor: "Sermaye vampir gibi canlı emeğin kanını emerek yaşar." Siz, bu vampirin sağ kolu durumundasınız.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Peki, teşekkür ederim.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Bu durumu düzeltmek için bir şey yapmalısınız Sayın Bakan, şimdi size onu vereceğim. Bir kanun teklifi verdik o kanun teklifini on binlerce işçinin imzasıyla Meclise sunduk bütün muhalefetle birlikte, bir tek sizin imzanız gerekiyor.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Tamam, siz verin.

Sevda Karaca Hanım'a söz veriyorum.

Sevda Hanım...

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Bu, on binlerce imzayı size burada sunuyorum ve...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bize sunmayın, kendi masanızın üstüne bırakın.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Meclise sunduk, bu sizin hakkınız.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Hayır, hayır, Meclise...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Size gönderildi Sayın Bakan! İşçiler size imzaladı onu. İşçilere...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sevda Hanım, konuşma sırası sizde.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Ben bu emaneti teslim ediyorum, ihanet edip etmeme kararı sizin olacak. Bu bir emanet! On binlerce işçinin emanetini size teslim ediyorum ve bütün muhalefetin imzaladığı bir kanun teklifini masanıza bırakıyorum.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Sizin masanıza geldi ama sizin masanıza geldi.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Size gönderdiler size, size geldi onlar; size geldi onlar!

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Biz değerlendirdik zaten, sizin değerlendirmeniz lazım. Biz değerlendirdik zaten, çözüm Bakanlığın işi.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sevda Hanım, buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Başlayabilir miyim?

Süreyi baştan...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Baştan aldım.

Buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Evet, bu Bakanlık adında "Çalışma" geçse de işçilerin değil, patronların bakanlığı. Sendikalaşma hakkı bu memlekette fiilen yasaklanmış durumda, grev hakkı ortadan kaldırılmış durumda. Taşeronluk, güvencesizlik, düşük ücret, mobbing, taciz, iş cinayetleri bu ülkenin çalışma rejim hâline gelmiş durumda. Patronlar bu ülkede dilediğini yapma hakkına sahipken, işçiye tanınan tek hak patrona köle olmak. Çalışmak demek milyonlarca işçi için hayatta kalma mücadelesi demek. Bu Bakanlık hep patronların diliyle, patronların çıkarına konuşuyor. Bu kadar patron sözü yeter. Şimdi, bu mikrofondan Bakanlığınızın ve bu bütçenin görmezden geldiği milyonlarca işçinin ortak sözünü, ortak sorunlarının duyacaksınız. Her birini bir fabrikanın önünden, bir direniş çadırından, bir görev alanından topladık; çok daha fazlası var ama süremiz sadece beş dakika olduğu için milyonlarca işçi adına 6 işçi konuşacak sizinle.

(Hatibin cep telefonundan bir ses kaydı dinletmeye başlaması)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sevda Hanım, böyle bir usulümüz yok.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sadece bir kere Çalışma Bakanının işçileri dinlemesine izin verin.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sevda Hanım...

(Hatibin cep telefonundan bir ses kaydı dinletmeye devam etmesi)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sevda Hanım...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Direkt işçilerin size seslenmesine siz izin verin Sayın Bakan. "Ben dinlemeyi kabul ediyorum." deyin burada.

(Hatibin cep telefonundan bir ses kaydı dinletmeye devam etmesi)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sevda Hanım, daha sonra onları verirsiniz, burada Plan ve Bütçenin böyle bir usulü yok.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - İşçiler direkt size ulaşmamı istediler.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Komisyonu Başkanı yönetiyor, Bakan Bey değil ama.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Sen oradan karışma...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ulaşamadılar, ulaşamadılar...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sevda Hanım...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ulaşamadıkları için bizden bu bütçe görüşmesinde bunu size iletmemizi istediler.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sevda Hanım...

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Sayın Bakan, Sayın Başkanım; biz mikrofondan kullanıyoruz sadece hakkımızı.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Böyle bir usul yok. Herkesin kafasına göre yöntem geliştiremeyiz herhâlde, kararları hep birlikte aldık.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Yine, işçilerin sesinin duyulmasına izin vermiyorsunuz, ben okuyorum, Queen Tarım işçisi: "Ben Queen Tarım işçisiydim, sendikamız BTO-SEN yetki aldıktan sonra tüm üye işçilerin katıldığı seçimde baş temsilci olarak seçildim, sonra sendikalı olduk diye başımıza gelmeyen kalmadı. İşveren önce yetki itirazı oylamasıyla önümüzü kesmeye çalıştı, sonra sarı sendikaya üye olmaya zorladı, eşlerimize, babalarımıza, ailelerimize gittiler, en sonunda silahlı bizi tehdit ettiler,

sonra da işten atıldılar. Yasal olmamasına, yetkisi bulunmamasına rağmen çantacı sarı sendikayla sözleşme imzaladılar. Çalışma Bakanına soruyorum: Bu memlekette sendikalı olmak niye en büyük suç?"

"GE Grid Solutions işçisiyim, insanca bir yaşam için greve çıkmış işçiydim. Bu memleketin metal sanayisi bizim sırtımızdan büyüyor ama bizim ekmeğimiz her gün küçülüyor. Emeğimizin hakkı olan insanca yaşayacak ücret için anayasal hakkımızı kullandık, greve çıktık, Cumhurbaşkanını her gecede grevimizi yasakladı. Kamu güvenliği içinmiş. Kim bu kamu? Kâr rekorları kıran patronlar mı? Size soruyorum: İşçiler kamunun neresine denk düşüyor?"

"Ben Gaziemir Ege Serbest Bölge önünde üç yüz gündür direnen DIGEL Tekstil işçisiyim. Bu fabrikada, hamile kalan kadınlardan her yerde geçerli olan kan testi yerine zorla ultrason raporu isteniyor. Kadın işçilerin regl döneminde ikinci kez tuvalete gitmesi yasaklanıyor, gidenler azarlanıp hakarete uğruyor. DIGEL Tekstilde çoğunluğu kadın olan işçiler olarak hak ihlallerine, insan ve kadın onuruna aykırı çalışma düzenine, baskıya, taciz ve mobbinge karşı onurumuzu savunduk, TEKSİF Sendikasına üye olduk diye işten atıldık. Üç yüz gündür suç işleyen fabrika patronuna Çalışma Bakanlığı defalarca başvurmamıza rağmen tek bir yaptırım uygulamadı. Biz DIGEL Tekstil işçileri olarak Çalışma Bakanına soruyoruz: Bize yapılanlar DIGEL Tekstil patronunun yanına kâr mı kalacak? Çalışma Bakanı işçilerin mi yoksa patronların Bakanı mı?"

"Ben Smart Solar fabrikasında dört yıldır çalışan bir işçiyim, sendikalı olma hakkını ancak kavga ederek kazandık. Toplu sözleşme hakkı aldık derken şimdi de patronun insafına bırakıldık. Bizim emeğimizden çaldıklarıyla gidip İzmir'de yeni fabrikalar açan patron, aynı işi yapan arkadaşlarımızı yandaş sendikaya üye olmaya zorladı. Bu durumda bize yüzde 6 zam da yaptı. İşçiler istedikleri sendikayı dahi seçemezken patronlar niye istedikleri kodlarla istedikleri iş kolunu, istedikleri sendikayı seçebiliyor? Buradan Çalışma Bakanına soruyorum: Bu ülkede sadece patronlara mı sendika seçme hakkı var?"

"Ben Yemeksepetinde motokurye olarak çalışıyorum. Yemeksepetinde işçiyim ama bize "esnaf kurye" modeli diye saçma sapan bir sistem getirdikleri için vergimi ben ödüyorum, ekipmanımı ben alıyorum, hastalansam aç kalıyorum, kaza yapsam ilk önce siparişi soruyorlar, koşullar kötü, ücretler düşük, sosyal güvence yok. Çalışma Bakanına soruyorum: Açıkça kanunu dolanan, işçi olan bizlere esnaf gibi göstererek bütün yükü sırtımıza yıkan Yemeksepetine niye göz yumuyorsunuz?"

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Çalışma Bakanlığına soru soran 2 kişi daha var, onları da okumak istiyorum çünkü burada bir tek işçinin sesi duyulmuyor.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Onları yazılı olarak verirsiniz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sayın Bakana ulaşmaya çalıştılar ve bir tek sefer bile Çalışma Bakanlığı onlarla görüşmeyi kabul etmedi.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Şimdi burada, bütün ekibi burada Sevda Hanım.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Burada sadece patron sözü dinlenmemeli.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sevda Hanım, bütün ekibi burada, notlarınızı verin.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Çalışma Bakanı, Çalışma Bakanı olarak sadece bir tek cümleyle kendisine soru soran işçileri dinlemek durumunda, buna izin vermek durumundasınız, değilse tıpkı Bakan gibi burada Bütçe Komisyonu da işçileri dinlemeyeceğini ilan etmiş olur, bunu mu ilan ediyorsunuz?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Sayın Sera Kadıgil, buyurun.

SALIHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Teşekkürler Sayın Başkan.

8'inci bütçem bu, sekiz senedir buraya geliyorum gidiyorum; başta çok ciddiye alıyordum Sayın Bakan, bütün cetvelleri okuyordum falan, böyle şey yapıyordum, bir açık bulursam... Muhalefet vekiliyim ya ben de, diyordum ki belki karşımda devlet bürokratları vardır, bir yanlış, bir hata tespit ederiz, onları düzeltirler. Böyle bir saflık deyin, böyle bir naiflik deyin, ilk geldiğim seneler böyleydi. Sonra baktım ki karşımda oturan insanlar kendileri yoksul ailelerden gelseler de kendileri bu cumhuriyetin imkânlarıyla okumuş olsalar da kendi sınıflarına, işçi sınıfına ihanet hâlinde insanlar ve zaten o yüzden orada oturma hâli bulabiliyorlar.

Bugün bu Komisyona tek bir fotoğraf göstermeye geldim ben size, bakmanızı istiyorum, başka bir yerde göremeyeceksiniz Sayın Bakan. Bu elimdeki Ahmet Şahin'in fotoğrafı, şu anda hâlâ Fatsa'da bir göçüğün altında yatan 75 yaşında bir kamyon şoförü. Size şunu soracaktım: Cesedi çıkarılmadı hâlâ, devam edemiyor aramalar için çünkü güvenlik sıkıntısı varmış, "75 yaşında" zaten dediler herhâlde. Bir de üstüne, fotoğrafını bile basmaya zahmet etmiyorlar artık çünkü bu ülkede sadece dokuz ayda 1.300 kişi öldü. Bu ülkede her gün 6 kişi ölüyor, haber değeri yok artık bu ülkede ölenlerin.

Ben Milletvekilim ya; buraya gelip size şey falan anlatmak istiyorum vallahi, beş dakikam olmasa EYT anlatmak istiyorum, emeklilerin durumunu anlatmak istiyorum, MESEM'i anlatmak istiyorum, kıdem tazminatına çökmeyi anlatmak istiyorum, patronlara peşkeş çektiğiniz teşviklerden bahsetmek istiyorum; bahsedemiyorum çünkü bunların hiçbirinin bir anlamı kalmadı artık, hiçbirinin bir karşılığı yok. Çünkü bir insan ölürse emeklilikte kaç para aldığının bir önemi yok, bir insan ölürse kıdem tazminatının gasbedilmesinin bir önemi yok, bir insan ölürse çocuk işçi olmasın artık bir önemi yok ve bu insanlar artık ölü; bu ülkede insanlar ölü.

Size dedim ya Ahmet Bey'i soracaktım, "25 yaşında bir işçi ile 75 yaşında bir işçi nasıl koyun koyuna gömülebilir?" diye sormaya gerek kalmadı çünkü iki gün önce Dilovası'nda 65 yaşında bir işçi ile 15-16 yaşında işçiler yanarak can verdiler, birbirlerine sarılmış hâlde bulundular, Dilovası'nda bulundular. Koşulları ne bunların biliyor musun? 6 insan, hepsi kadın; 4'ü kadın -1'i daha 18 yaşında- 2 kız çocuğu diye geçiyor; 16 yaşında Cansu, 17 yaşında Nisa, 18 yaşında Tuğba; 65 yaşında 2 kadın daha atölyede çalışıyorlarmış. Ne atölyesi? Parfüm. Şişesini 10 bin liraya satıyorlar, bu kadınlara günde 800 lira veriyorlar. Burası yerleşim alanı içinde, "Koku geliyor." diye şikâyet ediliyor. Yangın alarmı yok, acil çıkış yok, yangın merdiveni yok, sulama sistemi yok, hiçbir şey yok. İşçilerin koşulları: Günde 800 lira alıyorlar, sigorta yok, yemek yok, yol yok; çay yok, çay! Ne yapıyorlarmış biliyor musunuz Sayın Bakan? Patronlardan artan çayın dibini işçilere dağıtıyorlarmış kalırsa. Böyle bir iş yeri burası.

Ve bunu biliyorsunuz, siz bunu biliyorsunuz çünkü CİMER'e söylemişler bunu, defalarca şikâyet etmişler. İki yan komşusu İŞKUR ya, size bağlı. Burada mı müdürü bilmiyorum, aldınız görevden, iyi yapmışınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Evet, iki dakikanız var.

Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Teşekkür ederim.

İşçilerin koşulları bu. Patronun koşullarını anlatacağım ben size: Bir şişe parfümü 10 bin liraya satıyor, lüks arabalarla geliyor, gidiyor; pandemi de Meclise kolonya satanın da yakınlarıymış, bugün Özgür Özel açıkladı ama daha çarpıcı bir şey var, neler yapmış biliyor musunuz üç sene içerisinde, müthiş bir ticari başarı, bence dinleyin yani bunu: 2022 yılında 27 bin lira kâr açıklamış bu zatımuhterem, 2023 yılında 1 milyon liraya çıkmış kârı, 2024 yılında kaç paraya çıkmış Sayın Bakan, biliyor musunuz? 1 milyar liraya. Aha savunduğunuz, teşvik verdiğiniz, vergilerini indirdiğiniz, denetlemediğiniz, işçileri ucuz can kalemi olarak önlerine sunduğunuz patronlar böyle zengin oluyor; bak, böyle zengin oluyorlar, mutfağında tüp olmayan kadınların cebinden para çalarak zengin oluyorlar. Siz de buna çanak tutuyorsunuz ya, çanak tutuyorsunuz; Bakanlıksınız siz.

İki sene önce gelmişim, burada konuşmuşum. Bir selam getirdim size... "Davalar açıldı." falan diyordunuz ya, İliç'in 4'üncü duruşması vardı, Ali Ekber Yıldız'ın selamı var size, Uğur Yıldız'ın babası İliç'te katledilen işçilerden biri; tek bir kamu görevlisi yargılanmıyor; en yüksek yargılanan taksirle yargılanıyor, en yüksek suçtan hapis cezası olsa beş yıl hapis yatıp çıkacak oradan. Bahsettiğiniz yargı sistemi de bundan ibaret sizin.

Ben geldiğimde, üç sene önce -siz daha yeni Bakanmışsınız- size demişim ki "Siz daha yeni Bakansınız. Bu bir sistem sorunudur, bu şu an sizin sorunuz değildir ama bu ülkede sadece 917 iş müfettişi var, siz bundan utanmıyor musunuz? Bunu artırmak için ne yapacaksınız?" Vaatler vermişsiniz bana, bugün geldim, sunum dosyanızı aldım hakikaten yazıklar olsun diyorum! Size değil, hepinize diyorum arkadaşlar. Sizin kendi sunum dosyanızda iş müfettişi sayısı 889'a düşmüş ya! Üç sene önce ben bu iş cinayetlerini anlatırken "Bu ülkede günde 6 işçi can veriyor." derken 917 olan iş müfettişi sayısını siz 889'a düşürmüştünüz, düşürmüştünüz! Üç sene önce de günde 6 işçi ölüyormuş, geçen sene de günde 6 işçi ölmüş...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Otuz saniye içinde tamamlıyorum Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Hemen tamamlayın, bitti süreniz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Üç sene önce dedim ya size "Siz suçlu değilsiniz." diye, şimdi sizin yüzünüze söylüyorum: 4.836 insanımız öldürüldü, bunların tamamından siz sorumlusunuz; sizi atayan Recep Tayyip Erdoğan'la birlikte sorumlusunuz! Geçen hafta burada verdiğimiz hukuk savaşında sınıfına ihanet içinde olan bir işçisiniz siz Sayın Bakanım!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Nail Çiler, süreniz beş dakika.

Buyurun.

NAIL ÇİLER (Kocaeli) - Sayın Başkan, Değerli Bakanım, sevgili milletvekilleri; ben de hepinizi sevgi, saygıyla selamlıyorum.

Kocaeli Milletvekiliyim, Dilovası'na 10 kilometre uzakta bir yerde oturmaktayım. Sayın Bakanım, ben size ilk önce biraz Darıca'yı, Gebze'yi, Dilovası'nı atacağım. Biliyorsunuz, geçen sene hem Gebze'de hem Darıca'da doğal gaz patlamaları oldu. Sizler ya da yetkililer geldi, geçmiş olsun dileklerini ilettiler "Bu yaralar sarılacak, hiç merak etmeyin; en büyük devlet, bizim devletimiz." dediniz, alkışları alıp gittiniz. 29 Ekimde Gebze-Darıca metro hattı üzerindeki binada çöküntü oldu, aynı aileden 4 kişi hayatını kaybetti, on dört gün oldu, bugüne kadar kamuya bir açıklama yapılmadı. Bizzat kendim cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulundum. Daha iki gün önce Dilovası...

Şimdi, değerli milletvekilleri, yaşadığımız ülkede refahın olmasını istiyorsak her yerin Dilovası gibi olmasını isteyeceğiz. Dilovası bu ülkenin kalbi ekonomik olarak. Neden? Nüfusu 54.664, 6 tane organize sanayi bölgesi var, 3'ü ihtisas OSB, Türkiye'de tek başına kimya ihtisas OSB'si olan yerlerden biri, 10 tane limanı var ve OSB'lerde çalışanların sayısı yerleşik nüfustan fazla yani 62 bin çalışan var sadece OSB'lerde.

Siz, 10 limanı olan, 6 tane organize sanayi bölgesinde ikamet edenlerden çok çalışan insanın olduğu bir yerde, şehrin göbeğinde Sayın Kaymakamım, Sayın Belediye Başkanım, Sayın İŞKUR Müdürüm, Sayın Sosyal Sigortalar Kurumu Müdürüm, manava bile giderken, 500 metrelik yere makam arabalarını kullanırken hiç orayı ziyarete gittiniz mi? İçiniz yanıyor mu? Sanayi ve liman şehri bir Dilovası'ndan bahsediyorum, Türkiye'nin ilk 500'üne giren büyük sanayi kuruluşlarının yaklaşık 20 üretim merkezinin olduğu bir yerden bahsediyorum. Eğer böyle bir yerde bir denetleme yapılmıyorsa Türkiye'nin Hakkari'sini, Kars'ını küçümsemiyorum ama oraları hiç düşünemiyorum arkadaşlar.

Sevgili Bakanım, yüreğimiz yanıyor; 2 şişe parfüm için 6 canımızı yitirdik. Kaçak bir binada, güvencesiz şekilde kadın ve çocuk demeden çalıştırılan 6 canımız gitti. Siz oraya gittiniz Sayın Bakanım, bunu kabul etmelisiniz. Cenazeye gidiyorsunuz ama hiçbir konuşmada "Bizim hatamız var." diyebildiniz mi, bunu özellikle sormak istiyorum. Dilovası'nda yaşanan, yüreğimizi yakan bu olay aslında Türkiye'nin bir gerçeğini önümüze serdi. 2025 yılının ilk on ayında 1.737 iş cinayeti yaşandı, ekim ayında 169 işçi iş cinayetinde yaşamını yitirdi, bunlardan 8'i çocuk.

Evet, Bakanlık yetkilileri dinliyor herhâlde arkadan.

Dilovası'nda yetkili kurumlarınız en son ne zaman teftişe gitti? İŞKUR'un yanı başında olan bir binada nasıl olur böyle bir şey? Siz en açık yürekle bir cevap istiyoruz. Bir anne "Kızımı kokusundan tanırım." diyordu "Maalesef kızımı kokusundan tanıyamadım." diye feryat etti. O anneye ne diyeceksiniz? O çığlık hepimizin vicdanında yankılanıyor. Şehrin göbeğinde böyle bir iş yeri var; öğrenciler, cumartesi, pazar nasılsa denetleme yapılmaz diye orada kaçak çalıştırılıyor. Sayın Kaymakam "Vali olacağım." diye başka yerleri geziyor, başkalarının koluna giriyor, neden haberi yok? Özellikle sormak istiyorum: CİMER'e yapılan başvurular var, Sayın Sosyal Sigortalar Kurumu İl Müdürü neden tenezzül edip oraya kadar gitmiyor? 37 kilometre uzaklıkta oturuyor. Neden

gereği yapılmıyor? Elimizde belgeleri var, sabah Veli Bey de bahsetti konuşmasında "Bize kanıtlayın, çocuk işçinin adını verin." diye yazı yazıyor kurum.

Arkadaşlar, cezayı yazan siz, müfettişlik yapacak olan siz. O zaman biz eğer bu işleri yapabiliyorsak Sosyal Sigortalar Kurumuna ne gerek var İş Kurumuna ne gerek var? Tabii, liyakatsiz adamlar iş başında olunca bize düşüyor iş.

Şimdi, burada ölen canlar kazayla ölmedi Sayın Bakanım, ihmalden öldü, ihmalden, göz göre göre öldü! Orada sigortasız işçi ve çocuklar çalıştırılıyordu. Çalışanlar kimyasal maddelerin, bidonların arasında hayata tutunmaya çalışıyordu. Ben o yeri çok iyi biliyorum, 4 dönem Gebze Ticaret Odası Başkanlığı yaptım; orada dönen dolapları da biliyorum, orada fason iş yapılıyordu, vergisiz satışları da biliyorum fakat bizim öyle bir yaptırım gücümüz yoktu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyoruz.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Bir dakika daha istesenize siz bölge vekilisiniz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Uzatma yapmıyoruz, bitirin hemen, usulü bozmuyoruz.

NAIL ÇİLER (Kocaeli) - Bu insanlar kırılan şişenin parası ceza olarak maaşlarından kesilen bir düzen yüzünden öldü. O yüzden "kaza" "kader" diye böyle sözler lütfen söylemeyin. Bu cinayetin tüm sorumlularının ortaya çıkarılması için önce kendinizden başlayın, kurumu sorgulayın. Sayın Bakan, Soma'da yapmadığınızı, İliç'te yapmadığınızı, Ermenek'te yapmadığınızı, Çorlu'da yapmadığınızı, Pamukova'da yapmadığınızı, Darıca'da yapmadığınızı Gebze'de yapmadığınızı lütfen Dilovası'nda yapın.

Teşekkür ediyorum.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Dilovası'nda da yapamazlar, orada da yapamazlar.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Çiler, teşekkür ediyorum.

Başında da açıklıyoruz, uzatma olmadan beşer dakika diye.

Sırada Selma Aliye Kavaf...

Sayın Kavaf, buyurun.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, Komisyonun değerli katılımcıları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2026 yılı bütçe gerekçesinde yer alan istihdam ve sosyal güvenlik projeksiyonunu değerlendirmek üzere söz aldım. Bu çerçevede hazırladığınız metni incelediğimde bazı tutarsızlıklar ve kaygı verici projeksiyonlar gördüm. Bunları Komisyonun dikkatine sunmak istiyorum.

Öncelikle belirtmeliyim ki sosyal güvenlik sistemimizin sürdürülebilirliği hepimizin ortak sorumluluğu, 16 milyonu aşkın emekli ve hak sahibi vatandaşımızın geleceği. TÜİK'in 27 Ekimde açıkladığı en güncel verilere göre Eylül 2025 itibarıyla istihdam oranımız yüzde 48,9; istihdam edilenlerin sayısı 32 milyon 491 bin kişi -bir öncekine göre 200 bin kişilik azalma var- iş gücüne katılım oranını yüzde 53,5. Bütçe gerekçesindeki hedeflerle karşılaştırıldığında 2025 için istihdam oranı hedefi yüzde 49,7; gerçekleşme tahmini yüzde 49,1; güncel veri yüzde 48,9 yani hedeften 0,8 puan uzaktayız. İş gücüne katılımda hedef yüzde 55, gerçekleşme yüzde 53,7; güncel veri yüzde 53,5. Kadın istihdamında hedef yüzde 38, gerçekleşme tahmini yüzde 36,5; 1,5 puanlık sapma var. Bu rakamlar bize şunu söylüyor: Çalışan sayısı beklenenin çok altında. Dolayısıyla, sosyal güvenlik sistemine prim ödeyen aktif sigortalı sayısında da beklenen artış sağlanamıyor.

Sosyal güvenlik tarafına baktığımızda, Mart 2025 verilerine göre 16 milyon 859 bin pasif sigortalı bulunuyor. Yaşlılık aylığı alan emekliler 12 milyon 172 bin kişi, ölüm aylığı alan hak sahipleri 4 milyon 352 bin kişi. 2020'de toplam emekli sayısı 13 milyon civarındaydı, beş yılda yaklaşık 4 milyon kişi artmış, yıllık ortalama 800 bin yeni emekli demek bu. SGK'nin 2025 verileri aktif-pasif oranının 1,62'ye gerilediğini gösteriyor, transferlerle bu oran 1,75'e kadar çıkıyor. Bütçe gerekçesinde SGK'ye yapılacak transferlerin gayrisafi safi yurt içi hasılaya oranının 2025'te yüzde 3,4'ten 2026'da yüzde 3'e, 2027'de yüzde 2,9'a, 2028'de yüzde 2,8'e düşürüleceği öngörülüyor. Dört yılda yüzde 18'lik bir azalma planlanıyor. Bir tarafta istihdam hedeflerine ulaşılamıyor, öte tarafta emekli sayısı artıyor ama sisteme ayrılan payı küçülüyor. Bu denklem nasıl çalışacak? "Yük olmaya başladılar, artık ölsünler." dediğiniz emeklilere maaş ödememeyi mi düşünüyorsunuz?

Temmuz ayındaki artışla en düşük emekli aylığı 16.881 liraya yükseldi, asgari ücret 22.104 lira. 2003'te ortalama emekli aylığı asgari ücretin yüzde 36 üzerindeyken bugün yüzde 22 altına gerilemiş durumda. 2002'de çalışan veya iş arayan emeklilerin oranı yüzde 36,6; 2024 ayı aralık ayı itibarıyla bu oran yüzde 65,7 yani emeklilerimizin üçte 2'si emekli aylığıyla geçinemediği için tekrar çalışmak zorunda kalıyor. Millî gelirden alınan paya bakarsak 2002'de 5,9 milyon emekliye gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 4,61'i ayrılıyor. Bugün 16 milyona yakın emekliye gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 6,1'i ayrılıyor. İlk bakışta oran artmış gibi görünüyor ancak emekli sayısı neredeyse 3 katına çıkmış. Eğer 2010'daki emekli başına gayrisafi yurt içi hasıla payı korunmuş olsaydı bugün bu oranın yüzde 10,6 civarında olması gerekirdi yani emekli sayısı artıyor ama emeklilerin millî gelirden aldıkları pay orantılı olarak azalıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Diğer taraftan, sistemin yıllardır kanayan yarası hâline gelmiş karma emekli aylığı hesaplama sistemi ciddi adaletsizliklere yol açıyor. 2000 öncesi emekli olanlara intibak yapıldı ama 5 milyon emekliye yapılmadı.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederiz Sayın Kavaf.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Son bir cümlem var, onu söylemek istiyorum.

Bir taraftan istihdam hedeflerine ulaşılamıyor, diğer yandan emekli sayısı artıyor ama sosyal güvenliğe ayrılan pay azalıyor. Bu, sürdürülebilir bir durum değil ancak izaha muhtaç bir durum ama hazırlanmış bütçede bunun izahı yok, Sayın Bakanın itirafı var "Çok şükür emeklilerin maaşını zor da olsa ödüyoruz." diyor. Diğer taraftan, tasarrufu nereden sağlayacaksınız? "Sosyal yardımlardan, emeklilerden ve asgari ücretlilerden." diyor ama köprü, yol, otoyol müteahhitlerinin milyarlarca liralık vergi borcu siliniyor.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kanko, buyurun.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonun değerli üyeleri, kıymetli bürokratlar; bugün, burada, sadece bir bütçeyi değil milyonlarca emeklinin, çalışanın, alın teriyle yaşamını sürdüren insanların geleceğini konuşuyoruz. Ne yazık ki bu geleceğin adı artık "adaletsizlik" "umutsuzluk." Bakanlığınızın 2026 yılı bütçesi 242 milyar 278 milyon lira ancak bu rakam ne adaletsizliği gideriyor ne de vatandaşın sofrasına ekmek olarak dönüyor çünkü bu bütçe çalışanın değil sistemin açıklarını kapatmaya ayrılmış bir bütçe.

Bakin, Sayın Bakan, bugün emeklinin nasıl bir yoksulluğa mahkûm edildiğini anlamak için... AK PARTİ'nin iktidara geldiği 2002'de en düşük emekli maaşıyla 8 çeyrek altın alınabiliyorken bugün ise sadece 1,5 çeyrek altın alınabiliyor. Bu tablo, emeklinin nasıl sistemli bir şekilde yoksullaştırıldığının en sade ve çarpıcı göstergesidir. Yıllarca prim ödeyen milyonlarca vatandaş emeklilik hakkını almak yerine yeni mağduriyetlerle karşı karşıya kalıyor. 2024 yılında yaptığınız düzenlemeyle emeklilik katsayılarını yüzde 30 düşürdünüz yani 2025'te emekli olan bir vatandaş 2024'te emekli olanla aynı prim gününü doldurmasına rağmen yüzde 30 daha düşük maaş alıyor. Bu, emekliye yönelik sistematik bir soygundur; bu, Anayasa'ya aykırı olduğu kadar vicdana da aykırıdır.

Bugün, adaletsizliğin üzerine SGK Başkanı çıkıp diyor ki: "Emekliler artık geç ölüyor, o yüzden düşük maaş veriyoruz." Bu söz, bir devlet kurumunun başında oturan bir kişiye yakışmaz; bu milletin alın teriyle ödenen primler bir lütuf değildir, bu ülkede kimse geç öldüğü için cezalandırılmaz. Bu söz, hem büyük saygısızlıktır hem de devletin vatandaşına bakışındaki çürümeyi açıkça göstermektedir. 3 yerden maaş alan SGK Başkanının emekli maaşına dil uzatması utanç vericidir. Kendisi emekli olduğunda 8-10 kat fazla maaş alacak ama milyonlarca insanın 14 bin liraya hayatta kalmaya çalıştığını unutmaması lazım. Bakanlığınız sessiz, sanki bu söz hiç söylenmemiş gibi davranıyorsunuz. Oysa milyonlarca emekli bu ülkede onur mücadelesi veriyor; pazar artığı topluyor, torununa harçlık veremiyor, hastaneye gidemiyor.

SGK'nin mali yapısı iflasın eşiğinde, 2025 yılı sonunda sosyal güvenlik sistemi açığı 720 milyar lirayı aşıyor; prim tahsilatı zayıf, fon yönetimleri şeffaf değil, kayıt dışı istihdam diz boyu ama tüm bunların bedelini yine vatandaş ödüyor. Emekli, dul ve yetim aylıkları enflasyona ezdirildi. Siz "Refah payı verdik." diyorsunuz ama o refah sarayın sofralarında kaldı. Milyonlarca emekli bugün açlık sınırının altında maaşla yaşamaya mahkûm. Bu adaletsizlikle sosyal barışı nasıl koruyacaksınız? Kademeli emeklilik mağdurları bir gün farkla on yedi yıl bekliyor.

Ve iş kazaları... Bakanlığınız etkili önlemler almıyor, her yıl ortalama 2 binin üzerinde insan çalışırken hayatını kaybediyor. Türkiye, Avrupa'da iş kazalarında 1'inci, dünyada ilk 5 içinde; bu tablo sizin utancınızdır Sayın Bakan. Bugün sadece iş cinayetlerinin sayısı artmıyor, çocuk ve kadın işçiler de bu sistemin kurbanı oluyor; son on iki yılda en az 1.590 kadın işçiye ve 814 çocuk işçiye kaybetmiş bulunuyoruz. Daha geçen hafta, Dilovası'nda CİMER'e defalarca şikâyet edilen parfüm deposu yangınında 2'si çocuk 6 kadın işçimizi kaybettik. Hemen yanında denetlemesi gereken İŞKUR var. Bu ülkede çocuklar çalışırken, kadınlar çalışırken ölmeye devam ediyor. Bu tablo bir kader değildir; bu tablo alınmayan önlemlerin, yapılmayan denetimlerin ve görmezden gelinen uyarıların sonucudur.

Biz bu kürsüden açık söylüyoruz: SGK Başkanının o sözleri bu ülkenin emeklisini incitmiştir. Devlet, vatandaşına "Neden ölmedin?" diyemez. Devletin görevi yaşatmak, korumak, hakkı teslim etmektir. Bu ülkenin emeklisi, ölümü değil onurlu bir yaşamı hak ediyor. Çalışanın alın teri, sandık başında değil bütçe masasının başında savunulmalıdır.

Buradan milletvekili olduğum Kocaeli'nde yüz otuz bir gündür süren GÜBRETAŞ grevini ve Smart Solar işçilerinin yirmi gündür süren direnişini saygıyla selamlıyorum.

Bunlara bir an önce çözüm bulmanızı istiyor, hepinize saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı Orhan Erdem'in, Gürcistan-Azerbaycan sınırında düşen C-130 askerî kargo uçağına ilişkin açıklaması

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Şimdi Tamer Bey'e söz vermeden önce, haberlerden ve Millî Savunma Bakanlığının açıklamalarından da öğrendiğimiz üzere, Azerbaycan'dan ülkemize gelmek üzere havalanan bir C-130 askerî kargo uçağının Gürcistan-Azerbaycan sınırında düşmüş olduğu bilgisi var. Arama, kurtarma çalışmalarına Azerbaycan ve Gürcistan makamları birlikte devam ediyor. İnşallah, güzel haberler gelir; Allah askerlerimize, pilotlarımıza yardım etsin diyorum.

Bu konuda sözcülerin söz talepleri var.

Sayın Veli Ağbaba, buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Gürcistan'da düşen Türk Silahlı Kuvvetlerine ait kargo uçağına ilişkin açıklaması

VELİ AĞBABA (Malatya) - Teşekkür ederim Başkanım.

Tabii, bugün çok üzüntülü bir haber aldık. Türk Silahlı Kuvvetlerimize ait bir kargo uçağı maalesef düştü; umarım can kaybımız olmaz, umarım o askerlerimizi, Mehmetçiklerimizi milletimize bağışlar. Çok üzgün olduğumuzu söylüyorum; umarım kötü sonuçlar çıkmaz.

Tekrar, hem Türk Silahlı Kuvvetlerimize hem de ülkemize, ulusumuza geçmiş olsun dileklerimizi iletiyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kısacık.

3.- Adana Milletvekili Sadullah Kısacık'ın, Gürcistan-Azerbaycan sınırında düşen askerî kargo uçağına ilişkin açıklaması

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Gürcistan-Azerbaycan sınırında bir askerî kargo uçağımızın düştüğü haberini maalesef üzümlere öğrendik. Tabii, dualarımız kahraman askerlerimizle. Şu anda arama, kurtarma çalışmaları yapılıyor; inşallah, en az kayıpla sağ salim askerlerimizi kurtarırız diyorum, tekrar geçmiş olsun diyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Aksu, buyurun.

4.- İstanbul Milletvekili İsmail Faruk Aksu'nun, Gürcistan sınırları içerisinde düşen Millî Savunma Bakanlığına ait C-130 tipi askerî nakliye uçağına ilişkin açıklaması

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Evet, çok üzüntülü bir haber aldık. Millî Savunma Bakanlığımıza ait C-130 tipi askerî nakliye uçağının Azerbaycan'dan ülkemize dönüşü sırasında Gürcistan sınırları içerisinde düştüğüne dair haberi derin bir üzüntüyle öğrendik. Kazayla ilgili gelişme ve resmî açıklamaları yakından takip ediyoruz. Umuyoruz, diliyoruz ve Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyoruz ki inşallah şehitlerimiz olmaz ya da az olur.

Ben, bu vesileyle varsa şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum; ailelerine, aziz milletimize başsağlığı ve sabır niyaz ediyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakanım, buyurun.

5.- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhani'nin, Gürcistan'da düşen askerî kargo uçağına ilişkin açıklaması

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Teşekkür ederim.

Bütçe görüşmelerimiz devam ederken maalesef Gürcistan'da askerî kargo uçağımızın düştüğünü teessürle öğrendik. İnşallah bu kardeşlerimize bir şey olmamıştır, iyi haberler duymayı arzu ediyoruz.

Tekrar geçmiş olsun diyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

AK PARTİ Grubundan Ejder Bey, buyurun.

6.- Elâzığ Milletvekili Ejder Açıkkapı'nın, Azerbaycan'dan ülkemize gelirken düşen C-130 tipi askerî uçağına ilişkin açıklaması

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Azerbaycan'dan ülkemize doğru gelmekte olan C-130 askerî uçağımızın düştüğünü biz de üzüntüyle öğrenmiş bulunuyoruz. Temennimiz odur ki inşallah kahraman askerlerimiz sağ salım kurtulmuş olurlar.

Ben, tekrar, çok geçmiş olsun dileklerini iletiyorum Türk Silahlı Kuvvetlerimize ve aziz milletimize. Tabii, burada, Türk kahraman askerlerimizi sağ salım bulmalarını arzu ediyoruz.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/280) ve 2024 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/279) ile Sayıştay tezkereleleri (Devam)

a) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (Devam)

b) Mesleki Yeterlilik Kurumu (Devam)

c) Sosyal Güvenlik Kurumu (Devam)

ç) Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü (Devam)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Tamer Osmanağaoğlu, buyurun.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, kıymetli milletvekilleri, Bakanlığımızın değerli bürokratları, hepinizi saygı ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

Sözlerimin başında, Diyarbakır'ın Kulp ilçesinde inşası süren köprüde meydana gelen kazada hayatını kaybeden 3 işçimize Allah'tan rahmet diliyor, acılı aileleri için sabır niyaz ediyorum; aynı kazada yaralanan vatandaşlarımıza acil şifalar diliyorum. İnancım ve temennim odur ki varsa bir ihmal bu konuda suçu olanlar en hızlı şekilde tespit edilecek ve gerekli cezai müeyyidelere muhatap bırakılacaktır.

Sayın Bakanım, biliyoruz ki dijitalleşmenin, yapay zekânın, yeni çalışma modellerinin ve güncel iş gücü hareketliliğinin gün geçtikçe yaygınlaştığı bir süreçte iş yükü ve sorumluluk yelpazesi en geniş bakanlıklarımızdan biri de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızdır. Elbette bu sorumluluk alanlarının başında da çalışanların ihtiyacı olan sosyal koruma ihtiyacının karşılanması, istihdam güvencesi ve çalışma koşullarına ilişkin sorumluluklar gelmektedir. Bu manada, çağın gereklerine ve toplumun ihtiyaçlarına yönelik Bakanlığımızın attığı adımların öneminin farkında olduğunun ve takip edildiğinin bilinmesini isterim.

Diğer yandan, ülkemizin rekabetçi çalışma hayatı yapısının geliştirilmesini de öncelikli görmekteyiz. Bu noktada, bu gelişmenin üretimi, istihdamı, ihracatı artıran bir yaklaşımla sağlanmasının öneminin farkında olan bir vizyonun var olduğunu görmek ise sevindiricidir. İş gücü piyasasının dinamizmini koruyacak, güncel ihtiyaçlara cevap verecek, koşulları temin edecek; proaktif stratejilere, ortaya çıkabilecek yeni ihtiyaçlara cevap verebilecek kurumsal bir yapının temini ise en büyük sorumluluklarımız arasındadır. Elbette zaman zaman bölgesel ve küresel siyasi gelişmelerden kaynaklanan ekonomik dalgalanmalar karşısında vatandaşlarımızı korumaya yönelik atılan adımları da ziyadesiyle önemsiyoruz. Özellikle, küresel etkileri hissedilen gelişmeler karşısında istihdam şartlarını koruyabilmek için ortaya konulan örnek iradenin Bakanlığımız ve ülkemiz için oldukça engin tecrübeler kazandırdığının da kanaatindeyiz ve farkındayız.

İŞKUR'un 2025 yılının Ocak ile Ekim ayı arasında kalan dönemde 1 milyon 286 bin 822 kişinin özel sektörde istihdamına aracılık etmesi önemli ve takdiri hak eden bir çalışmadır. Özel vatandaşlarımızın istihdama dâhil edilmesine olanak sağlayacağına

emin olduğum ve daha aktif bir hâl almasını umut ettiğim Destekli İstihdam Projesi'yle her engelli bireyimize 26 bin TL ücret desteği sağlanması da çok kıymetlidir.

Sayın Bakanım, liderimiz Sayın Devlet Bahçeli Bey'in ifade buyurdıkları gibi emeğin fikri değerinde saklıdır, emekçinin fazileti alın terindedir; emek verilmeden, emek harcanmadan, emeğin karşılığı alınmadan hiçbir iş ya da çalışma sürecinin hayrından, saygınlığından, safiyetinden, saadetinden ve sahiçiliğinden ahlaki ve manevi temelde bahsedilemez çünkü emek insandır. Bu sebeple, emeğin ve emekçinin hakkının korunması için kayıt dışı istihdamın azaltılmasına yönelik çalışmalar da ehemmiyet taşımaktadır. Emekçiyi sömüren, iş güvenliğini yok sayan, emekçinin üç kuruşluk hakkına girerek kâr elde edebileceğini sanan hak gaspçılara karşı 2025 yılının ilk dokuz ayında 2,3 milyar lira idari para cezası uygulanması ve bu denetimlerin artacağına olan inancımızı güçlendiren faaliyetler de sevindiricidir.

Sayın Bakanım, bütçenizin devletimize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Ahmet Erbaş.

AHMET ERBAŞ (Kütahya) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Ben de Azerbaycan'dan ülkemize dönerken düşen kargo uçağımızdaki 20 askerimizin, inşallah, sağ salim evlerine dönmelerini Cenab-ı Allah'tan niyaz ederim.

Yine, Diyarbakır'da köprü inşaatında bugün 3 vatandaşımızı kaybettik, kendilerine Allah'tan rahmet diliyorum, yakınlarına başsağlığı diliyorum.

Sayın Bakanım, buraya gelirken biraz istatistiklere bakayım dedim. Şu anda 86 milyonluk ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı öğrenci sayımız 18 milyon, üniversitede öğrenci sayımız 6,7 milyon; aktif, pasif 16,8 milyon emeklimiz var, ev hanımı sayımız 11,5 milyon, 0-5 yaş grubu 6 milyon evladımız var, yaklaşık 3,5 milyon vatandaşımızı da 80 yaş üstü olarak kabul edersek Türkiye'yi şu anda yaklaşık 26 milyon çalışanımızla, ödediği primle döndürmeye çalışıyorsunuz; Allah kolaylık versin, işimiz zor, zor bir coğrafyadayız.

Özel sektörün de bir şekilde, tabii, denetimleriyle beraber önünü açmak zorundayız. Sayın Bakanım, daha önce 2017 yılında artı istihdam teşviki yürürlüğe girmişti, bir süre başarılı da olmuştu, ekstradan 1 kişi istihdam eden özel sektöre, çalışanlarına devlet bir yıl boyunca prim veriyordu; bu sonra kaldırıldı. Benim şahsi düşüncem, bizim özel sektörü ama dürüst ve namuslu çalışan, kurallara uyan özel sektörü hem teşvik edip hem de onları yönlendirmemiz lazım. Sayın Bakanım "Eğer bu olmazsa ne oluyor?" diye sorarsanız yakınlarda Sağlık Bakanlığı 47 kişilik personel alımı için, temizlik görevlisi için alıma çıktılar; öyle bir sayı, öyle bir müracaat oldu ki burada noterden çıkma ihtimali Sayısal Loto'dan daha az çünkü herkes artık devlete bir şekilde kapağı atmak niyetinde. Bunların bir kısmı da maalesef, belediyenin BİT'leriydi. Özellikle BİT'ler konusunda belediye başkanları fütursuzca eleman alıyorlardı ve bu birikmiş borçlarıyla da daha sonra sizin kapınıza geliyordu ve özellikle de belediyelere bu konudaki yapılandırma ile elinizden gelen her şeyi yaptınız bürokratlarınızla beraber, çok da teşekkür ederiz. Son birkaç aydır da öğrendiğim kadarıyla BİT'lerden de artık bu ödenekleri kesmeye başlamışsınız, hakkınız çünkü belediye başkanının bu konuda hiçbir mesuliyeti yok, yalnızca "Alayım, borçlar biriksin, benden sonrakiler nasıl öderse ödesin." diyor; yerden göğe kadar haklısınız.

Bakanlığımız 2025 yılı boyunca işverenleri istihdamı artırmaya yönlendiren mali teşvikler ve prim desteklerine dikkat çekmiştir. Bu desteklerin özellikle genç ve kadın ve engelli istihdamı üzerinde olumlu etki yarattığını görmekteyiz. Aynı zamanda, kayıt dışı istihdamla mücadele kapsamında işverenlerin sisteme daha kolay dâhil olmasını sağlayan uygulamalar da kamuoyunun dikkatini ve takdirini çekmiştir. Bu noktada, teşviklerin bölgesel ve sektörel dağılımının daha şeffaf biçimde kamuoyuyla paylaşılması etkinliğinin ölçülmesi bakımından da önemlidir. Ayrıca, bu desteklerin kalıcı istihdam yaratma gücü geçici iş ilişkileriyle sınırlı kalmamalı, somut göstergelerle izlenerek güçlendirilmelidir.

Sayın Bakanım, 2025 yılı bütçenizin sizlere, vatanımıza, milletimize ve çalışanlarımıza hayırlı olması dileklerini iletiyorum.

Sayın Başkanım, saygılarımı sunarım, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Erbaş, teşekkür ederim.

Sayın George Aslan, buyurun.

Süreniz beş dakika.

GEORGE ASLAN (Mardin) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları, bürokratlar ve Değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'de işçiler ve emekçiler, düşük ücretler, kayıt dışı istihdam, güvencesiz çalışma koşulları, keyfi işten çıkarmalar, iş sağlığı ve güvenliği ihlalleri ile sendikal örgütlenmenin sistematik olarak engellenmesi gibi birçok temel sorunla karşı karşıyadır. Bu sorunların yanı sıra çalışma yaşamının en önemli problemlerinden biri de uzun çalışma saatleridir. Türkiye, OECD ve Avrupa ülkeleri arasında en uzun çalışma saatlerine sahip ülkelerden biridir. Pek çok sektörde 45 saatlik haftalık yasal çalışma süresinin de üzerinde mesailer yapılmaktadır. Özellikle özel sektörde fazla mesai neredeyse normalleştirilmiş durumda. Üstelik, bu mesailer çoğu zaman ücretlendirilmemekte ya da kayıt dışı bırakılmaktadır. OECD ve ILO verilerine göre Türkiye'de ortalama haftalık çalışma süresi yaklaşık 44-46 saattir. Buna karşın Almanya'da 34-36 saat, Hollanda'da 32-34 saat, Fransa'da 35 saat, İsveç'te 36-37 saat, ABD'de 38-40 saat civarındadır. Bu durum, Türkiye'nin haftalık çalışma süresi bakımından OECD ortalamasının yaklaşık 6-8 saat üzerinde olduğunu gösteriyor. Yani Türkiye'de bir çalışan haftada neredeyse bir gün fazladan çalışmış oluyor. Buna rağmen bu uzun süreler ne ekonomik verimlilikte ne de yaşam kalitesinde aynı ölçüde bir artışa dönüşmektedir. Türkiye'de bir işçi günde ortalama 10-11 saat, haftada ise 60 saate varan mesailerle çalışıyor. Peki, bunca emeğin karşılığında ne alıyor? Birçok işçi açlık sınırının altında kalan asgari ücretle geçinmeye çalışıyor. Peki, gelişmiş ülkelerde durum nedir? Avrupa'da, örneğin Almanya'da, Hollanda'da, Fransa'da işçiler haftada ortalama 35-38 saat çalışıyor, daha az çalışıyorlar ama daha çok kazanıyorlar; üstelik, sosyal yaşamları var, aileleriyle vakit geçiriyor, kendilerine zaman ayırabiliyorlar. Türkiye uzun saatler çalışmasına rağmen kişi başına düşen üretkenlikte OECD ortalamasının oldukça gerisinde. Bu durum çok çalışmak ile verimli çalışmak arasındaki farkı ortaya koyuyor. Örneğin Hollanda,

Danimarka ve Norveç gibi ülkelerde haftalık çalışma süreleri 30-35 saat arasında olmasına rağmen kişi başına düşen verimlilik oranları Türkiye'nin çok üzerindedir. Bunun en önemli nedenlerinden biri, uzun çalışma saatlerinin üretkenliği artırmaktan çok yorgunluk, tükenmişlik ve düşük motivasyona yol açmasıdır. Gelişmiş ülkeler çalışma sürelerini azaltırken iş verimliliğini korumayı veya artırmayı başarmışlardır. Bu başarı, teknolojik altyapı, verimlilik odaklı çalışma kültürü ve çalışan insanlarına verilen önemle doğrudan ilişkilidir. Türkiye'de ise çok çalışmak, hâlâ iyi çalışmakla eş değer görülmekte, iş güvencesizliği ve düşük ücretler de uzun saatleri âdetâ zorunlu kılmaktadır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; uzun çalışma saatleri kısa vadede ekonomik üretkenliği artırıyor gibi gelebilir ancak uzun vadede çalışanlarda fiziksel rahatsızlıklar, psikolojik tükenmişlik, aile yaşamında bozulma ve iş veriminde düşüş gibi bireysel ve toplumsal sonuçlar doğurmaktadır. Çalışanlar için sağlıklı ve adil çalışma koşulları, bir ayrıcalık değil temel bir haktır. Bu, ayrıca, ülkenin ekonomik ve sosyal kalkınması açısından da bir gerekliliktir. Emekçilerin hakları korunmadığı sürece ekonomik büyüme ve toplumsal refah kalıcı olamaz. Bu nedenle haftalık çalışma saatlerinin 35 gibi makul bir seviyeye indirilmesi gerekmektedir diyor ve teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türkkkan, buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcım, değerli çalışma arkadaşları; hoş geldiniz.

Sayın Bakan, bugün bu Komisyonda konuşacağım konu bir iş kazası değil; ben sanayiciyim, iş kazası olabilir, teknik sebeplerden olabilir, işçinin ihmali olabilir, işverenin yeterli önlem almadığı anlar olabilir; bu tip iş kazalarına -otuz beş yıldır aynı bölgede ben sanayicilik yapıyorum- çok da rastlıyoruz ama bu bir iş kazası değil Sayın Bakanım, bu bir cinayet, emin olun. Siz de bölgeye geldiniz, kendiniz de gördünüz. Sayın Valinin ilk açıklamasına bakıyorum, Sayın Vali hiç kimse sormadan diyor ki "Evet, buranın ruhsatı var." Sayın Valiyi de yanıltıyorlar. Sayın Vali çok düzgün bir adamdır, buradan söylüyorum; hakikaten, özellikle 10 Kasım'daki camilerde mevlit okutma çağrısıyla Kocaelililerin gönlünde taht kurdu. Ancak Sayın Valiyi yanıltanların kim olduğunu size söyleyeceğim. Bir muhtar Kaymakama gidiyor "Ben o mahallede oturuyorum. Bakın, burası benim mahallemde. Burası bir depo mepo değil, burası atölye ve burada solventli, yanıcı maddeli imalat yapıyorlar. Lütfen, bu konuda gerekli tedbirleri alın." diye yalvarıyor. Kaymakam muhtarı asla kale almıyor, muhtarı duymazlıktan geliyor. 2021 yılında bu binayla ilgili encümen yıkım kararı alıyor. Belediye yıkım kararını uygulamadığı gibi bu kararı, encümenin aldığı kararı sümen altı ediyor. O zamanki Belediye Başkan Yardımcısı hâlâ aynı görevde, Belediye Başkan Yardımcısı olarak görev alıyor.

Bakın, kişileri suçlamak değil amacım. Ben dün o taziye evlerine gittim, siz de gitmişsiniz, o insanların acısını siz de gözlerinde hissettiniz. Ateş düştüğü yeri yakıyor. Bu insanlar orada normal şartlarda da çalışmadılar. İş güvenliğiyle ilgili hiçbir tedbir alınmadan, bedava, karın tokluğuna, hatta karın tokluğuna da değil evlerine götürecekleri bir lokma ekmek için çalıştırıldılar o insanlar ve göz göre göre orada bir cinayet işlendi. Yaptığınız görevden almalar sizin Bakanlığınız açısından doğru bir tutum olabilir ama lütfen, sizden rica ediyorum, evlatlarınız var, aileniz var; bu ölen insanların evlatlarıyla, aileleriyle, onlarla beraber empati yapın, sadece görevden almak yetmez. Burada görevde ihmali olan Belediye Başkanı da en az orada sizin görevden aldığınız bürokrat kadar bu cinayetin ortağıdır, cürmüdür. Oradaki o kaymakam da, muhtarı dinlemeyen o kaymakam da bu cinayetin cürmüdür. Yarın öbür gün bu Bakanlık mevkiniz bitecek; bir gün Ankara'ya giderken, yolunuz Dilovası'ndan geçerken yüreğinzizin cız etmemesi için lütfen, sizden istirham ediyorum: Kimsenin gözünün yaşına bakmadan, bu bizim milletvekilimizin amcasının oğlu, bu Belediye Başkanı bizim eski belediye başkanımız diye bakmadan bunun takipçisi olmanızı özellikle istirham ediyorum. Bu, benim yaptığım siyasi bir konuşma değildir. O bölgede otuz beş yıldır yaşayan, bu insanları tek tek ailesine kadar tanıyan bir milletvekili olarak söylüyorum. Yoksa o vebalden ömür boyu kurtulamazsınız. Sizin de bu vebali taşımak istediğinizi düşünmüyorum. Bu konuda üzerinize düşenleri yapmanızı bekliyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Karakaş...

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Değerli milletvekili arkadaşlarım, çok kıymetli bürokratlar; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün sadece bir Bakanlık bütçesini değil, bu ülkenin emeğini, alın terini, işçisini, memurunu, emeklisini, gencini, kadını yani Türkiye'nin omurgasını konuşuyoruz ve açıkça söyleyeyim: Bu bütçe adalet değil adaletsizlik üretmektedir. 2025 yılı asgari ücret 22.104 lira ama açlık sınırı 28.412 lira. Bekâr bir çalışanın yaşama maliyeti 36.984 lira. TÜRK-İŞ'in 2025 Ekim ayı araştırmasına göre 4 kişilik bir ailenin yoksulluk sınırı 92.547 lira. Düşünün, evde herkes çalışıyor olsa dahi yoksulluk sınırının altında kalıyor. Bu ülkede milyonlarca çalışan açlık sınırının altında yaşam savaşı veriyor. Bu ücret, artık asgari ücret değil bir hayatta kalma ücreti hâline gelmiş durumda. Dahası, Türkiye'de çalışanların yüzde 40'ı asgari ücret düzeyinde, bu oran Avrupa'da ise yüzde 8 oranında ve artık üniversite mezunları bile asgari ücretle çalışıyor. Bu mudur sosyal devlet anlayışımız?

TÜİK verilerine göre işsizlik oranı yüzde 28,6 yani her 3 kişiden 1'i işsiz, kalan 2 kişi ise günlük, saatlik işlerde hayatını sürdürmeye çalışıyor ya da artık iş bulmaktan umudunu kesmiş durumdalar. Gençlerimiz umutsuz, geleceğe dair hiçbir umutları yok, hiçbir hayal kuramıyorlar ve gençlerin maalesef, bu ülkede kurdukları tek hayal var: "Acaba fırsatını bulup yurt dışına kendimi atabilir miyim? Mühendis de olsam avukat da olsam gider, gerekirse orada kuryelik yaparım." diyorlar. Yani ülkemizin geldiği durum maalesef bu. Üniversite bitiriyor ama iş bulamıyor zaten. Kadınlarımız üretmek istiyor ama maalesef, iş gücü piyasasında yer bulamıyor. Hele engelli vatandaşlarımızın durumu daha vahim "istihdama katılım" deniyor ama orada ne bir yeni teşvik ne bir aktif program var.

Bakınız, Bakanlık "İstihdamı artıracamız." diyor ama hangi yatırımlarla yapacaksınız? Nitelikli iş geçişi sağlayacak mesleki eğitim yatırımı var mı? Maalesef yok. Kadın girişimciliğini destekleyen bir fon, bir kaynak, bir strateji var mı? Maalesef o da yok. Engelli istihdamını kalıcı hâle getirecek bir sistem değişikliği var mı? O da yok. Bu ülkenin gençleri işsiz, kadınları umutsuz, engelliler dışlanmış durumda ama siz, bütçeyi makyajlı rakamlarla doldurup "Başardık." diyorsunuz, başaramadınız maalesef çünkü bu bütçe

üretmeyen, istihdam yaratmayan, umut vermeyen bir bütçeden ibarettir. Türkiye, ülkemiz ne yazık ki en çok iş kazasının yaşandığı ülkedir. Her 100 bin çalışan başına yaşanan ölümlü iş kazası oranında, Uluslararası Çalışma Örgütü veri tabanında verisi bulunan ülkeler arasında maalesef 1'inci sıradayız.

Yine, iş sağlığı ve iş güvenliği rakamlarına göre, 2025 yılının ilk dokuz ayında en az 1.566 işçi iş kazalarında hayatını kaybetmiş durumda. Her kitlesel iş kazasından sonra görüyoruz ki ölümler iş yeri sahiplerinden kamu kurumlarına kadar uzanan çok önemli ihmallerin sonucu olarak gerçekleştirilmiş. Bunun en yakın örneği geçtiğimiz günlerde Kocaeli Dilovası'nda yaşandı ve 6 işçimiz hayatını kaybetti. Biraz önce Milletvekilimiz Lütfü Türkkan Bey de söyledi; orada gerçekten, resmen cinayet işlenmiş durumda; iş kazası değil. SGK İl Müdürü ve İŞKUR yöneticileri de dâhil 7 kişi açığa alındı. Bu işletme hakkında CİMER'e farklı zamanlarda defalarca şikâyetle bulunulmuş fakat acı olan, CİMER'den gelen bir cevap, bakınız, şöyle göstereyim, cevapta ne diyor biliyor musunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karakaş, teşekkür ediyorum.

Süreniz doldu.

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Tamamlıyorum Sayın Başkanım, sadece cevabı okuyacağım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Cevabı okuduk biz burada, burada tartışıldı cevap.

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Tekrar okumak istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hızlıca okuyun, süre vermiyorum.

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Hemen bitiriyorum.

İş yerinin iş sağlığı ve güvenliği açısından denetlenmesi için iş sağlığı ve güvenliğine yönelik alınmayan tedbirlerin neler olduğunu, iş yerinin hangi kısmında ve ne zamandan beri alınmadığını, iş yeri çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği yönünden nasıl etkilendiği, iş yerinin tam unvanı, adresi vesaire vesaire... Ya, bu CİMER'e müracaat eden arkadaşımız dedektif mi, savcı mı? Böyle bir şey olabilir mi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Aygun, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkanım, Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum ama sözlerime başlamadan önce, Sayın Bakan sizin yerinizde olmak istemezdim. Böyle talihsiz bir iş kazası sonrası bütçeniz için Parlamentoya geldiniz. Herhâlde bu sıkıntıyı sizler de bizler gibi yaşıyorsunuzdur ama şunu söylemek gerekiyor: Artık bu iş kazalarına ve canavarlıklara son vermemiz gerekiyor. Bu konuda da sizden hassasiyet bekliyoruz.

Bu ülkede en büyük darbeyi emekliye vurdunuz Sayın Bakan. Sizin dönemde emeklinin aylık geliri açlık sınırı olan 27.960 liranın altına düştü. 2006 yılında emekli gelirlerinin kişi başına gelire oranı yüzde 49,1 iken 2024'e geldiğimizde oran yüzde 31,8'e düştü ama en acısı da 2020 yılından 2024 yılına kadar geçen sürede 65 yaş üzeri nüfusta yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında bulunan kişi sayısı sayenizde 1,1 milyon artarak 2,6 milyona ulaştı yani üç yılda yoksul sayısı tam 1,5 milyon kişi arttı. Türkiye'yi yoksullaştırmakla kalmadınız, derin şekilde yoksullaştırdınız; bu ayıp size yeter Sayın Bakan.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bütçesi 865 milyar liradan 447 milyar liraya düşüyor ama sosyal güvenliği nasıl bitirdiğinizi daha iyi anlıyoruz. Sosyal güvenlik programına aktarılan 551 milyar liranın 43 milyar liraya düşürülmesi yoksullaşmanın rakamıdır.

İşsizliği bu ülkenin kaderi hâline getirdiniz, işsizlik düşmüyor çünkü tüm işletmelerimiz kapanıyor ya da tekstil, deri, giyim fabrikalarında olduğu gibi Fas'a ya da Mısır'a kaçıyor. Türkiye'de işsiz sayısı 3 milyona sabitlendi, geri gitmiyor, ileri de sıçramıyor. Dar tanımlı işsizlik rakamlarına bakıldığında, 2025 yılı için işsiz sayısının 3 milyon 32 bin olarak öngörüldüğünü görüyoruz. Peki, yıllık programda 2026 yılı tahmini ne? 3 milyon 70 bin yani işsiz sayısının 30 bin daha fazla artmasını tahmin ediyorsunuz. Okuttuğumuz çocuklarımıza iş bulamıyoruz, yüksek KPSS puanıyla gençlerin işsiz kaldığını biliyoruz, onlar da sayenizde yurt dışına çıkıyorlar. Okutmadığımız çocuklar da çocuk işçi statüsünde yaşamaya mahkûm ediliyor.

Kocaeli Dilovası'nda ölen işçilerin hepsi kadın ve kız çocuklarıydı. Bunlardan Cansu Esatoğlu 16, Nisa Taşdemir tam 17 yaşındaydı. Bu tesadüf değil yoksullaşmanın, sosyal güvenliğe ayrılan payın düşmesiyle çocuklarımızın eğitimden kopmasıyla iç içe Sayın Bakan.

Buraya gelmeden rakamlara baktım; Atatürk'ün eğitim vizyonundan, onca fakirlik içinde savaştan çıkmış bir topluma yaptığı eğitim seferberliğinden nasıl koptuğumuzu rakamlarla gördüm; yazık, yazık! 14-17 yaş arasındaki kız çocuklarında okullaşma oranı sadece bir yıl içinde yüzde 91,8'den yüzde 86,5'e düştü. İşte, bu çocuklar eğitimden çıkınca iş güvencesi olmayan Dilovası'ndaki parfüm fabrikası gibi yerlerde çocuk işçi oldu. Bu utanç AK PARTİ iktidarına yeter.

Gençlerimiz, geleceğimiz yurt dışına kaçıyorlar, gidiyorlar, yurt dışına gitmek istiyorlar. Neden? Çünkü üniversitede okumak iş bulmalarına imkân sağlamıyor. 2022-2024 yıllarında üniversite mezunlarının işsizler arasındaki payı yüzde 26,7'ye, şimdi bu oran ise yüzde 35'e yükselmiş. Asgari ücret desek sürekli geriye gidiyor. Asgari ücretteki iki yıllık kayıp yüzde 8,7. Çocuklarımıza eğitim veremiyoruz.

Peki, sağlık verebiliyor muyuz? O da hayır. Sayın Bakan, burayı iyi dinleyiniz: Sosyal Güvenlik Kurumumuzun kayıtlara göre 5.400 SMA'lı ve 6.200 DMA'lı çocuğumuz var. Bunlar neden sosyal güvenlik şemsiyesine alınmıyor? Neden bunları bağış yoluyla tedavi ettiriyoruz? Bu ayıp hepimizin, bu ayıp sizin Bakanlığınızın, bu ayıp Meclisin. İnşallah, bu ayıptan döneriz, bu çocuklarımızın tedavilerini sosyal güvenlik şemsiyesinin altına alır, onları annelerinin kucağında bağış yapacak hâle getirtmeyiz Sayın Bakan. Bu ayıp sizin diyorum, bu ayıp sizin, bu ayıp sizin! Koca Bakanlık onca göçmenin sağlık masrafını üstleniyor ama kendi vatandaşına geldiğinde ise kafasını kuma gömüyor. Kafanızı kumdan çıkarın, o çocukların tedavilerini sağlayın.

"Ara eleman yok." diyorsunuz, çocukların hakkını yiyorsunuz, "Meslek liseleri memleket meselesi." derken stajda çıraklık sigortasını dikkate almıyorsunuz. Stajda ve çıraklıkta geçen süre neden sosyal güvenlik kapsamına girmiyor? Neden başlangıç

saymıyorsunuz Sayın Bakan? Esnaf ve çiftçimiz için prim gün sayısını neden 7200'e düşürmüyorsunuz? Söz verdiniz ama sözler havada kaldı. "Emekli maaşları arasında uçurum nedir?" diyorum; işçi ayrı, memur ayrı maaş alıyor; maaşta adalet yok, emeklilik yaşında yok. Kademeli emeklilik konusunda ne düşünüyorsunuz?

Ölüm aylıklarında bile adaletsizsiniz Sayın Bakan. Vefat eden BAĞ-KUR ve sosyal güvenlik sigortalısının kız çocuklarına ölüm aylığı bağlanması için evli olmaması şartı var ama boşanmış ya da dul kalmış olması, herhangi bir sigortalı statüsüne sahip çalışmaması veya kendi sigortalılığı sebebiyle gelir veya aylık almıyor olması koşulları aranıyor ancak Emekli Sandığı için bu koşul aranmıyor. Emekli Sandığı emeklisi bir kişi vefat ederse kız çocuğu çalışsa bile babasının maaşını alıyorsa neden diğer kurumlardan emekli olanların çocukları babası ölünce vefat hâlinde almıyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Neden bu uygulamayı değiştirmiyorsunuz Sayın Bakan? İnsanların anayasal hakkı olan bu hakkı neden vermiyorsunuz diyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Karagöz, buyurun lütfen.

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Bakan Yardımcılar, bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bir ülkenin refahını ölçmenin en basit yolu, emeklinin sofrasına, asgari ücretlinin cüzdanına bakmaktır. Bugün o sofraya baktığımızda et yok, meyve yok, huzur yok, o cüzdana baktığımızda ise refah değil çaresizlik görüyoruz.

Sayın Bakan, sizi samimiyetle Anadolu'nun mütevazı şehri olan memleketim Amasya'ya davet ediyorum. Gelin, beraber bir ev kiralara bakalım, bir market alışverişi yapalım, pazara, manava, kasaba uğrayalım, o boş sofraların neden boş kaldığını birlikte görelim. Ondan sonra tekrar 2026 yılı bütçesinde emeklinin, asgari ücretlinin, memurun alacağı ücretleri açık yüreklilikle konuşalım. Artık emeklinin, asgari ücretlinin, memurun maaşı TÜİK'ten gelen verilerle güncellenecek durumu çoktan geçti. Ortada bir insanlık dramı, açlık krizi, yoksulluk gerçeği var. Bu ücretlerin hakkaniyetli bir şekilde sil baştan ele alınması şart. Bugün Türkiye'de en zengin kesimin millî gelirden aldığı pay en yoksul kesimin tam 16 katına ulaşmıştır. Sabahın ilk ışıklarında kalkıp ekmeğinin peşine düşen milyonlarca yurttaşımız nüfusun yüzde 10'unun servetini büyütebilmek için gece gündüz çalışıyor. Sosyal adalet anlayışının bittiğini, eşitliğin yalnızca ağılık, sefalette ve yoksullukta birleştiğini görüyoruz. Yıllarını bu ülkeye hizmetle geçiren, primlerini eksiksiz ödeyen 16 milyon emekli bugün sadakaya muhtaç bir şekilde yaşam mücadelesi veriyor ama siz, katıldığınız bir programda "Allah'a binlerce şükür, emeklilerimiz tarihi geldiğinde bankalara gidip aylıklarını alabiliyor." diye konuştunuz. Sizin bu şükür beklentinize halk ozanımız Âşık Meftuni'nin dizeleriyle cevap vermek istiyorum Sayın Bakan:

"Fakir ölse şaşan olmaz,

Evi yansa koşan olmaz,

Mezarını eşen olmaz,

Nolacak garibanın hâli?

Bağırıyom duyulmuyor,

Çağırıyom duyulmuyor,

Ekmek olmasa olmuyor,

Şükür karın doyurmuyor."

Emeklinin, işçinin, memurun, çiftçinin hayatının dramı işte bu dizelerle özetleniyor.

Evet, Sayın Bakan, garibanın sofrasında ekmek yok, şükür de emeklinin karnını doyurmaya maalesef yetmiyor. Her şeyin pahalı olduğu güzel ülkemizde AKP iktidarı sayesinde ucuz olan tek bir şey kaldı, o da insan hayatı.

Sayın Bakan, vatandaşlarımız özellikle kanser gibi ölümcül hastalıkların ilaçlarına ücretsiz ulaşamıyor. Yurttaşlarımız ölümle pençeleşen evlatlarının tedavi masraflarını karşılamak için her gün kampanyalar düzenliyor. Türkiye iş cinayetlerinde Avrupa'da 1'inci, dünyada 4'üncü sırada. Ekim ayında 169, yılın ilk on ayında ise 1.737 emekçi iş cinayetlerine kurban gitti.

Son olarak, geçen hafta Dilovası'nda 2'si çocuk 6 yurttaşımız hayatını kaybetti. Önlemler yetersiz, kamu spotu yayınlamaktan öte etkili tedbirler alınmıyor; denetimler ciddiyetsiz, kısacası bu ülkede insan yaşamı sayenizde çok değersiz.

Bakanlığınızın, iktidarın havuzuna su taşıyan sarı sendikaları memnun etme ve büyütme makamı hâline dönüşmesiyle birlikte işçi hakkını koruyan değil işçi hakkını öğüten bir düzen kuruldu. EYT'yle mağdur ettiğiniz kademeli emeklilik bekleyen kardeşlerimizi, 7200 gün prim sözünü verdiğiniz esnaflarımızı, kadro bekleyen on binlerce taşeron işçiyi, intibak yasası bekleyen yüz binleri, staj ve çıraklık mağduriyetlerinin giderilmesini isteyen yurttaşlarımızı, yardımcı hizmetler sınıfı personelinin taleplerini ve daha pek çok mağdur grubu size tekrar tekrar hatırlatmak istiyorum. "Kaynak yok." söylemini artık milletimiz kabullenmiyor çünkü 2025'in ilk dokuz ayında Hükûmetiniz 11 trilyon lira harcamış. Bu harcamaların yüzde 15'i faize gitmiş, sosyal güvenliğe ise sadece yüzde 10 ayrılmış yani iktidar yine tercihini halktan yana değil faizden yana kullanmış. Ortada kaynak sorunu yok, ortada iktidarın yurttaşların sorununu çözmek için irade koyamama sorunu var.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bütçe politikasının toplumsal refahı artırma hedefinden çok, mali dengeleri koruma kaygısıyla şekillendiğini görüyoruz. Oysa bütçe gelir dağılımını, üretim yapısını ve toplumun yaşam kalitesini belirleyen temel politika aracıdır. Bu nedenle, kaynak tahsisinde sosyal politikaları, üretken yatırımları önceleyen bir yaklaşımın güncellenmesi gerekmektedir. Bu ülkenin ihtiyacı olan tek şey, bir an önce, 86 milyon vatandaşımıza insan onuruna yakışır bir yaşam sunacak bir iktidarın yönetimi ele almasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Bu iktidarın adı da Cumhuriyet Halk Partisidir.

Saygılarımla.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tahtasız...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, değerli hazırın; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada yalnızca bir bütçeyi değil, adaletin, sosyal güvenliğin ve emeğin geleceğini konuşuyoruz. Sayıları milyonları aşan işsiz gençlerin, atanmayan öğretmenlerin, asgari ücretlilerin, emeklilerin, 7200 prim gün sözü verilen BAĞ-KUR teşviki bekleyen esnafın, kademeli emeklilik bekleyenlerin, emekli maaşlarındaki intibak düzenlemesi umudunu besleyenlerin, staj ve çıraklık mağdurlarının, kamudaki taşeron işçilerin, 3600 ek gösterge bekleyen tüm memurların gözü kulağı bu Bakanlığın bütçesinde.

Sayın Bakan, SMA'lı ve DMD'li çocuklarımızın tedavisini neden üstlenmiyorsunuz? Çocuklarımızı ölüme terk ediyorsunuz. Kanser hastalarımızın birçok ilacını da ödemiyorsunuz Sayın Bakan. Geçen yıl olduğu gibi bu yıl da birçok konuya değindiniz ama ne yazık ki saydığım bu kesimlerle ilgili yine bir tek kelime edemediniz çünkü tek adam rejiminde yetki de tek söz de bir kişiye ait; davul sizde, tokmak -tabiri caizse- başkasının elinde. Bir kişi isterse oluyor ama istemezse bakanlar bakmakla, eleştirilere kulak tıkmakla kalıyor.

Sayın Bakan, tüm mağdur kesimlerin, çözüm bekleyenlerin, geçim isteyenlerin, insan onuruna yakışır bir maaş talep edenlerin sorumluluğu sizin omuzlarınızda; iş kazasında ölen işçilerin ve çocukların vebali hepinizin boynundadır. Siz rakamları açıklamıyorsunuz ama iş sağlığı ve güvenliği uzmanlarına göre 2013 yılından bu yana en az 770 çocuğun hayatını kaybettiği vurgulanıyor. Daha geçen gün Kocaeli Dilovası'nda yaşanan iş kazasında 3'ü çocuk, toplam 6 kişi hayatını kaybetti; tüm bu ölümlerden siz ve iktidarınız sorumlu.

Sayın Bakan, verdiğiniz 22.104 liralık asgari ücret ve emekli maaşları enflasyon karşısında pul oldu. Sayenizde işçi ve emekli pazardan çıkma sebze meyve, yarı fiyatına yırtık yufka, tavuk yerine 75 TL'ye taşlık ya da tavuk boynu alıyor. Halkımızı 4 liraya kırık yumurta, 150 TL'ye çorbalık kemik, 4 TL'ye bayat ekmek almaya, sefaletle mahkûm ettiniz. Asgari ücretlinin alım gücü on bir ayda 7.265 lira eriyerek 14.839 liraya düştü; en düşük emekli maaşı ise 5.401 lira eridi ve 11 bin liraya geriledi. Elinizi vicdanınıza koyun; açlık sınırının 24 bin lirayı geçtiği, kiralardan 20 bine dayandığı, çarşının pazarın cep yaktığı ülkemizde insan onuruna yakışır asgari ücret beklentisi var.

Sayın Bakan, seçim öncesi verilen 7200 prim günüyle emeklilik sözünü hâlâ tutmadınız. Bugün esnaf 9000 gün prim ödemek zorunda iken yanında çalışan işçi 7200 günde emekli oluyor; bu, açık bir adaletsizliktir. 7200 gün emeklilik sözü tutulmalı, esnaf ile çalışan arasında prim günü eşitliği sağlanmalıdır. 2023 yılı Mayıs ayında yapılan seçimlerin üzerinden otuz ay geçti; seçim öncesi meydan meydan dolaşan Cumhurbaşkanı ve bakanlar olarak bolca vaat verdiniz. "Emekliyi enflasyona ezdirmeyeceğiz." dediniz, emeklinin pestilini çıkardınız. "BAĞ-KUR'luların prim gününü 7.200'e indireceğiz." dediniz, her gün 300 esnaf kepenk kapatıyor. "Taşerondan kadroya geçmeyenleri kadroya alacağız." dediniz, sözünüzü tutmadınız. "Tüm memurlara 3.600 ek gösterge vereceğiz." dediniz, memurları yoksulluk sınırı altında maaşa mahkûm ettiniz. "Memur emeklilerine seyyanen zam vereceğiz." dediniz, emekli memuru perişan ettiniz. 6 Şubat depreminin üzerinden bin gün geçti, 650 bin kişi hâlen konteynerlerde yaşıyor. Seçim üzerinden otuz ay geçti, enflasyon yüzde 130; politika faizi yüzde 365; açlık sınırı yüzde 175 arttı; otuz ayda 16 katliam yaşandı, 4.836 kişi hayatını kaybetti. Bugün 7 milyon çocuk yatağa aç giriyor. Beş çocuktan 1'i ne yazık ki işçi; çocuk işçi sayısı 2 milyona ulaştı. Geniş tanımlı işsiz sayısı ise 12 milyonu geçti.

Sayın Bakan, görevinizin sorumluluğunu yerine getirin; iktidarınızın bitmesine sayılı günler kala tüm mağduriyetleri giderin, sosyal ve ekonomik adaleti sağlayın; çocuklarımızı ölüme göndermeyin, geçinemeyenleri intihara sürüklemeyin. AK PARTİ'nin kara düzeninin mutlaka sonu gelecek. Bir Bakan olarak sadece bakmakla kalmayın, ya elinizi taşın altına koyun ya da derhâl istifa edin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aylin Yaman, buyurun lütfen.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Bakan; Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı gibi büyük bir bütçeyi yöneten bir Bakanlığın çok daha farklı performans göstergeleri ve hedefleri olması beklenirdi. Performans göstergelerinin ölçülebilir, ulaşılabilir ve gerçekçi olması önemlidir. Örneğin, çocuk işçiliğiyle mücadele kapsamında ulaşılan çocuk sayısı hedefi, gerçek sayı 1 milyonu geçmiş olmasına rağmen 2024'te sadece 66 bin çocuğa ulaşılmış, 2025 ve 2026 yıllarında 30 bin hedeflenmiş. Daha birkaç gün önce Dilovası'nda yaşanan korkunç iş cinayeti bizlere yine vicdani sorumlulukları, emek sömürsünü, kayıt dışı çalıştırmanın acımasız yüzünü gösterdi.

İstihdam başlığına gelecek olursak, işsizlik oranı bu yıl için yüzde 8,5 olarak verilmiş, 2026 için yüzde 8,4 hedeflenmiş; kim inanır buna? Geniş tanımlı işsizlik şu an yüzde 32'lerde. Ayrıca, bu konuda yapılan projeler, toplantı sayıları gibi subjektif başlıklar hedef olarak konulamaz. Üstelik, her yıla iki toplantı koymuşsunuz; her yıl 2 toplantı yaptığınızda başarılı mı sayacaksınız kendinizi?

Kadın istihdamını teşvik edecek hiçbir gösterge göremedim ben. Örneğin, kadına yönelik görmek istediğim doğum borçlanmasında -ki erkekler için askerlikte var- sigorta öncesi doğumları kapsamayan kural, çok sayıda sigortasız çalışan kadın için hak kaybı demektir. Ayrıca bu durum düşen doğurganlık hızına olumsuz etki yapmaktadır; doğum için işe başlamayı bekleme, ikinci çocuk isteğini öteleme gibi.

Çalışma Hayatı ve Sosyal Diyalog Programı altında bir hedefimiz de mevsimlik tarım işçisi sayısı. Ben buradan mevsimlik tarım işçisi sayısını artırmak mı istiyorsunuz yoksa azaltmak mı istiyorsunuz hiç anlayamadım. 2024'te 87 bin mevsimlik tarım işçisi olmuş, 2025'te 65 bin hedeflemiştiniz, 2026'da 70 bin hedeflenmiş. Bizim daha çok bu işçiler için taşıma, barınma, sosyal güvence, eğitim, sağlık, temizlik, beslenme gibi konulara yönelik hedef koymamız gerekir, sayıya yönelik değil.

Mobbing kaynaklı başvuru sayısı... 2024'te 10 bin başvurunuz gerçekleşmiş ama siz, 13 bin hedeflemiştiniz 2025 için yani hedefi artırmışsınız, sonra da biner biner azaltmışsınız yani o kadar eminsiniz ki mobbingin devam edeceğine.

İş sağlığı ve güvenliği konusuna gelirsek eğer... Ölümlü iş kazası oranına 100 binde 6,4 gibi bir oran konmuş. Bir Bakanlık nasıl olur da ölümlü iş kazası için bir yüzde belirler? Daha vahim olan, kazaları önlemeye yönelik faaliyet sayısı yani Bakanlık olarak önleme çabanız için koyduğunuz hedef 2024'te 1.131 iken 2025'te 870'e indirmişsiniz yani bu konuda zaten "Uğraşmak istemiyoruz." demişsiniz.

Sosyal güvenlik için 2025 yılı başlangıç ödeneğiniz 551 milyar 805 milyon olmasına rağmen ilk altı ayda sadece 83 milyar harcanmış. Buradan ödeneğin kullanılmayacağını mı anlıyoruz ya da başka yere mi aktarılacak? Bu rakamlarla kademeli emekliliğe bütçe ayırabilirsiniz, staj ve çıraklığı sigorta başlangıcı sayabilirsiniz, birçok ödenmeyen ilacı ödeyebilirsiniz, 2008 öncesi sigortalı engellileri emekli edebilirsiniz.

Sosyal Güvenlik Kurumu Rehberlik ve Teftiş Başkanlığında müfettişlerin özlük hakları gibi, sayısal kadro yetersizliği gibi pek çok sorunu bulunmakta, az sayıda müfettişin tükenmişliği denetim zafiyeti yaratmaktadır. Biz bunu vahim yenidoğan çetesi olayında gördük, 470 kadro şu anda boş, alınmamış. Ayrıca atama bekleyen sosyal güvenlik mezunları yerine alan dışı atamalar yapmaktasınız. Farklı illerde çalışmak zorunda kalan kamu kurumlarındaki sözleşmeli personel için üç artı bir yıl çalışma düzeni bugün artık taşınamaz durumdadır. Türkiye'de son yıllarda salon kiralarda ve konut fiyatlarında yaşanan artışların ve ulaşım maliyetlerinin sürdürülemez olduğu açıkça görülmektedir. Bu durum özellikle kadın çalışanlar için istihdamdan kopmak demektir. Bu nedenlerle kamu personel rejiminin bir artı bir gibi eşitlik ilkesine uygun bir yapılanmaya ihtiyacı vardır. Bu bütçe merkezî bütçenin sadece yüzde 2,86'sıyla sadece mutlak değer olarak değil içerik ve adil olmayan dağılımıyla da kabul edilebilir yapıda değildir.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; bu uğultuyu eğer bir bitirebilirsek hayırlısıyla... Uzakıkça iş uzuyor, siz gidiyorsunuz da biz yarın yine buradayız. Sayın bürokrat arkadaşlar ve Sayın Komisyon üyesi olmayan değerli milletvekilleri; biz yarın sabah yine 10.00'da buradayız. Sizden istirham ediyorum...

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Başkanım, biz de buradayız, Komisyon üyesi değiliz ama...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım, biz de buradayız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bazı müdahavimlerimiz var, onlar hariç, istisna, onlar da beraber burada. Onun için şu işi bitirelim, 21 kişi daha var değerli arkadaşlar.

PERİHAN KOCA (Mersin) - Siz daha yeni geldiniz Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Efendim?

PERİHAN KOCA (Mersin) - Daha yeni geldiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, ben hep buradayım, oradan takip ediyorum, sizi odadan.

Evet, şimdi Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, lütfen istifa edin. Neden? Çünkü Kocaeli Milletvekili olarak size öylesine belgeler göstereceğim ki "Evet, hakikaten istifa etmem gerekiyor." diyeceksiniz. Sayın Vedat Işıkkhan, benim sizin şahsınızla bir sorunuz yok, sistemle ilgili bir sorunuz var. Siz beyefendi bir şahsiyetsiniz, zaten o yüzden istifa etmelisiniz; kötü, vicdansız bir insan olsaydınız istifa etmezsiniz. Bakın, bu facia adım adım geliyordu. Şu soru önergeme bir bakın, sonra bana hak vereceksiniz. 2 Ocak 2024'te size Kocaeli Körfez'de çocuk işçinin ölümüyle ilgili bir soru önergesi sormuşum. Ben Kocaeli Milletvekiliyim, bu sokakların çocuğuyum, sanayi kentinin vekiliyim ve bakın, size yüzlerce soru önergeleri vermişim şöyle olduğu gibi ve çok ciddiyetsiz cevaplarla karşı karşıyayım.

Çocuk işçi ölmüş, 15 yaşında Ağırlı bir çocuk ölmüş. Cevap göndermişsiniz bana, evlere şenlik, korkunç bir cevap, mevzuat yazmışsınız. Aradan iki sene geçmiş, ne demişsiniz biliyor musunuz: "Gereken incelemeler yapılmaktadır." Peki, siz böyle dersiniz başka bir çocuk işçi ölmez mi Sayın Bakan?

Bakın, bitmedi. 2019 yılı, yine Kocaeli, Çayırova, fabrika yangını. "Ben Bakan değildim." demeyin, önceki Bakan da aynıydı çünkü burada şahıs meselesi yok, sistem meselesi var. Siz 6-7 kişiyi açığa alıyorsunuz ama siz Bakan olarak bu sorumluluğu üstünüze almayıp alttakileri açığa alıyorsunuz. Sizin istifa etmeniz gerekiyor çünkü bakın, Çayırova'da bir fabrika yanmış 2019'da, ciddiyetsizliği size anlatacağım. Ben sormuşum, kaçak işçiler var, Suriyeli işçiler; bana cevap bile gelmemiş. Ne olmuş biliyor musunuz sayın vekiller? Bu inanılmaz ihlaller yapan fabrika -tüm işçilerle de konuştum- ya Tuzla'da gitmiş hemencecik başka bir fabrika açivermiş. İşte böyle bir sisteminiz var, o yüzden sizin istifa etmeniz gerekiyor. Neden? Canınızın yanması lazım, bir sistem sorgulanması lazım. Bu böyle olmaz Sayın Bakan.

Bakın, ben o insanları dolaştım, Esmâ Dikan'ın eşiyle konuştum; 13, 12, 10 yaşında çocukları var o insanın, biliyor musunuz. Bana dedi ki: "Vekilim, hakkımızı bırakma; sen Kocaeli Vekilisin, hakkımızı bırakma." Bırakmayacağım. Bir başkasına gittim, bakın adamın derdi ne, bana dedi ki: "Vekilim, eşim çok acı çekmemiştir değil mi? O alevler olmadan önce o dumanlar arasında hayatını boğularak kaybetmiştir değil mi? Ne olur bana söyle bunu." Bir başkasına gittim taziye, ne dedi bana biliyor musunuz: "Kırk yıllık eşimi dışlerinden tanıdım çünkü cesetler kömürleşmişti." Ya insanlar, o kadınlar birbirlerine sarılarak ölmüşler biliyor musunuz? Adli Tıpta etler ve kemikler birbirinden ancak ayrılmış. Ya, böyle bir şey diyorum size ya, vicdan diyorum gerçekten ya! Siz eğer bu dünyada istifa etmezseniz öte dünyada hesap veremezsiniz Sayın Bakan. Bakın, bakın, şu gencecik çocukların hesabını veremezsiniz siz. Ben bunların babasıyla da konuştum, Vedat Taşdemir, bana ne dedi biliyor musunuz: "Ben kanserim Vekilim. Çalışamıyorum, o yüzden 16 yaşındaki çocuğum gitti çalıştı. Kahroluyorum Vekilim, kahroluyorum. Ben çocuğumu çalıştırır mıydım ama hastaydım, kanserdim, o yüzden." dedi. Bakın, bu insanların vebali sizin üstünüzde Sayın Bakan. Hiç kusura bakmayın, ben sizin öte dünyanızı kurtarmak için konuşuyorum aslında biliyor musunuz? Bu dünyada siz istifa etmezseniz öte dünyada bu insanlar vallahi de sizin yakanıza yapışacak. Bakın, vallahi de bu insanlar yakanıza yapışacak çünkü o kadar ağır bir ihlal var ki.

Bakın, ya şu cevaplara bakın ya. Bakın, ben şurada var ya, iki sene önce 10 Ağustos 2023'te, şu yanan binanın altında bu sokaktaki fabrikalardaki ihlallerle ilgili açıklama yaptım arkadaşlarımla birlikte. Karşıdaki fabrikanın yaptığı ihlallerle ilgili açıklama yaptım, biliyor musunuz. Şimdi ve ardından altında açıklama yaptığım fabrika yandı arkadaşlar; öbür fabrikayı kapatmadınız çünkü o fabrikanın adamları vardı ve yani o fabrikanın kapanması için yanması mı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Yasin Öztürk...

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, konuşmama başlamadan önce hepimizi derinden üzen uçak kazasına dair birkaç söz söylemek istiyorum. Millî Savunma Bakanlığımız, Azerbaycan'dan ülkemize gelmekte olan C130 askerî kargo uçağımızın Gürcistan açıklarında

düştüğünü açıklamıştı. Bu elim kazada şehit olan Mehmetçiklerimize Allah'tan rahmet, ailelerine ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum. Acımız büyük, milletimizin başı sağ olsun.

Bugün burada Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2026 bütçesini tartışıyoruz. Kâğıt üstünde 449,9 milyar olarak sunulan bu tablo, 2025'te 865,3 milyarlık bir bütçenin tam yüzde 48,24 azaltılmasıyla oluşturulmuştur. Gerekçe nettir: Sosyal güvenlik transferleri Hazine ve Maliye Bakanlığına devredilmiştir ancak bilinmelidir ki rakamlar küçültülmüş olsa da vatandaşın omzundaki yük gram hafifletilmemiştir. Cari transferler yüzde 48,67 düşüyormuş gibi görünse de bütçenin neredeyse tamamını hâlâ bu kalem oluşturmaktadır çünkü yıllardır çözülmemeyen yapısal sorunların faturası yine milletin cebine kesilmektedir. Personel giderleri, primler, mal ve hizmet alımları artarken üretime dönük hiçbir stratejik yönelim göremiyoruz. AK PARTİ'si iktidarı, bu bütçede de geleneğini sürdürmüş, üretimi değil günü kurtaran transfer ekonomisini tercih etmiştir. Program bazlı dağılım ise daha vahimdir. Bütçenin yüzde 89,44'ü istihdam programına ayrılmış, sosyal güvenlik programı ise hazineye devredilerek fiilen işlevsiz hâle getirilmiştir. Çocukların korunmasına ayrılan ödeneğin sembolik seviyeye düşürülmesi sosyal devlet anlayışının artık kâğıt üzerinde bile yer taşımadığının en açık göstergesidir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, sosyal politika bacağı budanmış, yalnızca tabelası kalmış bir kuruma dönüştürülmektedir. Bu noktada, iki gün önce Dilovası'nda yaşanan elim patlamayı da hatırlatmak zorundayım: Bir parfüm fabrikasında 6 kadın işçimiz hayatını kaybetti. Ardından ortaya çıkan iddialar yürek burkucu değil utanç vericidir. Çocuk işçilerin çalıştırıldığı, sosyal güvencenin olmadığı, iş güvenliği önlemlerinin alınmadığı, daha önce CİMER üzerinden defalarca yapılan şikâyetlerin sonuçsuz bırakıldığı, denetimlerin ya kâğıt üzerinde kaldığı ya da hiç yapılmadığı. Bu tablo, bir kazanın değil denetimsizliğin ve ihmalin sistemleşmiş hâle dönüşmesinin bir sonucudur. Biz burada bütçeyi tartışırken ülkemizin işçileri maliyet kalemi muamelesi görmeye devam ediyor. Çocuk işçiliği 2025 yılında bu ülkede hâlâ çözülmemişse bunun sorumluluğu, bu iktidarın denetimsiz, hesap vermeyen yönetim anlayışı üzerindedir. Sosyal devlet bütçeden değil hayattan anlaşılır ve Türkiye'deki hayat bunu doğrulamamaktadır. Peki, emek piyasası ne durumda? TÜİK'in makyajlı verilerine göre işsizlik yüzde 8,5 görülüyor ancak aynı dönemde istihdam 200 bin kişi azalmış, atıl iş gücü yüzde 28,6'ya ulaşmış; sanayide çalışan sayı yıllık 3,6, imalatla ise yüzde 3,9 düşmüş. Bu, tam 184.545 insanın üretimden kopması demek. Son yirmi dört ayın on dokuzunda sanayi istihdamı gerilemiş. Bu sonuçlar tesadüf değil yanlış ekonomik tercihlerinizin doğrudan ürünüdür. İktidar ise yine inşaatı parlatıp imalatı görmezden gelmekte, beton ekonomisiyle kayıplar telafi edilemez, bir ülke üretimle, sanayile ve teknolojiyle büyür. Gelirler cephesi ise artık bir krizi değil bir çöküşü işaret etmekte. 2025 yılı net asgari ücret 22.104 lira. TÜRK-İŞ'in ekim ayındaki açlık sınırı açıklaması ise 28.412 lira. Milletin yarısı açlık sınırının altında yaşamaya mahkûm edilmekte; asgari ücret en az ücret değil ülkenin ortak ücreti hâline gelmiştir. Bu tablo, AK PARTİ'sinin ucuz iş gücü modelinin çöktüğünün bir resmidir. Emekliler açısından tablo daha da ağırdır. En düşük emekli aylığı 16.681 lira yani açlık sınırının yarısı bile değil. Plansız yürütülen EYT süreci, staj ve çıraklık mağduriyetleri iktidarın yönetim kapasitesindeki zafiyetlerini açıkça ortaya koymakta. "3600 ek gösterge genişletildi." denildi ama binlerce şef, teknik personel ve veri hazırlama kontrol işletmenleri kapsam dışında bırakıldı. BAĞ-KUR ve SGK'liler için de prim eşitleme sözü verildi ama yapılmadı; taşeronlara verilen kadro sözleri ise hâlâ yerine getirilmedi. Vergi adaletsizliği ise dip noktada; gelir vergisi dilimleri eritilmiş, düşük ve orta gelirli çalışanlar, daha yılın ilk aylarında üst vergi dilimine itilmiştir. Ücret belirlenirken "Ücret artışları enflasyonu artırıyor." demek sorumluluğu vatandaşı yıkmaktan başka hiçbir şey değil.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; AK PARTİ'si iktidarı bu bütçeyle sosyal devleti yok saymakta; işçiyi, emekçiyi, emekliyi ve işsizi kaderine terk etmektedir. İstihdamı betonla, sosyal güvenliği transferlerle, yoksulluğu süslü istatistiklerle yönetemezsiniz. Türkiye'nin sorunu sadece bütçe açığı değil yönetim açığıdır. Bu gerçek değişmeden hiçbir rakam bu tabloyu örtmeyecektir.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Perihan Koca, buyurun lütfen.

PERİHAN KOCA (Mersin) - Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, karşımızda, çalışmayı sadece patronlardan ibaret gören bir Bakanlık olduğu için öncelikle Çalışma Bakanlığının adını ve görev tanımını güncelleme önerimizle başlamak istiyorum çünkü Sayın Bakan, Bakanlığınızın sitesine girdiğimiz zaman "Görev ve Yetkiler" başlığı altında "4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu uyarınca iş yerlerinde inceleme yapmak, iş ve işlemleri teftiş etmek." yazıyor. Akabinde "Gerektiğinde teftiş ve denetimler sonucunda mevzuatın aksayan yönlerini sektörel bazda ilgili kurumlarca alınması gereken önlemleri belirlemek, önlem almak veya kaldırmak." yazıyor Sayın Bakan. Ancak ne var ki patronları, holdingleri, sermayenin çıkarlarını koruyup kollama dışında işçilerin lehine ne bir inceleme var ne bir denetim var Sayın Bakan, ne de işçilerin hakkını, hukukunu koruyacak somut bir adım var. Varsa yoksa patronlara hizmet, varsa yoksa sermayeye itaat var.

Bakin, Dilovası'nda göz göre göre gelen işçi katliamı bunun son örneği Sayın Bakan ve bu katliam sizin sermaye sınıfından yana duruşunuzun bir eseri. Defalarca CİMER başvuruları yapılmış, defaatle yapılan şikâyetler olmasına rağmen, defaatle yapılan uyarılar olmasına rağmen tek bir adım atmamışsınız Sayın Bakan. Sitenizde yazan, görev tanımınızda yer alan bir tane hususu bile yerine getirmemişsiniz. İşçinin, emekçinin yani canı mevzubahis olunca kılınızı bile kıpırdatmamışsınız Sayın Bakan ama ne yapmışsınız diye bakıyoruz, her defasında yaptığınız gibi kameraların karşısına geçmişsiniz ve onların canı için bir Fatiha okumuşsunuz sadece. Ne yapmışsınız diye bakıyoruz, Allah'tan rahmet dilemişsiniz sadece Sayın Bakan. Biz buradan sormak istiyoruz işçiler adına: Bu Bakanlık işçilerin canı için Allah'a rahmet dileme bakanlığı mıdır? Bilmek istiyoruz ve cevap bekliyoruz. Bakın, sonuç ortadadır, 3'ü çocuk olmak üzere 6 insanımız cayır cayır yanarak can vermiştir. Sizin sermaye düzeninize kurban edilmişlerdir işçiler ama bu da size yetmemiş, sizin bugün burada olmamanız gerekirken, istifa etmiş olmanız gerekirken "Çalışırken ölmek istemiyoruz." diye haykıran 4 üniversiteli genci dün gece jet hızıyla tutuklamışsınız Sayın Bakan.

Şimdi, bakıyoruz bütçe sunumunuzda gerçekten dalga geçer gibi "insan onuruna yaraşır iş ilkesi" demişsiniz, "insanı merkeze alan çalışma hayatı" demişsiniz, "insana yakışır istihdam" demişsiniz, "sıfır kaza kültürü" demişsiniz yani yine demişsiniz ve demişsiniz. İnsan gerçekten şaşakalıyor demek istiyorum ama diyemiyorum çünkü sizin iktidarınızda ne yazık ki bizler şaşırma

duygumuzu kaybettik Sayın Bakan. O yüzden şaşırıyoruz, sizin istifa etmemenize de şaşırıyoruz ama artık arşa çıkarttığınız bu aymazlıktan gerçekten irite oluyoruz, midemiz bulunuyor, bunu burada ifade etmek istiyorum.

Bakın, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; ben ülkenin dört bir yanında çoban ateşi gibi yanan işçi direnişlerini bizzat takip eden bir milletvekili olarak bugün buradayım ve Bakanın sunumunun aksine -Bakan diyor hani "İnsan onuruna yakışır bir iş ilkesiyle hareket ediyoruz." diye ama- işçiler insan onurunu ayaklar altına alan bir kölelik düzeni olduğunu, 19'uncu yüzyılı aratan bir çalışma rejimi içerisinde olduklarını anlatıyorlar bize.

Bakın, biraz önce yüz seksen üç gündür grevde olan TPI işçileri İzmir'den Ankara'ya geldiler seslerini duyurmak için. Onlarla beraberdim, TPI işçileriyle beraberdim. Yine altmış dokuz gündür Ankara Sincan'da direnişte olan Tapeten Mensucat işçileriyle beraberdim ve hepsi aynı şeyi söylüyorlar, "Muhatabımız yok." diyorlar, "Çalışma Bakanını göreve davet ediyoruz." diyorlar Sayın Bakan. TPI Composites işçileri elime sizin dikkatinizi çekebilmek için bir not tutuşturdular, onu sizlerle paylaşmak istiyorum. "Biz Amerikan firması olan TPI Composites'te çalışıyoruz. Rüzgâr türbini kanatları üreten bir fabrikada çalışıyoruz. Yüz seksen üç gündür grevdeyiz ve şimdi şirket Dubai menşeli XCS Composites adlı paravan bir şirkete satıldı. Kıdem tazminatımız, ihbar paramız, senelik ücretlerimiz verilmiyor. Amerikan şirketi Türkiye'de bizim üzerimizden para kazanırken bize 'Türkiye'deki fabrika tüzel şirket' demiyorlardı ama şimdi bu şirket iflasa giderken 'tüzel şirket' diyorlar." diye ifade ediyor TPI işçileri.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

PERİHAN KOCA (Mersin) - "Alacaklarımızı vermemek için kaçıyorlar." diyorlar. "Biz bu ülkenin vatandaşı değil miyiz?" diyorlar. "Bize sahip çıkan kimse olmayacak mı?" diyorlar.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Koca, çok sağ olun.

PERİHAN KOCA (Mersin) - Çalışma Bakanına buradan söylüyoruz: Bu sözü, bu sesi, bu feryadı duymak zorundasınız.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Sayın Koca, çok teşekkür ediyoruz, tamamlarsanız artık...

PERİHAN KOCA (Mersin) - Ülkenin dört bir yanında, Türkiye'nin dört bir yanında işçiler inim inim inliyorlar, ölümle burun buruna çalışıyorlar.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Sayın Levent Uysal, buyurun lütfen.

LEVENT UYSAL (Mersin) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, öncelikle Üretimde Kadın Eli Projesi için vermiş olduğunuz destekten dolayı teşekkür ediyoruz. Mersin İŞKUR Müdürlüğü 2025 yılının ilk dokuz ayında 50 bin kardeşimize bireysel danışmanlık vermiştir ve 25 bin kişiyi de işe yerleştirmiştir. İş gücü piyasasına sağlanan bu desteklerin artırılması için bazı ihtiyaçlarımız var. Öncelikle emeklilik sisteminin kademeli bir şekilde düzenlenerek emekli büyüklerimize ilave refah payı verilmesini talep ediyoruz. Kadın çiftçilerimize SGK prim desteği ve yıpranma payı istiyoruz. Mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programlarını genişleterek özellikle gençlerimizin iş bulma imkânlarının çoğaltılmasını, artırılmasını istiyoruz. Bir de Mersin İŞKUR İl Müdürlüğüne yer tahsisıyla ilgili bir talebimiz var.

2026 bütçemiz hayırlı olsun efendim.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Uysal.

Ayşe Sibel Ersoy, buyurun lütfen.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın 2026 yılı bütçesi devletimizin sosyal adalet anlayışını, çalışma hayatına bakışını ve emeğe duyduğu saygıyı yansıtmayı açısından oldukça önem arz etmektedir. Bu bütçe sadece harcama kalemlerinden ibaret değildir, insanı merkeze alan bir kalkınma anlayışının mali zemindir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak emeği koruyan, üretimi destekleyen ve sosyal dengeyi gözetken her adımın yanında olduğumuzu özellikle belirtmek isteriz. Sosyal Güvenlik Kurumunun gelir gider dengesine yönelik çalışmalarının titizlikle yürütüldüğünü görüyoruz. Bu alanda yapılan reformlar sistemin uzun vadede sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Bununla birlikte, kayıtlı istihdamı artıracak ve genç nüfusu üretim sürecine kazandıracak politikaların güçlendirilmesi sosyal güvenliğin de teminatı olacaktır. Dijital denetim, veri paylaşımı ve istihdam teşvikleri bu çabanın en önemli dayanakları olmalıdır. Emeklilerimiz alın terinin emekle birleştiği ömrün sessiz kahramanlarıdır. Devletimizin bu kesime yönelik hassasiyetini sosyal yardımların ve desteklerin kapsamının genişletilmesinde açıkça görmekteyiz. Bu yaklaşım sosyal devletin vicdanını temsil etmektedir. Biz de bu politikanın daha güçlendirilmesi, emeklilerin ve dar gelirli vatandaşlarımızın yaşam kalitesinin yükseltilmesi yönündeki gayretlerin destekçisiyiz. Kadın istihdamında son yıllarda sağlanan artış memnuniyet vericidir. Kadınların üretime katılımı aile yapımızı, ekonomimizi ve toplumsal bütünlüğümüzü güçlendiren bir unsurdur. Bu noktada kreş desteği, meslek edindirme programları ve kadın kooperatiflerinin güçlendirilmesi yönündeki çalışmaların artarak sürmesi büyük önem taşımaktadır. Gençlerimiz için de aynı kararlılıkla yenilikçi meslek alanlarına, yeşil ekonomiye ve teknoloji odaklı istihdam modellerine odaklanılması Türkiye'nin geleceğini şekillendirecektir. Asgari ücrette sağlanacak artışlar çalışan kesimin refahı açısından önemli bir kazanım olacaktır. Bu süreçte ücret politikalarının bölgesel maliyet farklılıklarını da dikkate alan daha dinamik bir yapıya kavuşması faydalı olacaktır. Çalışanın emeği kadar işverenin üretim kapasitesi de gözetildiğinde adaletli bir paylaşım ekonomisi mümkündür. Bu denge sosyal barışın da teminatıdır.

Devletimizin dijitalleşme alanında attığı adımlar takdire şayandır. E-devlet yapısının sosyal güvenlik süreçleriyle daha entegre hâle gelmesi vatandaşın hizmete erişimini kolaylaştıracaktır. E-sosyal devlet anlayışıyla kurulacak yeni dijital sistemler hem kaynak israfını önleyecek hem de denetim gücünü artıracaktır. Bu dönüşüm Türkiye'nin 21'inci yüzyıl vizyonu ile tam uyumludur.

Sayın Başkan, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın bu bütçesi hem sosyal adaletin hem de ekonomik istikrarın temel direklerinden biridir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak emeği yücelten, üretimi büyüten, vatandaşın refahını önceleyen her adımın destekçisiyiz. Türkiye'nin en büyük gücü, hâlâ insanının alın teridir. Bu anlayışla hazırlanan bütçenin ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyor, emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum Sayın Ersoy.

Şimdi de Mevlüt Karakaya...

Buyurun lütfen.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) - Sayın Başkan, Komisyonun çok değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Bakanlığımızın değerli bürokratları, diğer kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, sözlerime başlamadan önce Dilovası'ndaki yangın faciasında hayatını kaybeden canlarımıza Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum.

Bugün akşam saatlerinde Gürcistan'da düşen askerî kargo uçağımızda şehadet mertebesine erişen evlatlarımıza da Allah'tan rahmet diliyor, kederli ailelerine ve aziz Türk milletine başsağlığı diliyorum.

Sayın Bakanım, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımız görevleri itibarıyla, işlevleri itibarıyla çok önemli bir bakanlığımız. Çalışma hayatının düzenlenmesinde, iş ve sosyal barışın güçlendirilmesinde, çalışan haklarının korunmasında, sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliğinin sağlanmasında ve ekonomik ve sosyal kalkınma bakımından oldukça önemli bir bakanlığımız. Bakanlığımızın 2026 yılı bütçesinin çalışanlarımıza, emeklilerimize ve Türk milletine güzelliklere ve hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak biz sosyal devlet anlayışını temel ilke edinmiş bir siyasi partiyiz. Çalışanların, emeklilerin ve dar gelirli vatandaşlarımızın refahını yükseltecek stratejik adımların atılmasını sürekli savunur ve destekleriz. Seçim beyannamelerimizde de bu politikalar güçlü bir şekilde vurgulanmaktadır. Partimizin öncelikleri arasında yer alan istihdamın artırılarak işsizliğin azaltılması, engelli bireylerin iş gücüne daha fazla katılımının sağlanması, kadın istihdamının artırılması ve gençlerin üretim hayatında daha etkin bir rol üstlenmesi yönündeki çalışmalarınızı destekliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ankara'mız başkent olmanın yanında, canlı bir iş gücü piyasasına sahip bir şehrimiz. Kadınlarımızın, gençlerimizin, emekçilerimizin çalışma yaşamına tam katılımı açısından büyük bir potansiyelinin olduğu bir gerçektir. Bu bağlamda Bakanlığımızın kayıtlı kadın istihdamını artırma yönündeki "Women-Up" gibi programlarını memnuniyetle takip ediyoruz. Aynı şekilde yürütülen iş, teftiş, rehberlik ve sosyal diyalog yoluyla iş yeri uyumunun güçlendirilmesi projesini de sağlıklı ve güvenilir çalışma ortamlarının geliştirilmesi boyutuyla önemli buluyoruz.

Değerli milletvekilleri, İŞKUR aracılığıyla 2025 yılının ilk dokuz ayında 1 milyon 166 bin vatandaşımızın işe yerleştirildiğini görüyoruz. Bu, gerçekten önemli bir sayı ancak aslolan da işe yerleştirilen bireylerin ne kadar süreyle işte kaldıkları, yeniden işsizlik döngüsüne düşüp düşmedikleridir. Bu yönde de işe yerleştirme programlarının izlemeye tutulmasının önemli olduğunu da ifade etmek istiyoruz.

Diğer bir önemli konu ise kadın istihdamıdır. Seçim bölgem olan Ankara'daki sanayi ve üretim bölgeleri kadın emeği açısından büyük bir potansiyele sahip. Bu bölgelerde kadın istihdam, girişimcilik merkezleri kurulması; teknik eğitim, mikrokredi desteği ve kreş hizmetlerinin bir arada sunulmasıyla kadınların üretim zincirine kalıcı biçimde katılımının sağlanmasını önemsiyoruz. Bu merkezler benzer yapılarla da entegre edilerek önemli kazanımlar elde edilebilir, başkentimizi ulusal ölçekte kadın istihdamında iyi uygulama merkezi hâline getirebilir diyoruz.

Ben bu vesileyle tekrar 2026 yılı bütçesinin hayırlara, güzelliklere vesile olmasını dileyerek hepinize saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Karakaya.

Şimdi de Serkan Sarı...

Buyurunuz efendim.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlar ve milletvekili arkadaşlarım; öncelikle, Balıkesir ilimiz Sındırgı ilçemizde yaşanan deprem felaketi sonucunda mağdur olan esnaflarımıza sizden katkı ve destek istemek üzere çağrıda bulunmak istiyorum. Geçtiğimiz hafta Sındırgı'daki depremle ilgili, AKP Milletvekili, Genel Başkan Yardımcısı Belgin Uygur bu bölgenin özel hayatı etkileyen deprem bölgesi ilan edildiği yönünde bir açıklama yapmıştır. Bu açıklama doğrultusunda sigorta ve BAĞ-KUR borçlarının faizsiz bir şekilde ertelenmesi gerekmekte ama geçen süre içerisinde herhangi bir uygulama yapılmadığı bölgedeki esnaflar tarafından tarafımıza iletilmektedir. Bu konuda, Bakanlığınızı ilgilendiren bu primlerin faizsiz ertelenmesi için sizlerden destek istediğimi vurgulamak istiyorum. Süreç içerisinde bölge halkı, esnafı çok zor durumda. Her geçen gün yeni bir deprem riskiyle karşı karşıyayız ve eğer gerekli tedbirler alınmazsa da bir ilçenin yok olmasına, bölgenin terk edilerek yalnızlaştırılmasına sebebiyet verilecektir. 34 bin nüfusa sahip olan bir ilçeye sahip çıkabilecek bir güçte olduğunuzu inanıyor, devletimizin şefkatli ellerini de bölgede görmek istiyoruz.

Onun dışında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımıza geçmiş olsun diliyorum, sanırım Bakanlık gözden çıkarılmış durumda. Geçen yılki bütçeden ayrılan pay 5,88'ken bugün ayrılan pay 2,37'ye, neredeyse üçte 1'ine kadar gerilemiş durumda. Görünen o ki Bakanlığımızın yaptığı çalışmalar iktidar tarafından takdir görmemiş veya umudu kesilmiş durumda. Biz sosyal devlet bilinci olan bir devlet olduğumuza inanıyoruz ve bu anlamda da çalışanlarımıza, emekçilerimize destek olunacağını, bu süreç içerisinde de kaynak aktarılacağını umuyorduk ama bu seneki bütçede görüyoruz ki üçte 1'i oranında bir gerileme yaşanmakta. Bu koşullar altında, geçtiğimiz yıl beklediğimiz desteği göremediğimiz bir bakanlıkta bu yıl daha da kötü senaryolarla karşı karşıya kalacağımız aşikâr.

Sonuç itibarıyla, bütçedeki ayrılan pay düştüğü gibi, genel bütçeden de SGK'nin açıklarına aktarmak üzere ayrılacak bütçe oranına baktığımızda, geçen yıl Sosyal Güvenlik Kurumuna 5,2 para aktarılırken bu yıl 1,61'e düşmüş; bu daha da trajik bir durum. Sonuç itibarıyla, Sosyal Güvenlik Kurumunun harcamalarının vatandaşın sırtına bu sene daha da ağır bir yük olarak bineceği gözüküyor. Bu konuda gerekli düzenlemelerin gecikmeden yapılması, sosyal devlete yakışır bir şekilde çalışanlarımızın, emekçilerimizin sağlık güvencesinin de emin bir şekilde kontrol altına alınması gerekmektedir. Amma velakin, niyet okumasına baktığımızda, sağlık harcamalarına bütçe ayıramayan, Sosyal Güvenlik Kurumuna bütçe ayırmayan Bakanlığımızın genel bütçeden yurt dışı teşkilatlarına ayırdığı pay yüzde 31 artırılmış durumda. Bu da kamudaki bürokratik şişkinlik iddialarını destekler bir durumdur.

Siz ilaca, muayeneye, işçiye, emekçiye bütçe ayırmazken yurt dışı yapılanmasına, bürokrasiye ayırdığınız bütçeyi artırıyorsunuz. Bunun da acı bir tablo olduğunu vurgulamak istiyorum.

Diğer vurgulamak istediğim konu başlıklarından bir tanesi de üniversite mezunu gençlerimiz. Sizi dinlediğimizde üniversitedeki istihdam oranının 2,1 arttığını söylüyorsunuz ama üniversite mezunu işsiz oranının 3,3 arttığını vurguluyorsunuz. Sonuç itibarıyla, üniversite mezunlarımızın istihdam politikasında doğru bir planlama yapmadığınız aşikâr. Şu anda üniversite mezunu gençlerimiz... Ki bahsedilen istihdamda da sahada gördüğümüz -kurye, kasiyer veya tezgâhtar gibi ne yazık ki- gençlerimizin eğitim aldığı kurumlara endeksleyen, mesleğine karşılık gelecek bir şekilde istihdam yapılmadığı gerçeği ortada. Yaklaşık 200'ün üzerinde üniversite var, mezunları ne yazık ki düşük ücretli, geçici ve güvencesiz işlerde istihdam ediliyor. Bu tablonun acilen düzeltilmesi gerekiyor, yoksa geleceğini kaybeden bir Türkiye'yle karşı karşıya kalacağız.

İŞKUR'u eleştirmek istiyorum. İŞKUR geçen 2019 yılında 837 bin kişiye istihdam sağlarken 2024 verilerine baktığımızda 223 bin kişiye istihdam sağlayabilmiş durumda. Ne yazık ki İŞKUR'un bu anlamda görevini yerine getirmediğini ve her geçen gün gerilediğini görüyoruz. Verilerden gördüğümüz oran, işe yerleştirme oranı yüzde 73 azalmış durumda.

Son olarak -sürem sınırlı olduğu için- eczacı meslektaşlarımızın taleplerini dile getirmek istiyorum. Ne yazık ki eczanelerimiz ekonomik olarak zor durumda. Şu anda vatandaşlarımız, gelen emeklilerimiz fiyat farkı ödemekte zorlanıyorlar, bu uygulamadan acil olarak vazgeçilmesi gerekiyor. Strip, iğne ucu, enjektör gibi zorunlu sarf malzemelerinin fiyatlarının güncellenerek tamamının karşılanması, hastalara mal edilmemesi gerekiyor. Majistral ilaç tarifesinin güncellenmesi gerekiyor. Eczacılarımızın kâr oranlarını artırarak mesleki kariyerlerine uygun bir şekilde çalışma ortamlarının sağlanması gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ayrıca, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanına sesleniyorum: SGK'ye kestiği faturaların, SGK'ye kesilen fatura cirosu üzerinden iskonto oranlarının belirlenmesi gerekiyor. Eczane ciroları üzerinden yapılan iskonto uygulaması ne yazık ki doğru değil, insani değil ve mesleki olarak da vicdani değildir. Lütfen, bu düzenlemelerin bir an evvel yapılmasını talep ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Sarı.

Şimdi de Sayın Ömer Fethi Gürer konuşacak.

Buyurun lütfen.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Bakan, sigorta kartını veriyorsunuz "TÜİK verilerine göre 15-24 yaş aralığında genç işsizliği azalttık." diye burada, sunumunuzda yazıyorsunuz, çırak ve stajyerlere 18 yaşından önce yaşlılık sigortasını başlatmıyorsunuz. Bunların hakkını niye gasbediyorsunuz? Primini ödeyen çırak ve stajyerler 18 yaşından önce, çalışma yaşamına başladığı süreçte yaşlılık sigortası başlasın. Size soruyoruz, onlara "öğrenci" diyorsunuz, sonra TÜİK verilerine bakıyoruz, işçi gösteriyorsunuz; kamuoyunu yanıltıyorsunuz, o insanların haklarını gasbediyorsunuz. Bu anlamda staj ve çırak mağdurlarının bir an önce taleplerini karşılayın. Bugün net bir açıklama yapın, binlerce kişi bunu bekliyor.

Ayrıca, taşeronla ilgili düzenleme yaptınız. Belediye şirket işçileriyle birlikte, kamuda şu an 630 bin kişi taşeron olarak çalışıyor. Modern kölelik devam ediyor. 4 Aralıktan bir gün önce iş yerinde taşeron sözleşmesi bitenler de yıllardır taşeronda çalışmasına rağmen, onların da kadrosunu vermediniz, bu da büyük bir hak kaybıdır. Bu modern köleliğe de bir an önce son verin.

EYT'lilerle ilgili yapılan düzenlemelerde kademeli geçişi devreye koymadığınız için şu anda emeklilikte adalet arayanlar ve emeklilikte tarihe takılanlar var. Bir günle on yedi yıl mağdur olanların sorunları için de bugün bir açıklama yapın. Binlerce insan her gün milletvekillerine mail atıyor, CİMER'e yazıyor, size ulaşmaya çalışıyor. Bu insanların bu mağduriyetini giderecek mutlak surette bir ifadeye bulunun ki bu insanların da umutla beklentilerine "Ya olacak ya olmayacak." deyin.

Sayın Bakan, emekliyi açıklık sınırının altında bir gelire mahkûm ettiniz, zulmediyorsunuz. Emekli maaşları asgari ücrete endekslenmeli ve en düşük emekli maaşı 35 bin liraya çıkarılmalıdır. İçinde bulunduğumuz koşullarda emekliye verdiğiniz parayla büyük kentlerde ev kiralanamıyor, bir de gelip diyorsunuz ki: "Biz emekliye yüksek ücret sağladık."

İntibak düzenlemesini emekliler bekliyorlar, bir an önce intibak düzenlemesi yapılsın. Ayrıca, ülkemizde daha önce, sizin döneminizden önce aylık bağlama oranı yüzde 70 olan kat sayıyı yüzde 30'lara yuvarladınız, emekli olurken dahi emeklinin hakkını gasbediyorsunuz. Bu insanların içinde bulunduğu koşullardan haberinizin olmaması olası mı?

Grevleri erteliyorsunuz, sonra diyorsunuz ki: "Sendikaların önünde örgütlenmeyi geliştirdik." Ya, siz sendikalı işçi koymadınız ki. Bugün sendikalarda toplu sözleşmeli, grevli işçi sayısı 1 milyonu geçmiyor. Memurlara grevsiz sendika üyelik hakkına "Sendikalı çalışanı artırdık." diyorsunuz. Örgütlenme özgürlüğünün önünde sınırlama yapıyorsunuz. 1 Mayıs tatil, bayram yaptık." diyorsunuz, 1 Mayıs'ta da sokağa çıkana tutukluyorsunuz. Yani, bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu!

Çalışanlarla ilgili, şu anda, iş cinayetlerinde Avrupa'da 1'inci, dünyada 3'üncüyüz. Bunu bildiğiniz hâlde ölümleri göz göre göre seyrediyorsunuz, ölenlerle ilgili olaydan sonrasını konuşuyorsunuz.

Türkiye'de Çalışma Bakanlığı müfettişleri dört dörtlük eğitimli, bilgili kişilerdi; statü değişikliğine gittiniz, onların alandaki çalışmalarını sınırlandırdınız, gidip göstermelik denetimlerle denetim yaptığınızı sanıyorsunuz.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının adı kaldı, içi boşaldı. İşlevsiz konumunuzdan dolayı her gün iş cinayetleri haberleri geliyor. Ülkeyi staj öğrencilerinin iş cinayetinde öldüğü bir döneme getirdiniz. İnsanın vicdanı sızlar. 18 yaşın altındaki çocuğa büyük işçiye yaptırılan işi yüklüyorlar, sonra onların hakkı verilmiyor, ondan sonra da onlar ölüyor. Ölenlerin arkasından yalnızca birer açıklamayla kalıyorsunuz.

Süreci doğru yönetmiyorsunuz. Emek sömürüsü devam ediyor. Emekle ilgili hak mücadelesi verenleri gözaltına alıyorsunuz, konuşturamıyorsunuz, onlara baskı uyguluyorsunuz ve sendikal örgütlenmenin ve özgürlüğün önünde büyük bir engel olarak duruyorsunuz. Bir de işçinin yanında olun, bir de emekçinin yanında olun, bir de çalışanları koruyun. Emeklilere gidip de "Emekli yılında deniz kenarında tatil yap." deyinceye kadar karnı doyacak bir ücret verin. Emeklinin bayram ikramiyesi çıktığında 1 emeklinin bayram ikramiyesiyle koyun alınıyordu, bugün 1 kilo et alınamıyor. Zulmediyorsunuz Sayın Bakan, zulüm!

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Gürer.

Şimdi de Sayın Talat Dinçer...

Buyurunuz.

TALAT DİNÇER (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Evet, emeklilerimizin genel durumuyla ilgili genelde arkadaşlarımız çok şey söyledi, iş kazalarıyla ilgili de gerekenleri söylediler.

Ben şunu merak ediyorum Sayın Bakanım: Ya, Allah aşkına, bu ülkede üreten bir kesim var. Yani sosyal güvenlik şemsiyesinin altında bütün bu sosyal güvenlik kuruluşlarını birleştirdiniz yani SSK'yi, BAĞ-KUR'u, Emekli Sandığını bir çatı altına topladınız, "Bunlarla ilgili her şey eşit olacak." dediniz ama sizin üreten kesimle ilgili bir sorunuz var. Özellikle 4/B BAĞ-KUR'luları, o kadar, böyle, sistemin dışında tuttunuz ki bu ülkede kendi imkânlarıyla, kendi sermayesiyle iş kuran, insan çalıştıran, istihdama katkı sağlayan, vergi veren kesime inanılmaz bir ceza kesiyorsunuz. Bu 4/B BAĞ-KUR'luların ne günahı var? Bunlarla sizin gerçekten sorunuz ne, bunu kesinlikle sizden öğrenmek istiyorum?

Esnaf, sanatkâr, iş dünyası ve çiftçilerimiz tamamen üretim odaklı bir kesim. Bunlar kendi primlerini kendi ceplerinden öderler, yanlarında çalıştırdıkları insanların primlerini de kendileri öderler ama ne hikmetse emekliliğe geldiğinde iş, yanında çalıştırdığı insan bile, personel bile kendinden fazla emekli maaşı alır. Burada, bu haksızlığı kesinlikle gidermeniz gerekiyor ama bugüne kadar herhangi bir şekilde bir adım attığınız da söylenemez.

Şimdi, devletin en üst yöneticisi Sayın Cumhurbaşkanı, Kayseri'de 6 Mayıs 2023'te bir konuşma yaptı, "Evet, doğru söylüyorsunuz, burada BAĞ-KUR'lular ile SSK'lilerin arasında inanılmaz bir haksızlık var. Bu prim gün sayısını 9000'den 7200'e düşüreceğiz." diye söz verdi; söz verdi yani bütün Türk milletinin önünde söz verdi. Siz Sayın Cumhurbaşkanını niye yalancı pozisyonuna düşürüyorsunuz yani bu konuda niye adım atmıyorsunuz? Yani, burada ciddi anlamda bir eşitsizlik var, ciddi anlamda da bir sıkıntı var ama ne hikmetse, siz halkın nezdinde Sayın Cumhurbaşkanını yalancı pozisyonuna düşürdünüz. Bu konunun bir an önce dile getirilmesini, çözüm bulunmasını tüm BAĞ-KUR'lu esnafımız bekliyor ve bunu da istiyor.

Sayın Bakan, özellikle prim gün sayılarıyla ilgili sıkıntılar yaşıyor ama bir de şöyle bir sıkıntı var: Prim gün sayısını dolduran sigortalılar yaşı bekliyor, yaşı beklerken de hâlâ prim ödemeye devam ediyor. Otuz yıl primini ödemiş, gününü doldurmuş ama yaşı beklediği için, aradaki sürede emekliliğini beklerken aynı zamanda da prim ödemeye devam ediyor. Bu son derece haksız bir uygulama. Bu konuyla ilgili bir çalışma yapılırsa ve bu durdurulursa biraz esnafın lehine olur diye düşünüyorum.

Sayın Bakan, diğer bir konu da ihya konusu. Bu ülkede krizleri iş dünyası çıkarmıyor, bu ülkede krizleri esnaf da çıkarmıyor ama kriz dönemlerinde esnaf öyle zor duruma düştü ki borcunu ödeyemedi. Ödeyemediği günlerle ilgili o günleri dondurdu ama bugün satın almak için müracaat ettiğinde, maalesef, çok büyük, devasa rakamlarla karşı karşıya kalıyor. Yani tabiri caizse, almadığı bir sağlık hizmetinin bedelini siz faiziyle geri istiyorsunuz. Bari bu ihya borçlanmalarında iyadan tahsilat yaparken en azından yararlanmadığı sağlık primlerini düşseniz daha hakkaniyetli bir uygulama olur diye düşünüyorum. Bu arada, geçen yine aniden bir yasa getirdiniz, bütün esnaf burada sizden indirim beklerken primi artırdınız, ihya borçlanmasını 34'ten 45'e çıkardınız, bir de böyle ilave yük yüklediniz esnafın üstüne.

Sayın Bakanım, burada kademeli emeklilik çok önemli. Burada bir günle on yedi yıl, on sekiz yıl kaybeden insanlar var. Bu kademeli emekliliği gündeme getirin. Burada esnaf bundan hiç yararlanamadı. Bugüne kadar da esnafın büyük bir bölümü EYT'nin dışında kaldı.

Bununla beraber, yine, çıraklarımızın beklediği çıraklık başlangıcı var, çıraklık başlangıcının sigortadan sayılma olayı var. Burada da önerimiz: Tamam, orada iş kazasına yönelik sağlık primi ödendi, emeklilik keseneği de ödensin bu insanların, en azından bu hakkı da bu insanlara verelim, en azından çıraklık başlangıcının sigorta başlangıcı olmasını sağlayalım diyorum.

Bütçemiz hayırlı ve uğurlu olsun.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Dinçer.

Şimdi de söz sırası Kayıhan Pala'da.

Buyurunuz lütfen.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Türkiye'de iş cinayetleri gündemden düşmüyor Sayın Bakan. Dünyada 1'inci sıradayız, kanıtı burada, siz de izliyorsunuzdur tahmin ediyorum. Eğer Uluslararası Çalışma Örgütü'nün veri tabanına girecek olursanız, 2024 yılında 100 bin işçide 11,5'la Türkiye dünyada ölümcül iş kazalarında 1'inci sırada; bu, yıllardır böyle. Üzülmek görüyorum ki 2026 hedefleri arasına bu 1'inciliği elden bırakmayacak bir hedef koymuşsunuz, 100 binde 6,4. Üstelik Dilovası'ndaki örnekte olduğu gibi iş cinayetleri tam da sizin Bakanlığınızın burnunun dibinde gerçekleşiyor, arada 40 metre var, pazar günü Dilovası'ndaydım, gördüm. Gerçekten bunlara müdahale etmemekle ilgili tutumun nasıl bir açıklaması var?

Bakın, bazı konuşmacılar CİMER'in verdiği yanıtı söz ettiler. Burada bir şeyi vurgulayalım: Genel Kurulda geçtiğimiz yıl 25 Ocak 2024 tarihinde 6331 sayılı Kanun'da bir düzenleme yapılırken o zaman da söylemiştik, 24/A maddesiyle Çalışma Bakanlığının işyerlerinde işçi sağlığı ve güvenliği denetimi yapma yetkisini ortadan kaldırdınız, asıl mesele bu. Soruyorum size: Bakanlık 2024'te ve 2025'te kaç işyerinde işçi sağlığı ve güvenliği denetimi yapabilmiştir? Bu gerçekten kabul edilebilecek bir şey değil. Avrupa Birliğinden örnek verelim: Avrupa Birliği ortalaması 100 binde 1,6 yani Türkiye'de her 100 bin emekçiye Avrupa Birliği ortalamasına göre yaklaşık 9 emekçi daha fazla hayatını kaybediyor yani bilmiyorum, Bakan olarak bu rakamla nasıl uyuyorsunuz, gerçekten bunu anlamak mümkün değil.

Sayın Bakan, üstelik meslek hastalıklarında da durum tam tersi, meslek hastalığı tanısı konmasına bir türlü olanak sağlamayan bir düzenleme var. 2024 yılında tanı konan meslek hastalığı sayısı yalnızca 888. Bilim insanları, akademisyenler -ki ben de bu alanın akademisyenlerinden birisiyim- Türkiye'de yılda en az 40 bin civarında meslek hastalığı tanısı konmasını bekliyor. Siz bırakın 40 bini bin taneye bile tanı koyabilecek durumda değilsiniz.

Zaman sınırı nedeniyle şöyle söyleyeyim: 6331 sayılı Kanun ihtiyaçlara yanıt vermiyor. Bakın, 2012'de yasalaştı, üstünden on üç yıl geçti, iş cinayetleri artarak devam ediyor, her gün 6 kişi hayatını kaybediyor bu ülkede, meslek hastalıklarına tanı konmıyor. Üstelik işçi sağlığı ve güvenliği hizmetlerini OSGB'lerle piyasaya açtığınız için ciddi bir vahşi rekabet süreci var, kalite ve ücretler çok

düşmüş durumda, işlerin çoğu kâğıt üzerinde sanki yapılmış gibi gösteriliyor ama yapılmadığı ortada. Bir tek Dilovası bunun yapılmadığının kanıtı olarak karşımızda duruyor. Bu arada, emekçilerin iş memnuniyeti bütün OECD ülkeleri arasında en düşük, emekçilerin yaşam kalitesi en düşük.

Dolayısıyla, burada artık şunu söyleyelim: Bakın, üç yıldır peş peşe yalnızca ben değil, örneğin, bugün Orhan Vekil de söyledi, bugün İsmail Vekil de söyledi, iktidar vekilleri de söylüyorlar; siz eğer bu alandaki profesyonelleri maaşlarını işverenden alacak düzende ısrarla devam edecek olursanız gelecek sene daha yüksek, iş kazaları adıyla iş cinayetleriyle karşı karşıya kalacağız. Gelin, iktidar vekillerinin de dile getirdiği gibi, bir özerk kamu kurumu aracılığıyla iş yeri hekimlerinin de iş güvenliği uzmanlarının da bu konudaki diğer profesyonellerin de özerklik içerisinde çalışabileceği bir mekanizmayı birlikte kuralım. Aksi hâlde bu sorunun çözülmesi mümkün olmayacak. Üstelik Sayın Bakan, bu ülkede işçi sağlığı ve güvenliği hizmeti alan kişi sayısının 11 milyona ulaştığını söylediniz. Evet, bir yandan söylüyorsunuz "İstihdam 26 milyon." diye. O 15 milyon kişiye niye ulaşamıyor? Çünkü düzenleme yetersiz. Bu düzenlemenin bir an önce hayata geçirilmesi lazım.

Bu arada, yeri gelmişken, bugün çok konuşuldu; örneğin, kanserde daha önce geri ödeme programına alınmamış 4 ilaç temmuzda SUT'ta geri ödeme programına alındı; bu, çok güzel bir şey. Bazı kanserli hastalar bu ilaca erişebildiler ancak bunlardan bazıları için 65 yaş sınırı konulması doğru değil. 65 yaşın üstündeki bir yurttaşımız böbrek kanseri tanısı aldığı anda "Sen 65 yaşını geçtin. O yüzden ben sana bu ilacı vermem." demek doğru değil. Üstelik Sayın Bakan, buradan söylüyorum: Endikasyon dışı ilaç kullanımına Sağlık Bakanlığı onay verdiğinde TİTCK aracılığıyla sizin onay vermemeniz de doğru değil. Bu, sağlık hakkının gasbidir, bu bir an önce düzeltilmelidir.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Pala.

Şimdi de Sayın Karaoba.

Buyurun lütfen.

ALİ KARAOKA (Uşak) - Sayın Bakan, Sayın Başkan, değerli hazırım; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, bakın, Bakanlığın temel görevi ne diye bir baktık: "Türkiye Cumhuriyeti'nde çalışan sağlığını, güvenliğini, refahını korumak, çalışma barışını tesis etmek, sosyal güvenlik sistemini güçlendirmek, vatandaşın hakkını korumak." Bunlardan hangisini yapıyorsunuz? Gerçekten rakamlara da baktığımızda, sahaya da çıktığımızda bunların hiçbirini yapmıyorsunuz. Herkes Dilovası'nı konuştu. Ben bir hekim olarak şunu soruyorum: Bir ameliyat yaptım, hasta öldü; hemşireyi mi işten kovacağım, oradaki personeli mi kovacağım? Arkadaşlar, hiç mi sorumluluğunuz yok? Soruyorum size: Bir bakanın bu ülkede istifa etmesi için ne gerekiyor, kaç insanın ölmesi gerekiyor? Yani tabii, siz de istifa kavramı da kalmadığı için, en azından affını talep etme hangi koşullarda gerçekleşiyor? Bunu somut olarak sizden öğrenmek istiyorum.

Herkes dile getirdi; staj ve çıraklık mağdurları. Sayın Bakanım, bu iş çözülecek mi, çözülmeyecek mi? Her gün binlerce mail alıyoruz yani insanlara sigorta numarası veriyorsunuz ama gününden saymıyorsunuz. Bu staj ve çıraklık mağdurlarının sorununun bir an önce çözülmesini biz talep ediyoruz. Yapılmayacaksa da bunu dile getirin, insanlarımız bilsin. Bakın, aynı işi yapan Avrupa'daki emekçi emeklilik hakkına sahipken bizim vatandaşlarımızın hakkı hâlâ yok sayılıyor. Bu insanlar devletten lütuf değil haklarını istiyorlar. Bu haksızlığı gidermek için sizden mutlaka bir somut adım bekliyoruz.

Diğer bir adaletsizlik; evet, bir günle on yedi yıl yani kademeli emeklilik. Şansınıza bakın, bir gün sonra işe başladınız ve on yedi yıl sonra emekli oluyorsunuz. Bununla ilgili herhangi bir planlamanız var mı? İnsanlar 60 yaşında hâlâ vardiyada, hâlâ maden ocağında, hâlâ tezgâh başında, geçinebilmek için, evine ekmek götürebilmek için, torununa harçlık verebilmek için çalışmak zorunda kalıyor. Bakanlığın en asli görevi, başta da söylediklerimden bir tanesi, refahını sağlamak.

Yine, Sayın Bakanım, ülkemizde sağlık sisteminin en kritik halkası aile sağlığı merkezleri. Bu merkezlerdeki sağlık emekçileri hâlâ güvencesiz, Türkiye genelinde sayıları yaklaşık 20 bin kişi ama bunların statüleri belli değil. Ebesinden hemşiresine, temizlik personeline tıbbi sekreterine kadar on binlerce emekçi "Biz de sağlıkçıyız." diyor. Covid olunca başına yemin içilen ama kadro vermeye gelince, eşit işe eşit ücret vermeyi talep ettiklerinde yok sayılan bu grupların bir an önce görülmesini talep ediyoruz.

Sağlıkçılarımızın ASM'ler dışındaki atamaları da çok büyük bir sorun durumunda. Her yıl binlerce genç sağlıkçı 85'in üzerinde puan alıyor ama atama bekliyor. Yapılıyor mu? Hayır. Diyetisyenlerden fizyoterapistlere, sağlık teknikerlerinden hemşirelere kadar herkes atanamayan sağlıkçı kimliğiyle toplumda gezmek zorunda kalıyor ve garsonluk yapmak zorunda kalıyor. Bakın, sosyal güvenlik ön lisans mezunları sürekli bize mail atıyor; bunların atamaları neden yapılmıyor? Bununla ilgili de bir açıklama mutlaka sizden bekliyoruz.

Yine, engelli ve eski hükümlü vatandaşların istihdamı artık kâğıt üzerinde kalıyor. Yüzde 3 kotanın mutlaka yüzde 6'ya çıkarılması, tüm kurumların yüzde 3 kotasına uymasının denetlenmesi ve bunun sağlanması için elinizden geleni yapmak zorundasınız. Bakın, Cumhurbaşkanının 2022'de verdiği bir söz var "12 bin engelli memurun ataması yapılacak." dedi ama yine sözde kaldı, atamalar yapılmadı; 6 Şubat depreminden sonra, depremle birlikte engelli vatandaşlarımızın sayısı da arttı.

Özel sektörde çalışanlar banka promosyonu alamıyor, neden? Bunlar çalışan değil mi? Bunların maaşları da yine bankaya yatmıyor mu? Bununla ilgili de mutlaka bir değerlendirme yapmanız gerekiyor.

Kamu kurumlarında taşeronlar bir an önce kadro bekliyor. Kamu kurumlarında kiralık aracı gece gündüz kullanan araç şoförlerinin; makam şoförlerinin; 112 acil, evde sağlık hizmetleri ve hasta nakil ambulansı kullanan şoförlerimiz; PTT çalışanlarımızın; taşeronların hepsi bir an önce kadro bekliyor. Taşerona ihtiyacınız varsa bunları da bir an önce kadroya alın.

Küçük esnafımızın prim borcunu söylediler. 7200 günle ilgili mutlaka sözlerinizi yerine getirin.

Bakın, doğurganlık oranı 1,7'ye düştü. "Aile Yılı" ilan ettiniz, perişan oldu. Artık 2 çocuk yerine tek çocuk yapmaya başladılar. Bir an önce doğum borçlanmasını gerçekleştirin. Doğumdan sonra doğum izinlerini yüzde 75 maaş almak kaydıyla iki yıl süreye uzatın ve insanların sadece yasalarla değil teşviklerle de bu işe ön ayak olmasını sağlayın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ KARAOKA (Uşak) - Sürem bitti.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Karababa.

Evet, şimdi de Sayın Nermin Yıldırım Kara, buyurun lütfen.

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar; ülkemiz sözde özgün ve yeni bir üretim modelinin deneme sahası olarak kullanılıyor. Bu model o kadar özgün ki "Avrupa'nın Çin'i olmak" gibi tabirler kullanılıyordu. Doğrusu, kimsenin aklına gelmiyor böyle ucuz iş gücüyle rekabet etmek. Her konuda yerli ve millî olmaktan söz ediyorsunuz ancak ucuz ve güvencesiz iş gücüne dayalı bir kalkınma modelini de önemsemeden vazgeçmiyorsunuz. Daha birkaç gün önce Kocaeli'de parfüm fabrikasında yaşanan patlama sonucunda 6 emekçi kardeşimiz hayatını kaybetti fakat siz -istifa etmekten bile geri durmak gibi- bir şey yapmadınız, istifa etmeyi aklınıza dahi getirmediniz.

Güvencesiz çalışmanın uzantısı yetersiz ücretler. Bir rekabetçi ücret hikâyesi devam edip gidiyor. Asgari ücretin artırılmaması için kamuoyunda hedeflenen birçok algı operasyonu yapılıyor.

Eylül ayında basit bir hesap yaptık, mevcut asgari ücretin nasıl eridiğini beslenme çantası üzerinden göstermeye çalıştık. Basit bir süt, yumurta, zeytin, ekmek arası tutarının geçen yıl 139 lira olduğu bir dönemde bugün bu beslenme çantası 223 lira olmuştur. Asgari ücretteki yıllık artış yüzde 30 iken beslenme çantasında bu artış yüzde 60'lara ulaşmıştır. Asgari ücret öyle bir noktada ki gerçekten, imkânsız başarılar, çalışma hayatındaki tüm taraflar mutsuz. 27 bin liralık açlık sınırının, 91 bin liralık yoksulluk sınırının altında kalan asgari ücretle bunu başarmış gibi görünüyorsunuz. Ne kadar farkındasınız bilmiyorum ama Asgari Ücret Tespit Komisyonu âdeta ülkede alay konusu. Neden böyle söylüyorum? Sizden başka işçi-işveren uzlaşısı sembolü olarak bunu gören kimse yok. Size açıktan cephe almayan sendikalar dahi bu komisyondan hiçbir şey çıkmayacağını biliyor. Kimsenin oturmak istemediği, oturanın da memnun olmadığı bu masayı neden topluyorsunuz? Bunun ne anlamı var, gerçekten ben bunu bilmek istiyorum.

Kayıt dışı meselede Bakanlığınızın 2025-2028 Ulusal İstihdam Stratejisi'ne baktık, 2023 yılı itibarıyla kayıt dışı istihdam oranı yüzde 26. Deprem bölgesine bakıyoruz, istihdam açısından zaten kırılmalı olan bu bölgede depremin etkisiyle bunun daha fazla olduğunu siz kabul etmişsiniz ve bu oranın yüzde 39 gibi bir tutara, bir orana çıktığını söylüyorsunuz. Peki, deprem bölgesinde ne yaptınız, bunu bilmek istiyoruz.

"Nakdî ücret desteği günlük 133 lira. Aylık 3.973 lira ödeme yapmışsınız. Bu kapsamda, 82 bin kişiye cari fiyatlarla 700 milyon TL nakdî ücret desteği ödenmiştir." diyorsunuz. Günlük 133 lira gerçekten çok büyük, inanılmaz bir meblağ, nasıl harcanır deprem bölgesinde, gerçekten biz de bilmiyoruz(!)

2024 yılında yine ne yapmışsınız? 129.181 iş yeri denetlenmiş, 21 bin civarında kayıt dışı çalışanın var olduğu tespit edilmiş. Gerçekten, deprem bölgesinde bu kayıt dışı çalışanların ne kadar olduğu konusunda şu anki durumda nasıl bir çalışmanız var, ne yapıyorsunuz, bilmiyorum.

Yine bizim için çok önemli mücbir sebep konusu bürokrasi ve deprem bölgesindeki işletmeler arasında âdeta bir halat çekme yarışına döndü. Mücbir sebep uzatılacak mı, uzatılmayacak mı? Niye ben buradan soruyorum? Deprem bölgesinde hangi hâl ve şart düzeltildi? Hangi iş yerleri teslim edildi ki siz beyanname, bildirim, sigorta prim beyannamesi, muhtasar beyanname istiyorsunuz? Bunları gerçekten bilmek istiyoruz.

Staj ve çıraklarla alakalı olarak mağduriyeti özellikle belirtmek istiyoruz ki bu örgütlü yapının, staj ve çırakların mağduriyetinin sonlandırılmasını talep ediyoruz. 2021 yılı sonunda ilave ek prim uygulamanız vardı, 31/12/2021'de bunu sonlandırdınız özel sektörde. İlave 6 puanlık işsizlik sigortasındaki bu primi tekrar talep ediyoruz özellikle deprem bölgesindeki iller için.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Kara.

Şimdi de Sayın Semra Çağlar Gökalp.

Buyurun lütfen.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın milletvekilleri; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçe görüşmeleri vesilesiyle, engelli yurttaşların uzun süredir devam eden ihmal ve hak gasplarını gündeminize taşımak istiyorum.

Sağlamcı politikalar Türkiye'de milyonlarca engelli yurttaşın temel yurttaşlık haklarını sistematik biçimde kısıtlamaktadır. İktidarınızın uyguladığı politikalar sağlamcı paradigma üzerinden 12 milyonu aşkın engelli yurttaşın temel yurttaşlık haklarını daraltmakta, onları evlerine hapsedilmiş, toplumdan izole edilmiş bir hayatla baş başa bırakmaktadır. Türkiye 2009 yılında imzaladığı Birleşmiş Milletler Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme'nin gereklerini yerine getirmemektedir. 2005 yılında yürürlüğe giren 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun çerçevesinde öngörülen erişilebilirlik yükümlülükleri tam yirmi yıldır ertelenmektedir. Bu erişimsizlik yalnızca mekânsal değil aynı zamanda ekonomik ve sosyal yaşamda da derin bir dışlanmayı beraberinde getirmiştir. Engelli istihdamına dair güncel veri yayınlanmamaktadır ancak mevcut TÜİK ve İŞKUR verilerine göre engellilerin yaklaşık yüzde 80'i iş gücü piyasasının dışında kalmaktadır. Kamu kurumları dahi kanunen zorunlu olan yüzde 3 engelli istihdam kotasını tam olarak uygulamamaktadır. Kamuda işe alınanların özlük hakları da büyük çoğunlukla yardımcı hizmetler sınıfından hesaplanmaktadır. Bu tablo, iktidarın engellileri yardım nesnesi olarak gören sağlamcı anlayışının doğrudan sonucudur.

2024 ve 2025 yılları engelliler açısından hak kayıplarının derinleştiği, dışlanmanın arttığı bir dönem olmuştur. Engelli çalışanların on beş yıla sınırlı olan prim gün sayısı artırılmış, emeklilik koşulları ağırlaştırılmıştır. Sosyal destekler ise yaşanan yüksek enflasyon karşısında erimiştir. 2025 yılı Temmuz ayı itibarıyla engel oranına göre 4 bin ila 6 bin arasında aylık ödenmektedir, buna karşılık açlık sınırı 27 bin TL, yoksulluk sınırı ise 91 bin TL'nin üzerindedir. Aradaki fark engellilerin açlık ve yoksulluk sınırının çok altında bir gelire mahkûm edildiğini göstermektedir. "Evde bakım parası" adı altında verilen 11.702 TL tutarındaki ödeme de aynı anlayışın ürünüdür. Bu yaklaşım, engelli haklarını hâlâ muhtaçlık ve sadaka olarak görmenin bir sonucudur.

Sağlık ve hareket hakkı alanında da tablo ağırlaşmaktadır. Çoğu ithal olan ortez, protez, işitme cihazı ve tekerlekli sandalye fiyatları döviz kurları nedeniyle erişilemez hâle gelmiştir. SGK'nin ödediği destek tutarları ile piyasa fiyatları arasında derin bir uçurum oluşmuştur. Ayrıca geçen yıl yapılan düzenlemeyle araç yenileme hakkının beş yıldan on yıla çıkarılması ve yüzde 40 yerlilik şartı getirilmesi, engellilerin zaruri ihtiyaçları olan aracı alma hakkını fiilen ortadan kaldırmıştır. Yeni yönetmelikteki ehliyet kodlarıyla ortopedik ve işitme engellilerin ehliyetlerinin iptal edilmesi sorunu ise bir başka ayrımcı uygulamadır. Bu bağlamda size sormak isteriz Sayın Bakan, engelli istihdam kotasını doldurmayan kamu kurumu sayısı kaçır? Bu kurumlara hangi yaptırımlar uygulanmaktadır? 2022 yılı için planlanan engelli ve istihdam sayısı bütçe teklifindeki rakamla mı sınırlıdır? Kamuda ve özel sektörde engelli istihdamını artırmak ve mevcut çalışanları ayrımcılıktan korumak için hangi tedbirler alınacaktır? Daire başkanı ve üzere kadrolarda engelli oranı neden bu kadar düşüktür? Kariyer ve yükselme sınavlarında engellilere yönelik ayrımcılığı önlemek için hangi adımlar atılmaktadır?

Sayın Bakan, bu bütçe, engellilerin onurlu yaşam mücadelesinin testidir. Sağlamcı politikalardan vazgeçilmeden hiçbir bütçe sosyal devlet niteliği taşıyamaz. Bu nedenle, 2026 yılına girerken şu adımların atılmasını öneriyoruz: Türkiye'de engelli nüfusunun yaş, cinsiyet, eğitim, gelir ve il dağılımına göre güncel verileri mutlaka açıklanmalıdır. Politikalar bu veriler ışığında planlanmalıdır. Yirmi yıldır ertelenen erişilebilirlik mevzuatının gerekleri derhâl yerine getirilmelidir. Engelli istihdam kotası yüzde 10'a çıkarılmalı ve tüm işyerlerinde uygulanmalıdır. Kişi geliri asgari ücretin altında kalan tüm engellilere asgari ücret düzeyinde temel yurttaşlık geliri sağlanmalıdır. Kamuda işaret dili tercümanları, Braille materyaller ve erişilebilir iletişim araçları zorunlu hâle getirilmelidir.

Sayın Bakan, engelli yurttaşların hakkını korumayan, onları eve hapseden ve sağlamcı perspektifle muhtaçlık algısını besleyen her politika insanlık onuruna aykırıdır. Bu bağlamda, parti komisyonumuzun hazırlamış olduğu karekodla sesli de erişilebilir olan Engellilik Manifestosu'nu okumanız ve uygulamanız dileğiyle sizlere sunmak isteriz. "Engelliler için yeni bir yaşam mümkün." şiarıyla sizlerin de bu derin perspektiften faydalanmanızı temenni ederiz.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Gökalep.

Şimdi de Yüksel Arslan.

Buyurun lütfen.

YÜKSEL ARSLAN (Ankara) - Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, sonra kalınca aynı konuları tekrar ediyoruz ama mecbur ben de aynı konulardan başlayacağım.

Bugün İYİ Partimiz Dilovası'yla ilgili bir araştırma önergesi verdi fakat AK PARTİ'li arkadaşlar ciddiye almadılar, salonda yoklardı, bugün akşam Meclisimiz maalesef kapalı. İnşallah yarın açıldığı zaman önergemize "evet" derler. Hep beraber Mecliste kurulan komisyon bu işin gerçek yüzünü araştırır diye düşünüyorum.

Geçtiğimiz gün Kocaeli Dilovası'nda çıkan yangında yaşamını yitiren ve aralarında 2 çocuk emekçimizin bulunduğu 6 kadın işçimizi, Manisa Turgutlu'da çelik kapı düşmesi sonucu hayatını kaybeden işçimizi, Artvin Borçka'da kesim sırasında üzerine ağaç devrilen orman işçimizi ve Şanlıurfa'da 5'inci kattan düşerek hayatını kaybeden çocuk işçimizi rahmetle anıyor, yakınlarına başsağlığı diliyorum. Hepsinin ortak yanı bellidir, bu ölümler kader değil, iş cinayetidir. Dilovası'ndaki tesiste çocuk yaşta işçi çalıştırıldığı, sigortasız işçi olduğu, yangın ve güvenlik tedbirlerinin alınmadığı açıkça ortaya çıkmıştır. Bu tablo denetimin eksikliğinin sonucudur. Şimdi buradan soruyorum: İş güvenliği uzmanı var mıydı? Denetim raporları nerede? Çocuk işçilerin çalıştırıldığını biliyor muydunuz? Eğer bunlar yoksa bu sorumluluğu kim alacak üzerine bürokraside? Sayın Bakan "Takipçisiyiz." demek yetmiyor, bu ölümlerin hesabını soracak mısınız ya da diğer dosyalar gibi üzeri kapatılacak mı? Aynı Bolu'daki yangında Kültür ve Turizm Bakanlığından hiçbir bürokratin ceza almadığı gibi.

Kıymetli milletvekilleri, bugün bu bütçeyi konuşurken sadece rakamları değil, maaşının eridiğini gören işçiye, kirasını ödemeyen memuru, ay sonunu getiremeyen emekliye, kepenk kapatan esnafı ve ülkeyi terk eden gençlerimizi konuşmak zorundayız. İktidar tam yedi yıldır "Enflasyon bir yıl sonra tek haneye inecek." diye vatandaşa umut dağıtıyor. Daha bir ay önce 2025 yılı sonuç enflasyon hedefi yüzde 28,5 olarak açıklandı ama bugün TÜİK'in tartışmalı verilerine göre bile enflasyon yüzde 30'un altına indirilemedi, ENAG'ın ölçtüğü yıllık enflasyon ise yüzde 60'ın üzerinde; arada sadece rakam farkı yok, uçurum var. Kiralar ay ay yükseliyor, elektrik, su, doğalgaz faturaları katlanıyor, maaşlar ise cebe girmeden eriyor. Kısacası, bu ülkede milyonlarca çalışan ve emekli açlık sınırının altında yaşamaya mahkûm edildi. Asgari ücretin satın alma gücü son bir yılda en az 6.322 TL eridi. İşçi memnun değil, patron memnun değil, aradaki satan memnun değil; ya, nasıl bu hâle getirdiniz, tebrik ederim hepinizi(!)

Emeklimiz ise ömrünü verdiği devlet kurumlarının kapısında ek ödeme kuyruğuna mahkûm edildi. Bu tablo sosyal devlet ilkesiyle bağdaşmıyor.

Sayın Bakan, SGK'nin durumu iyiye gittiği söyleniyor. SGK'nin mali durumunun iyi olmasının nedeni emeklinin durumunun kötü olmasıdır. Tabii, bu kararları Maliye Bakanından dolayı alamıyorsunuz, aslında yapacağınız bazı çalışmalar olduğunu da duyuyoruz. Emekli sayısı artarken bütçeden SGK'ye yapılan transfer düşüyorsa ortada bir sorun var demektir. 2009'da ortalama emekli aylığının millî gelir içindeki payı yüzde 58 idi, bugün yüzde 30'a düştü. Emekliye verilen pay yarıya yakın azaldı yani SGK bir şirket gibi yönetildi. Gerçekleri konuşalım, kötü gidişata "Dur." dememiz lazım.

Yeri gelmişken burada önemli bir konuyu da özellikle belirtmek istiyorum. Kademeli emeklilikte yaşanan adaletsizlik artık kaçınılmaz bir noktaya geldi, çok da yük olacağı da düşünülmüyor. Bunun tekrar bir gözden geçirilmesi lazım diye düşünüyorum.

Aynı iş yerinde aynı tezgâhta çalışan 2 kişiyi kıyasladığımızda durum maalesef şöyle: 8 Eylül 1999 öncesi sigortalı olarak yalnızca 5975 gün primle 43 yaşında emekli olunabiliyor. 9 Eylül 1999'da işe başlayıp 9000 gün primi olmasına rağmen, bugün 50 yaşında bulunmasına rağmen emekli olamıyor ve 60 yaşına kadar çalışılması isteniyor yani bir gün farkla on yedi yıl öteleniyor. Bu düzen çalışma barışını bozuyor.

Değerli milletvekilleri, bu insanlara ayrıcalık istemiyoruz, sadece haklarının iade edilmesini istiyoruz. Bu nedenle bir kez daha çağrıda bulunuyorum: Geliniz, 7438 sayılı Yasa'da adaleti yeniden sağlayalım, bu vebalin altında kalmayalım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL ARSLAN (Ankara) - Sayın Bakan, biliyorsunuz, Cumhurbaşkanı Erdoğan 2023 seçimleri öncesinde küçük esnaf için prim gün sayısının 9000'den 7200'e düşürüleceğini vadetmişti.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Arslan.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Cümleyi bitirsin ama bir cümle kaldı.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Tamam, bir cümleliz.

Buyurun ama açamıyoruz.

YÜKSEL ARSLAN (Ankara) - 7200'e düşürüleceği vadedildi. Burada arkadaşlar "Böyle bir şey yok." diyor ama videolar mevcut. Yanında çalışanlar 7200 iş günüyle emekli olurken patronu 9000 iş günüyle emekli oluyor. Bunun düzeltilmesi gerekiyor.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Çok teşekkürler Sayın Arslan.

Evet, şimdi de Mehmet Taytak.

Buyurunuz lütfen.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım; konuşmama geçmeden önce, bugün Azerbaycan'dan ülkemize gelmek üzere havalanan Türk Silahlı Kuvvetlerimize ait askerî uçağın Gürcistan sınırında düştüğünü derin bir üzüntüyle öğrenmiş bulunmaktayız. Uçakta görev yapan askerimizin sağ salim kurtarılmasını Yüce Allah'tan niyaz ediyorum. Türk Silahlı Kuvvetlerimizin fedakâr mensuplarına ve milletimize geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

Bugün, burada milletimizin hakkını koruyan ve devletimizin güvenliğini temsil eden sosyal güvenlik sistemimizin geleceğini konuşmak için buradayız. Sosyal güvenlik yalnızca bir hak değil, aynı zamanda vatandaşımızın devlete olan güveninin teminatıdır. Her vatandaşımızın hakkı korunmalı, hiçbir suistimal kurumlarımıza ve milletimize zarar vermemelidir.

Sayın Bakanım, Bakanlığınız tarafından büyük emeklerle ve özverileriyle yapılan çalışmaları yakinen takip etmekteyiz fakat kötü niyetli kişilerce suistimallerin yapıldığı da görmekteyiz. Sahte emeklilik kayıtları ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Bakanlığınız tarafından Ankara ve İstanbul başta olmak üzere yapılan tüm denetimlerde 100 binleri bulan sahte emekli kaydı ortaya çıkarılmıştır. Öte yandan, aynı evde yaşamaya devam eden eşlerin resmî olarak boşanmış görünerek ailelerinden kalan emekli maaşlarını alması ciddi bir haksızlıktır.

Ayrıca, hastaneler ve kişilerce engelli raporları, ilaç raporları ve diğer tıbbi belgelerde sahtecilik yapılarak SGK'ye zarar verilmektedir. Bu tür usulsüzlükler sadece devlet kaynaklarını tüketmekle kalmaz, aynı zamanda hakkını almak isteyen vatandaşlarımızın da hakkını gasbeder. İster BAĞ-KUR kapsamında olsun, ister Emekli Sandığına tabi olsun, primlerini ödeyen vatandaşlarımız bu sistemin en değerli parçalarıdır. Tam da bu noktada devletimiz kararlı ve titiz denetimleriyle sahte evraklarla haksız şekilde kazanç sağlayan kişileri ortaya çıkarmıştır.

Sayın Bakanım, bu sorunların önüne geçebilmek için bazı çözüm önerilerimizi paylaşmak istiyorum. Sosyal Güvenlik Kurumu denetim birimleri riskli alanlarda daha sıkı ve etkin denetim yapmalı. Sahte belge ve raporların tespitini kolaylaştıracak teknolojik altyapılar güçlendirilmelidir. Sahte rapor düzenleyen veya buna göz yuman sağlık kuruluşlarına ve kişilere ağır yaptırımlar ile cezalar verilmelidir. Emekli maaşı alan kişilerin kayıtları hane içi boşanma ve evlilik durumlarıyla uyumlu hâle getirilerek sahte beyanların önüne geçilmelidir. Vatandaşlarımız sosyal güvenlik hakları ve sorumlulukları konusunda bilgilendirilmeli, suistimallere karşı duyarlı olmaları sağlanmalıdır.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizler adaleti, dürüstlüğü ve milletimizin refahını her zaman önceliğimiz olarak görürüz. Bu bağlamda, sosyal güvenlik sistemimizin daha şeffaf, güvenilir ve sürdürülebilir hâle gelebilmesi için üzerimize düşeni yapmaya devam edeceğimizi de ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakanım, nakliye ve lojistik sektörü ülkemizin üretimden pazara, ihracattan istihdama kadar uzanan en kritik damarlarından biridir. Ancak bu stratejik sektör teknik eksikliklerden kaynaklanan ciddi mağduriyetler yaşamaktadır. Yeni işe başlayan bir şoförün SGK bildirimi aynı gün yapılsa dahi sistemde aktif olarak görünmesi ancak ertesi gün mümkündür. Bu durum taşımacılık yapan firmalarımızı hem idari hem de cezai yaptırımlarla karşı karşıya bırakmaktadır. Bu konuda gerekli teknik düzenlemelerin yapılmasını talep ediyoruz.

Sayın Bakanım, geçtiğimiz aylarda çok kıymetli bir açıklamada bulundunuz. BAĞ-KUR emeklilerimizin 9000 iş günü prim şartının 7200 iş gününe düşürülmesi yönündeki çalışmanın 2026 yılında gündeme alınacağını ifade etmiştiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) - Bu müjdeli haber BAĞ-KUR'lular tarafından büyük bir memnuniyetle karşılandı.

Teşekkür ediyorum ve başarılarınızın devamını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Taytak.

Sayın Zuhul Karakoç, buyurun lütfen.

ZUHAL KARAKOÇ (Kahramanmaraş) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, çok kıymetli bürokratlar; Türk milliyetçiliği Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş iradesidir. Bu irade 19 Mayıs 1919'da Samsun'da yakılan kurtuluş meşalesinin, 29 Ekim 1923'te cumhuriyetle anlam kazanan millî şuurun ve 3 Mayıs 1944'te fikrî istikametini bulmuş ülkünün adıdır. Bu ülkü, bugün, Türk ve Türkiye Yüzyılı'na biçim vermekte, cumhuriyetimizin 2'nci asrında kudretimize kaynak teşkil etmekte, istiklal bilincimizin can damarını oluşturmaktadır. Milliyetçi Hareket Partisi Türk milliyetçiliği bilincinin siyasi karargâhıdır; hem aklıdır hem de kalbidir. Bu akıl ekonomi politikalarına Türk milliyetçiliği ekseninde bakmakta, üretimi, istihdamı ve adil bölüşümü temel alan sosyal adaletin mihrmandarlığında bir yapının inşasını hedeflemektedir. Bu kalp insanı merkeze alır, üretimi teşvik eder, alın terini mukaddes bilir, herkesin emeği nispetinde pay aldığı bir sosyal refah düzeninin tesis edilmesini önceliklendirir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önceliklendirdiğimiz bu sosyal refah düzeninin inşasının mihenk noktası "asrın felaketi" diye tarif ettiğimiz 6 Şubat 2023 tarihli depremlerin merkez üssü Kahramanmaraş'ımız olmalıdır. Yerin yarıldığı, göğün ağladığı, zamanın durduğu, uykuların haram olduğu bir geceden ve bu geceyi takip eden dirayetle örülmüş bir mücadele safhasından

söz etmekteyiz. Bu mücadelenin netice vermesi, Kahramanmaraş'ımızın sil baştan ayağa kaldırılması için hemşehrilerimizin sabrı ve direnci kadar, devletimizin kudretli eliyle vereceği destek de sürecin anahtarı olacaktır. Kahramanmaraş deprem öncesinde en az göç veren illerimizdendi. Nüfusunun büyük çoğunluğu kendi toprağında, kendi ocağında yaşıyordu fakat felaketin ardından ciddi bir nüfus kaybı yaşanmış, üretim ve istihdam kapasitesi ne yazık ki çok ciddi bir şekilde azalmıştır. Asrın felaketinden sonra hayat kavgasının adı artık hepimiz için Kahramanmaraş olmuştur. Bu doğrultuda, SGK teşvikleri gecikmeden hayata geçirilmeli, sigorta ve vergi destekleri ortalama ve ilave işçi sınırlaması olmaksızın tüm çalışanları kapsamalıdır. Bölgede çalışan işçilerin asgari ücret üzerindeki ödemeleri nakdî yardım sayılmalı, bu ücretler sigorta priminden muaf tutulmalıdır. Deprem nedeniyle göç eden nitelikli iş gücünün geri dönüşünü sağlamak amacıyla ücretlerde vergi ve sigorta istisnaları uygulanmalıdır. İşveren SGK payının alınmaması istihdamı güçlendirecek, üretimi canlandıracaktır. Kahramanmaraş'taki tüm işverenlere vergisel avantajlar sağlanması göçü azaltacak ve demografik dengeyi yeniden tesis edecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; defalarca ifade ettik, Kahramanmaraş için zaman artık yatırım zamanıdır. Zaman, geçici çözümlerin değil kalıcı kalkınma politikalarının zamanıdır. Kahramanmaraş'ın yeniden imarı Türkiye Yüzyılı'nın da imarıdır. Şehrimizin küllerinden doğuşu Türk milletinin ikinci bir Ergenekon Destanı olacaktır. Bu kapsamda asgari ücret, gelir vergisi ve damga vergisi muafiyeti deprem bölgelerinde arttırılmalı, ödenen maaş kadar çıkan vergi maliyetleri muafiyet kapsamına alınmalıdır. Teminat sorunu yaşayan işletmelere Kahramanmaraş'ımıza özel olarak teminatsız kredi imkânı sağlanmalı, 6183 sayılı Kanun'un 48'inci maddesi çerçevesinde ödeme kolaylıkları getirilmelidir. 30 Kasım 2025 tarihinde sona erecek mücbir sebep hâli uzatılmalı, beyan ve bildirimler için ek süre tanınmalıdır. Mücbir sebep süresince BAĞ-KUR prim borçları iptal edilmeli, ileride yeniden borçlanma ve hizmet ihya imkânı verilmelidir.

Kıymetli milletvekilleri, devletimiz Kahramanmaraş'ımızın yaralarını sarmak için depremin ilk anından itibaren bütün imkânlarını seferber etmiştir. Devletimizin vatandaşımıza uzanan eline, kendisinden önce komşusunu düşünen hemşerimizin yüreğine, canını dişine takarak soğuk nedir, açlık nedir, susuzluk nedir bilmeden çalışan personelimize, ekiplerimize, gönüllülerimize minnettarız. Biliyoruz ki devletimiz güçlüdür, milletimiz yücedir, Kahramanmaraş'ımız yalnız değildir, sahipsiz değildir. Biz bir olduğça, beraber olduğça hiçbir felaket, hiçbir yıkım, hiçbir düşman karşımızda duramayacaktır.

Çok teşekkür ediyorum ve bütçenizin hayırlar getirmesini diliyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Çok teşekkür ediyorum Sayın Karakoç.

Şimdi de Ednan Arslan, buyurun lütfen.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; öncelikle ben bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Sayın Bakanım, geçen yıl burada Tip 1 diyabetleri uzunca bir süre konuşmuştuk. Ben Bakanlığınıza, size, emeği geçen arkadaşlara, bu konuda destek olan herkese çok teşekkür etmek istiyorum. 2-18 yaş arası Tip 1 diyabetlilerin bu sensörlerinin geri ödeme kapsamına alınmasıyla ilgili yoğun bir mesai götürmüştük. Bu açıdan ben bir teşekkür etmek istiyorum ama Sayın Bakanım, bu miktar yetmiyor. Yani, şöyle yetmiyor: Verdiğimiz destek, her Tip 1 diyabetli için... Sensörlerin bazıları on beş günlük, bazıları on günlük yani marka var, on beş günlük olan markalarda her 2 sensörden 1'inin parasını karşılıyor, 1'ini gene vatandaş cebinden veriyor ya da on günlük olan yani 3 tane sensör alan vatandaş için de 3 tanesinin 1 tanesini karşılıyor, vatandaş gene 2 tanesini cebinden alıyor Sayın Bakanım. Yani, malum, ekonomik koşullar ortada ve çok hassas bir konu. 610 milyon lira gibi bir kaynak bu yıl için, herhâlde dokuz ay için ayrılmış, ödenmiş, öyle söyleyeyim yani gördük, büyük paralar değilmiş aslında. Bakın, bütçemizin büyüklüğü 448 milyar lira, büyük bir para değil. Bu miktarın artırılıyor olması çok önemli, bunun acil bir şekilde artırılıyor olması gerekiyor. Geçen yıl konuşmalarımızda hep şunu yapıyorduk: Ya, işte, kaynak meselesi, hep, çok sıkça konuştuğumuz bir işti, sayıyı bir türlü tutturamamıştık ama gördük ki fiiliyat uygulamaya girdiğinde aslında çok büyük bir külfet değil Türkiye Cumhuriyeti bütçesi için de Çalışma Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesi için de.

Bir de 18 yaş üstü var. Sayın Bakanım, bir gün sonra geçmiyor bu yani 18'inci yaşını kutlayan, 19'uncu yaşına giren gencin Tip 1 diyabet problemi bitmiyor ve o genç okuyor, okula gidiyor, o genç çalışıyor; öyle hikâyelerle karşılaşıyoruz ki inanın çok trajik yani o gencimize, o sensörü alamayan kardeşimize biz devlet olarak hâlâ "Parmağını del." diyemeyiz. Gece uykuda hipoglisemiye girenler var, koma hâlini görenler var ve onların yarattığı ciddi sağlık sorunları var. O yüzden, 18 yaş üstünün de amasız fakatsız tüm Tip 1 diyabetliler için bu işin ödeme kapsamına alınması gerekiyor. Bakın, rakamlar ortaya çıktı, miktarlar belli ve bu miktarlar üzerinden bir konuşmak lazım, özellikle Maliye Bakanına hep beraber baskı yapmamız lazım çünkü sağ olsun, Maliye Bakanımız uzaya astronot göndermeye geldi mi çok bonkör; 50 milyon dolar gittiği söyleniyor, 2 milyar. Bakın, geçen yıl Tip 1 diyabetlerle ilgili yaptığımızın 3 katı kadar bir para ödendi yani bir e-ticaret yasası çıkardık, biz burada hesabını kitabını yaptık; 100 milyar lira. Bakın, 150 katı, 130 katı bir para, bir kaynak lisans bedellerinden vazgeçtiğimiz için varsıl insanların cebinde kaldı. Kaynak var Sayın Bakanım. Bunu hep beraber -siyasetüstü bir meseledir- muhalefetiyle, iktidarıyla sorumluluk sahibi olan herkesin burada elini taşın altına koyarak... Devletimiz için çok büyük bir para olmadığını görüyoruz, rakamlar gösteriyor. Çünkü Tip 1'in komplikasyonlarının sağlık sistemimize vermiş olduğu ekonomik zarar çok daha büyük. Zaten insanların bedenine verdiği zararı anlatmak mümkün değil; kiminin gözüyle ilgili sorunu oluyor, kiminin kalp damar sağlığıyla ilgili problemi oluyor, kiminin böbrekleriyle ilgili oluyor, kiminde uzuv kaybı oluyor. İki gün önce bir kardeşimiz maalesef böbrek yetmezliğinden hayatını kaybetti. Bize video gönderen kadınlarımız, annelerimiz "2 çocuğum var, ölmekten korkuyorum, çocuklarım ortada kalacak." diyorlar. Hamilelerimiz var Değerli Bakanım, bunu derhâl yapın. Şimdi, hamile Tip 1 diyabetlinin şeker kontrolünü yapması çok önemli. Derhâl yani buradan çıkar çıkmaz bunu yapmamız gerekiyor, bu sensörü hemen ödeme kapsamına hamileler için almamız gerekiyor. Mesela, ÇÖZGER raporları var, 18 yaşından sonra yüzde 30'a düşüyor bu yani dediğim gibi, 18 yaşından sonra bu Tip 1 diyabet geçmiyor. Bu raporları bir daha gözden geçirmemiz gerekiyor.

Bir de bu işin insülin pompası kısmı var. Artık dünya yapay pankreasa geçti yani sensör ile pompayı bir yazılım vasıtasıyla konuşturdukları sisteme geçtiler. Pankreası küsmüş Tip 1 diyabetliler için yapay pankreaslar var. Bu yapay pankreasla ilgili, bu insülin pompalarıyla da ilgili derhâl bir çalışma yapıyor ve bunu da geri ödeme kapsamına alıyor olmamız lazım.

Geçen yıl bir başlangıç yaptık, umarım, bundan sonra da bu başlangıcın devamını getiririz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Tüm Tip 1 diyabetliler için bu sorunu ortadan kaldırmış olunuz diyorum, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Çok teşekkür ediyorum Sayın Arslan.

Şimdi de Sayın Müzeyyen Şevkin, buyurun lütfen.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basınımızın kıymetli temsilcileri; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarının 2026 yılındaki bütçesi 2025'e göre yüzde 48,2 oranında bir azalış göstermektedir. Bu da bütçede genel olarak sosyal güvenliği ne kadar geri plana ittiğinin açık bir göstergesidir. Bu bütçe; sermayeyi koruyan, emeği ise göz ardı eden bir bütçedir. Çocukların Korunması Programı bütçesinin 2025'teki sembolik 1.000 TL'den 2026'da 0 TL'ye indirilmesi bir garabettir. Sosyal politikalar tamamen yoksunlaştırılmıştır. Her gün iş cinayetleri nedeniyle insanlar ölürken Sayın Bakanın "sıfır kaza kültürü" laftan öteye gidememektedir. Çocuk işçi sayısı her geçen gün artmaktadır; Okullarda olması gereken çocuklar inşaatlarda, madenlerde, atölyelerde, merdiven altı üretim tesislerinde iş cinayetlerine kurban gitmektedir. Bu ülkede tesadüfen yaşanılır hâle geldi. Bu bütçe, yoksuldan alıp sermayeye transfer edilen bir bütçedir. Emekliler, çocuklar ve engelliler gerçeklikten kopuk bir şekilde mağdur edilmektedir. Emekliler aç, işçiler borçlu, gençler işsiz, engelliler çaresiz bırakılmaktadır. Devletin sosyal koruma politikaları tamamen çökmüştür.

Sayın Bakan, Türkiye'de milyonlarca emekçi sosyal güvenlik sisteminden adaletsizlikler ve güvencesiz çalışma koşulları nedeniyle mağduriyet yaşamaktadır. EYT düzenlemesiyle 8 Eylül 1999 öncesi sigortalılar emekli olurken, 1 gün farkla sigortası başlayanlar 17-20 yıl daha fazla çalışmak zorunda kalıyor. EYT sonrası yaştakiler için kademeli emeklilik talebi yıllardır çözümsüz bırakılmaktadır. Yine, staj ve çıraklık dönemlerinde yapılan sigortalar emekliliğe sayılmıyor. Gençler iş kazası güvencesiyle çalıştırılıp başlangıç tarihi hiçe sayılarak yıllarca prim kaybı yaşıyorlar. İnsanlar yıllardır bu konuyu gündeme getiriyorlar ama sonuç yok, meydanlara iniliyor, Bakanlık hâlâ bir çözüm sunmuyor. Bu konuyu ne zaman çözeceksiniz Sayın Bakanım?

Taşeron işçiler kadro bekliyor. 2017 KHK'si dışında kalan 100 bine yakın kişi güvencesiz ortamda çalışıyor. Torba yasayı umut olarak sunuyorsunuz ama 2025 yılı bitmesine rağmen hâlâ net bir adım atılmadı. "Esnaf için BAĞ-KUR prim günü 9000'den 7200'e indirilecek." vaadi 2023'ten beri verilmesine rağmen 2025'in sonuna gelindiği hâlde hâlâ bu yasalaşmadı, küçük esnaf beş yıl emeklilik hayaliyle beklemekte.

Yine, Erzincan İliç'te siyanürlü toprak kayması sonucu 9 madenci hayattan koparıldı. Göz göre göre gelen bu facia iş cinayetidir. Yine, bugün dava görüldü, duruşma yapıldı ama hâlâ sorumlular tam olarak hesap vermiyor. Burada da Kocaeli Dilovası'ndaki iş cinayeti gibi birinci derecede sorumlu sizsiniz Sayın Bakan.

Yine, motokuryeler bir başka konu. Motokuryeler hız baskısı ve güvencesizlikle trafikte can veriyor. Son iki yılda 131 kurye iş cinayetinde öldü, meslek tehlikeli sınıf kapsamına alınmıyor. Bunlara ilişkin de hiçbir önlem sunmuyorsunuz Sayın Bakan.

Yine, kamuda çalışan mühendisler milyarlık projelere imza atarken yoksulluk sınırı altında maaşlara tabi tutuluyorlar. Ücret adaletsizliği, fiili hizmet zammı eksikliği ve emekli aylığındaki düşüklük yıllardır giderilmiyor. Hâlâ bir mühendislik meslek kanunu talebi karşılık görmüyor Sayın Bakan. Mühendislerin çağrısıdır, milyarlarca liralık, milyonlarca liralık projelere imza atarken yoksulluk sınırı altında ücret almayı hak etmiyorlar, onları da sağlıklı çalıştıramazsınız Sayın Bakanım.

Bu mağduriyetler birer bireysel hikâye değil Sayın Bakan, bu mağduriyetler sistematik bir adaletsizliğin ürünüdür. Emekçilerin sesini duyun. Tüm kesimler adına buradan haykırıyoruz, eşitlik, güvence ve insanca yaşam için acil çözüm bekliyoruz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum Sayın Şevkin.

Evet, şimdi de Sayın Sibel Suiçmez...

Buyurunuz lütfen.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Bakan, bu ülkede çocuklar eğitim için yanarak ölüyor Aladağ'da olduğu gibi, insanlar çalışırken yanarak ölüyor Dilovası'nda olduğu gibi, tatillerini geçirmek için gittikleri otelde yanarak ölüyor Kartalkaya'da olduğu gibi, askerler mühimmat depolarında yanarak ölüyor Afyonkarahisar ve Sakarya'daki gibi, madenciler grizu patlamalarında yanarak ölüyor Zonguldak'ta, Manisa Soma'daki gibi. Yanarak ölmek bu ülkede ne kadar kolay, sizler de alışmışa benziyorsunuz.

Sayın Bakan, sunumunuzda ölümler karşısındaki soğukkanlılığınızı ve rakamlar üzerinde dans edinişinizi dehşetle dinledim. Dilovası'nın merkezinde Türkiye'nin tek kimya ihtisas fabrikasında yani en tehlikeli sınıftaki kimya fabrikasında 3'ü çocuk, 3'ü kadın olmak üzere 6 kişi yanarak öldü. "İlgililer açığa alındı, soruşturma başlatıldı." şeklindeki beyanınız yerine Bakanlığınızdaki eksiklik ve hatalı davranışları kabul edip keşke ailelerden ve halkımızdan özür dileyen bir konuşma yapsaydınız. İstifa mı? Bu kadarını beklemek herhâlde saflık olur. Sayılarla, karşılaştırma yıllarıyla oynayarak bilgileri tersten vermekten ne elde etmeyi bekliyorsunuz? Bu, sizin Bakanlığınızı başarılı kılıyor mu? Rakamlarla oynanmaz Türkiye'de dar tanımlı işsizlik oranı ile geniş tanımlı işsizlik oranı arasındaki farkın 13,9 puana çıktığı, geniş tanımlı işsizlik oranımızın AB ortalamasının yaklaşık 3 katı olduğu gerçeğini değiştirebilir mi? Rakamlarla oynanmaz, 2025'in ikinci çeyreğinde geniş tanımlı işsizlik oranının yüzde 41,7'ye çıktığı yani AKP döneminde genç işsizliğin 15,6 puan arttığı, 15-25 yaş arası erkeklerde dar tanımlı işsizliğin yüzde 11,6 iken geniş tanımlı işsizliğin yüzde 34,5 olduğu, genç kadınlarda ise dar tanımlı işsizlik yüzde 23,1 iken geniş tanımlı işsizliğin yüzde 53,4 olduğu, AKP iktidarı döneminde devletin çalışma hakkını koruma ve istihdamı geliştirme yükümlülüğünü yerine getirmeyip çalışma hakkının bir ayrıcalığa, âdeta torpil sistemine dönüştürüldüğü, iktidarın kadınların iş gücüne katılımını artırmaya yönelik etkili çalışmalar yapmadığı, aksine, kadınların çalışma yaşamından dışlanmasına yönelik adımlar atmaya devam ettiği gerçeğini değiştirebilir mi?

Sayın Bakan, rakamlarla oynanmaz, Uluslararası Çalışma Örgütü verilerine göre Türkiye'de yaklaşık 720 bin çocuğun ekonomik faaliyette bulunduğu, bu çocukların önemli bir bölümünün tarım, tekstil ve hizmet sektöründe düşük ücretlerle uzun saatler çalıştığı, 18 yaşını doldurmamış çocuk ve genç işçilerin parlayıcı, patlayıcı, zararlı veya tehlikeli maddelerin üretimi, işlenmesi ve

depolanmasıyla ilgili işlerde çalıştırılması kesinlikle yasaklandığı hâlde Dilovası'nda bu hükümlerin tamamının ihlal edildiği gerçeğini değiştirebilir mi?

Rakamlarla oynamanız, İş Kanunu'nun 91'inci maddesinin iş yerlerinin teftişinin ve mevzuata uygunluğunun sağlanması görevini açık biçimde Bakanlığınıza verdiği, hâl böyleyken çocuk yaşta işçilerin tehlikeli işlerde sigortasız biçimde çalıştırıldığı, bu ülkede bu ölümün birer iş kazası değil, denetimsizliğin sonucu meydana gelmiş iş cinayetleri olduğu gerçeğini değiştirebilir mi; Sayın Bakan, Türkiye'de 2023'te 1.843; 2024'te 1.897 işçinin iş cinayetinde öldüğü gerçeğini değiştirebilir mi?

Rakamlarla oynamanız, iş uyuşmazlıklarında ihtiyari ve dava şartı ara buluculuk dosya sayısının her yıl arttığı, 2024 yılında bu sayının 1 milyon 41 bin 842'ye ulaştığı, bu dosyalarda anlaşma sağlama oranının 2023 yılında yüzde 77,3 iken 2024 yılında yüzde 66,6'ya gerilediği gerçeğini gizleyebilir mi?

Rakamlarla oynamanız, bugün Türkiye'de asgari ücretin geçim ücreti değil, yoksulluk göstergesi olduğu, emekli maaşının artık bir geçim ücreti olmaktan çıktığı ve açlık sınırının altına gerilediği yani emeğin değerinin yirmi yılda üçte 1'ine düştüğü gerçeğini gizleyebilir mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Suiçmez.

Şimdi de Hasan Öztürk.

Buyurun lütfen.

HASAN ÖZTÜRK (Bursa) - Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek "Deprem, memur maaşları ve EYT bütçe üzerinde önemli yük oluşturuyor." demişti. Sayın Bakan, bütçe sunumunuzda siz de yük gördüğünüz kademeli emeklilik bekleyenleri anmadınız, staj ve çıraklık mağdurlarından bahsetmediniz, kadro bekleyen taşeronlarla ilgili bir ifadede bulunmadınız; onun yerine, SGK açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının yüzde 2,2'den yüzde 0,42'ye gerilemesiyle ilgili başarı ve hedefleri anlattınız. Anlaşıyor ki Mehmet Şimşek'in gölgesindeki bütçenizde emeklilerin maaşlarının iyileştirilmesi, memurlar, çalışanlar, asgari ücretliler ve diğer sorunlu gruplarla ilgili bir hedef ve bir amaç yok. Mehmet Şimşek hedefi göstermiş, EYT ve memur maaşlarının, daha doğrusu çalışanların maaşlarının artırılmasındaki kısıtlamalar... Memura 2025'te ilk yarıda yüzde 6, ikinci yarıda yüzde 5 zammı hangi matematiğe göre yaptınız? İlk yarıdaki enflasyon yüzde 16,67; ikinci dönemde de tahmini rakamlara göre yüzde 16 yani TÜİK verilerine göre yüzde 30'un üzerinde bir enflasyonun olduğu bir ortamda memura zammı, yanınızda çalışan, burada olan arkadaşlarınıza yüzde 6 ve yüzde 5 zammı neye göre yaptığınızı açıkçası merak ediyorum.

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı verilerine göre EYT düzenlemesi bütçe üzerinde herhangi bir yük getirmemiş. 2020 yılında SGK'ye yapılan bütçe transferleri yüzde 20,4; 2021 yılında yüzde 15,8; 2022'de 13,3; EYT yılı 2023'te de 13,3. Yine, burada, 2011 yılında 10 milyon emeklimiz var, gayrisafi millî hasıladan ödenen yani maaşlarının karşılığı yüzde 6,52; 2015 yılında 11 milyon emekli, yüzde 6,47; 2023 yılında 16 milyon emeklimiz var, yüzde 5,31. Dolayısıyla, siz yükü bütçe üzerinden almışsınız, var olan emeklilerin üzerine yıkmışsınız. Siz yeni emekli olanların primlerinin üzerinden onların primlerinin nerede olduğuyla ilgili açıklamayı bırakın, mevcutlara yıkmışsınız yani kısaca 2 emekli 25 bin lira alıyorken 3'üncü emekli gelmiş ve siz bırakın yarısını vermeyi yani 50 bini ikiye bölmeyi, üçe bölmeyi, 15 bin liraya düşürmüşsünüz. Kök maaş hesabıyla bugün asgari ücretle emekli olacak bir kişinin neredeyse bugünkü en düşük emekli maaşını alma imkânı yok. En düşük emekli maaşını yükselterek TÜİK enflasyonu üst kademedeki emeklileri, memur emeklilerini veya yüksek primle emekli olanların hepsini de tabanda ve fakirlikte birleştirdiniz. Dolayısıyla artık "EYT yük oluyor." gibi bahaneleri bir kenara bırakalım, işe bir gün geç başladığı hâlde on yedi, yirmi yıl fazladan çalışmak zorunda kalan vatandaşlarımızın hakkını verelim, adaleti sağlayalım.

Yine, bir başka sorun staj ve çıraklık sigortası mağdurları. "Staj ve çıraklık sigortası mağdurları" denilip geçilen vatandaşlarımızın, üç yıl boyunca SGK primleri ödenmeden çalıştırılan bu çocuk işçilerin işe başlangıcı SGK başlangıcı neden sayılmaz? Sabah yediden akşam yediye haftanın altı günü yaz kış demeden kalfalık belgesi alıncaya kadar üç yıl boyunca çalışan çocuk işçilerin haklarını istiyoruz. Dolayısıyla bu sorunu da bir an evvel çözmemiz gerekiyor.

SGK'nin bütçe içindeki payı azalırken emekli sayısı da her yıl artıyor, Bakanlığımız ise bütçe açığını kapatmakla övünüyor. Bugün de çekinmeden emekli maaşının ve asgari ücretin en iyi seviyede olduğunu Sayın Bakan Şimşek gibi söylüyorsunuz. Sayın Bakan, insanın 24 saat ömrü var, bunun sekiz saatini uyuyor, on saatini de servisiyle gidip gelip çalışıyor, on saat çalışan insana altı saat yaşamı açlık sınırının altında veren bir asgari ücret veriyorsunuz. Bugün emekli maaşı açlık sınırının yarısı, dolayısıyla lütfen kafanızı kumdan çıkarın, halkın içine inin, asgari ücretliyle, emekliyle sahada konuşun, artık bahaneleri bir kenara bırakalım diyorum.

Yine, işsizlik sigortası fonu, 541 milyar lira birikmiş, bu fon içindeki 541 milyar lira niye birikir Sayın Bakan?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HASAN ÖZTÜRK (Bursa) - Bu fon para biriktirilsin diye mi kuruldu yoksa işsiz durumdaki işçiye yardım etmek için mi kuruldu ya da bu fondaki bu para burada var mı, yok mu?

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ederiz Sayın Öztürk.

Şimdi de Sayın İrfan Karatutlu...

Buyurunuz lütfen.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Kıymetli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım ve sayın bürokratlar; öncelikle Azerbaycan-Gürcistan arasında düşen uçağımızda şehit olan bütün askerlerimize Allah rahmet eylesin diyorum.

Tabii, biraz doğaçlama yapacağım bu konuşmamı. Hani, Dicle'nin kenarında kurdun kaptığı bir koyundan bile sorumlu olan yönetici anlayışı... Bu tür yönetici anlayışı olursa Dilovası'nda vefat eden genç çocuk işçiler için de ızdırap duyar, aynı şekilde, Bolu'daki otelde yanan onlarca insanımız için de. Bu anlayış kalktığı zaman bir hiyerarşi işler; bakan bakan yardımcısına, bakan yardımcısı genel müdüre, genel müdür il müdürüne, o oradaki memura ve dediğim gibi lakaytlık işleyip gider, kimse de sorumluluğunu almaz. Bugün Türkiye'de yaşanan en önemli nokta bu denetim eksikliğinin kırılmasıdır. Maalesef, ne bürokrat ne işveren bu tür herhangi bir şey hissetmiyor kendilerinde, hissiyatını kaybetti denetim mekanizmasındakiler; çok üzgün de olmuyorlar,

olağan bir şeymiş gibi kabul ediyorlar. Ben, babası SSK'de elektrik teknisyeni olan bir kişiyim. SSK'nin işleyişini 1978'den beri bilirim, hep hastanenin önünde kuyruklar olurdu 78'de. En nihayet rahmetli babam kalp hastası olunca Dışkapı Ankara Hastanesine getirmiştik; öyle bir kuyruk vardı ki mezun olduğum tıp fakültesi Eskişehir'e üç saat otobüsle gidersem, oradaki hocama gösterirsem, orada muayene ettirirsem, geri döndüğümde daha kolay bu iş dedim. Tabii ki sağlıkta dönüşüm oldu. Sağlığın her yerinde çalıştım; başhekimlik de sağlık müdürlüğü de tabip odası başkanlığı da yaptım. Dönüşüm oldu; bir fizik tedavi uzmanı olarak bir günde 3 yere, 3 fizik tedaviciye muayene olan hastaları gördüm, denetim yok çünkü. "Saldım çayıra." dediler ve bıraktılar. Sağlık müdürünü aradık, onu bunu aradık, dedik ki "Ne yapıyorsunuz siz? Böyle bir sağlık sistemi işlemez." Daha ilk başında. Böyle bir sağlık sistemi işlemedi de zaten, gördüğünüz üzere. İktidarın seçimlerde çok övündüğü "Yollar yaptık ve sağlık sistemi kurduk." dediği sistem nihayetinde tekrardan kuyrukların oluştuğu, randevuların alınamadığı, ödemelerin yapılamadığı bir sisteme dönüştü. Bunda Sağlık Bakanlığının da etkisi var -ödemeyi yapan sağlık güvenlik kurumlarını birleştirdik, sağlıkta dönüşümün en önemli ayaklarından biriydi- tabii ki SSK'nin de -yeni tabiriyle SGK'nin- Çalışma Bakanlığının da var. Maalesef, bu süreçte on beş yıl devlette, on üç yıl özelde çalışan, özel hastanelerde çalışan biri olarak Çalışma Bakanlığının ödemedeki denetlemesi kesinlikle ilkel, kesinlikle ilkel ve bu ikelliği de özellikle devlet hastanesi başhekimisi olarak biz de kullandık. Siz performansla dayalı bir sistem kuruyorsunuz ve doktora parayı kadar çok işlerse veriyorsunuz, ondan sonra diyorsunuz ki: "Hadi bakalım, para yok." Siz özel hastane kurduruyorsunuz, özel hastanedeki insanlara denetimi yapmıyorsunuz. Bugün "yenidoğan çetesi" dediğiniz Sağlık Bakanlığının üzerini kapattığı veya başka yerlere çektiği nokta sadece ve sadece para kazanmak için özel hastane sahiplerinin faturalarını şişirmeden başka hiçbir şey değil. Sadece buydu, ne oldu bu şişiren? Elinizdeki pasta belli, siz bu pastayı dağıtacaksınız ama dediğim gibi, denetimi yapmıyorsunuz. Yıllardan beri söylüyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Evet, süreniz doldu Sayın Karatutlu.

ERHAN USTA (Samsun) - Cümlesini bitirsin.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Teşekkür ediyorum, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Karatutlu.

Şimdi de son söz olarak Sayın Elif Esen...

Buyurun lütfen.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kıymetli milletvekilleri, Sayın Bakanım, değerli bürokratları; hoş geldiniz.

Ben de belki biraz daha az bahsedilen bir konuya değinmek istiyorum. Sanal marketler ve restoranların teslimat servislerinde görev yapan motokuryelerin bardağın dolu ve boş kısmıyla ele alınması gerektiğini belirten bir konuşmayla başlamak istiyorum. Günümüzde yoğun ve tehlikeli çalışma şartlarında neredeyse kamu hizmeti yükünü omuzlamaktalar. Gizli işsizler, belki para kazanıyorlar ama canları pahasına para kazanıyorlar. Ancak bu alanda hem mesleki sınıflandırma hem de önemli iş güvenliği açıkları bulunuyor Sayın Bakanım. TÜİK EGM verilerine göre 2023'te motosiklet sürücülerinin ölümleri tüm trafik can kayıplarının yaklaşık yüzde 15,5'ini oluşturuyor. En az 63 kurye ölümünün kaydedildiği 2024 raporu riskin bireyin sırtına bırakıldığını gösteriyor. Bu nedenle, kuryeler için tehlikeli iş sınıfına uygun bir düzenleme, mesleki yeterlilik, koruyucu donanım şartı ve gecikmeye dayalı ücret kesintilerinin önlenmesi için denetim mekanizmalarının kurulması şart. Ancak bir başka boyutuyla bakıldığında büyük şehirlerde, özellikle -ben İstanbul Milletvekiliyim- İstanbul'da motokuryelerin neredeyse terörünü yaşıyoruz biz. Evet, canı pahasına koşturuyorlar, paket yetiştirmeye gayret ediyorlar ama bir o kadar da karşılarındaki insanlar, araçlar için de tehlike oluşturuyorlar. Büyük şehirlerde kuryelerin yayalara ve trafikteki diğer araçlara yönelik riskleri mutlaka dikkate alınmalı. Kayıt dışı, ehliyetsiz ya da 18 yaş altı çalışma vakaları tespit edilmeli. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına denetim verilerini, ehliyet ve sigorta doğrulamasının zorunlu hâle getirilmesini, ücret kesintilerine karşı özel teftiş planını ve kurye ölümleriyle ilgili şeffaf veri setini sormak istiyoruz. Bu iki yönlü yaklaşım hem kuryelerin haklarını koruyacak hem de kamu güvenliğini güçlendirecektir.

Sayın Bakan, aşağıdaki sorulara açıklık getirmenizi rica ediyorum. 2024-2025 döneminde sanal market ve restoran kuryelerini kapsayan iş yerlerinde kaç denetim yapılmıştır? Bu denetimlerde ehliyetsiz, 18 yaş altı ya da sigortasız çalışma tespit edilmiş midir? Kuryelerin tehlikeli meslek sınıfına alınmasının ardından mesleki yeterlilik, kişisel koruyucu donanım ve hava koşullarında çalışma standartları için bağlayıcı bir yönetmelik veya tebliğ hazırlığınız var mıdır? Platformlar tarafından geç teslimat gerekçesiyle yapılan ücret kesintileri 4857 sayılı İş Kanunu'nun 38'inci maddesine açıkça aykırıdır. Bu konuda özel bir teftiş programınız, planınız veya yaptırım tasarınız bulunmakta mıdır? Kurye ölümleri ve ağır yaralanmalar için Bakanlık ve İçişleri Bakanlığı olarak ortak, düzenli ve kamuya açık bir veri sistemi kurmayı planlıyor musunuz?

Dilovası'yla ilgili de ya, ben başsağlığı dilekçelerimi ileterek bu konuyu geçmek istiyorum çünkü çok fazla dile getirildi.

Yine, bir başka az dile getirilen konuya değinmek istiyorum Sayın Bakan, Komisyonun Değerli Başkanı ve üyeleri; zincir marketlerde kasiyerlerin oturma hakkı konusunda defalarca soru sorduk, Bakanlıktan da "Denetim başlatacağız." yanıtını aldık, bu kamuoyuna da yansıdı ancak aradan aylar geçmesine rağmen değişen bir şey yok, hâlâ o marketlerde, o kozmetik zincirlerinde gencecik insanlar saatlerce ayakta çalışmak zorundalar; molaları kısıtlı, oturmamak yasak. Bu, insan onurunu zedeleyen bir uygulamadır, kölelik anlayışıdır. Çalışma Bakanlığına soruyorum: Bu denetimler neden sonuçsuz kaldı? Oturma hakkını güvence altına alacak açık bir yönetmelik hazırlıyor musunuz ve bu köle düzenini andıran çalışma koşullarını ortadan kaldırmak için somut, takvimli bir adım atacak mısınız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece tüm milletvekillerimizin söz talepleri karşılanmıştır.

Şimdi, 15 dakika süreyle soru-cevap işlemini yapacağız.

Çok fazla talep var, sizden istirhamım otuz saniyede doğrudan soruyu sormanız, ki bütün milletvekillerin taleplerini karşılayabileyim. Sayın Bakanı selamlamayı ve teşekkürü ben hepinizin adına topluca yapıyorum, dolayısıyla doğrudan soruyu sormanızı özellikle istirham ediyorum.

Evet, öncelikle Komisyon üyelerinden başlayacağız, sonra da diğer milletvekillerimizden.

Sayın Güneş...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, özellikle, bazı milletvekili arkadaşlar da dile getirdi. 65 yaş üstü kanser hastalarının tedavilerinin ödenmediğine dair birtakım iddialarda bulunuldu. Bunun aslı nedir? Sizden bunu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Bakan, sadece tutanaklara geçsin diye konuşmak istedim çünkü buraya gelen 6'ncı kurum yani 6'ncı bakanlık diyeyim ama ne yazık ki bir kamu kurumundan, bir bakanlıktan ziyade bir erkekler kulübü görüyoruz her defasında. Ne yazık ki ne Bakanlık kadrosunda ne Bakan yardımcılarında biri ne de bürokratlardan yani eşitlik anlamında kadının temsili, kadının istihdamı söz konusu değil. Yani bugün gün boyunca biz şirketlerde ya da diğer istihdam alanlarında kadın emeğini konuştuk, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini giderecek tedbirlerin bu bütçede olmadığını konuştuk ama ne yazık ki sizin kadronuzda da yok. Buna dair tedbirler alacak mısınız? Çünkü geçen sene de böyleydi, önceki sene de böyleydi ve asla değişmiyor. Neden mesela Bakan Yardımcılarının ikisi kadın değil?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kurt...

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Bakanım, bugüne kadar her zaman şehrimiz Adıyaman'a ilişkin taleplerimize destek oldunuz, her konuda bizlere yoğun destek verdiniz, taleplerimize uygun bir şekilde tüm süreçlerde desteklerinizi gördük. SGK İl Müdürlüğü binamız ağır hasar almıştı, yıkılmıştı -ben de konuşmamda bahsettim- proje ve süreçlerine destek verdiniz ama şimdi bir SGK hizmet binasının temel atma töreni ve buna ilişkin ne zaman biteceği konusunda da sizden müjdeli haber bekliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Değerli milletvekilleri, biraz daha hızlanalım.

Sayın Kırkpınar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Bakanım, engelli işçi çalıştırılmasına yönelik geçmişten günümüze hangi noktaya geldik? Engellilerin kontenjanlarının doldurulması noktasında şu an son durumumuz ne, onu sormak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Şahan...

SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Sayın Bakanım, SMA hastalarının tedavilerinde kullanılan ilaçlar SGK tarafından karşılanıyor mu? Ayrıca, çocuk diyabet hastalarına ne gibi destekler veriyorsunuz? Bununla ilgili bilgi almak istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Özlale...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Sayın Bakan, çocuk işçiliğiyle mücadeleyle neden hiç kaynak ayırmadınız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gülsoy...

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, deprem bölgesi Osmaniye Milletvekiliyim. Osmaniye'mize hizmetlerinizden dolayı teşekkür ediyorum.

Bir, sahada, işverenlerimizde "Prim borçlarıyla ilgili yapılandırma var mı?" diye sorulur. Bir de Osmaniye İŞKUR il hizmet binamızın yapımıyla ilgili bilgi soracağım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aksu...

ERSAN AKSU (Samsun) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, 2002 yılında kayıt dışı istihdamın yüzde 52'lerde olduğunu ancak gerçekten de son yirmi beş senedir ortaya konulan çalışmalarla yüzde 25,9'a kadar geldiğini biliyoruz ancak bu oran da hâlen yüksek seyrediyor kanaatindeyiz. Bunun daha da iyileştirilmesi adına ne tür çalışmalarımızın olduğunu sormak isterim.

İkinci bir soru da -Sayın Başkanım, müsaadenizle- 4/A, 4/B, 4/C kategorilerinde aktif-pasif sigortalı dengesinin oranının durumuna baktığımızda, gerçekten, sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilir olabilmesi için yapmak istediğimiz bir reform çalışması gündemimizde var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanhan...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sabah da ifade etmiştim, 4/A, 4/B ve 4/C konusunda geçici 7'nci maddenin yedinci fıkrasında aykırılık söz konusu. Buna ilişkin bir çalışmanız var mı; bu bir.

İkincisi, Strateji Geliştirme Başkanlığında görevlendirme giderleri 10 milyar, yine, ayrıca 33 milyar TL'den bahsediyoruz, ortalama 44 milyar gibi bir meblağdan bahsediliyor. Bu görevlendirme giderleri neyi kapsıyor?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Altınsoy...

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, sorum şu olacak: İlaç geri ödeme listelerine alınan ilaç sayıları hakkında bilgi verebilir misiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erkan...

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Çalışma izni verme süreleriyle ilgili bir iyileşme yapıldı mı? Yapıldıysa bunun etkisi nasıl oldu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Açıkkapı...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Nüfusumuzun yarısını oluşturdıkları için üretim ve kalkınma süreçlerinde de büyük bir potansiyele sahip olan kadınlarla alakalı Kadın İstihdamı İçin Pozitif Ayrımcılık Projesi (KIPAP) kapsamında yürütülen çalışmalar iş gücü piyasalarımıza neler kazandırmıştır? Bu konuda bilgi verirsiniz sevinirim Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, geçen yıl bütçe görüşmeleri sırasında şunu söylemiştik: 2025 itibarıyla emekli olacakların 2024 yılında emekli olacaklara göre yüzde 30 seviyelerinde daha düşük emekli aylığı alacağını, bu nedenle de çok sayıda yetişkin kamu çalışanının emekli olduğu, böylelikle de liyakatli birçok personelin emekli olma girişiminde bulunduğunu söylemiştik. Bir maaşta ne kadarlık eksilme yaşadı emeklimiz? Aynı durum 2026'da emekli olacaklar için de söz konusu mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Teşekkür ederim.

SMA ve DMD'li çocuklar sosyal güvenlik güvencesine alınacak, tedavi edilecekler mi? Emekli maaşları arasındaki farklılıkları giderip eşitlik sağlayacak mısınız? Emekli maaşlarını insanca yaşama uygun rakama çıkaracak mısınız? Çocuk işçiliğini önleyecek mısınız? Staj ve çıraklıkta geçen süreyi sigortalı olarak sayacak mısınız? Çiftçi ve esnafın emeklilik prim gün sayısını 7200 güne düşürecek mısınız? 2000 yılı sonrası emekli olanlar için intibak yasası çıkaracak mısınız? Asgari ücretin alım gücünü artıracak mısınız? Açlık sınırını dikkate alacak mısınız? Kadro bekleyen taşeron işçilere müjde vermeyi düşünüyor musunuz? Kademeli emeklilik mağduru vatandaşlarımızın sorunu ne zaman çözülecek? Son dönemde sendikali işçilerin işten çıkarıldığı, grevlerin ertelendiği örnekler çoğalmaktadır, Bakanlığınız sendikal hakların korunması için aksiyon alacak mı diyorum. Üniversite mezunlarına istihdam garantisi sağlayacak mısınız? İşçi sayısını düşürecek mısınız? Genç işsizliğini önleyecek mısınız?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kanko...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Sayın Bakanım, sabahtan beri konuşmalar yapıyoruz, Dilovası özelinde konuştuk ama Türkiye'de yirmi dokuz aydır görevdesiniz ve döneminizde yaklaşık 14 tane Soma faciası kadar işçiyi kaybettik bu cinayetlerde. Sizde bir istifa mekanizması yok ama acaba sizde görevden affınızı dilemek üzere herhangi bir ufak nokta oluştu mu, onu merak ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Taşcier...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Sayın Bakan, asgari ücretin antidemokratik yapısıyla ilgili ne düşünüyorsunuz? Bir değişiklik yapma planınız var mı? TÜRK-İŞ dâhil bu yapı devam ettikçe asgari ücrete katılmayacağını ifade etti sendikalar. Sendikalar görüşmelere katılmazsa nasıl bir tutum izleyeceksiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karaca...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Antep'te ve memleketin her yerinde iflas ve konkordatolar yüzünden en çok işçiler mağdur oluyor. İflas ve konkordatolar öncesinde patronların mal varlıklarını kaçırmalarını ve işçi alacaklarının en sona bırakılması sorununu nasıl çözmeyi düşünüyorsunuz? Amerikan devi TPI bu memlekette işçilere korkunç çalışma koşulları dayatıp haklarını vermeden paravan bir şirkete şirketi devredip gitti. İşçiler size uzun zamandır ulaşmaya, seslerini duyurmaya çalışıyorlar. Bir Amerikan devinin Türkiyeli işçilerin bütün alacaklarını ortada bırakıp gitmesi konusunda neden bir tutum sergilemiyorsunuz? TPI işçilerinin size başvuruları konusunda ne zaman onlara cevap vermeyi düşünüyorsunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tahtasız...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Bakan, 2026 yılında emekli maaşları arasındaki intibakı sağlayacak mısınız? Bir günle on dokuz yıl sonra emekli olmaya mahkûm olan vatandaşlarımızın haklarını geri verecek mısınız? Staj ve çıraklığı emeklilik başlangıcı sayacak mısınız? Esnafa 7200 gün prim sözü tutulacak mı? SMA ve DMD'li hastalarımızın tedavilerini devletimiz üstlenecek mi? Motokuryeler için kapsamlı bir düzenleme düşünüyor musunuz? Tüm kanser hastalarımızın ilaçlarını ödeyecek mısınız? Prim borçlarında yapılandırma yapılacak mı? Kamuya yeni memur alınacak mı? Ülkemizde asgari ücretle çalışan kişi sayısı, engelli maaşı alan kişi sayısı, en düşük emekli maaşı alan kişi sayısı, kök maaşı asgari ücretin üzerinde olan kişi sayısı, ülkemizde 17 yaş altı çocuk işçi sayısı, MESEM Projesi'nde ölen çocuk sayısı, son on yılda iş kazalarında ölen kişi sayısını bize ayrıntılı olarak bildirebilir misiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Pala...

KAYIHAN PALA (Bursa) - Genel sağlık sigortası prim borcu olan kişi sayısı nedir? Aktif çalışan iş yeri hekimi sayısı kaçtır? Aktif çalışan iş güvenliği uzmanı -A, B, C grubuna- göre sayısı kaçtır? İSG teftişi yapan kaç iş müfettişi bulunmaktadır? 2025 yılında kaç iş yerinde şikâyet olmaksızın rutin olarak İSG denetimi yapılmıştır? Ve SUT'ta -Sağlık Uygulama Tebliği'nde- 65 artı yaş ayrımcılığı ortadan kaldırılacak mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Dinçer...

TALAT DİNÇER (Mersin) - Sayın Bakan, kendi nam ve hesabına çalışan BAĞ-KUR sigortalılarının prim gün sayısını 9000 günden 7200 güne düşürmeyi düşünüyor musunuz? BAĞ-KUR emeklilerinin maaşlarının düzeltilmesi için sosyal güvenlikte intibak yasasını çıkarmayı düşünüyor musunuz? Sosyal güvenlik primlerini ödeyemeyen sigortalılar için yapılandırma düşünüyor musunuz? Kademeli emeklilik gündeminizde var mı? Çıraklık süresinin sigorta başlangıcı sayılması konusunda bir çalışmanız var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karagöz...

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Sayın Bakan, staj ve çıraklık mağduru yurttaşlarımızın yıllardır gasbedilen haklarını teslim etmek için Bakanlığınızın yürüttüğü somut bir çalışma var mı? Yoksa bu mağduriyeti önümüzdeki seçimde kullanılabilecek bir vaat olarak bekletmeye devam mı edeceksiniz? Bir gün farkla on yedi yıl bekletilen milyonlarca yurttaşımıza yaş, prim ve sigortalılık süresine göre adil bir kademeli emeklilik düzenlemesi getirmeyi düşünüyor musunuz? Modern dünyada yeri olmayan taşeron sistemiyle kamu kurumlarında güvencesiz çalıştırılan on binlerce emekçiye ne zaman kadro vereceksiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gezmiş...

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Sayın Bakan, SGK kapsamında ilaca erişim her geçen gün güçleşmekte. Mevcut euro kuru 49 TL civarındayken ilaç euro kuru 21 TL civarında. Dünyanın hiçbir yerinde böyle mantıksız bir uygulama yok. İlaçta euro kuru güncellemesini düşünmekte misiniz? Emekliler ve kronik hastalar raporlu ilaçlarını yüksek katkı payları ve fiyat farkları ödeyerek alabilmekte. Bununla ilgili bir düzenleme düşünüyor musunuz? Hastalarımız ilaçlarına ulaşamıyor. HPV aşısı kanserden korunmada bilimsel etkinliği kanıtlanmış bir aşıdır ve dünyanın pek çok ülkesinde ücretsiz verilmektedir. Biz ülkemizde HPV aşısının ödenmesiyle ilgili bir çalışmayı yapacak mıyız bu sene?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bayhan...

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Dilovası'nda bütün deliller iki şeye işaret ediyor ya Ravive Kozmetik sahibi Kurtuluş Oransal siyasi koruma altında ya da CİMER dâhil hiçbir makam işçilerden gelen şikâyetleri ciddiye almıyor. Sizce doğru yanıt hangisi Sayın Bakan yoksa ikisi de mi doğru? "Dilovası katliamının takipçisi olacağız." dediniz, şirket binası hakkında verilen yıkım kararını uygulamayan AKP'li Belediye Başkan Yardımcısı Edip Bingöl, Belediye Başkanı Ramazan Ömeroğlu, bir önceki Başkan Hamza Şayir hakkında suç duyurusunda bulunacak mısınız? Bakanlığınız boyunca 4.800 işçi iş cinayetlerinde yaşamını yitirdi. Sizce bir Bakanın istifa etmesi için bir ülkede ne kadar iş cinayeti, toplu işçi katliamı yaşanması gerekir, bunun bir ölçüsü var mıdır? Son olarak, Stres Yönetimi isimli kitabınızda yazdıklarınıza hâlâ inanıyor musunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Suiçmez...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Bakan, 2017-2023 Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı kapsamında yer alan eylemlerden kaçısı tamamlanmıştır? 2025 yılında çocuk işçiliğiyle ilgili kaç ihbar alınmış, bunların kaçısı incelenmeye değer bulunmuştur? Çocuk çalıştırıldığı tespit edilen işverenlere uygulanan idari yaptırımların sayısı ve türü nedir, kaç hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunulmuştur? Türkiye'de 720 bin çocuğun çalıştığı tespit edilmişken bu sayıyı azaltmak için 2023-2025 arasında hangi yeni programlar başlatılmıştır? Çocuk işçiliğiyle ilgili mücadele eylem planı kaç ilde hazırlanmıştır? 2025 yılı itibarıyla Bakanlığınızın çocuk işçiliğiyle ilgili bütçe harcaması nedir? Bu kalem hangi projelere ayrılmıştır? Ara buluculuk sistemi işçi lehine mi, işveren lehine mi işlemektedir? Bakanlığınızda bu konuda bir etki analizi yapılmış mıdır? Ara buluculuk sürecine katılan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gergerlioğlu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ne zaman iş güvenliği uzmanlarının maaşlarını patronlar değil, Bakanlık verecektir? Ne zaman soru önergelerimizin cevaplarına mevzuat değil de spesifik soru cevabı vereceksiniz? Ne zaman iş cinayetlerini sadece İŞİG değil, Bakanlık açıklayacak? Çocuk işçiliğiyle ilgili ne yapacaksınız ve Dilovası yangın skandalıyla ilgili ne zaman istifa edeceksiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Esen...

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Bakan, gelir adaletinin bozulduğu ülkemizde, pek çok gelirin yoksulluk, hatta açlık sınırının altında kaldığı hanelerde, yoksulluk ve suç birbirini besleyen iki döngü. Ben cezaevlerinde hedef kitlesi çocuklu kadınlar olan mahpus kadınları ziyaret ediyorum ve ziyaretlerimde kadınlar bana şunu soruyorlar: "Biz çıkınca ne yapacağız?" Sadece hapsetmek yeterli değil ya da sadece korumak ve önlemek de yeterli değil. Onların çıktıklarında çocuklarının ve ailelerinin geçimini sağlayacak işlere sahip olmaları gerekiyor. Dolayısıyla, cezaevi ziyaretlerimizde mesleki eğitimlerin verildiğine tanıklık ediyoruz ancak o mesleki eğitimlerin çıktıklarında onları tekrar suça döndürmeyecek, güvenli ve güvenceli işlere de sahip olmalarıyla koruyabileceğini biliyoruz. Aile Bakanlığı ve Adalet Bakanlığıyla birlikte böyle bir projeniz var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Evet teşekkür ederim.

Sayın Bakan, gerek siz gerekse Hükûmetinizin diğer üyeleri böyle ekonomideki sıkıntıları, bütçedeki bozulmaları her defasında EYT'ye bağladınız. Şimdi, EYT'nin sonuçları ortaya çıktı -bunu daha önceden sizinle burada tartıştığımızı da hatırlıyorsunuz- ben çok daha düşük olacak bu rakamlar demiştim. Şimdi, şu kitaba herhâlde bakıyorsunuzdur, bu yıllık program, sizin dengeleriniz burada da var. Buraya baktığımız zaman, EYT'nin hiç de sizin dediğiniz gibi bir yükünün gelmediğini, hem Sosyal Güvenlik Kurumunun gelir gider dengesinden hem de bütçeden yapılan transfer kalemlerinden anlıyoruz millî gelire rakam olarak. Dolayısıyla, yani en fazla bozulma varsa bile, millî gelirin yüzde 0,2'si kadar bozulma var. Hatta, şu anda 2026 için neredeyse 2023 öncesi seviyeden daha iyi, bütçelerden yapılan transferle daha iyi durumda; bunu nasıl açıklıyorsunuz? Yani EYT hesabınızda bir yanılma olduğunu düşünüyor musunuz, başlangıçta söylediğiniz hesapta?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, milletvekillerimizin soru talepleri karşılanmıştır.

Şimdi, Sayın Bakana soru, görüş ve önerilerle ilgili cevap hakkını kullanması için otuz dakika süre vereceğim.

Sayın Bakanım, buyurun.

Süreniz otuz dakika.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Teşekkür ediyorum Kıymetli Başkanım.

Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, sayın milletvekilleri; öncelikle Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulanan siyasi partiler adına konuşma yapan Sayın Gamze Taşcier, Sayın Kezban Konukçu, Sümeyye Boz, Yüksel Selçuk Türkoğlu, Sema Silkin Ün, Mustafa Kalaycı ve Resul Kurt vekillerimize ve ayrıca Komisyonumuz süresince söz alan, katkı sağlayan tüm milletvekillerimize bütçe görüşmelerimizde paylaştıkları konular, yaptıkları eleştiriler ve değerlendirmeler için ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Tabii, burada saat 10.00'dan beri ele alınan konuları gözden geçirdiğimizde doğrudan bizimle ilgili olan sorulara ben yanıt vermek istiyorum. Doğru ve net bilgilerle süremiz elverdiği süre içerisinde de yanıtlarımızı vermeye gayret edeceğiz.

Şimdi, müsaadenizle, soruların yanıtlarına geçmek istiyorum: Öncelikle, Sayın Bitlis Vekilimiz Semra Çağlar Gökalp engelli bireylere yönelik, engellilerin istihdama katılımıyla ilgili yapılan çalışmalar hakkında bizden bilgi istedi; teşekkür ediyorum bu soru için.

Benim bütçe konuşmamda da vardı fakat zamandan dolayı yanıt verememiştim. Engelli bireylerin istihdama katılmasını desteklemek ve işverenlerin, İŞKUR'un sunduğu hizmetler ve diğer hizmetlere ek bir platforma ulaşması için de Engelsiz İŞKUR Platformu'nu kurduk. Zihinsel engelli bireyler için Destekli İstihdam Projesi'ni hayata geçirerek her birey için aylık 26 bin lira ücret desteği sağlamaya başladık. Engelli bireylerimizin kendi işlerini kurabilmeleri için de mevzuatı kolaylaştırdık. 2025 yılı Temmuz ayı içerisinde engelli bireylerin kendilerini iş gücü piyasalarına hazırlamaları amacıyla özelleştirilmiş bir uygulama olarak Engelsiz İşgücü Uyum Programı'nı hayata geçirdik. 81 ilde uygulanmak üzere 10 bin kontenjan tahsis ettik. Kademeli olarak başlayan bu programlardan şu ana kadar 5 binden fazla vatandaşımız yararlanmaya devam etmektedir.

Sayın İsmail Güneş, AK PARTİ Uşak Vekilimiz "Spinal müsküler atrofi hastalarının tedavilerinde kullanılan ilaçlar SGK tarafından karşılanıyor mu, gelişmeler nedir?" diye soru sordu. SMA tedavisinde kullanılan nusinersen etkin maddeli ilacın bedeli Tip 1 hastaları için 2017'den, Tip 2 ve Tip 3 hastaları için 2019'dan beri Kurumumuz tarafından karşılanmaktadır. Sağlık Uygulama Tebliği'nde yer alan ödeme kriterlerinde yeni doğan SMA taraması kapsamında, tarama sonucu genetik analizi pozitif olan hastalarda ödenecek şekilde 25/6/2023 tarihinde düzenleme yaptık. Ayrıca SMA hastalarının tedavisinde kullanılan ve hâlihazırda geri ödemede olan nusinersen etken maddeli ilaca alternatif olarak oral yolla kullanılacak olan risdiplam etken maddeli ilaç 2025 yılında hastaların erişimine sunulmuş. SMA hastalığında ilaçların geri ödeme koşulları yeniden düzenlenmiştir. Soruya yanıt olarak, evet, SMA hastalarının tedavilerinde kullanılan bu ilaçlar SGK'nın geri ödeme listesine alınmıştır.

Birçok vekilimiz ifade etti, Bakanlık bütçesinde çocukların korunması kalemine neden bin lira ayrıldığı yönünde ifadeler ve iddialar söz konusu oldu. Bu konuda geçen yıl da aynı soruyla karşılaşmıştık. Gerçeği yansıtmayan haberler ne yazık ki medyada da yer alıyor.

Sayın milletvekilleri, takdir edersiniz ki bir bütçe kalemine hele ki çocukların korunması kalemine bin lira gibi ödenek ayrılması hayatın olağan akışına aykırıdır. Bu tutarlar herkes bilir ki "iz bedeli" olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla bütçede çocukların korunması ve geliştirilmesi kalemine ayrılan bin lira bir iz bedeli olarak konulmuştur. Bu miktar Bakanlığımızın hâlihazırda yürütmeye devam ettiği ve yaklaşık 27 milyon avro bütçe tutarına sahip Mevsimlik Tarımda Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi Projesi'nin olası kur farkından kaynaklanabilecek ulusal katkı payını ödemek amacıyla ayrılmış olup çocuk işçiliğiyle mücadelede yürüttüğümüz diğer ulusal ve uluslararası projelerden bağımsız bir tutardır. Bunun yanı sıra birçok farklı proje ve programda çocuklarımızın korunmasına yönelik faaliyetlerimiz ve projelerimiz devam etmektedir.

Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu, İYİ Parti Bursa Vekilimiz sendikal özgürlüklerinin engellendiği iddialarına ilişkin "Teftiş yapılmakta mıdır?" diye sorusunu sormuştu. Bakanlığımız Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına intikal eden sendikal özgürlüklerin engellendiği iddialarına ilişkin başvurular çok hızlı bir şekilde öncelikli olarak değerlendirilmekte ve tamamına teftişe gidilerek inceleme yapılmaktadır. Bu kapsamda 2023-2025 yılları arasında intikal eden sendikal özgürlüklerin engellendiği iddialarına yönelik...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sakız parası cezası veriyorsunuz Sayın Bakan, sakız parası gibi ya!

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Efendim, müsaade ederseniz ben yanıtımı vereyim, ondan sonra tekrar sorunuz olursa lütfen sorun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ama yani doğru değil, buna da bir cevap vermeniz gerekiyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - ...yaklaşık olarak 882 başvuruya istinaden 6356 sayılı Kanun kapsamında iş yerlerinde yapılan denetimler sonucunda mevzuata aykırı fiilleri tespit edilen işverenlere yaklaşık 58 milyon lira idari para cezası uygulanmıştır.

Sayın Resul Kurt AK PARTİ Adıyaman Milletvekilimiz, Adıyaman SGK il müdürlüğü binasının durumunu sordu. İnşallah, Sayın Vekilim, inşaat kazıları bitti, temel atma aşamasına gelmiş bulunmaktayız, sizinle daha önce bir planlama yapmıştık ama çalışma hayatının dinamik yapısını göz önüne aldığımızda sürekli size verdiğimiz sözü yerine getiremedik ama en kısa sürede sizinle birlikte, Adıyaman Vekillerimizle birlikte bu temeli atacağız ve milletimize hayırlı olsun diyeceğiz.

Sayın Hüseyin Altınsoy AK PARTİ Milletvekilimiz, ilaç geri ödeme listelerine alınan ilaç sayıları hakkında bilgi talep ettiler. 2000'li yıllarda bedeli ödenen ilaç sayısı 3.986 idi. 31/10/2025 tarihi itibarıyla 8.306 adet yurt içi, 409 adet...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan AK PARTİ Grubuna özel sorulara cevap veriyor, biz çıkalım.

CAVİT ARI (Antalya) - Sizin odada görüşebilirler Başkanım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Efendim, bundan sonra hepinize geliyorum. Bakın, adaletli bir şekilde...

(CHP milletvekillerinin laf atmaları)

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Sayın Vekil, çok rica ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, hepsine cevap verecek Sayın Bakan, sırayla gidiyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Hepsisi çok kısa yanıtlar, ben gerekirse bir saat de buradayım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakan belki özel cevap veriyordur yani biz rahatsız etmeyelim, çıkalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Olur mu? Hayır, sizden özel ne olacak Sayın Ağbaba? Lütfen, hepsine cevap verecek.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Sayın Ağbaba yani...

Efendim, yurt dışı olmak üzere toplam 8.715 adet ilaç geri ödeme kapsamına alınmıştır. 31/10/2025 tarihi itibarıyla geri ödeme listelerinde 94 adedi yurt dışından şahsi tedavi için tedarik edilmekte olan, 795 adedi ise ülkemizde ruhsatı bulunan toplamda 889 adet kanser ilacı bulunmaktadır. 01/01/2025 Kasım ayı tarihleri arasında 46 adet yurt içi, 4 adet yurt dışı olmak üzere de 50 adet kanser ilacı geri ödeme kapsamına alınmıştır.

Gamze Taşcier, Sayın Vekilimizin "Belediyelerin SGK'ye toplam borcu ne kadardır? Belediyelerin borçları konusunda parti ayırmacılığı yapıyor." iddiasına şu yanıtı veriyoruz: 2025 yılı Ağustos ayı itibarıyla belediyelerin ve bağlı kuruluşlarının ve şirketlerinin SGK'ye toplam borcu 234,2 milyar liradır. SGK'ye borcu olan belediyeler arasında hiçbir şekilde ayırım yapılmamakta olup

belediyelerin SGK'ye olan borçlarını ödeme noktasında irade beyan etmeleri durumunda ilgili mevzuat kapsamında gereken tüm kolaylıklar gösterilmektedir ki bunu...

CAVİT ARI (Antalya) - Gösterilmiyor Sayın Bakan.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Hangi belediyeler ve hangi yıllara ait Sayın Bakan?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Efendim, müsaade ederseniz hepsini vereceğim.

CAVİT ARI (Antalya) - Park bahçeleri camilere takas yapıyorsunuz ama Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin mantıklı takas tekliflerini reddediyorsunuz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Çok geçersiz bir iddia.

CAVİT ARI (Antalya) - Çok sayıda örnekleri var.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Benim tüm demeçlerimde siyasi partilere eşit mesafede olduğumu ve borcunu ödeme gayretinde bulunan tüm belediyelere kapımızın açık olduğunu ifade ettim. Bakın, şöyle yapalım: Biz mevzuat kapsamında gerekli olan tüm kolaylıkları gösterdik ancak maalesef biz SGK borçlarını tahsil etmek için adımlar attığımızda, borçları dile getirdiğimizde ne yazık ki bundan rahatsız oluyorlar. Biz SGK'ye olan borçları tahsil ederek SGK'yi mali olarak güçlü tutmak ve vatandaşlarımıza ve emeklilerimize daha iyi hizmet etmek ve onların maaşlarını ödemek durumundayız. Belediye borçları neden önemli? Çünkü SGK'ye en borçlu kurumların neredeyse tamamı belediyelerin şirketleri.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - 31 Marttan önce bu yok muydu?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - En borçlu belediyelerle ilgili olarak şunları söyleyebilirim: Türkiye genelinde SGK'ye borcu olan ilk 10 belediyenin 8'i Cumhuriyet Halk Partili belediyeler.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Yılları kaç, yılları? Yıllara göre açıklayın.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Sayın Bakan, 31 Marttan önce yok muydu bu borçlar?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yılları nedir, yılları Sayın Bakan?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Efendim, bakın, ben sizi dinledim.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, burada müdahale etmek istemiyoruz, sizi dinlemek istiyoruz ama siz ısrarla...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Biraz sabırlı olun, belediyeler de var, hangi partiye ait oldukları da var.

Bakın, en son... Ben Sayın Veli Ağbaba'ya da teşekkür ediyorum huzurlarınızda. Çankaya Belediye Başkanıyla bir araya geldik, 1,5 milyarlık borcu yapılandırdık, değil mi Sayın Vekilim?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Öyle oldu, öyle oldu.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Ne kadar güzel oldu. Parti ayrımı var mı Sayın Vekilim?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Elinize sağlık.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Çok teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - O konuda hakkınızı yemeyelim Sayın Bakanım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Çok teşekkür ediyorum. Hayır, ya, böyle bir şeye gerek yok değerli arkadaşlarım.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakanım, benimle ilgili Plan Bütçede şöyle bir izlenim var: Veli Ağbaba neyi görürse onu söyler. Eğriye eğri doğruya doğru.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Teşekkür ederim.

Bakın...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sayın Bakan, Kurumun alacağı ne kadar? Onu da...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Söylüyorum şimdi.

CAVİT ARI (Antalya) - Kurumun alacağı ve genel toplam alacak oranı.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Yıllara göre.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Efendim, müsaade ederseniz, Sayın Taşcier.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, şimdi, Sayın Bakan, orada birisine teşekkür edeceğim de görevden alırsınız diye korkuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Etmeyin o zaman Sayın Ağbaba.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Tam arkanızda bir İhsan Bey var.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Efendim, Malatyalı dayanışması da var arkada.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir Malatyalı var orada, aman dokunmayasın.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Dokunmuyoruz efendim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Korkuyoruz teşekkür etmeye.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Bakın, 8'i Cumhuriyet Halk Partili belediyelere ait iken 1 tanesi AK PARTİ'li belediyeye ait, 1 tanesi de Cumhuriyet Halk Partisindeyken kayyum atanan Şişli Belediyesidir. SGK'ye borcu olan ilk 50 belediyeye bakacak olursak, bunların 35'i Cumhuriyet Halk Partili belediyelere, 12'si AK PARTİ'li belediyelere, 2'si Cumhuriyet Halk Partisinde iken 1'i ve 1'i DEM PARTİ'sindeyken kayyum atanan belediyelerdir. Oransal olarak baktığımızda...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakanım, hangi dönemde Cumhuriyet Halk Partili olmuşlar, onlar da önemli.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Kaçı AK PARTİ'li belediyelerden gelme Sayın Bakan? Açıklamıyorsunuz, algı yapıyorsunuz yine.

CAVİT ARI (Antalya) - Çünkü 411 belediyeyi kazanarak en çok belediyeyi kazanmış partiyiz ve o belediyelere bütün borçlar AK PARTİ'li belediye başkanlarından geçme. Onları da açıklarsanız samimiyetinize o zaman inanırız.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - 31 Marttan önce ne kadardı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Efendim, şöyle, bakın, ilk 10 SGK prim borcu olan belediyeler: 1'inci sırada İzmir Büyükşehir Belediyesi, 16 milyar.

İSMAIL GÜNEŞ (Uşak) - Hani "Yok." diyordunuz ya.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Bakın, bunun içerisinde Ankara Büyükşehir Belediyesi 8 milyar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Uşak Belediyesinin borcu var mı?

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Tamam, kaç yılından itibaren bu borç birikmiş Sayın Bakan?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - En son tarihleri göz önüne alarak.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Cevap vermiyor.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Sayın Bakan, sadece algı yapıyorsunuz şu anda.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Adana Büyükşehir Belediyesi 7 milyar, Şişli Büyükşehir Belediyesi 5,5 milyar -kayyum- Balıkesir 4,7 milyar, İstanbul Büyükşehir 4,5 milyar, -Sakarya, bakın, AK PARTİ'de- Sakarya Belediyesinin 3,5 milyar lira borcu var. Beşiktaş Belediyesi 3,2 milyar, Ataşehir'in 3,2; Sarıyer'in de 2,9; toplamda 59 milyar lira SGK'ye ödenmeyen prim borçları söz konusu.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Niye yıllarını açıklamıyorsunuz bunların? Söylemediğiniz bir şey mi var? Demek ki çekindiğiniz bir şey var, ısrarla açıklamıyorsunuz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Sayın Başkan, müsaadenizle diğer...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - MHP'li belediyelere bir teşekkür bekliyoruz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Efendim, tabii ki teşekkür ediyoruz Milliyetçi Hareket Partili belediyelerimize, sizlere teşekkür ediyorum. Kusura bakmayın...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Uşak'ın ne kadar borcu var? İsmail Güneş ödesin. Özkan Yalım gibi bir belediye başkanı bulmuşsun, öde.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Sayın Erhan Usta, İYİ PARTİ Samsun Vekilimiz: "Ülkemizde hem işsizlik var hem de işverenler işçi bulamıyor. Nitelikli iş gücü sorununa nasıl bir çözüm bulacaksınız?" Sayın Usta, aktif iş gücü piyasası programlarımızla iş gücü piyasasından ve işverenlerden gelen talepler doğrultusunda nitelikli ve çağın gereklerine uygun iş gücünün yetiştirilmesi, beceri sorununun çözümü için gerekli çalışmaları yapıyoruz.

2002'den bugüne Aktif İşgücü Programlarımızdan 4,9 milyon vatandaşımızı yararlandırdık. Bunun 1,9 milyon kişisi mesleki eğitim kurslarına; 2,6 milyon kişi -konuşmamda ifade ettim- İşbaşı Eğitim Programlarına katılmıştır. 2016 yılından itibaren bilişim sektöründe 77.904 kişiyi Geleceğin Mesleklerinde İşbaşı Eğitim Programlarından 2018'den bugüne kadar da 11.729 kişiyi faydalandırdık. Geleceğin Mesleklerinde katılımcılara daha yüksek tutarlı, verdiğimiz rakamın yüzde 30 fazlasını ödüyoruz. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğiyle iş birliğinde Nitelikli İşgücü Yetiştirme Programlarını düzenliyoruz. Bu programlardan 2024'ten bugüne 12.400 kişi faydalanmıştır.

ERHAN USTA (Samsun) - Sorun giderek büyüyor ama.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Tabii, bu sorun gittiğimiz her yerde, Sayın Usta haklısınız, her yerde ara eleman sorunu söz konusu.

ERHAN USTA (Samsun) - Daha fazla bir şey yapmamız lazım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Çok haklısınız yani Millî Eğitim Bakanlığımızla özellikle mesleki ve teknik eğitime biraz daha eğilmemiz gerektiğini ben de düşünüyorum. Bu iş gücü açığını, ara personel sorununu da bu şekilde çözmemiz gerekiyor ama sadece Çalışma Bakanlığının bir görevi değil, hep birlikte mücadele etmemiz gerek.

ELİF ESEN (İstanbul) - OSB'lerin de işin içinde olması lazım.

ERHAN USTA (Samsun) - Daha fazla koordinasyonla...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Tabii, YÖK'le ilgili koordinasyonu yapmamız lazım. Teşekkür ediyorum.

Sayın Kezban Konukçu, DEM PARTİ İstanbul Milletvekili, kadınların işsizlik oranının TÜİK verilerinin aksine çok yüksek olduğu ve kadınların güvencesiz koşullarda çalışıyor olduğu iddiası... Kadın işsizlik oranı iddia edildiği gibi artmamaktadır. TÜİK tarafından açıklanan verilere göre kadın işsizlik oranı 2019 yılında yüzde 16,4 iken 2025 Eylül ayında yüzde 11,1'e gerilemiştir.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - TÜİK verileri güvenilir değil.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - TÜİK tarafından açıklanan verilere göre 2005-2025 Eylül arasında kadın iş gücüne katılma oranı 14,4 puan artarak yüzde 21,3'ten 2025 Eylül ayında yüzde 35,7'ye yükselmiştir. Kadın istihdam oranı 12,4 puan artarak...

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Dilovası'nda ölen kadınlar var mı?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Efendim?

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - O sayının içinde Dilovası'nda ölen kadınlar var mı? Kayıtsız çalışıyor çünkü o kadınlar.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞİKHAN - Yüzde 19,4'ten özellikle 2025 Eylül ayında yüzde 31, yaklaşık yüzde 32'ye yükselmiştir.

İŞKUR tarafından 2002 yılından 2025 Ekim ayı sonuna kadar toplamda 5,5 milyon kadının işe yerleşmesine aracılık ettik. 2,6 milyon kadın Aktif İşgücü Programlarımızdan faydalanmıştır. 1,1 milyon kadın mesleki eğitim kurslarımızdan faydalanmıştır. 1,3 milyon kadın İşbaşı Eğitim Programlarımızdan yararlanmıştır. Özellikle "TYP" dediğimiz Toplum Yararına Programlarımızdan kadınları öncelikli olarak faydalandırıyoruz. Son iki yıl içerisinde bu yararlanıcıların yüzde 75'i kadınlar olmuştur. Yeni hayata geçirdiğimiz İşgücü Uyum Programlarında da kadınlara öncelik veriyoruz. Program katılımcılarının yüzde 82'sini kadınlar teşkil etmektedir.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sigortalarını yapıyor musunuz Sayın Bakanım?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Kısa süreli sigorta kapsamına alıyoruz.

İş ve aile uyumunu sağlamak için kadınlar doğumdan sonra çalışmadıkları dönem için yarım çalışma ödeneğiyle desteklenmektedir. Uygulamanın ilk başladığı 2016'dan bugüne kadar yaklaşık 47 bin kişiye 303 milyon lira ödeme yapılmıştır ve en sonunda İş Pozitif, Kadın İstihdamının Desteklenmesi Projesiyle de -konuşmamda da ifade ettim- iki yıllık süre içerisinde 1,7 milyon kadın istihdama katılmıştır.

Sayın Kayıhan Pala, CHP Bursa Milletvekilinden kanser ilaçlarına yönelik sorular geldi. Sayın Vekilimiz, tabii ki geçtiğimiz hafta da sosyal medyada maalesef doğruları ifade etmeyen içerikler de gündeme geldi.

KAYIHAN PALA (Bursa) - "Doğruları ifade etmeyen." mi diyorsunuz? Doğru anlamak istiyorum da.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Yok, sizinle ilgili değil, dezenformasyonu anlatıyorum, sosyal medyada da gündeme geldi Sayın Vekilim.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Söylediklerimin hepsi kanıtlı Sayın Bakanım.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Hayır, sosyal medyada da gündeme geldiğini söylüyorum.

Bu yıl içerisinde kanserle mücadelede önde gelen 5 farklı immünoterapi ilacını 25 farklı kanser türünde geri ödeme kapsamına aldık. Burada SGK açısından nasıl bir tarihi adım attığımızı da sanırım sizler çok iyi biliyorsunuz. Önceki dönemde hatırlarsanız kanser hastalarımız bu tedavilerinde SGK'ye dava açarak kanser ilaçlarını alıyorlardı. Artık biz, bunu tamamen ortadan kaldırdık ve dava yükü yüzde 99 oranında azalmış oldu.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Temmuz ayındaki uygulama için teşekkür ediyoruz Sayın Bakanım. Çok önemli bir gelişme.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Hep birlikte başardığımız şeyler, teşekkür ediyorum.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Ama bu 65 yaş ayrımcılığını SUT'tan kaldırmamız gerekiyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - O konuda GSS Genel Müdürlüğümüze talimat verdim. Bu konudaki hassasiyetinize teşekkür ediyorum. Sayın Vekilim de ifade etmişti, onu da tekrar dile getireceğim.

Sayın Vekilimiz, EMEP Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca, Queen Yatırım Sanayi Ticaret AŞ unvanlı iş yerinde Birleşik Tarım Orman İşçileri Sendikasına üye işçilere sendikal baskı meselesi ve DIGEL Tekstil unvanlı iş yerine yapılan teftişlerin sonuçları nelerdir diye sordular. Bakanlığımız Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca İzmir ilinde bulunan "DIGEL Tekstil Sanayi ve Ticaret Anonim Ortaklığı" unvanlı işverenlik nezdinde sendikal özgürlüklerin engellendiği iddiaları kapsamında 2 ayrı inceleme teftişi gerçekleştirilmiştir. Yapılan teftişler sonucunda 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 19'uncu maddesine aykırı olarak sendikada üye kalmaya ya da üyelikten ayrılmaya zorlayanlar hakkında 105 işçi için işverene idari para cezası uygulanmıştır.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ne kadar verdiniz Sayın Bakan, ne kadar o para cezası?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - O para cezasını biraz sonra söyleyeyim.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ben size söyleyeyim: 5.375 lira.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - O rakamın o kadar olmaması gerek.

"Quenn Tarım Sanayi" unvanlı işyeriyle...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Yani bir işçinin bir saatte ürettiğinden daha az.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Yok, yok, doğru rakamı şimdi Genel Müdürüm iletecek size, ben bilgi vereceğim size.

Yapılan incelemeler sonunda, incelenen kayıt ve belgeler ile alınan ifadeler sonucunda yine Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 19'uncu maddesine aykırı olarak sendikada üye kalmaya veya üyelikten ayrılmaya zorlayanlar hakkında 69 işçi için işverene idari para cezası uygulanmıştır.

Bunun gibi sendikal haklara aykırı tutum gösteren işverenlere yönelik olarak yasal yaptırımları uygulamaya devam edeceğiz. Sendikal hakları kısıtlayan işverenlere yönelik olarak tarafımıza iletilen her türlü şikâyet için müfettiş görevlendiriyoruz. Sendikal hak ve özgürlüklere yönelik baskılara karşı Bakanlık olarak her adımı atıyoruz, atmaya da devam edeceğiz.

Sayın Süleyman Şahan, Ankara Yozgat Vekilimiz...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - TPI için de bir cevap verecek misiniz Sayın Bakan? TPI için de bir cevabınız olacak mı, onu da sormuştum, Amerikan devi TPI?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Vereceğim, vereceğim, o notlarımız arasında var.

Diyabet hastaları için Sayın Süleyman Şahan Vekilimiz "Şimdiye kadar hangi destekleri sağladınız? 18 yaş altındaki Tip 1 diyabet hastalığı için sürekli cilt altı glikoz izlem cihazlarının SGK aracılığıyla geri ödeme kapsamına alınması..." gibi sorusu oldu. Sayın vekillerimiz de bize teşekkürlerini ifade ettiler, gerçekten çok önemli bir konu üzerinde SGK'yle birlikte hareket ederek bu sorunu çözdük. Özellikle glikoz izlem sensörü, 12/12/2024 tarihli Resmî Gazete'de SUT kapsamına alındı ve tıbbi sarf malzemeler listesi içinde geri ödeme kapsamına alınmıştır.

KAYIHAN PALA (Bursa) - 18 yaşın üstüne çıkaracak mısınız Sayın Bakan?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Çocuk endokrinoloji uzmanı tarafından çıkarılan sağlık raporuna istinaden çocuk endokrinoloji ve çocuk hastalıkları uzmanı ya da aile hekimi tarafından üç aylık miktarda reçete edilecektir. Sözleşmeli medikallerden temin edilebilir, kurumumuz tarafından aylık 3.500 lira ödeme yapılmaktadır. Sürekli glikoz izlem sensörü, tedavi sistemi değil aynı zamanda bir takip sistemidir. 2-18 yaş arası hastalarda diyabet takip işlemi çok daha zor olduğu için bu yaş grubunda geri ödeme söz konusudur. Diyabet tedavisi tüm yaş gruplarında ödenmektedir. Bir vekilimiz sormuştu, 18 yaşından sonra da devam ediyor. Bakın, burada tüm yaş gruplarında bu diyabet tedavisiyle ilgili tüm ilaçları ödüyüz. Tüm diyabetli hastalara mikroiğne pompası seti, insülin rezervuar, kan şekeri ölçüm çubuğu, kan şekeri ölçüm cihazı, kalem iğne ucu, mikroiğne pompası kurumumuzca karşılanmaktadır.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sensörler 18 yaşın üstüne çıkacak mı Sayın Bakan?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Tüm yaş gruplarında biz bu çalışmayı... Ben teşekkür ediyorum, GSS Genel Müdürlüğüne biraz önce bilgi verdim, bu konuda da çalışacağız; yaş sınırını kaldırmaya gayret edeceğiz.

Evet, Bolu Kartalkaya'daki yangın sonrası Bakanlığımız personeli hakkında soruşturma izni vermediğimize dair bir iddia söz konusu Sayın Gamze Taşcier ve Cavit Arı Vekillerimiz tarafından. Bolu Cumhuriyet Başsavcılığınca Kartalkaya'daki yangına ilişkin Bakanlığımız yetkilileri hakkında 4483 sayılı Kanun gereği soruşturma izni talep edilmiştir. Konunun adli yönden değerlendirilmesini teminen Ankara Rehberlik ve Teftiş Grup eski Başkanı hakkında soruşturma iznini verdik. Bu izni, iddia edildiği gibi Danıştay kararından sonra değil önceden verdiğimiz ifade etmek istiyorum ve kayıtlara geçmesini istiyorum. Şu anda da yargılama devam etmektedir.

CAVİT ARI (Antalya) - Hangi tarih, tarihi ne Sayın Bakan?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sadece o kişi hakkında mı istendi Sayın Bakan?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Yüksel Selçuk Türkoğlu, İYİ Parti Vekilimiz "Bakanlık olarak ülke genelinde yaşanan işsizlikle ilgili hangi önlemleri aldınız?" dedi. İş gücü piyasasında istikrarlı bir iyileşme gerçekleştirmeye gayret ediyoruz. Son verilere göre -bunu konuşmamda da ifade ettim- mevcut dezenflasyon politikalarına rağmen uyguladığımız kararlı politikalar sayesinde işsizlik oranı -dikkatinizi çekiyorum- son yirmi dokuz aydır tek haneli seviyelerde seyrediyor. İşsizlik yüzde 8,6; istihdam oranı yüzde 48,9; iş gücüne katılım yüzde 53,5 seviyesine ulaştı. Kadınların iş gücüne katılım oranı 2007 yılında yüzde 20 iken bu oran yüzde 37'ye yükseldi. 2019'da yüzde 27 olan genç işsizlik oranı 12 puanlık bir düşüşle yüzde 14,9'a geriledi. Bu tabloyu kalıcı kılmak ve özellikle de imalat sanayisini koruyup büyümek için çeşitli önlemler alıyoruz. Yakında da yüce Meclisimizin gündemine gelecek bununla ilgili hazırladığımız yasa düzenlemesi.

İstihdamın korunması, üretim kapasitesinin sürdürülebilirliğinin güçlendirilmesi amacıyla 2025 yılında tekstil, hazır giyim, deri ve mobilya sektörlerinde uygulanan teşviki esas alan yeni destek modelinin 2026 yılında da uygulanmasına yönelik kanun teklifimizi yüce Meclisimize sunduk. Burada, hedef grup içerisinde emek yoğun üretim yapan KOBİ'lerimizi ve büyük ölçekli işletmelerimizi desteklemeyi hedefliyoruz. Bu amaçla, İşsizlik Sigortası Fonu'muzdan da yaklaşık 48 milyar lira kaynak ayırdık.

Sayın Gamze Taşcier İşsizlik Sigortası Fonu'nun ne amaçla kullanıldığını sordu, İşsizlik Sigortası Fonu'na başvuran işçilerin birçoğunun Fon'dan yararlanamadığına yönelik bir iddiası oldu. İşsizlik Sigortası Fonu'nun kullanım amacı sadece prim ödeyenlere işsiz kaldıkları dönem içerisinde ödeme yapmak değildir; istihdamı koruyan, artırıcı tedbirler geliştiren ve iş gücünün niteliklerini de geliştirmek ve iş gücü piyasasında buna yönelik araştırmalar yapmak gibi bir görevi de vardır. Fon'dan yapılan harcamaların yüzde 61,1'i doğrudan iş gücüne ve işsizlere yönelik harcamalardır, yüzde 35,7'si ise istihdamı korumaya ve artırmaya yönelik destek, teşvik ve ödemeleri kapsamaktadır. Yüzde 3,2'si ise Fon yönetimine ve vatandaşlarımıza yönelik sunulan hizmetlerin daha etkin sağlanabilmesini temin etmek amacıyla yaptığımız harcamalardan oluşmaktadır.

İşsizlik sigortası başvuru ve hak ediş şartlarında kolaylıklar sağladık. Kısa çalışma ödeneğine hak kazanmak için gereken kısa çalışma başlama tarihinden önceki son üç yıl içerisinde 600 gün işsizlik sigortası prim ödeme şartını 450 güne düşürdük. İşsizlik ödeneği ile kısa çalışma ödeneği arasında hak sahipliği üzerinde var olan bağ kaldırılmıştır. Böylelikle kısa çalışma ödeneği işçiler bakımından daha kapsayıcı bir hâle gelmiştir.

Sayın Sümeyye Boz Çakı, DEM PARTİ Muş Vekilimizin 2025 bütçesinde SGK'ye yapılan transferler artarken sağlık sistemini kaldırmak için bu transfer harcamalarının özel hastanelere gittiği iddiası. Bu iddia kesinlikle doğru değil. Özel hastanelere yapılan ödemelerin tedavi harcamaları içindeki payı -dikkatinizi çekiyorum- 2013 yılında yüzde 23,40 iken 2024 yılı sonunda yüzde 10,45'e düşmüştür. Özel hastanelere yapılan ödemelerin sağlık harcamaları içindeki payı 2013 yılında yüzde 15,70 iken 2024 yılı sonunda yüzde 7,07'ye düşmüştür. 2025 yılının ilk yedi ayında ise bu oran yüzde 6,78'e gerilemiştir. Bu nedenle "Özel hastanelere aktarılan pay artıyor." ifadesi gerçeği yansıtmamaktadır.

CAVİT ARI (Antalya) - Şehir hastanelerine kayıyor olabilir mi?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Onu not alalım, şu an yanıt veremezsek dahi yazılı olarak sizlere iletelim.

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu, CHP Manisa Vekilinin bazı teşvik tutarlarının bakanlıklardan eksik tahsil edildiğine ilişkin sorusu: Konuyla ilgili yapılan SGK verileri incelemesi sonucunda bulguda belirtilen tutar farklılıklarının, veri setinden kaynaklı olduğu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Süre doldu, beş dakika veriyorum.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bir dakika, bir dakika... Benim özelliğim var, biliyorsun değil mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, Sayın Bakırlioğlu, bilmiyordum.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Senin bana sözün de var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayırdır, ne sözü verdim ben?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ben ne zaman Sayın Bakana soru sorsam iki yıldan beri cevap alamıyorum. Tam, ilk defa bana cevap vermeye başladı "Süre bitti, tamam." diyorsunuz Başkanım, olmaz öyle.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, beş dakika vereceğim.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Başkanım izin verirse devam edeyim ben de.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Evet, bazı teşvik tutarlarıyla ilgili sorunuzu sormuştunuz. SGK verileri incelemesi sonucunda bulguda belirtilen tutar farklılıklarının veri seti kaynaklı olduğu, fiilî tahsilat durumunun SGK kayıtlarıyla uyumlu bulunduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda, teşvik tutarlarının ilgili bakanlıklardan eksik tahsil edilmediği anlaşılmıştır.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ne kadar alacağı var SGK'nin Sayın Bakan?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Sayın Gamze Taşcier'in sorusu vardı, 2009 yılına kıyasla...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ama soruma cevap vermediniz Sayın Bakan, benim ilave sorularım vardı. "SGK'nin toplamda ne kadar alacağı var şu an itibarıyla?" diye sormuştum.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT İŞIKHAN - Tamam, yazılı olarak biz size...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bir de sizin beyanınız vardı: "Zannetmeyin ki herkes asgari, en düşük emekli maaşına uyuyor, 50 bin, 60 bin..."

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Şimdi arkadaşlarım hazırlıyor, biz bunu size vereceğiz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Lütfen, bakın, bir ay önce Genel Kurula Sayın SGK Müdürümüz geldi, aynı soruları sordum, cevap vermedi. Sizin yerinize söz verdi, burada Sayın Muş da vardı, dediği şey şu: "Biz Plan Bütçeye yıl sonu geleceğiz, o zaman geldiğimizde bu sorularınıza cevap vereceğiz." Hâlen daha cevap alamadık, alamıyoruz, alamayacağız herhâlde.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Cevap vereceğiz inşallah, arkadaşlarımız hazırlıyor onu. Biz en kötü koşulda yazılı olarak size verelim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hayır, geçen sefer de benim sormuş olduğum sorulara cevap vermediniz, yazılı olarak da vermediniz.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Yazılı cevap gelmiyor Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Yok, çok kolay.

Arkadaşlar, bir çalışın, hemen hazırlayın verin bize.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sayın Bakan, soru önergelerine de böyle yanıt veriliyor. Genelgeçer mevzuat bilgileri bitti ama biz somut bilgi istiyoruz.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Müsaadenizi rica edelim, hemen Sayın Taşcier'in sorusunu yanıtladıktan sonra bilgi gelecek bize.

"2009 yılına kıyasla bütçeden SGK'ye transfer edilen miktarın gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yıldan yıla azalmaktadır." diyor. Bütçe transferi, SGK'nin kamu adına aracılık ettiği ödemeler ile devletin SGK dışındaki üstlendiği yükümlülükler olup bunlar açık finansmanı, devlet katkısı, emeklilik ve bayram ikramiyeleri, alt sınır aylıkları farkı, ek ödeme, eski vergi iadesi, teşvikler ve ödeme gücü olmayanların sağlık primleri gibi ödemelerdir.

SGK'ye bildirilen prime esas kazançlar, ücret artışları ve kayıtlı istihdamdaki gelişmelerle birlikte son yıllarda önemli ölçüde yükselmiştir. Kayıtlı istihdamı artırmak adına SGK tarafından yürütülen risk odaklı denetim faaliyetleri ve rehberlik hizmetleri doğrultusunda kayıt dışı istihdam oranında kayda değer bir düşme eğilimi görülmüştür. 2002 yılında yüzde 52,14 olan kayıt dışı istihdam oranı, 2019 yılında yüzde 34,52'ye, 2025 ikinci çeyrekte ise yüzde 25,9'a inmiştir. Bununla birlikte prime esas kazançların ortalaması da asgari ücrete göre 2019 yılında 1,41 iken 2025 yılı Ağustos ayında 1,73'e yükselmiştir. Bu artış, çalışanların prime esas kazançlarının asgari ücretin üzerinde bir hızla arttığını göstermekte ve ücret dağılımında yukarı yönlü bir iyileşmeye işaret etmektedir. Dolayısıyla bu eğilim, hem kayıtlı istihdamda gelir düzeylerinin güçlendiğini hem de sosyal güvenlik sistemine bildirilen kazançların artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda bütçe transferlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2002 yılında yüzde 2,67 iken 2024 yılında ise yüzde 3,24 seviyesinde gerçekleşmiştir. Söz konusu oranın 2025 yıl sonunda yüzde 3,36 oranında geleceği öngörülmektedir.

Tabii, bu arada biz Bakanlık olarak... BAĞ-KUR'la ilgili sorular da geldi 7200 gün sayısının eşitlenmesi noktasında. Tabii ki bu, bizim daha önce Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde ifade ettiğimiz bir sözdü ancak siz de biliyorsunuz, 2026, 2027, 2028 yılına kadar zamanımız olduğunu düşünüyorum. Bütçenin toparlanması koşulunda...

CAVİT ARI (Antalya) - Yani kısacası yeni bir seçim haftasına kadar mı demek istiyorsunuz?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Hayır, hayır.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Öyle, öyle.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Daha zamanımız var ve bizim verdiğimiz...

CAVİT ARI (Antalya) - Nasıl zaman var? Söz verildiyse ve bu sözü veren de Sayın Cumhurbaşkanısıya...

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Bizim verdiğimiz sözler, Sayın Cumhurbaşkanımızın verdiği sözler yerine getirilecektir.

CAVİT ARI (Antalya) - ...ve bu seçime bir hafta kala verildiyse derhâl tutulmalıdır.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Biz bu sözü yerine getireceğiz.

CAVİT ARI (Antalya) - Hangi seçimde?

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI VEDAT IŞIKHAN - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakırlioğlu'nun sorusuna da yazılı olarak cevap vereceğiz.

CAVİT ARI (Antalya) - Yani Sayın Cumhurbaşkanı söz vermişse herkes inanıyor, siz de onu desteklediniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ben soruma cevap alamadım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Alacağım yazılı olarak.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Kaç günde geliyor cevap?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yedi günde.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yedi iş günü mü yoksa...

CAVİT ARI (Antalya) - Yani kısacası, bir sonraki seçime kadar 7200 beklentisi olan esnafı boşa bekliyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Gündemimizdeki kurumların bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum.

İlk olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2026 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 12 adet önerge vardır, sırasıyla okutup işleme alacağım.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 12 önerge var, lütfen...
İlk önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
YIL: 2026
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması (5)	105.30	01	07.01	1.000.000.000

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu
Manisa

Ümit Özlale
İzmir

Tahsin Ocaklı
Rize

Mustafa Erdem
Antalya

Cavit Arı
Antalya

Veli Ağbaba
Malatya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinin Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı'nda daha önceki yıllarda yer alan yetersiz ödenek yanında bu yıl da ilgili tertibe hiç ödenek konulmadığı anlaşılmaktadır. Bakanlığın bu faaliyetlerde daha etkin olmasını sağlamak için bu ödenek tertibine 1 milyon TL ilave eklenmesini öneriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
YIL: 2026
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
5	105.30	01	07.01	100.000.000

Sadullah Kısacık
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Esen... A, siz konuşamıyorsunuz.

Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2026 yılı bütçe teklifi dokümanları incelendiğinde idarenin bütçesine ilişkin temel tablolarda Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı için ayrılan ödeneğin sıfır TL olduğu görülmektedir.

Bu bütçe planlaması, programın ihmal edilmesi ve unutulması değil kademeli veya bilinçli bir tasfiye sürecinin son adımıdır. Aynı tablolar bu program için 2024 yılı başlangıç ödeneğinin 28.678.000 TL olduğu, 2025 yılı bütçe teklifinde bu rakamın 1.000 TL gibi sembolik bir yer tutucu değere düşürüldüğü ve nihayet 2026 yılında tamamen sıfırlandığı görülmektedir.

Bakanlık "temsil ve tanıtma" gibi ikincil harcamalara milyonlarca lira kaynak ayırırken anayasal bir emir olan çocukların korunması programını sıfırlamayı tercih etmiştir. Bu, tasarrufun çocuklardan yapıldığını göstermekte ve idari bir tercihin ötesinde anayasal bir sorumluk ihlali anlamına gelmektedir.

Bu bağlamda, görüşülmekte olan 2026 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi kapsamında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) için teklif edilen bütçe dâhilinde yer alan çocukların korunması ve gelişiminin sağlanması için 100 milyon TL tutarında ödenek eklenmesi tercihten öte bir zarurettir. Bu yapılacak değişiklik, siyasi bir tercihin ötesinde Anayasa'yla teminat altına alınan sosyal devlet ilkesinin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin asgari düzeyde de olsa yerine getirilmesi için bir zorunluluktur. Kısa süre önce Kocaeli Dilovası'nda aralarında 16 yaşındaki Cansu Esatoğlu ve 17 yaşındaki Nisa Taşdemir'in de bulunduğu 2'si çocuk 6 kadın çalışanın hayatını kaybettiği yangın bu ödenek talebinin aciliyetini ve hayati önemini en acı şekilde ortaya koymuştur.

Bu çerçevede önergemiz mevcut bir ödeneğe artış talebinden ziyade Bakanlığın 2026 yılı için bütçesini sıfırlayarak filen tasfiye ettiği ancak kendi stratejik planında varlığını sürdürmek zorunda olduğu bir programın yeniden tesis edilmesi talebidir. Türkiye'nin geleceği olan çocukların korunması, özellikle de çocuk işçiliği gibi kanayan bir yarayla mücadele bütçe disiplini veya tasarruf tedbirleri gerekçesiyle feda edilebilecek bir politika alanı değildir.

Talep edilen 100 milyon TL, Bakanlığın kendi belirlediği hedeflere dahi ulaşması imkânsız kılan sıfır ödenek durumunu ortadan kaldırarak anayasal sorumlulukların asgari düzeyde icra edilmesi için gerekli olan minimum operasyonel kaynağı sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu nedenlerle, Türkiye'nin geleceği olan çocuklarımızı çalışma hayatının risklerinden korumak, onları eğitim sisteminde tutmak ve Anayasa'yla emredilen sosyal devlet ilkesinin gereğini asgari düzeyde yerine getirmek ve Dilovası'ndaki gibi yeni faciaları önlemek amacıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesi içindeki Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı için 100 milyon TL ödenek eklemesine ilişkin önergemizin kabulünü arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
İstihdam Programı (7)	105.65	01	03.07	40.000.000

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu
Manisa

Ümit Özlale
İzmir

Tahsin Ocaklı
Rize

Mustafa Erdem
Antalya

Cavit Arı
Antalya

Veli Ağbaba
Malatya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, Bakanlığın söz konusu faaliyetlerde daha etkin olmasını sağlamak amacıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinin istihdam programda yer alan İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü Başkanlığı programında yer alan 384 milyon TL tutarındaki yetersiz ödeneğin 40 milyon TL daha artırılması teklifinde bulunuyoruz, desteklerinizi bekliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN
---------	----------	-----------	--------------	---------

				TUTAR (TL)
Sosyal Güvenlik Programı (9)	105.23	01	05.02	400.000.000.000

Vehbi Bakırhoğlu
Manisa

Ümit Özlale
İzmir

Tahsin Ocaklı
Rize

Mustafa Erdem
Antalya

Cavit Arı
Antalya

Veli Ağbaba
Malatya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, Bakanlığın 2026 yılı bütçesinde SGK'nin finansman açığı için konulan ödenek miktarının yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu ödeneğin asgari emekli maaşının asgari ücret seviyesine getirilmesi dâhil emeklilere yapılan ödemelerin daha insani boyutlara yükseltilmesi amacıyla 400 milyon daha artırılması için bu önergeyi veriyoruz. Bu önergeye tüm parti gruplarının emekliler için destek vermesini bekliyoruz; aksi hâlde, emekliler sizin vereceğiniz ret oyunu mutlaka göreceklidir.

Takdirlerinize sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	250.000.000.000

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Emekliler 2000'li yılların başından bu yana büyük hak kayıplarına maruz kalmışlardır. Milyonlarca emekli en düşük emekli maaşı olan 16.881 liraya mahkûm edilmişlerdir. Yüksek enflasyon neticesinde emeklilerin alım gücü iyiden iyiye düşmüş, son olarak en düşük emekli maaşı TÜRK-İŞ'in açıklamış olduğu ekim ayı yoksulluk sınırının yaklaşık 12 bin lira altında kalmıştır. Bunun yanı sıra en düşük emekli maaşındaki reel kayıp yılbaşından bu yana yaklaşık 7 bin lira erimiştir.

Emeklilerin taban aylıkları iyileştirilmeden ve aylık hesaplama sistemleri kısmi yüzdelerle zamlarla emeklilerin refahını artırmak mümkün değildir. Tüm bu sebeplerle en düşük emekli aylığı -DEM PARTİ olarak savunduğumuz- asgari ücret kadar yani en az yoksulluk sınırının yarısına kadar artırılarak yeniden düzenlenmelidir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

--	--	--	--	--

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	200.000.000.000

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Son yıllarda Türkiye'de derinleşen ekonomik kriz en büyük etkisini emekçilerin yaşamında kendisini göstermektedir. Gerçeklikten uzak belirlenen resmî enflasyon rakamları baz alınarak yapılan asgari ücret artışları kontrol edilemez zamların gölgesinde erimektedir.

Türkiye'de iktidarın ekonomi politik tercihleri dolayısıyla emek değersizleşirken emekçiler çalışan yoksullar hâline gelmişlerdir. Günümüzde yaklaşık 8 milyon asgari ücretli TÜRK-İŞ'in son açıklamış olduğu ekim ayı açlık sınırının 6.308 liranın altında bir ücretle ayı tamamlamaya çalışmaktadır. Ayrıca, son yıllarda emekçilerin büyük bir kısmı temel başlangıç ücreti olan asgari ücrete mahkûm hâle gelmiş, birçok emekçi açlık sınırının altında rakamlara ve uzun çalışma saatlerine mecbur bırakılmışlardır. Bu sebeple, en düşük asgari ücretin yoksulluk sınırının yarısına denk gelecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	75.000.000.000

Ayyüce Türkes Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, aslında, bu önergemiz bizim asgari ücrete ilişkin bir sistem önerisi Sayın Bakan. Biliyorsunuz, asgari ücret yaygın bir ücret hâline geldi Türkiye'de maalesef. Mesela, bu yıl için nisan ayından beri de açlık sınırının altında.

Şimdi, tabii, öyle bir sıkıntı var ki hem işveren bu asgari ücretten şikâyetçi hem de işçi şikâyetçi. Dolayısıyla işveren payının, işverene yaptığımız desteğin daha fazla artırılmasına yönelik bir önerge bu fakat burada yapılması gereken şey; bir defa, Sayın Bakan, Asgari Ücret Komisyonunda asgari ücretli yok yani ne işveren tarafında var ne de işçi sendikası tarafında var yani asgari ücretli yok orada. Asgari ücretlilerin, bir defa, orada temsilini sağlamamız lazım; bir.

İkincisi: Buraya kural bazlı bir sistem geliştirmemiz gerekiyor. Yani Asgari Ücret Tespit Komisyonu neyi esas alacak müzakerelere başlarken? Yani buna ilişkin bir şey yok. Şimdi, seçim dönemlerinde biraz fazla artırılıyor, seçim olmayan yıllarda az artırılan bir şey; stabil de olmayınca aslında bu ekonomi açısından da firmalar açısından da vatandaş ve çalışan açısından da kötü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan, bitireceğim.

Şimdi, oradaki bizim önerimiz şu: Her yılın aralık ayında elimizde bizim 3 şeylik, dokuz aylık gayrisafi millî hasıla verileri var; bu hem sabit fiyatlarla var hem de nominal cari fiyatlarla var. Dolayısıyla, cari fiyatlarla GSYH'nin son bir yıldaki artış oranı bize iki şeyi gösterir: Bir, ekonominin genelinde yaşanan enflasyonu gösterir, artı büyümeyi gösterir. Şimdi, oradaki asgari ücret artışı olarak esas alınması gereken en makul rakamın biz 1 Aralık itibarıyla yani eylül sonu itibarıyla cari fiyatlarla son bir yıldaki millî gelir artışının asgari ücret için artış oranı olarak dikkate alınması... Kimi zaman bir miktar altına inebilirsiniz, kimi zaman bir miktar üstüne çıkabilirsiniz ama bence müzakerede baz artış rakamın bu olması lazım. Bu konuyu lütfen... Tabii, burada biz şimdi önergemizin reddedileceğini biliyoruz ama biz özellikle sizlerin dikkatine bunu getirmeye çalışıyoruz. Bakın, kural bazlı bir şeyden gidersek

ekonomik istikrar kazanması açısından da bunun ben son derece önemli olduğunu düşünüyorum. Umarım bunları önümüzdeki günlerde değerlendirirsiniz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir. Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	750.000.000.000 TL

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Gerekçeyi okutun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Kamuoyunda "EYT düzenlemesi" olarak bilinen ve son yapılan değişiklikle 8 Eylül 1999 tarihinden önce sigorta başlangıcı olan yurttaşların yaşadığı mağduriyetin giderilmesi amaçlanmıştır. Ancak yapılan düzenleme 8 Eylül 1999 tarihinden bir gün sonra dahi işe giren yurttaşlarımızın emekliliklerinin on yedi yıla kadar varan bir süreye ötelenmesi gibi daha büyük bir haksızlığı ve mağduriyeti beraberinde getirmiştir. Bu durum Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırıdır, kamu vicdanını yaralamaktadır. Bu haksızlığın giderilmesi amacıyla 8 Eylül 1999 tarihinden sonra işe girenlerin kademeli bir şekilde emeklilik hakkı kazanabilmesi amacıyla gerekli düzenlemeler için ödenek artırılmalıdır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	100.000.000.000 TL

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Türkiye'de yaşayan milyonlarca engellinin en temel sorunu bağımsız bir yaşamın imkânlarının kısıtlı olmasıdır. Bu imkânların kısıtlı olmasının nedenleri; ertelenen erişilebilirlik, zamanında sunulmayan eğitim, sağlık hizmetleri ve en önemlisi istihdam sorunudur. Türkiye'de iş gücüne katılım oranı yüzde 53,5 iken engellilerin katılım oranı yüzde 20'ler seviyesindedir. Bu oran kadın engellilerde yüzde 12'ler düzeyindedir. Bu nedenle, e-KPSS kapsamında hemen en az 20 bin atama yapılmalıdır, kamudaki engelli istihdam kotası yüzde 10'a yükseltilmelidir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIşMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIğI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	50.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAşKAN MEHMET MUş - Sayın Türkeş Taş, buyurun.

AYYÜCE TÜRKEş TAş (Adana) - Teşekkürler Başkanım.

Bizim önergemiz... Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı yayınlandı bildiğiniz üzere. 2024 ve 2028 yıllarını kapsayacak şekilde aile, evlilik kurumu ve aile bireylerinin güçlendirilmesiyle ilgili bir strateji bu. Burada isteğe bağlı sigortalı olan ev kadınlarının sigorta primlerinin bir kısmının devlet tarafından karşılanmasına yönelik yasal düzenleme yapılması da öngörülmekte.

Ayrıca, yine 2025 yılı "Aile Yılı" ilan edildi ve doğum oranlarının artırılması için birçok teşvik edici politika belirlendi. Doğum borçlanması yönelik henüz etkili bir adım atılmadı. Doğum borçlanma tutarlarıyla ilgili söylenen tutarların da karşılanmasının biraz uzak ihtimal olduğu gözüküyor. Bu nedenle, bir bölümünün sübvansede edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca, doğum borçlanması sadece ilk doğumdan önce sigorta başlangıcı olan kadınlar için geçerlidir. Bu durumda tüm kadınları kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bu önergemiz; 2026 yılında hem isteğe bağlı sigortalı olan ev kadınlarının hem de doğum borçlanması yapan kadınların sigorta primlerinin bir bölümünün devlet tarafından karşılanması amacıyla ilgili bir ödenek ayırmak konulu.

BAşKAN MEHMET MUş - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIşMA SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIğI

YIL: 2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	80.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAşKAN MEHMET MUş - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, şimdi, biliyorsunuz, bugün de konuşuldu, 9000 günlük BAĞ-KUR'lular için prim ödeme gün sayısının 7200 güne düşürülmesinden kaynaklanacak gider ihtiyacını karşılamaya ilişkin bir önerge bu; ayrıca, bir de taşeronların kadroya alınmasına ilişkin.

şimdi, artık daha fazla konuşmaya gerek yok, hakikaten verilmiş bir söz var burada; Sayın Cumhurbaşkanını tarafından bu 9000 günün 7200 güne meselesi. Bunun bir an evvel yapılması lazım yani bir seçim daha beklemenin gereği yok. Esnafın çok mağdur ve sıkıntılı olduğunu, bu primleri yatırmakta zorlandığını görmemiz gerekiyor.

şimdi, taşeronların kadroya alınması meselesi, bu konu 2018 yılındaydı. Biz o zaman da milletvekiliydik, bu konuyu o zaman da çok söyledik. Ciddi bir adaletsizlik... Evet, bir iş yapıldı, güzel de bir iş yapıldı fakat adaletsiz bir şekilde yapıldı yani aynı statüde, aynı durumda olan insanlardan bir kısmına kadro verildi, bir kısmına kadro verilmedi. Bu yanlış anlaşıldıktan sonra 2019

yılından beri bununla ilgili olarak biz muhalefet olarak söylüyoruz, iktidar tarafının da aslında her defasında "Evet, bu yapılmalı." şeklinde bir kısım bakanların da ağızlarından çıkmış sözler de var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, kamu maliyesine bir yük getirecek, getirmemesi kaçınılmaz ama yani netice itibarıyla bir de adalet var işin bir tarafında. Özellikle bu yemekhane, temizlik, güvenlik, bilgi işlem, laboratuvar, şoförler, KİT'lerde çalışanlar, bu Karayollarında çalışanlar, bu çocuklara karşı, bu çalışanlarımıza karşı ciddi bir adaletsizlik oldu. Artık bunun yapılması lazım yani adaletsizlik iyi bir şey değil, ne olursa olsun iyi bir şey değil. Bu insanlar da sizden bu mutlu haberi bekliyor. Tabii, bunun için kanuni düzenleme gerekiyor. Biz burada ödenek ihtiyacının karşılanmasına yönelik bir şey yaptık ama bizim İYİ Parti Grubu olarak da buna ilişkin yapılacak kanuni düzenlemeye kesinlikle tam destek vereceğimizi bu vesileyle ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Ve son önerge...

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

YIL:2026

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
9	105.23	01	05.02	400.000.000.000 TL

Ayyüce Türkes Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bu önergemiz de bizim, 3600 ek göstergedeki... Yine bir adaletsizlik de burada oldu, eksiklik oldu. Aslında verilen sözler yine burada da kısmen tutuldu, kısmen tutulmadı. Dolayısıyla ciddi bir beklenti var kamuoyunda. İnsanlarımız arasında, bu 3600 ek göstergesi söz verildiği hâlde alamayan ve adaletsiz bir şekilde yani aynı statüde veya aynı işleri yapan, farklı kurumlarda çalışan veya farklı zamanlarda işe girmişler arasında böyle adaletsiz bir durum oldu; bunun düzeltilmesi gerekiyor, bu birinci husus.

İkincisi de yine seçimler öncesinde -11 Mayıs'tı yanlış hatırlamıyorsam- Sayın Cumhurbaşkanının "tweet"i var; bu memurlara seyyanen zam verileceğini "Aynısını biz memur emeklilerine de yapacağız." şeklinde 11 Mayıs 2023 tarihli "tweet" var, "tweet" de Sayın Cumhurbaşkanının X hesabında duruyor. Bakın, 2023, aradan geçti iki buçuk yıl neredeyse, bu söz de tutulmadı. Emeklilere de memur emeklilerine de bu seyyanen zammın bir şekilde verilmesi gerekiyor. Bakın, ben bir muhalefet milletvekiliyim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Yüzde 100 de diyebilirdim ama en azından bunu yarı oranında... Mesela bizim daha önce bir çalışmamız vardı, kanun teklifimiz de var, bekliyor şu anda komisyonda sıraya alınması için, Sayın Mehmet Muş'un insafında bekliyor. Dolayısıyla bunları sıraya alalım, bunları yapalım, sözler tutulsun, devlete olan güven sarsılmasın ve insanlarımızın mağduriyetini kısmen giderelim.

Özetle şunu söylüyorum yani 3600 ek göstergede eksik kalan kısımlar ve memur emeklilerine seyyanen zam konusuna yönelik önerge. Kabulünü arkadaşlarımızdan arz ediyoruz, rica ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

ERHAN USTA (Samsun) - Her zaman olduğu gibi bütün önergelerimiz AK PARTİ ve MHP milletvekilleri...

(Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2026 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Mesleki Yeterlilik Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Mesleki Yeterlilik Kurumunun 2026 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Mesleki Yeterlilik Kurumunun 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, gündemimizde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun.

Gündemimize göre 12 Kasım 2025 Çarşamba günü saat 10.00'da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.40